

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

BOZKURT, YENİ BOZKURT, ÇINARALTI VE DOĞU
DERGİLERİNE GÖRE 1939-1950 YILLARI ARASI
TÜRKİYE İLE TÜRK DÜNYASI ARASINDA KÜLTÜR
BİRLİĞİ SAĞLAMAYA YÖNELİK ÇABALAR

Zeynep TEKİN ORAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR-2025

©2025-Zeynep TEKİN ORAN

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

BOZKURT, YENİ BOZKURT, ÇINARALTI VE DOĞU
DERGİLERİNE GÖRE 1939-1950 YILLARI ARASI
TÜRKİYE İLE TÜRK DÜNYASI ARASINDA KÜLTÜR
BİRLİĞİ SAĞLAMAYA YÖNELİK ÇABALAR

EFFORTS TO ENSURE CULTURAL UNITY BETWEEN
TURKEY AND THE TURKISH WORLD ACCORDING TO
BOZKURT, YENİ BOZKURT, ÇINARALTI AND DOĞU
MAGAZINES BETWEEN 1939-1950 YEARS

Hazırlayan

Zeynep TEKİN ORAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Mahmut BOLAT

KIRŞEHİR-2025

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi, tarafından hazırlanan “*Bozkurt, Yeni Bozkurt, Çınaraltı ve Doğu Dergilerine Göre 1939-1950 Yılları Arası Türkiye ile Türk Dünyası Arasında Kültür Birliğini Sağlamaya Yönelik Çabalar*” adlı tez çalışması 18.07.2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman(İmza)

Doç. Dr. Mahmut BOLAT

Unvanı Adı Soyadı

Üye.....(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Nilay AĞIRNASLI

Üye.....(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi İlker TÜRKMEN

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2025

(İmza)

Prof. Dr. Cemalettin İpek

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

18/07/2025

Zeynep TEKİN ORAN

İmza

ÖZET

BOZKURT, YENİ BOZKURT, ÇINARALTI VE DOĞU DERGİLERİNE GÖRE 1939-1950 YILLARI ARASI TÜRKİYE İLE TÜRK DÜNYASI ARASINDA KÜLTÜR BİRLİĞİ SAĞLAMAYA YÖNELİK ÇABALAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Zeynep TEKİN ORAN

Danışman: Doç. Dr. Mahmut BOLAT

2025 – (IX+130)

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Tarih Ana Bilim Dalı

Jüri

Doç. Dr. Mahmut BOLAT (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Nilay AĞIRNASLI

Dr. Öğr. Üyesi İlker TÜRKMEN

1938 yılında Türk topluluklarının Ruslar tarafından Latin esaslı alfabeden Kiril alfabesine geçirilmesiyle yaşanan dilde birliğin bozulması ardından II. Dünya savaşı patlak vermiş ve Türkistan coğrafyasının özgürleşip Türkiye ile birleşmesi hayali Türk aydınları tarafından gündeme taşınmıştır. Fakat bu hayal Sovyetlerin savaşta galip gelmesi ile yerini siyasal birlik yerine kültürel anlamda birlikteliğin sağlanmasına bırakmış, kültürel anlamda Türk dünyasını birleştirmenin yolları ve yöntemleri konuşulmaya başlanmıştır. Türkiye'nin bu iki etken karşısında Türkistan'a yönelik siyaseti Bozkurt, Yeni Bozkurt, Çınaraltı ve Doğu Dergilerine göre incelenmiş olup Türkistan ve Türkiye arasında kurulmaya çalışılan kültürde birlik ideali için hangi yöntem ve politikaların izlenmesi gerektiği dönemin aydınları referans alınarak aktarılmıştır. Türk dünyasında sağlanacak olan herhangi bir birliği ülke tehdidi olarak gören siyasi ve aydın gruplar bulunsa da çalışma kapmasındaki dergilerde yazarlık yapan ve birleştirici fikre sahip aydınlar bunun bir tehdit olmadığını, tam tersi Türk Dünyası ile kültürel anlamda dahi birleşmenin Türkiye'ye kuvvet kazandıracağını savunmuşlardır. Bu bağlamda Türkiye- Türkistan arasında sağlanması planlanan kültür birliği için ilk olarak dil birliğinin yeniden tesisi savunulmuş, bu konuda atılması gereken en önemli adımın dilde ve yazıda ortak bir paydada buluşulması gerektiği açıkça belirtilmiştir. Dil birliğinin sağlanması öncelik olarak görülse de toplumun Türk dünyasındaki kültürel bağını kuvvetlendirmek ve Türk milli bilincini özellikle eğitimle tesis etmek kültür birliğinin sağlam ve sürdürülebilir olması açısından oldukça önemli görülmüştür. Türk milletinin her alanda kuvvetlenmesi Türk milli bilinci ile mümkün görülmüş, sağlanacak olan Türk kültür birliğinin de ancak bu şekilde sarsılmaz hale geleceği konusunda ortak kanaate ulaşılmıştır. Kültür birlikteliğinin tesisi yolunda dönemin tek bağımsız Türk cumhuriyeti olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin dünya siyasetinde hatırı sayılır bir mevkiye gelmesi gerektiği ve bu şekilde diğer Türk topluluklarına örnek ve model olması gerektiği vurgulanmıştır. Sonuç olarak Türkiye- Türkistan arasındaki kültür birliği için, 1938 yılında kesilen dilde birlikteliğin daha sağlam bir zemine oturtularak yeniden tesisi hedeflenmiş bu hedef de milli bilincin ve yüksek ahlaki değerlerin

sarsılmaz hale getirilmesi ile mümkün görülmüştür. Türkiye ve Türkistan arasında siyasi birlik hayalinin ise gerçekleşmeyecek bir ideal olarak Türk milletinin sinesinde kalması ve daima yaşaması gerektiği vurgulanmış, milli bilincin ancak bu şekilde sürdürülebileceği kanaatine varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dil Birliği, Kültür Birliği, Türkistan, Türk Dünyası, Milli Bilinç.

ABSTRACT

EFFORTS TO ENSURE CONTURAL UNITY BETWEEN TURKEY AND THE TURKISH WORLD ACCORDING TO BOZKURT, YENİ BOZKURT, ÇINARALTI AND DOĞU MAGAZINES BETWEEN 1939-1950 YEARS

M.Sc.Thesis

Preparer: Zeynep TEKİN ORAN

Advisor : Assoc. Prof. Dr. Mahmut BOLAT

2025 – (IX+130)

Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School Of Social Sciences

History Department

Jury

Assoc. Prof. Dr. Mahmut BOLAT (Advisor)

Asst. Prof. Dr. Üyesi Nilay AĞIRNASLI

Asst. Prof. Dr. Üyesi İlker TÜRKMEN

In 1938, the unity of language was disrupted when Russian authorities forced Turkish communities to switch from the Latin-based alphabet to the Cyrillic alphabet. This was followed by the outbreak of World War II, and Turkish intellectuals began to discuss the dream of liberating Turkistan and uniting it with Turkey. However, this vision was replaced by the idea of achieving cultural unity rather than political unity after the Soviets emerged victorious in the war, and discussions began on the ways and means of uniting the Turkic world culturally. Turkey's policy towards Turkistan in the face of these two factors was examined in the journals Bozkurt, Yeni Bozkurt, Çınaraltı and Doğu, and the methods and policies that needed to be followed to achieve the ideal of cultural unity between Turkistan and Turkey were conveyed with reference to the intellectuals of the period. Although there were political and intellectual groups that viewed any unity achieved in the Turkic world as a threat to the country, the intellectuals who wrote for the journals included in the study and who held unifying ideas argued that this was not a threat, but rather that uniting with the Turkic world, even in cultural terms, would strengthen Turkey. In this context, it was argued that the first step towards achieving cultural unity between Turkey and Turkistan should be the re-establishment of linguistic unity, and it was clearly stated that the most important step to be taken in this regard was to find common ground in language and writing. Although the establishment of linguistic unity was seen as a priority, strengthening the cultural ties of society within the Turkic world and establishing a Turkic national consciousness, especially through education, was considered to be very important for the stability and sustainability of cultural unity. It was agreed that the strengthening of the Turkic nation in all areas was possible through Turkic national consciousness, and that the Turkic cultural unity to be established could only become unshakeable in this way. It was emphasised that the Republic of Turkey, the only independent Turkish republic at the time, needed to attain a respectable position in world politics in order to establish cultural unity, and that it should serve as an example and model for other Turkish communities. As a result, the goal was to re-establish the linguistic unity between Turkey and

Turkistan, which had been severed in 1938, on a more solid foundation, and it was believed that this goal could only be achieved by making national consciousness and high moral values unshakeable. It was emphasised that the dream of political unity between Turkey and Turkistan should remain an unattainable ideal in the hearts of the Turkish nation and should always be kept alive, and it was concluded that national consciousness could only be sustained in this way.

Keywords: Language Union, Culture Union, Turkestan, Turkish World, National Consciousness.

ÖN SÖZ

Türkistan ile Türkiye arasında etnik kökenlere dayanan doğal bir bağ bulunsa da tarihsel süreçteki sosyo-politik gelişmeler bu iki coğrafyanın tam anlamıyla bütünleşmesini engellemiştir. XIX. yüzyıldan itibaren Osmanlı aydınlarının ortak alfabe girişimleri Osmanlı'nın dağılma süreci nedeniyle sonuçsuz kalırken, aynı dönemde Türkistan halkı Rus asimilasyon politikalarının baskısı altında kalmıştır. Sonraki süreçte kültürel birlik düşüncesi, 1926 Bakü Türkoloji Kongresi'nde somutlaşmış ve tüm Türk topluluklarına bu kültürel birlik düşüncesi için gerekli olan yazı dilinde birliğin sağlanması ve Latin esaslı ortak bir alfabenin kullanılması önerilmiştir. Türkistan'daki çeşitli Türk toplulukları bu kararı uygulamaya koymuş, Türkiye ise 1928 Harf İnkılabı ile Latin alfabesine geçerek sürece katılmıştır. Ancak Sovyetler Birliği'nin 1938'deki müdahalesi bu ortak kültürel zemini kesintiye uğratmış ve Sovyetlerin yıkıldığı 1991 yılına kadar Türkiye, Türkistan halklarıyla doğrudan ilişki kurma imkanına sahip olamamıştır. II. Dünya Savaşı yıllarında ise Türkiye'deki Türk aydınlar ve muhacirler, Sovyetlerin zayıflaması halinde bir Türk birliği kurulabileceği umudunu taşımış ancak savaşın Sovyetler lehine sonuçlanması, bu umutları kültürel birlik arayışına yöneltmiştir.

Bu çabalar içerisinde Türkiye'de bulunan aydınların 1939-1950 yılları arasında Türkiye ile Türkistan arasındaki birliği sağlamaya yönelik hangi politikalar önerdiği, nasıl çözümler ürettiği ve nasıl tepkiler verdiğine mercek tutulacak ve Türkiye ile Türkistan arasında gerçekleşmesi mümkün görülmeyen siyasi birlik yerine kültür birliğinin inşa çabaları analiz edilecektir. Bu süreçte 1939-1950 yılları arası Türkiye'de yayın faaliyetinde bulunan Bozkurt, Yeni Bozkurt, Çınaraltı ve Doğu dergileri özelinde Türkiye ile Türkistan eksenindeki kültürel birlik arzusunun engelleri ve çözümleriyle ele almak bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Çalışma aynı zamanda dönemin önde gelen Türk aydınlarının ve siyasetçilerin kültürel birlik arayışlarını ve önerilerini gözler önüne sermekte, Türkiye Cumhuriyeti iktidarının Türk dünyası hakkındaki düşünce ve politikalarını da içermektedir.

Giriş bölümünde Osmanlı'nın son döneminden İnönü dönemine kadar Türkiye ile Türkistan ilişkileri ele alınmış, birinci bölümde 1939-1950 yılları arasında Türkiye'de basının durumu, İnönü dönemi basın iktidar ilişkileri ve Türkiye'deki Türkçü basının konumu ve gelişimi işlenmiştir. Yine bu bölümde çalışmanın temel kaynakları olan Bozkurt, Yeni Bozkurt, Çınaraltı ve Doğu dergileri hakkında bilgiler verilmiştir. 2.

Bölümde çalışmanın temel kaynakları olan ve yukarıda sözü edilen dört dergi özelinde Türkiye ile Türkistan arasındaki kültürel birliğin sağlanmasına yönelik çabalar, siyasi birlik düşüncesi olarak tanımlanan turan fikrinin nasıl kültür birliği düşüncesine evrildiği aydınların bu dergilerdeki yazıları, düşünceleri referans alınarak analiz edilmeye çalışılmıştır. Bu evrilmenin ardından Türk dünyasında kültür birliğinin sağlanmasına yönelik nasıl adımlar atılması ve hangi politikaların yürütülmesi gerektiği dönemin önemli aydın, bürokrat, gazeteci ve yazarların önerileriyle ortaya konulmuştur. Yine bu bölümde kültür birliği alanında açılması gereken ilk kapının dil olduğunu ve Türk dünyasında sağlanacak kültür birliğinin anahtarının alfabede ve dilde ortaklık olduğunu yine dönemin aydın kesiminin düşünceleri ile aktarılmıştır. Bu bölümün son başlığında ise 1950 yılına kadar inişli çıkışlı bir seyir izleyen Türk dünyasında kültürel birliği sağlama yolundaki çabaların, çeşitli iç ve dış etkenler nedeniyle kesintiye uğraması dönemin kaynaklarıyla desteklenerek ele alınmıştır.

Bu çalışmanın her aşamasında bilgi, deneyim ve anlayışıyla bana rehberlik eden çok değerli danışman hocam Sayın Doç. Dr. Mahmut Bolat'a en içten şükranlarımı sunuyorum. Görüş ve değerlendirmeleriyle destek veren Sayın Dr. Öğr. Üyesi İlker Türkmen ile sabrı ve desteğiyle bu süreçte yardımlarını esirgemeyen Sayın Dr. Ahmet Nizamoğlu'na minnettarım. Ayrıca ikimizin de bu zorlu sürecinde bana güç veren ve destekleyen sevgili eşim Eray Oran'a teşekkür ediyorum. Bu tezi, beni akademiye teşvik eden biricik ablam Sema Dikilitaş ile merhametli ve çok sabırlı canım annem Esmem Tekin'e ithaf ediyorum.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	i
BİLDİRİM.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
ÖN SÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR.....	ix
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM I.....	15
1. 1939-1950 YILLARI ARASI TÜRKİYE'DE BASIN HAYATI VE TÜRKÇÜ BASIN.....	15
1.1. İnönü Dönemi Basın Hayatı.....	15
1.1.1. İnönü Dönemi'nde Irkçılık-Turancılık Davası ve Basın-İktidar İlişkisi	18
1.2. Bozkurt, Yeni Bozkurt, Çınaraltı ve Doğu Dergileri.....	24
1.2.1. Bozkurt Dergisi.....	24
1.2.2. Yeni Bozkurt Dergisi.....	28
1.2.3. Çınaraltı Dergisi.....	29

1.2.4. Doğu Dergisi.....	33
BÖLÜM II.....	37
2. TÜRKİYE İLE TÜRKİSTAN ARASINDA KÜLTÜREL BİRLİĞİN SAĞLANMASINA YÖNELİK ÇABALAR.....	37
2.1. Siyasi Birlik (Turan) Düşüncesinin Kültür Birliği Düşüncesine Evrilmesi	37
2.2. Türkiye ile Türkistan Arasında Kültür Birliğinin Önemi.....	43
2.2.1. Kültür Birliğinin İnşası Yolunda Milli Bilinç Oluşturma Çabaları ..	53
2.2.2. Kültür Birliğinin Anahtarı: Dil ve Alfabe Birliği.....	59
2.3. Türk Kültür Birliğine Yönelik Yayınlar ve Kültürel Etkinlikler	64
2.4. 1950’li Yıllarla Birlikte Türkiye ile Türkistan Arasında Kültürel Anlamda Soyutlanma Süreci.....	68
SONUÇ	74
KAYNAKÇA.....	80
ÖZGEÇMİŞ	130

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. İnönü Döneminde Yayın Yapan Milliyetçi Dergiler	96
Tablo 2. Bozkurt Dergisi'nde Yazısı Bulunan Yazarlar ve Yazıları	98
Tablo 3. Yeni Bozkurt Dergisi'nde Yazıları Bulunan Yazarlar ve Yazıları	102
Tablo 4. Çınaraltı Dergisi'nin 1. Döneminde Yazıları Bulunan Yazarlar ve Yazıları ..	104
Tablo 5. Çınaraltı Dergisi 3. Döneminde Yazıları Yayımlanan Yazarlar ve Yazıları ...	117
Tablo 6. Doğu Dergisi'nde Yazısı Bulunan Yazarlar ve Yazıları	120

KISALTMALAR

Kisaltmalar	Açıklamalar
b.	Baskı
BCA.	T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi
bkz.	Bakınız
BOA.	T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi
Çev.	Çeviren
No.	Numara
s.	Sayfa
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TTGB	Türkistan Türk Gençler Birliği
TKB	Türk Kültür Birliği

GİRİŞ

Osmanlı Devleti döneminde Türkistan siyaseti, etnik veya ırki bağlardan ziyade dini ve siyasi bir zeminde şekillenmiştir. Bu çerçevede taraflar arasındaki ilişkiler; hac yollarının güvenliği, halifelik makamına bağlılık bildirimleri, karşılıklı ziyaretler ve hediyeleşmeler gibi sınırlı bir şekilde diplomatik düzeyde ilerlemiştir. Bu yüzeysel ilişkinin en önemli nedeninin, Osmanlı'nın klasik döneme kadar benimsediği batı merkezli cihan hâkimiyeti anlayışı olduğu söylenebilir. Bu dönemde Osmanlı'nın en geniş sınırlara ulaşma hedefi doğrultusunda düzenlenen seferlerin büyük kısmı batıya yönelmiş, doğuda yer alan ve Osmanlı'ya bağlılıklarını ifade eden Türkistan halklarıyla ilişkiler ise daha çok sembolik düzeyde kalmıştır. Bu nedenle ortak Türk kimliğine rağmen, iki bölge arasında derin ve sürekli kültürel birlikten söz etmek pek mümkün olmamıştır. Klasik dönemin ardından da Osmanlı'nın batı odaklı yönelimi sürmüştür; bu durum, özellikle Avrupa karşısında yaşanan askeri ve teknolojik geri kalmışlığın fark edilmesiyle hız kazanmıştır. Osmanlı, çağdan geri kalmışlığı telafi etmek için Batı'yı örnek almaya başlamış, modernleşme ve Batılılaşma yönünde birçok adım atmıştır (Aslan, 2009: 3). Bu gelişmeler, Osmanlı'nın siyasi rotasını doğudan tamamen uzaklaştırırken Türkistan ile olan temasların da tarihsel bir bağ niteliğinden öteye geçememesine neden olmuştur.

Ayrıca, Osmanlı-Türkistan ilişkilerinin sınırlı ve mesafeli bir düzeyde kalmasının arkasında sadece dini ve siyasi öncelikler değil, jeopolitik tehditler de etkili olmuştur. Osmanlı'nın kuzeyinde yayılcı bir güç olarak yükselen Rusya ve güneyindeki sürekli rekabet içinde bulunduğu Safevi Devleti, doğuya yönelik ilgiyi sınırlandıran başlıca unsurlar olmuştur. Safeviler ile Türkistan halkları arasındaki gerginlik, Osmanlı-Türkistan dostluğundan kaynaklı olarak, Osmanlı-Safevi çekişmesinin bir yansıması niteliğindedir. Bu bağlamda Osmanlı-Türkistan eksenindeki doğrudan siyasi ilişkiler, 16. yüzyılın başlarında, ortak tehdit oluşturan Safeviler'e karşı Türkistanlıların Osmanlı'dan yardım talep etmesiyle başlamıştır (Cumhurbaşkanlığı Başkanlığı Osmanlı Arşivi [CBO],/TS.MA.e/ 759 – 92: H-07-02-918).

Bunun yanı sıra, Osmanlı-Türkistan eksenindeki iletişimin milli temellerden uzak ve kültürel olarak kopuk kalmasının bir başka önemli nedeni de Osmanlı'nın iç siyasi yapısıyla ilgilidir. Çok uluslu bir devlet olan Osmanlı, etnik kimlikleri öne çıkarmaktan özellikle kaçınmış; bu tercih, imparatorluk içindeki farklı halklar arasında denge ve huzurun korunmasına yönelik bir strateji olarak görülmüştür. Açık bir Türk milliyetçiliği

söyleminin, devletin hoşgörüyü dayalı yönetim anlayışına zarar vereceği ve diğer unsurlar arasında ayrışmaya yol açacağı düşünülmüştür. Bu durum da yine Türkistan'la olan ilişkilerin, ortak etnik kökene rağmen kültürel yakınlaşma temelinde değil, daha çok dini birliktelik ve siyasi çıkarlar çerçevesinde kurulmuş olmasının nedenleri arasındadır. Dolayısıyla hem iç hem dış dinamikler, Osmanlı'nın Türkistan'a olan ilgisini sınırlı tutmuş; bu da Türkistan ile derin ve sürekli bir kültürel etkileşimin önüne geçmiştir (İlk Türk Dili Kurultayı, 1932: 2).

XVI. yüzyıl sonları ve XVII. yüzyıl başlarında ise bu dönemi değerlendiren Zeki Velidi Togan'a göre; Osmanlı, III. Murad ve halefleri döneminde (1578-1611) Kafkasya ve Azerbaycan üzerinde egemenlik kurmuş, bu süre zarfında Hazar Denizi'nde Osmanlı bayrağı dalgalanmıştır. Bu dönem, Türkiye ile Türkistan arasında siyasi ilişkilerin görece sıkılaştığı bir zaman dilimi olmuştur (Togan, 1981: 132-133). Bu gelişmeye rağmen, politik bir karaktere sahip olan Türkistan-Osmanlı ilişkilerinin kültürel açıdan oldukça sık bir düzeyde kalması, iki bölge arasındaki kültürel bağların zayıflamasına neden olmuştur. Bu kopukluk, özellikle Osmanlı ile Türkistan arasında milli bir bilincin oluşması ve kültürel birlik çerçevesinde sağlıklı bir iletişim kurulmasını zorlaştırmıştır.

Ayrıca, Rusların Türkistan coğrafyasındaki Hristiyanlaştırma ve Ruslaştırma politikaları, bölgedeki Türklük bilincini ve kültürel dokuyu ciddi şekilde tehdit etmiştir. Bu asimilasyon sürecine karşı kültürel bir direniş olarak, 1860'lı ve 1870'li yıllardan itibaren Osmanlı aydınları arasında Türk kültür birliğini savunan düşünceler ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu dönemin öne çıkan isimleri arasında Necip Asım Bey, Ahmet Vefik Paşa, Mustafa Celalettin Paşa ve özellikle İsmail Gaspıralı'nın üzerinde derin etkiler bırakan Şemseddin Sami bulunmaktadır. 1880'li yıllardan 20. yüzyıl başlarına kadar ise bu düşünsel mirası devam ettiren İsmail Gaspıralı, Süleyman Paşa, Buharalı Süleyman Efendi, Ahmet Mithat Efendi, Ahmet Cevdet Paşa, Mehmet Emin Yurdakul ve Yusuf Akçura gibi aydınlar, Türk dünyasında kültür ve dil birliğinin gerekliliğini güçlü bir şekilde savunmuşlardır. Bu düşünürler, ortak dilin kültürel birliğin temelini oluşturduğunu vurgulayarak, Türk dilinin birleştirici ve kimlik inşa edici rolüne dikkat çekmişlerdir (Saray, 2017: 71-75).

Osmanlı'da Meşrutiyet'e giden süreçte Türk milliyetçiliği yükselirken Türkistan toprakları Rus etkisi altında varlığını koruma gayretleri yürütmeye çalışmıştır. Rus asimilasyon ve baskısı ile sınıanan Türkistan'da Türklük bilinci ve kültürel birlik büyük

ölçüde zedelenmiştir. Rusya'nın Türkistan'da kalıcı egemenlik kurma arzusu doğrultusunda, bölgede yaşayan Türk toplulukları sistemli bir şekilde ayrıştırılarak, yönetilmeye çalışılmıştır (Togan, 1955: 10). Çarlık Rusyası ve Sovyetler döneminde asimile çalışmalarının özellikle eğitim yoluyla sürdürüldüğü bilinmektedir. Nikolay İlminskiy'nin¹ yöntemleriyle, özellikle Türk kökenli halklar bölünmeye çalışılmıştır (Saray, 2017: 27-32). Bu politika ile Hristiyanlaştırma, Rusçanın yaygınlaştırılması ve yerel kültürlerin bozulması hedeflenmiştir (Bal, 2002: 1441-1445). Bu faaliyetler sonucunda Ruslar, bölgeyi daha kolay kontrol edebilmek amacıyla Türkistan coğrafyasını Özbek, Kırgız, Kazak, Tatar, Oğuz ve Yakut gibi çeşitli alt kimliklere ayırarak, “*Böl-Parçala-Yönet*” stratejisini uygulamıştır (Khalid, 2009: 413). Bu ayrıştırma süreciyle eş zamanlı olarak, yerel halk üzerinde asimilasyon süreci devam etmiş, direniş gösteren Türkler ise ağır bedeller ödemiştir. Mevcut şartlar altında Türkistan'daki Türk toplulukları arasında ortak bir kültürel birlikten söz etmek oldukça güçleşmiştir.

1917 yılında meydana gelen Bolşevik Devrimi sonrasında Çarlık Rusya'sı yıkılmış ve yerine Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) kurulmuştur (Gündüz, 2005: 3). Bu gelişmeye Osmanlı aydınları kayıtsız kalmamış, özellikle Ziya Gökalp devrimi başlangıçta siyasi özgürlük aracı olarak görmüş ve Türk dünyasında kültürel ve dilsel birliğin önemine dikkat çekmiştir (Devlet, 2011: 84). Bu süreçte farklı Türk toplulukları üzerinde daha önce uygulanan bu ayrıştırma siyaseti etkisini göstermiş ve Türkler ayrı ayrı, tek çatı altında birleşmekten uzakta kendi kısa ömürlü muhtariyet yönetimlerini kurmaya yönelmişlerdir. Türkistan'ın siyasi yapısı bir bütün olmaktan çok uzakta farklı sınırlardan söz edilir hale gelmiştir. Daha sonra parçalanmış şekilde kurulan bu idari yapılar, Sovyetler Birliği tarafından kolaylıkla ortadan kaldırılmış; Ruslar, mevcut muhtariyetleri lağvederek yerlerine SSCB'ye bağlı sosyalist cumhuriyetler tesis etmiştir (Hayit, 1975: 102).

Bütün bu süreç, Anadolu ve Türkistan coğrafyasında ortak bir Türk kültür seyrinin oluşmasını yüzyıllar boyunca geciktirmiştir. II. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte bu gidişat değişmiş; Türkistan artık Osmanlı aydınları için sadece dini bir hinterland değil, aynı zamanda Türklük bilincinin ve kültürel birliğin merkezi bir parçası olarak görülmeye başlanmıştır. Bu dönemde geliştirilen Türkçülük fikirleriyle birlikte, Osmanlı-Türkistan

¹ Nikolay İlminskiy (1822–1891), Rus eğitmeni ve misyonerdir. Kazan Üniversitesi'nde çalışmış, Rusya'daki Türk ve Müslüman halkları Hristiyanlaştırmak amacıyla “İlminskiy Sistemi” adlı eğitim yöntemini geliştirmiştir. Bu sistemde, yerel halklara önce ana dillerinde, sonra Rusça ve dini bilgiler verilerek asimilasyon hedeflenmiştir. Özellikle Kazan Tatarları üzerinde etkili olan bu politika neticesinde Türklerin Ruslaştırılması ve Rus kültürünün benimsenmesi hedeflenmiştir. (Topsakal, 2012: 50-70).

ilişkileri kültürel ve ideolojik düzeyde yeni bir boyut kazanmıştır. Anadolu ile Türkistan arasında öteden beri var olan fakat siyasi engeller nedeniyle geç gelişen bu bağ, Meşrutiyet’le birlikte Türk kültürü ve kimliği ekseninde yeni bir kanal açmıştır (Berzeg, 1985: 5).

1913 yılında İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin iktidarı doğrudan ele almasıyla birlikte, Türk kültürü ve birliğine verilen önem daha da artmıştır (Nizamoğlu, 2023: 221). Bu bağlamda, cemiyetin Türkistan’a yönelik attığı ilk ciddi adımın 1914 yılında Talat Paşa’nın emriyle Rodoslu Habibzade Ahmet Kemal’in Türkistan’a gönderilmesiyle gerçekleştiği kabul edilmektedir. Ahmet Kemal, bölgede Darü’l-Muallimîn-i İttihat adını taşıyan bir eğitim kurumu kurarak, Türkistan’da kültürel temelli bir etki oluşturmayı amaçlamıştır (Andican, 2003: 109-110). Buna ek olarak, Osmanlı’nın istihbarat ve özel harekât birimi olan Teşkilat-ı Mahsusa² tarafından, Türkistan Türklerini millî bilinçle uyandırmak ve Ruslara karşı başlatılacak isyanları desteklemek amacıyla bir grubun da Türkistan’a gönderildiği bilinmektedir. Her ne kadar bu grup üyeleri yolda Afganistan’da Ruslar tarafından yakalanıp bir süre tutuklansalar da serbest bırakılmalarının ardından Kırgız ve Kazak Türklerinin başlattığı Yedisu İsyanı’na³ katılarak aktif destek vermişlerdir. Zamanla isyanda etkin rol üstlenen bu grup, isyanın yönlendirilmesinde önemli bir konuma gelmiştir (Hikmet, 2012: 23).

1918’de Azerbaycan’ın Sovyet işgaline karşı yardım talebi üzerine Osmanlı, Nuri Paşa⁴ komutasında Kafkas İslam Ordusu’nu görevlendirmiş ve 15 Eylül’de Bakü’yü kurtarmıştır ancak; Mondros Mütarekesi sonrası Osmanlı birlikleri çekilmek zorunda kalmıştır. Böylece Osmanlı’nın Türk dünyasıyla kurduğu bu doğrudan temas da sona ermiş, bölge Sovyet etkisine bırakılmak zorunda kalınmıştır (Altunsoy, 2019: 88; Gürün, 2010: 8). I. Dünya Savaşı sonrası Osmanlı’nın mağlubiyetiyle Anadolu’da Millî Mücadele

² Enver Paşa tarafından Harbiye Nezareti’ne bağlı olarak kurulan gizli teşkilat. <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/teskilat-i-mahsusa/> (Erişim Tarihi: 31.02.2024)

³ 1916 Türkistan Millî Ayaklanması, Çarlık Rusya’sının 25 Haziran 1916 tarihli, Türkistan halkını I. Dünya Savaşı’nda cephe gerisi iş gücü olarak kullanmayı öngören fermanına karşı çıkan büyük çaplı bir isyandır. Türkler bu uygulamayı onur kırıcı bulmuş ve direnişe geçmiştir. Bu isyan, Yedisu bölgesinde yoğunlaşmış ve zamanla millî bir karakter kazanarak “Türkistan Millî Ayaklanması” adını almıştır. Öncesinde de çeşitli isyanlar yaşanmışsa da (örneğin Karatay Sultan, Keneşarı Kasım Han, Dükçü İşan gibi önderlerin ayaklanmaları), hiçbiri 1916’daki kadar yaygın ve etkili olmamıştır. İsyân, Çarlık ordusu tarafından şiddetle bastırılmış; binlerce Türk öldürülmüş, pek çok kişi sürgün ve işkenceye maruz kalmıştır. Bu gelişmeler, Türkistan’da millî bilincin güçlenmesine ve Rus işgaline karşı direnişin sembolü haline gelmiştir. Detaylı bilgi için bkz. (Karataş, 2021: 61-63).

⁴ Nuri Killigil, Gagauz kökenli bir Osmanlı subayıdır. Trablusgarp, I. Dünya Savaşı ve Bakü Muharebesi’nde görev almıştır. Enver Paşa’nın kardeşidir. 1933’te Türkiye’de savunma sanayiine katkı sağlamak amacıyla silah fabrikası kurmuş, II. Dünya Savaşı sırasında üretim yapmıştır. Detaylı bilgi için bkz. (Karaköse,2012).

başlamış ve bu süreçte de gerçekleşmesi mümkün olabilecek bir politika benimsenmiştir. Tüm Türklerin birleşmesini amaçlayan ve mevcut koşullarda gerçekleşemeyecek kadar zor olan hayaller yerine, öncelik olarak Anadolu'nun kurtuluşu hedeflenmiştir. Türk milletinin lideri Gazi Paşa Mustafa Kemal Atatürk bu anlayışı şu sözlerle açıklamıştır: “*Büyük hayaller peşinde koşan, yapamayacağımız şeyleri yapar gibi görünen sahtekâr insanlardan değiliz... Biz Panislamizm yapmadık... Panturanizm yapmadık!... Kendimizi bilelim... Biz hayat ve bağımsızlık isteyen milletiz.*” (Atatürk, 2008: 159). Bu çerçevede, Türkistan ile politik bağları sürdürme ve güçlendirme amacıyla 1921 yılında İsmail Suphi Soysallıoğlu⁵ TBMM tarafından Buhara'ya elçi olarak gönderilmiştir (Tüzün, 2005: 27- 28). Soysallıoğlu'nun görevi; bölgeyi tanımak, Türkiye- Türkistan ilişkilerine ek Türkistan içerisinde bulunan Türk halkları içerisinde de arabuluculuk yapmak ve Millî Mücadele'ye destek aramak olmuştur (Kaymaz, 2024). Komünist Partisi kimliğiyle gizlice Buhara'ya ulaşan Soysallıoğlu, burada Togan ile görüşmüş, Özbek ve Tacik liderlerle temas kurarak 30 Temmuz'da Mirza Abdulkadir'in evinde bir toplantı organize etmiştir. Bu toplantının sonucunda 2 Ağustos 1921'de Türkistan Millî Birliği (TMB)⁶ kurulmuş ve başkanlığına Zeki Velidi Togan seçilmiştir (Togan, 2012: 321). Bu gelişmeler, Türkistan-Türkiye arasında iletişim sağlarken, Türkistan halkları arasında da bir iş birliği zemini de oluşturmuştur. Böylece Türkiye ile Türkistan arasında doğrudan temas sağlanarak toprak bütünlüğü değil, daha ulaşılabilir ve gerçekçi olan kültürel birliktelik içeren ilişkiler hedeflenmiştir.

Soysallıoğlu'nun bölgedeki faaliyetleri sonrasında milli mücadelede kullanılmak üzere Buhara'dan Türkiye'ye 3.066.800 altın ruble ve 100.000 Osmanlı altını; 1921'de 9.800.000 altın ruble; 1922'de ise 4.600.000 altın ruble destek gönderilmiştir (Kara, 2012). Bunun yanında askeri katkılar da olmuş, birçok Türkistanlı Anadolu'daki direnişe fiilen katılmıştır (Koçar, 1990: 2386). Buna ek olarak 7 Ocak 1922 yılında Buhara Halk Şuraları Cumhuriyeti'nin⁷ elçileri Büyük Taarruz için hazırlık yapan meclisi ziyarete gelmiş ve

⁵ Soysallıoğlu (1884–1967), yazar, öğretmen ve milletvekili olarak tanınan bir aydındır. 1921'de Buhara'da “siyasi ve içtimai ilmihal” adlı bildirisini yayımlamış, Zeki Velidi Togan'ın öncülüğündeki Türkistan Millî Birliği'nin Millî İttihat Fırkası'na dönüşümüne katkı sağlamıştır. Sovyet baskısıyla bu hareket dağıldıktan sonra Türkiye'ye dönen Soysallıoğlu bir süre siyasetten uzak durup çiftçilik yapmış, daha sonra çeşitli sigorta şirketlerinde yöneticilik yapmıştır. 1967'de İstanbul'da vefat etmiştir. Kaymaz, İ. Ş. İsmail Suphi Soysallıoğlu (1884 –1967). Atatürk Ansiklopedisi: <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ismail-suphi-soysallioglu-1884-1967/> (Erişim Tarihi: 28.04.2024).

⁶Cemiyet kurulduktan sonra “Türkistan Millî İttihat” adında bir fırka da kurulmuştur. (Hayit, 1995: 302).

⁷ 14 Eylül 1920 yılında kurulan bu cumhuriyetin ilk yönetici heyeti şöyledir: hükümet reisi Mirza Abdulkadir, icra komitesi reisi Feyzullah Hoca, dış işleri reisi Haşim saik, eğitim bakanlığı reisi Kari Yoldaş, ekonomi reisleri Muhtarcan ve nasır Hekim, sağlık bakanlığı reisi Karı Abdulvahid, iç işleri reisi Abdülhamid Arif ve daha sonra devlet şura reisliğine gelecek olan muhtar vekili Osman Kocaoğlu. Buhara

bizzat Atatürk ile Çankaya köşkünde görüşme yaparak desteklerini iletmişlerdir. Bu diplomatik temasın ardından TBMM, Türkiye’den bir heyetin Buhara’ya gönderilmesine karar vermiştir. 1 Mart 1922 tarihli meclis açılış konuşmasında Atatürk, Sovyetler Birliği ve müttefikleriyle sürdürülen iyi ilişkilerin Doğu İslam devletleriyle de güçlendirilmesinin hedeflendiğini belirtmiş ve Buhara’ya önemli bir heyetin gönderileceğini açıklamıştır (Türkiye Büyük Millet Meclisi I. Dönem 3. Yasama Yılı Açılış Konuşmaları, 1922).

Buhara’ya gönderilecek heyette Galip Paşa (Pasiner)⁸ elçi, Ruşen Eşref (Ünaydın)⁹ elçi danışmanı ve Hamdullah Suphi (Tanrıöver)¹⁰ gözlemci olarak görevlendirilmiştir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi [CCA], 1922: 30-18-1-1, 4 - 47 - 19). Heyet, 12 Nisan 1922’de Batum’a doğru yola çıkmış ancak Rusların engellemesi nedeniyle Türkiye’ye geri dönmek zorunda kalmıştır (Çıkin, 2007: 29). Sovyetler, bir süre iyi ilişkiler yürüttüğü¹¹ Türkistan’daki muhtariyetleri ortadan kaldırarak bölgeyi tamamen işgal etmiş, bağımsız muhtariyetlerin yerlerine Sovyetlere bağlı cumhuriyetler kurmuştur.¹² Sovyet işgaliyle birlikte, muhtariyet yönetimlerinin önde gelen isimleri yurtlarını terk etmek zorunda kalmış, büyük kısmı 1925 sonrası Türkiye’ye sığınmıştır. Her ne kadar Türkiye’nin bu liderleri davet ettiğine dair bilgiler bulunsa da böyle bir resmi davet belgesi mevcut değildir (Köseoğlu, 2022: 107). Yine de Avrupa başta olmak üzere, Mısır, İran, Irak ve Afganistan gibi çeşitli bölgelerde bulunan Türkistanlı aydınların Türkiye’ye geldikleri bilinmektedir (Kumru, 2024: 368; Andican, 2003: 596-599).

Bu süreçte Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki iyi ilişkiler, Türkistan meselesinde Türkiye’nin ihtiyatlı davranmasına neden olmuştur. Sovyetler, Türkistan ile

Halk Şuraları cumhuriyeti, Zeki Velidi Togan’a gören tam olarak bağımsız olmamakla birlikte göstermelik bir şekilde ilan edilmiş ve bu yapılanma Sovyetler sisteminde teşkil eden ve Sovyetlere tabi bir kuruluştur (Togan, 1981: 406). Devlet varlığını Sovyetlerin bölgeye gelmesine değin 1924 yılına kadar devam ettirmeyi başarmıştır (Yavan, 2019: 30).

⁸ Millî mücadele yıllarında Konya valiliği görevini üstlenen Galip Paşa, burada çıkan isyanın bastırılmasında önemli rol oynadığından Buhara’ya elçi olarak görevlendirilmiştir. 1931 yılında ise askeri temyiz II. Başkanlığını yaparken emekliliğine ayrılmıştır. (Çavuş, 2015: 3).

⁹ Gazeteci ve yazar.

¹⁰ Edebiyatçı, siyasetçi ve millî mücadele kahramanlarından.

¹¹ 1922 yılına kadar Sovyetler Türkistan halklarıyla gayet iyi geçinmiş hatta 1916 yılında işgal ettiği Yedisu bölgesinin bir kısmını Kırgız ve Kazaklara geri vermiştir. Togan, Age. s.383. Daha sonraki süreçte Sovyetler politika değişikliğine giderek “*Her milletin ayrılma ve kendi kaderini tayin hakkının bulunmasına karşın, biz ayrılmayı istemiyoruz. Biz mümkün olduğu kadar büyük devlet, mümkün olduğu kadar çok milletin Ruslarla birlikte, komşu olarak yaşamasını istiyoruz. Biz bunu demokrasi ve sosyalizm adına istiyoruz.*” (Sertçelik, 2002: 678). Sovyet yönetiminin bu şekilde açıklama yapması bağımsızlaşan Türk devletlerinin Sovyet rejiminden kopmasının önüne geçileceği yönünde sinyal vermiştir.

¹² Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, Kazakistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, Kırgızistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, Türkmenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti ve Özbekistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti.

Türkiye arasında herhangi bir bağlantıyı kendi güvenlikleri açısından tehdit olarak görmüş ve doğabilecek Türk birliği ihtimaline karşı bu etkileşimi engellemeye çalışmasının yansırı bazı Türkistanlı liderlerin Türkiye’den sınır dışı edilmesini dahi talep etmişlerdir. Bu baskılara rağmen Atatürk’ün Türkistanlı liderlere karşı hassas ve koruyucu bir tavır sergilediği; onlara zarar vermemek adına dikkatli davrandığı bilinmektedir. Türkiye, yeni bir devlet olarak iç sorunlarıyla meşgulken, Sovyetler’in Türkistan üzerinde uyguladığı politikayı bir iç mesele olarak değerlendirmiş; ilişkileri bozmamak adına doğrudan müdahaleden kaçınmıştır. Bu nedenle Türkiye, dış siyasi dinamikler nedeniyle Türkistan’daki gelişmelere mecburi olarak sınırlı tepki vermiştir.

Atatürk, dönemin zorlayıcı koşullarına rağmen Türk dünyasına dair umut ve hedeflerini her fırsatta dost SSCB ile ilişkileri etkilemeyecek derecede dile getirmiştir. Türk dünyasında birliğin sağlanması için bağımsız tek Türk devleti olan Türkiye'nin güçlenmesinin gerekliliğini vurgulamış, bunun yolunun da kültür ve ekonomi temelli sağlam bir yapıdan geçtiğini ifade ederek şöyle demiştir: *“Dünyada şimdiye kadar, başka milletlerin birlik kurdukları ve asırlarca beraber yaşadıkları tarihte görülmiştir. Bizim kurmak istediğimiz birliğin tarihte, geçmişte olan birliklerin çok üstünde olmasını isteriz... Bunun esas temel taşları lazımdır ki, kültür ve ekonomi cevheriyle dolu olsun. Çünkü kültür ve ekonomi her türlü siyasete yön veren temel esaslardır.”* Atatürk, 1923 yılında yaptığı bu konuşmasında, kurulacak Türk birliğinin geçmişteki birliklerden daha üst seviyede olmasını arzuladığını belirtmiş ve bu birliğin temel taşlarını kültür ile ekonominin oluşturacağını vurgulamıştır (Atatürk, 2008: 352).

Atatürk döneminde birlik kurma arzusu daha emin adımlarla ilerlerken Sovyetler ile dostane ilişkilerin sürdürülmesine özen gösterilmiştir. Bu dönemde Türkiye- Türkistan kültür birliği alanındaki en önemli gelişmelerden biri alfabe reformu alanında yaşanmıştır. 1922 yılında Azerbaycan’da başlayan Latin alfabesine geçiş çağrıları, 1926’da Bakü’de düzenlenen I. Türkoloji Kongresi’nde¹³ karşılık bulmuş ve Sovyetler Birliği’ne bağlı Türk

¹³ 26 Şubat–6 Mart 1926 tarihleri arasında Bakü’de düzenlenen Türkoloji Kongresi, Türk dünyası açısından hem bilimsel hem de kültürel boyutta büyük öneme sahip bir toplantı olmuştur. Kongreye Türkiye’den iki isim katılmış ve süreci yakından takip etmiştir: Prof. Dr. Fuat Köprülü ve Hüseyin Zade Ali Bey. Bu isimler Türkiye tarafından resmî olarak görevlendirilmiş; kongreyi baştan sona takip ederek sonuçları doğrudan Ankara’ya iletmışlerdir. Söz konusu kongre, Türk dünyasında şimdiye dek gerçekleştirilen en kapsamlı fikir alışverişlerinden birine zemin hazırlamıştır. Katılımcılar arasında yürütülen tartışmalar neticesinde, tüm Türk topluluklarını ortak bir yazı sisteminde birleştirme fikri öne çıkmış; Latin alfabesi bu ortaklığın temel aracı olarak kabul edilmiştir. Böylece kongre, yalnızca bilimsel bir toplantı olmanın ötesinde, Türk dünyasında kültürel birliğin tesisi yönünde atılmış somut adımlardan biri olmuştur. Detaylı bilgi için bkz. (Türk, 2022: 25-42).

halklarının Latin alfabesine geçmesi yönünde karar alınmıştır (Ulu, 2014: 280; Yeshmetova, 2020: 1; Türkmen, 2024: 114). Bu karar neticesinde 1927’de Kırgız Türkleri, 1930’a kadar ise Özbek Türkleri Latin alfabesine geçişlerini tamamlamışlardır (Bukatcha, 2017: 221; Tekin, 2008: 606). Türkiye de Türkoloji Kongresi’nin ardından 1928 yılında Türk dünyasına ayak uydurarak Latin esaslı Türk alfabesine geçişi sağlamıştır¹⁴ (Demirci, 2011: 228). Bu devrim, Türkiye Büyük Millet Meclisi zabıtlarında da açıkça yer almış; Arap harflerinin yerine Latin esaslı Türk Harflerinin kabul edildiği belirtilmiştir (TBMM Zabıt Ceridesi, 1 Kasım 1928: 3). Türk dünyasında yaşanan bu adımı daha sonraki süreçte değerlendiren Yusuf Akçura,¹⁵ Osmanlı döneminde Türk dilinin Arapça ve Farsçayla aşırı derecede karışarak halktan uzaklaştığını ve resmi yazışmalar ile edebiyat dilinin halk tarafından anlaşılabilir bir hâl aldığı belirtmiştir. Bu dilsel yabancılaşmanın, yalnızca okuryazarlık oranlarını düşürmekle kalmadığını, aynı zamanda halkın eğitim sürecini zorlaştırarak kültürel kopuşlara da neden olduğunu savunmuştur. Akçura’ya göre Osmanlı tarih yazımı, Türk milletinin müşterek tarihinden kendini ayırmış; böylece dil ve tarih gibi iki temel yapı taşı zayıflamış, bu durumun da milletin bütünlüğünü tehdit ettiğini söyleyerek Osmanlı’nın çözüldüğünde, dile yönelik bu ihmalkâr tutumun ve reformlara karşı gösterilen kayıtsızlığın önemli bir payı olduğunu ileri sürmüştür. Akçura’nın bu değerlendirmeleri, Bakü Türkoloji Kongresi’nde Latin alfabesine geçiş ve Türkçenin sadeleştirilmesi yönünde alınan kararlarla paralellik göstermekte olup; bu reformları Türk milletinin kültürel ve entelektüel bağımsızlığı açısından tarihî bir dönüm noktası olarak gördüğünü anlaşılmaktadır (Akçura, 1933: 24-25).

Atatürk, bu dönüşümün sadece bir yazı reformu değil, milli kimlik bilincinin uyanıklığını sağlayacak bir adım olduğunu vurgulamış ve “*Milli şuurun ayakta kalabilmesi ve uyanık bulunması için dil ve tarih uğrunda çalışmaya mecburuz*” diyerek alfabe değişiminin kültürel boyutuna dikkat çekmiştir (Atatürk, 2008: 364). Böylece, aynı dili

¹⁴ Bu geçiş dönemin gazetelerine de yansiyarak yeni alfabenin öğrenmesinde zorluk yaşanmayacağı aksine okuma yazma bilmeyen bireyler için gayet kolay olacağı belirtilerek yeni ve eski alfabelerle metinler verilerek halka tanıtılmıştır. (Yeni Harflerimiz, 1928: 17).

¹⁵ 1876-1935 yılları arasında yaşamını sürdüren Akçura Tatar Türkü olup, yazar, siyasetçi ve tarihçidir. Ankara Hukuk Mektebi’nde tarih dersleri veren aydın aynı zamanda Türk Tarih Kurumunun kurucu üyeleri arasında bulunmuş olup 1932’den 1935 yılına kadar Türk tarih Kurumunun başkanlığını üstlenmiştir. Türkçülük akımının öncülerinden olan Akçura’nın bu konudaki en önemli eseri Üç Tarz-ı Siyaset’dir. Türkçülük akımının manifestosu konumunda olan bu eser ile Türkçülüğün bağımsızlık için tek kurtuluş yolu olduğunu savunmuştur. Buna ek olarak Akçura’nın Türk tarihine ve Türk kültür mirasına çok önemli eserler bırakmıştır, bunlardan birkaçı şöyledir: Türk Milliyetçiliğinin Kökenleri, Cengiz Han, Türk Devriminin Programı, Türkçülük: Türkçülüğün tarihi gelişimi, Siyaset ve İktisat, Türk Yılı ve Osmanlı Devleti’nin Dağılma Devri. Akçura hakkında daha fazla bilgi için bkz. (Deniz, 1996; Bolat, 2021).

konuşan Türk halkları siyasi olarak bir araya gelemese de ortak alfabe kullanımını sayesinde kültürel birlik için önemli bir zemin hazırlanmıştır. Türk dünyasında sınırlar birleşmeden de kültür birliğinin tesis edilebileceği ve bunun ilk adımı olan dil birliği nihayet sağlanabilmiştir. Türk kültür birliği ve Türk birliği hakkında yazılan yazılardan biri de dönemin önemli aydınlarından Mehmet Emin Resulzade'ye¹⁶ aittir. Resulzade'ye göre Slav birliği ideali, Çekoslovakya'nın bağımsız bir devlet olarak teşekkülünü engellemediği gibi, Türk birliği düşüncesi de Azerbaycan gibi Türk yurtlarının kendi siyasi yolunu tayin etmesine mâni değildir. Nasıl ki Slavlar ortak kültürel ve etnik bağlarına rağmen ayrı siyasi yapılar kurabiliyorlarsa, aynı şekilde ortak dil, tarih ve kültüre sahip Türk toplulukları da kendi bağımsız devletlerini kurarak Türk kültür birliğini yaşatabilir. Türk milletlerinin bağımsızlık arayışlarını, kültürel bağlarla çelişen bir durum gibi gösterenler, ya bilinçli olarak Rus emperyalizmine hizmet etmektedir ya da onun etkisi altında düşünmektedir diyen Resulzade, gerçekte Türk kültür birliği, siyasi birlikten ziyade ortak bir tarih ve uygarlık şuuruyla şekillenmiş, milletlerin kendi kaderlerini tayin hakkına saygı duyan bir idealdir demiştir (Resulzade, 1929: 392). Ancak dilde sağlanan bu birlik uzun ömürlü olamamıştır. Sovyet yönetimi, 1937-1940 yılları arasında Türkistan'daki Türk halklarını sistematik biçimde Latin alfabesinden Kiril alfabesine geçirerek bölgenin Türkiye ile olan kültürel bağı koparma yoluna gitmiştir (Bukatcha, 2017: 22).

ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ, AMACI VE ÖNEMİ

Yüzyıllar boyunca Turan ideali etrafında siyasi bir birlik kurmayı hedefleyen Türk dünyası, Osmanlı dönemi de dahil olmak üzere, her dönemin kendine özgü sosyo-politik koşulları nedeniyle bu amacına ulaşamamış; zamanla Turan düşüncesi, gerçekleşmesi güç bir hayalden kültürel birlik arayışına evrilmiştir. 1938 yılında Rusların Türkistan'da Türkler tarafından kurulan Muhtar yönetimlerine müdahale etmesinin ardından 1926 Türkoloji kongresinden sonra Türk dünyasında sağlanan dilde ortaklık son bulmuş, Türkiye ile Türkistan arasına Rus gölgesi düşmüştür. 1938 yılında yaşanan bu kopmanın sonucu olarak Türkistan- Türkiye arasında bir kültür birliği buhranı doğmuş, bu engelin

¹⁶ 1884-1955 yılları arasında yaşamını sürdüren Resulzade siyasetçi, tarihçi, gazetesi ve devlet adamı gibi kimliklere sahiptir. Azerbaycan'ın bağımsızlığı için büyük uğraşlar veren Resulzade, Azerbaycan Müsavat Partisi'nin kurucusu ve Azerbaycan Milli Şurası Devleti'nin başkanıdır. 1947 yılında Türkiye'ye yerleşen aydın, Azerbaycan kültürünü yaşatmak ve Türkiye'ye tanıtmak amacıyla Türkiye'de Azerbaycan Kültür Derneği'ni kurmuştur. Yaşamı boyunca Türk tarihine önemli katkılarda bulunan aydının pek çok önemli eseri bulunmaktadır bunlardan birkaçı şöyledir: Çağdaş Azerbaycan Edebiyatı, İstiklal Uğrunda Mücadele, Kafkasya Türkleri, Panturanizm ve Kafkasya Problemi ve Milliyet ve Bolşevizm. Resulzade hakkında daha fazla bilgi için bkz. (Akpınar,2022).

nasıl aşılabileceği konusu dönemin tek hür Türk devleti olan Türkiye'nin süreli yayınlarına yansımıştır. Bu noktada, “Bozkurt, Yeni Bozkurt, Çınaraltı ve Doğu Dergilerine Göre 1939-1950 Yılları Arası Türkiye ile Türk Dünyası Arasında Kültür Birliği Sağlamaya Yönelik Çabalar” adlı çalışma söz konusu buhranın nasıl aşılabileceğini dönemin aydınlarının çözüm önerileri doğrultusunda ele alarak açıklamaktadır. Dergilerin yayınları incelenerek, Türk tarihinde önemli yere sahip olan aydınların görüşleri ışığında; Türk ırkının geleceğinin teminatı olarak görülen Türk kültürünün, Türkiye ve Türkistan eksenindeki birliğinin sağlanabilirliğine dair yöntemler ile bu birliğin sarsılmaz bütünlüğünü korumak için hangi politikaların hayata geçirilmesi gerektiği ortaya konulmuştur.

Tezin hazırlanması sürecinde karşılaşılan kısıtlılıklar da ise çalışma kapsamında bulunan ve toplamda 3 devreden oluşan Çınaraltı Dergisi'nin 1. devre ile 3. devreye ulaşılmış fakat 2. Devredeki sayılara Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi ve Cumhuriyet Arşivi, Milli ve Millet Kütüphaneleri, İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Hakkı Tarık Us Kütüphanesi Koleksiyonu, Beyazıt Kütüphanesi, Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, Milliyetçi Dergiler, Gastearşivi.com'a ve Wikilala'ya bakılmasına rağmen ulaşım sağlanamamıştır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

1939- 1950 yılları arasında Türkiye ile Türkistan arasındaki kültür birliğini sağlamaya yönelik çabaları ortaya koymayı hedefleyen çalışma Nitel bir araştırmadır. Genel olarak sosyal bilimlerde kullanılan nitel araştırma şöyle tanımlanmaktadır: “*Nitel araştırma; sosyal olguları anlamaya, insanların yaşantılarına, inançlarına, değerlerine, deneyimlerine ve bakış açılarına odaklanan, açık uçlu sorularla veri toplayan, yorumlamaya dayalı bir araştırma yaklaşımıdır.*” (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 39). Nitel araştırma dahiline giren çalışmada nitel araştırmanın kollarından birisi olan doküman analizi metodu kullanılarak hazırlanmıştır. Doküman analizi metodu ise: “*Doküman analizi, mevcut belgelerin sistematik biçimde incelenmesiyle veri elde edilen nitel bir araştırma yöntemidir. Bu belgelerden elde edilen veriler, araştırma sorularını yanıtlamada, olayları anlamada ve geçmişte yaşananları yorumlamada önemli rol oynar.*” (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 293). Bu metot, basılmış ve elektronik kaynaklar olmak üzere bütün kaynakları incelemek ve değerlendirmek için bulguları kodlayarak, sınıflayarak ve

yorumlayıp anlamlandırarak sistematik bir şekilde kullanılmam kolaylığı sağlayan araştırma yöntemidir. Bu yöntem konunun kolayca anlaşılıp sınıflandırılması açısından kullanılırken, edinilen kaynakların çalışmaya işlenmesi açısından netlik sağlamaktadır.

Çalışma içerisindeki veriler; dokümanların, kitapların, arşiv belgelerinin, çalışma kapsamındaki süreli yayınların ve tezlerin analiz edilmesi ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler ise çalışmanın ilk önce problemini daha sonra çözüm yöntemlerini ve sonucunu elde edecek şekilde tasnif edilmiştir. ayrıca elde edilen verilerin temini için önemli kurum, kuruluşlar ve web sitelerinden fayda sağlanmış olup bunlar şöyle sıralanabilir: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi ve Cumhuriyet Arşivi, Milli ve Millet Kütüphaneleri, İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, DergiPark Akademik, Tr- Dizin, TÜRKSOY Kütüphanesi ve Arşivi, Hakkı Tarık Us Kütüphanesi Koleksiyonu, Beyazıt Kütüphanesi, Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, Ahi Evran Üniversitesi Kütüphanesi, Wikilala, Milli Savunma Bakanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, Milliyetçi Dergiler ve YÖK Ulusal Tez Merkezi.

KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Türk kültür birliğine inşasına dair pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu konuda genel bir çerçevenin oluşturulabilmesi ve Türk kültür birliğinin Gaspıralı'dan Atatürk dönemine kadar seyrini ele alan önemli kaynaklardan biri Mehmet Saray'a¹⁷ ait olan Türk Dünyasında Türk Dünyasında Dil ve Kültür Birliği adlı eser olmuştur. Saray bu eserini ilk olarak Gaspıralı'dan ele almayarak özellikle Osmanlı'da Türk dünyasının birliğine dair atılacak en önemli adımın dil birliği olması gerektiğini kaynaklara ve aydınların çalışmalarına dayandırarak genel bir hat çizmiştir. Bu bakımdan eser, 1860'lı yıllarda Osmanlı döneminde Türk dünyasında kurulabilecek kültür birliğinin ilk olarak dilden geçtiğini ve dil birliğinin de nasıl sağlanabileceğinin ilk tartışmalarını ortaya koymaktadır (Saray, 2017: 47-68). Bu tartışmalar “*Dilde, fikirde işte birlik*” ilkesini ortaya atan ve Türk dünyasının kültürel açıdan birlik olması yönünde bir pusula olan Gaspıralı'nın fikirlerinin oluşumunda önemli rol oynamıştır (Saray, 2017: 46).

¹⁷ 1942 yılında Afyon'da doğan tarihçi 1995 yılında Atatürk Araştırma Merkezi Bilim Kurulu'nun asli üyesi seçilmiştir. Ayrıca 1992-1996 yılları arasında T.C. Dış İşleri Bakanlığı'nda başdanışmanlık görevinde bulunmuştur. Dış işlerinde bulunmasına ek iyi düzeyde İngilizce ve Rusça bilmesinden ötürü Türk tarihine ve Türkiye'nin Türkistan ilişkilerine mercek tutmuştur. Bu bağlamda önemli eserleri bulunmaktadır: Atatürk'ün Sovyet Politikası, Dünden Bugüne Türk-Rus İlişkileri, Türk Dünyasında Eğitim Reformu ve Gaspıralı İsmail Bey, Doğu Türkistan Türkleri Tarihi, Kırgızlar ve Modern Kırgız Devleti'nin Kuruluşu, Türk Dünyasında Neler Oldu? ile Kazaklar ve Kazakistan Cumhuriyeti Tarihi. <http://kaynakca.hacettepe.edu.tr/kisi/77887/mehmet-saray> (Erişim Tarihi: 10.05.2024)

Türk dünyasında kültür birliği sağlanabilmesi için dil birliğinin ilk adım olmasından ötürü 1926 Bakü Türkoloji kongresinden sonra Türkiye'nin de Latin harflerine geçmesinin önemini ve gerekliliğini dönemin asli kaynakları arasında olan Yusuf Akçura açıklamıştır. Akçura 1. Türk tarih kongresinde, dilde yabancılaşmanın kültürel kopuşlara ve en sonunda da tıpkı Osmanlı gibi çöktürlere sebep vereceğini vurgulayarak Türkiye'nin de dilde reformunun Türkistan ile bağıının korunması açısından önemine dikkat çekmiştir (Akçura, 1933: 24-25).

Çalışma dahilince incelenen dergilerde pek çok makalesi yayınlanan Hüseyin Emir Erkilet¹⁸ Çınaraltı Dergisi'nde yayınlanan, Biz Küçük Bir Millet Değiliz isimli makalesi ile Türk milletinin büyüklüğüne ve bu büyüklüğün birleşmezse yok olacağına dikkat çekmiştir. Coğrafi Türk Birliği makalesi ile Türkler arasında coğrafi bir Türk birliğinin mümkünatı konusunu tartışmış, Türkçülük Programı adlı makalesi ile de Türk milletinin kültürel vrya siyasi birliğinin kesişim noktası ortaya konulmuştur. Ayrıca, Türkçülük Programında Dil Meselesi isimli makalesi ile de Türkiye ile Türkistan arasında kurulacak olan kültür birliğinin ilk dayanağı olan dil birliği konusunu kısaca okuyucuya aktarmıştır.

Ziya Gökalp¹⁹ bu dönemde hayatta bulunmasa dahi kültür birliği fikrinin tartışma konusu olmasından ötürü başvuru ve fikirlerinden yararlanan ilk isimlerden olmuştur. Bu bağlamda Gökalp'in pek çok makalesi ve şiiri dergilerde yayımlanmıştır. Dergilerde Gökalp'e ait kültür birliğine dair en dikkat çeken yazılardan biri Çınaraltı Dergisi'nde yayınlanan Ziya Gökalp'e Göre Millet Nedir? İsimli makale olmuştur. Bu makaleye göre

¹⁸ Hüseyin Hüsnu Emir Erkilet, 1883 yılında Gazze'de doğmuş fakat İstanbul nüfusuna kaydı bulunmaktadır. 1904'te Harp Okulu'ndan, 1907'de Harp Akademisi'nden mezun olmuştur. Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinde önemli askerî görevlerde bulunmuş; Trablusgarp, Balkan, I. Dünya ve Kurtuluş Savaşları'nda çeşitli cephelerde görev almıştır. Özellikle Yıldırım Ordular Grubu'nda Kurmay Başkan Yardımcılığı yapmış, daha sonra Genelkurmay Harp Tarihi Encümeni Başkanlığı görevini üstlenmiştir. <https://ata.msb.gov.tr/Genel/icerik/huseyin-husnu-emir-erkilet> (Erişim Tarihi: 14.05.2025). 1932 yılında korgeneral (ferik) rütbesiyle emekli olmuştur. 2 Nisan 1958'de Ankara'da vefat etmiş ve Ankara Asri Mezarlığı'na defnedilmiştir. Erkilet, emekliliğinden sonra milliyetçi ve Turancı görüşleriyle ön plana çıkmıştır. 1941'de Nazi Almanya'sının davetiyle Doğu Cephesi'ni ziyaret etmiş ve Adolf Hitler ile görüşmüştür. Bu ziyareti, 1943'te yayımlanan Şark Cephesinde Gördüklerim adlı eserinde detaylı bir şekilde anlatmıştır. Yazılarında, esir Türkler konusunu işlemiş, Türk milliyetçiliği ile Turancılığı eşitleyerek Türkiye'deki azınlıklara karşı sert bir dil kullanmıştır. 1948'de Turancılık faaliyetleri nedeniyle kısa bir süre tutuklanmıştır.

¹⁹ 1876-1924 yılları arasında yaşamını sürdüren Ziya Gökalp Türkçülüğün en önemli simalarından ve Türk sosyolojisinin kurucusudur. Atatürk'ü fikir bakımından etkileyen aydın Diyarbakır doğumlu olup İttihat ve Terakki'nin üyelerindedir. Tarihçi, yazar ve siyasetçi olan Gökalp'in pek Türk tarihine ve Türk milliyetçiliğine yön veren pek çok eseri bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şöyledir: Türkleşmek İslamlaşmak Muasırlaşmak, Türk Töresi, Türkçülüğün Esasları, Altın Destan, Türk Medeniyet Tarihi, Felsefe Dersleri, Rusya'daki Türkler Ne Yapmalı ve Darülfünun Derslerinden: İlmî İçtimai Hukukî. Gökalp ve eserleri hakkında daha detaylı bilgiler için bkz. (Heyd, 2023; Sağlam, 2021).

Gökalp aynı sınırlar paylaşılmasa da aynı kökene ve kültüre sahip topluluklar tek bir millettir. Bu milletler de bağlayıcı unsur dil, kültür ve milli şuurdur. Ayrıca Gökalp'in Lisan isimli şiiri dil birliğinin kaybedildiği bu dönemde sıkça yayınlanarak dilin önemine dikkat çekilmek istenmiştir.

Dergilerde makaleleri ve içerikleri bakımından ön plana çıkan önemli aydın Orhan Seyfi Orhon²⁰ da Türkiye-Türkistan ekseriyetindeki kültür birliğine dair sayısız yazı yazmıştır. Bu yazılardan pek çoğu kayda değer olmakla birlikte ön plana çıkan makalesi Koynumuzda Beslediklerimiz! Milliyetçilik- Irkçılık Yine Birkaç Söz'dür. Orhon bu makalesi ile türkçülerin ırkçı olmadığını aksine türkçülüğün sadece kan bağından ibaret olmadığını açıklayarak türkyede bu dönemde türkçülere yönelik ırkçı söylemlerine cevap vererek Türkiye'nin mevcut sınırlarından daha büyük olduğunu belirtmiştir.

Çalışmaya değer katan diğer bir yazar ise Hüseyin Namık Orkun'dur.²¹ Orkun Türk dünyasında her türlü birliği savunma beraber gerçekleşmesi daha mümkün görünen kültür birliğine dair yöntemler geliştirmiştir. Bu konuda kaleme aldığı önemli yazıları şu şekildedir: Turan Sözü'nün Aslı, Bugünkü Türkçülüğün Esasları, Bugünkü Türkçülüğün Esasları: Dil İnkılabı.

Reha Oğuz Türkkkan²² tarafından ele alınan yazılar da çalışmanın şekillenmesinde

²⁰ 1890-1972 yılları arasında yaşayan Orhan Seyfi Orhon yazar kimliği ile "Beş Hececiler" arasında bulunurken gazetesi, siyasi ve öğretmen yönüyle de bilinmektedir. 1944 yılına kadar öğretmenlik görevini üstlenen yazar, 1946-1950 Zonguldak milletvekilliği ve 1965-1969 İstanbul Milletvekilliği görevini yürütmüştür. Yusuf ziya Ortaç ile yürüttüğü Akbaba ve Çınaraltı dergilerini çıkarmış ve ismi Çınaraltı dergisi ile özdeşleşmiştir. Yazarın yayım hayatına kattığı eserler şöyledir: "Arkadaş, Hıyabân, Şehbâl, Akbaba, Papağan, Yeni Kalem, Resimli Dünya, Güneş, Yeni Gazete, Ayda Bir, Her Ay, Her Şey, Çınaraltı, Yeni Çağ," (Tunç, 2023:217-220).

²¹ Hüseyin Namık Orkun (1902, İstanbul – 23 Mart 1956, Ankara), Türk tarihçi, dilbilimci ve Türkçülük-Turancılık akımının önde gelen isimlerinden biridir. İstanbul Kasımpaşa'da doğan Orkun, Nişantaşı Sultanisi'nde ortaöğrenimini tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden 1924'te mezun oldu. 1925'te Macaristan'a giderek Budapeşte Üniversitesi Felsefe Fakültesi'nde Macar Türkolog Gyula Németh'in yanında doktorasını tamamladı. Macaristan'da bulunduğu yıllarda Über Das Kitab-ı Dede Qorqud adlı eserini yazdı. 1930'da Türkiye'ye döndükten sonra Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Devlet Konservatuarı ve Polis Koleji'nde 1931-1945 yılları arasında Türk tarihi ve inkılap tarihi dersleri vermiştir. Orkun, Türkçülük ve Turancılık düşüncelerini savunmuş, bu doğrultuda yazılar kaleme almıştır. 1944'te Irkçılık-Turancılık davası kapsamında tutuklanmış, bir yıl hapiste kaldıktan sonra beraat etmiştir. Bu süreçten sonra da Türkçülük çalışmalarına devam etmiş, Türk Ocağı gibi kuruluşlarda aktif rol almıştır. Orkun'un en önemli eserlerinden biri Eski Türk Yazıtları'dır. Bu dört ciltlik eser, Orhun ve Yenisey yazıtlarını bir araya getirerek, metinleri Köktürk harfleriyle sunmuş ve günümüz Türkçesine aktarmıştır. Ayrıca Türk Dünyası, Attila ve Oğulları, Peçenekler, Oğuzlara Dair, Türkçülüğün Tarihi gibi birçok önemli esere imza atmıştır. Orkun hakkında daha detaylı bilgiler için bkz. (Çimen, 2006).

²² Reha Oğuz Türkkkan, 20. yüzyıl Türkiye'sinde Türk milliyetçiliği düşüncesine yön veren önemli fikir ve kalem adamlarından biridir. Hem siyasi kimliği hem de edebi kişiliğiyle öne çıkan Türkkkan, genç yaşlarından

oldukça büyük rol oynamıştır. Dönemin önemli aydınlarından olan Türkkkan'ın türkolog tarihçi yazar ve hukukçu kimliğinin yanısıra psikolog kimliği de bulunmaktadır. Onun bu yönü Türkiye ile Türkistan arasına sağlanabilecek kültür birliğinin ilk olarak eğitimden geçmesi gerektiği görüşü oldukça önemli yer kaplamaktadır. Ayrıca türkçülüğün kültürel birlikteliği açısından önemini açıklayan yazara ait kullanılan önmlü makaleler şöyledir: Türk Anaları! Sizden Bekliyoruz, Türkçüleri Tanıyalım 2: Atsız ve Türkçülük Deyince Ne Anlarız.

itibaren Türk tarihine, kültürüne ve özellikle de Turan idealine büyük bir bağlılık göstermiştir. Edebiyatı ve yayıncılığı, milliyetçi düşüncelerini yaymak için bir araç olarak kullanmıştır. Bozkurt, Ergenekon ve Gökbörü gibi dergileri çıkararak Türkçü düşüncüyü genç kuşaklara taşımış, sade ve etkileyici diliyle okuyucuda derin bir milli bilinç uyandırmaya çalışmıştır. Eserlerinde, yalnızca Türkiye Türkleri değil, Türkistan'dan Balkanlar'a kadar tüm Türk dünyasının kültürel ve siyasi birliği savunulmuştur. Siyasi yönü ise özellikle 1940'lı yıllarda güç kazanmış, Turancılık ideolojisinin entelektüel savunucularından biri olarak Türkçülük akımının önde gelen isimleri arasında yer almıştır. Milliyetçiliği kuru bir hamaset değil, tarihsel bilinç ve kültürel aidiyet üzerine kurmuş; bunu hem akademik hem halk düzeyinde işler kılmak için çabalamıştır. Reha Oğuz Türkkkan, ömrünü Türk milletinin birlik ve dirliğine adanmış; fikirleriyle milliyetçi camiada iz bırakmış bir münevverdir. Türkkkan hakkında daha detaylı bilgiler için bkz. (Şamlı, 2018: 193-214).

BÖLÜM I

1. 1939-1950 YILLARI ARASI TÜRKİYE'DE BASIN HAYATI VE TÜRKÇÜ BASIN

1.1. İnönü Dönemi Basın Hayatı

10 Kasım 1938'de Atatürk'ün vefatının ardından Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı görevini İsmet İnönü üstlenmiştir. İnönü'nün iktidarı, 11 Kasım 1938 tarihinde başlayarak 22 Mayıs 1950 tarihine kadar sürmüştür (Gökçeler, 2018: 124). Bu dönemin en büyük ve öncelikli sorunu, hiç şüphesiz 1939 yılında patlak veren II. Dünya Savaşı olmuştur. Savaşın yayılması durumunda çatışmalara dahil olma ihtimali Türk milletini sürekli bir hazırlık durumuna sevk etmiş ve bu süreç, Türkiye için hem dış tehditlerin yoğunlaştığı hem de iç politikada önemli dönüşümlerin yaşandığı bir dönem olmuştur.

İnönü dönemi genel hatlarıyla; Türkiye'yi savaştan uzak tutmak amacıyla yürütülen denge siyaseti, savaşın tetiklediği ekonomik kriz, dış tehditlere karşı toprak bütünlüğünü koruma çabaları, çok partili siyasi hayata geçiş yönünde atılan adımlar ve tüm bu çalkantılı süreçte halkın moralini yüksek tutma girişimleri çerçevesinde şekillenmiştir. Özellikle denge siyaseti kapsamında Türkiye, savaşın iki ana bloğu olan Müttefikler ve Mihver devletleri arasında tarafsız bir konumda kalmayı hedeflemiştir. Bu doğrultuda İsmet İnönü liderliğindeki hükümet hem Almanya hem de İngiltere ile diplomatik ilişkilerini sürdürmüştür; çeşitli ikili anlaşmalar imzalanmış ancak savaşın doğrudan tarafı olmamak konusunda kararlı bir duruş sergilemiştir.

Savaş boyunca Türkiye'nin temel güvenlik kaygısı, Almanya'nın askeri yayılmacılığı ve Sovyetler Birliği'nin tarihsel emelleri doğrultusunda Boğazlar üzerindeki talepleriydi. Alman ordularının 1941'de Balkanlar üzerinden Yunanistan ve Yugoslavya'ya ilerlemesi, Türkiye'nin güneydoğu ve Trakya sınırlarında geniş çaplı askerî tahkimata gitmesine neden olmuştur. Aynı dönemde Sovyetler Birliği, 1939'da imzaladığı Molotov-Ribbentrop Paktı'nın²³ ardından Baltık ülkeleri ve Doğu Polonya'yı işgal etmiş; bu da Türkiye'nin doğu sınırlarındaki güvenlik kaygılarını derinleştirmiştir. Bu tehdit algıları çerçevesinde, Türkiye savaş boyunca tarafsızlık politikasını sürdürmeye devam etmiş ve bu politika "*aktif tarafsızlık*" olarak nitelendirilecek biçimde şekillenmiştir

²³ 1939 yılında Almanya-Sovyet Rusya arasında imzalanan saldırmazlık anlaşmasıdır. Bu anlaşmaya rağmen Almanlar 1941 yılında Sovyetlere karşı savaş ilan etmiştir.

(Deringil, 1989: 133-144). Ankara yönetimi, Almanya ve Sovyetler gibi savaşın büyük aktörleriyle diplomatik ilişkilerini dengeli bir çizgide tutmuş; İngiltere ve Fransa ile 1939 yılında imzalanan Üçlü İttifak Anlaşması ile Batı'ya yakınlığını da ilan etmiştir. Ancak askeri çatışmaya doğrudan katılmaktan kaçınarak, ülkenin savaş dışında kalması sağlanmıştır.

Dış politikada ise savaş sonrası döneme geçişle birlikte Türkiye'nin denge siyaseti daha belirgin hale gelmiştir. Türkiye, Batı'ya yaklaşırken Sovyetler Birliği ile dostane ilişkilerini sürdürülebilmek için hassas bir diplomasi yürütmüştür. Ancak savaşın ardından Sovyetler'in Türkiye'den Kars ve Ardahan'ı istemesi ve Boğazlar'da üs talebinde bulunması, bu denge politikasının sürdürülebilirliğini zora sokmuştur. 1945 sonrasında SSCB'nin bu talepleri, Türkiye'yi hızla Batı bloğuna yöneltmiş, bu durum NATO'ya üyelik sürecinin de önünü açmıştır. Türkiye üzerindeki Rus tehdidine karşılık yine bir denge siyaseti izlense de sınır güvenliğini sağlamak amacıyla Sovyetlere karşı Almanya ile 18 Haziran 1941 tarihinde *Saldırmazlık Paktı* -Türk-Alman Dostluk Antlaşması- imzalanmıştır. Bu antlaşmaya göre taraflar, birbirlerine karşı herhangi bir askeri saldırıda bulunmayacak ve 10 yıl boyunca dostane ilişkiler sürdürecektir. Ancak Türkiye, Almanya ile kurulan dostane ilişkilere rağmen, bu tür paktların güvenilirliğine dair ciddi endişeler taşımıştır (Hüner, 2012: 45). Bu nedenle, Almanya ile imzalanan saldırmazlık paktına rağmen, Türkiye denge siyasetinden sapmamış ve ihtiyatlı bir dış politika yürütmeye devam etmiştir. Sonuç olarak bu süreçte Türk dış politikası hem Almanya hem de Sovyetler ile diplomatik ilişkileri eş zamanlı olarak sürdürmeyi amaçlayan dikkatli bir denge anlayışı üzerine inşa edilmiştir (Tüzün, 2005: 94,182)

Savaşın sonlarına doğru Türk siyasi yaşamında önemli gelişmeler yaşanmış ve çok partili siyasi yaşama geçişin ilk adımları atılmıştır. Bu bapta 1945 yılında Nuri Demirağ liderliğinde Millî Kalkınma Partisi²⁴ kurulmuştur (Mustafayev, 2021, s. 193). Her ne kadar bu parti kısa sürede etkisini yitirmişse de 1946 yılında Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan ve Fuat Köprülü gibi önemli isimlerin kurduğu Demokrat Parti,²⁵

²⁴ Millî Kalkınma Partisi, Türkiye'de çok partili hayata geçiş sürecinde, 1945 yılında Nuri Demirağ tarafından kurulmuş ilk muhalefet partisidir. Partinin temel amacı, ekonomik kalkınmayı hızlandırmak ve sanayileşmeyi milli hedef haline getirmektir. Devletçilikten ziyade özel girişimi savunmuş, girişimci ruhu teşvik etmiştir. Ancak halktan yeterli destek görememiş ve seçimlerde başarı elde edememiştir. Buna rağmen, çok partili siyasal hayatın öncülerinden biri olarak Türk demokrasi tarihine önemli bir not düşmüştür. (Özacun, 2013: 208).

²⁵ Demokrat Parti, 1946 yılında Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan ve Fuat Köprülü tarafından kurulmuş, Türkiye'de tek parti yönetimine karşı çıkan ilk güçlü muhalefet hareketidir. Halkın taleplerine daha yakın bir siyaset anlayışı benimseyerek özgürlükler, dinî hassasiyetler ve ekonomik serbestlik gibi alanlarda

Türkiye'nin siyasi tarihinde köklü bir dönüşümün öncüsü olmuştur (Şahin & Tunç, 2015, s. 34).

Devletin iç politikadaki temel kaygılarından biri de savaşın halk üzerindeki psikolojik ve ekonomik etkilerini hafifletmek olmuştur. Bu kapsamda, devlet destekli radyo yayınları aracılığıyla halkın moralini yüksek tutmaya yönelik yayınlar yapılmış; milli birlik, dayanışma ve sabır temalı propaganda dili ön plana çıkarılmıştır. Özellikle Halkevleri aracılığıyla yürütülen kültürel ve sosyal faaliyetler, savaşın yıpratıcı etkilerini hafifletme amacını taşımıştır (Akin, 2022: 488-489, 492). Buna ek olarak İktidarın basın ile kurduğu ilişki daha çok savaşın getirdiği gerginlikten kaynaklı otoriter bir çerçevede şekillenmiştir. Dış politika oldukça gergin bir zeminde yürütülürken, iç politikada karmaşaya mahal vermemek adına, basına yönelik bazı baskıların olduğu görülmektedir (Arabacı, 2014: 6).

Bu dönemde Türkiye'de basın, sıkı devlet kontrolü altında şekillenmiş ve hükümetin belirlediği siyasal sınırlar içinde faaliyet göstermiştir. Bu durumu eleştiren aydınlardan biri Yakup Kadri Karaosmanoğlu olmuştur. Karaosmanoğlu'na göre, savaş yıllarında uygulanan sansür politikaları, yalnızca milli güvenliği korumaya yönelik değil, aynı zamanda iktidarın çıkarlarını muhafaza etmeye yönelik olarak seçici bir şekilde yürütülmüştür. Özellikle Nazi yanlısı yayınların herhangi bir müdahaleye maruz kalmadan serbestçe dolaşımında kalması, o dönem uygulanan sıkıyönetim rejimi ve basın kanunu ile çelişen bir uygulama olarak değerlendirilmiştir (Karaosmanoğlu, 1968: 169). Karaosmanoğlu, bu durumu basın özgürlüğü açısından büyük bir tutarsızlık ve yönetsel zafiyet olarak yorumlamıştır.

II. Dünya Savaşı'nın ardından oluşan yeni dünya düzenine paralel olarak, basının değişen uluslararası siyasete uyum sağladığı, bu süreçte farklı olasılıklar etrafında çeşitli görüşlerin ortaya atıldığı ve bu görüşlerin toplumda savunucular bulduğu görülmektedir. Bu çerçevede, basının Türk dünyasına ilişkin yaklaşımları da dönemin politik ve ideolojik koşullarına bağlı olarak iki ana eğilimde şekillenmiştir. Siyasi elitlerin ve kamuoyunun bir kesimi, Almanya'nın Sovyetler Birliği karşısında zafer kazanmasının Türk dünyası açısından önemli bir fırsat doğuracağına, bu gelişmenin ise Turan idealine bir adım daha

daha liberal bir çizgi izlemiştir. 1950 seçimlerinde iktidara gelerek CHP'nin uzun süren tek parti yönetimini sona erdirmiştir. 1950–1960 yılları arasında iktidarda kalan parti, ekonomik büyüme ve altyapı yatırımlarıyla dikkat çekmiş; ancak zamanla otoriterleşme eleştirileri almış ve 1960 darbesiyle iktidardan düşmüştür. Detaylı bilgi için bkz. (Koçak, 2012: 15).

yaklaşılmasını mümkün kılacağına inanmıştır. Buna karşılık, farklı bir kesim ise Sovyetler Birliği ile düşmanlık kurmanın, Türkiye'yi uluslararası düzeyde büyük bir tehdit altına sokacağı kanaatindeydi. Bu çevreler, Turancı düşüncenin hem abartılı hem de mevcut dış politika gerçekleriyle uyumsuz olduğunu savunmuşlardır. Söz konusu ideolojik ayrışma, dönemin basın yayın organlarına da açık biçimde yansımıştır. Turancı çevrelerin çıkardığı gazeteler, eserler ve dergiler, Sovyet karşıtı yayınları nedeniyle sık sık sansüre uğramış, yayınları durdurulmuş, tamamen kapatılmış ve yasaklanmıştır (Şeker, 2011, s. 42). Basın üzerindeki bu baskılar, savaş ekonomisinin doğurduğu sosyal sıkıntılarla birleştiğinde halk ile İnönü hükümeti arasında mesafe oluşmasına neden olmuştur. Özellikle savaşın getirdiği kıtlık, karaborsa ve yüksek vergi yükü, halkta büyük bir hoşnutsuzluk yaratmıştır. Savaş yıllarında karşılaşılan ekonomik sıkıntılar ise Türkiye'yi derinden etkilemiştir. Dış ticaretin daralması, ithalatın zorlaşması ve üretim kapasitesinin düşmesi sonucunda temel gıda ve ihtiyaç maddelerinde ciddi kıtlıklar yaşanmıştır. Yine bu dönemde yürürlüğe konulan Varlık Vergisi,²⁶ özellikle gayrimüslim azınlıklar üzerinde ağır baskılara yol açmış ve kamuoyunda büyük tepkiler doğurmuştur. Aynı şekilde Toprak Mahsulleri Vergisi gibi uygulamalarla tarımsal üretimin artırılması hedeflenmiş, ancak bu politikaların da kırsal kesimde farklı sosyo-ekonomik sonuçlar doğurduğu görülmüştür.

Bu seçici sansür anlayışının temelinde, savaşın doğrudan tarafı olmamaya çalışan Türkiye'nin yürüttüğü denge siyaseti yatmaktadır. İsmet İnönü, cumhurbaşkanlığının ilk yıllarında ülkenin savaşa sürüklenmesini engellemek amacıyla hem Sovyetler Birliği'ni provoke etmeyecek bir dış politika izlemeye, hem de ülke içindeki Sovyet karşıtı eğilimleri dizginlemeye çalışmıştır. Bu bağlamda, Türkistan ve Turan gibi kavramlar etrafında şekillenen yayınlar ya doğrudan yasaklanmış ya da ciddi sansüre maruz bırakılmıştır. Bu tür yayınların Sovyetler ile olan hassas ilişkileri zedeleyebileceği düşüncesiyle, devlet güvenliği gerekçesiyle yasaklanmaları tercih edilmiştir (Baykara, 1989: 29). Nitekim bu süreçte sadece fikirler değil, bu fikirleri dile getiren kişi ve kurumlar da bu baskılara maruz bırakılmıştır. Turancı görüşlere sahip olan bazı dernekler kapatılmış, yazar ve aydınlar gözaltına alınmış ya da sürgüne gönderilmiştir (Ölçekçi, 2016: 276- 296).

1.1.1. İnönü Dönemi'nde Irkçılık-Turancılık Davası ve Basın-İktidar İlişkisi

Türk dünyasında kültür birliği kurma düşüncesine yaklaşımı, uluslararası ve

²⁶ Varlık Vergisi 11 Kasım 1942 tarihinde II. Dünya savaşının getirdiği ekonomik sıkıntıların üstesinden gelebilmek amacıyla yürürlüğe konulmuştur. Vergi, kişi ve kurumların sahip olduğu mallar üzerinden alınmaktadır. Detaylı bilgi için bkz. (Karabulut, 2010).

bölgesel siyasi koşulların baskısı altında sürekli olarak değişmek zorunda kalmıştır. Özellikle II. Dünya Savaşı yılları, bu yaklaşımın hem içeride hem dışarıda önemli sınamalardan geçtiği bir dönem olmuştur. Savaşın ilk yıllarında, Almanya'nın Sovyetler Birliği'ne saldırması, Türkçü ve Turancı çevreler için tarihi bir fırsat penceresi olarak görülmüştür. Bu çevreler, Sovyetler'in yenilmesi durumunda, esaret altında bulunan Türk topluluklarının özgürleşeceğini ve nihayetinde büyük bir Türk birliğinin kurulabileceğini ümit etmişlerdir. Ancak savaşın seyri, bu umutların tam tersi bir yönde gelişmiştir. Sovyetler Birliği'nin, özellikle Stalingrad Muharebesi (Türk Sözü, 1942: 1) sonrası Doğu Cephesi'nde üstünlük sağlaması ve sonrasında Alman kuvvetlerini geri püskürtmeye başlaması, Türkiye'nin dış politikasını köklü şekilde etkilemiştir. Sovyetler, savaşın ilerleyen safhalarında sadece Avrupa'da değil, Asya'da da nüfuzunu genişletmiş; bu durum Türkiye açısından ciddi bir tehdit algısının oluşmasına yol açmıştır. Boğazlar üzerindeki talepler, Kars ve Ardahan gibi doğu vilayetlerine yönelik sınır değişikliği iddiaları, Ankara'da derin bir Sovyet korkusunun doğmasına sebebiyet vermiştir (Başarı, 2021: 499-508). Bu atmosferde Türkiye, tarafsızlığını koruma çabası içinde, bir yandan Sovyetler ile ilişkilerini bozmak istememiş, diğer yandan da Batı Bloğuna -özellikle İngiltere ve ABD'ye- yakın durmaya çalışmıştır (Oran, 2009: 523, 524-537). Turancı düşüncenin yükselmesi hem Türkiye'nin hem de bünyesinde milyonlarca türkü barındıran Sovyetlerin iç ve dış tehdidi olmuş, hükümet tarafından dış politika da Sovyetlerin dikkatini çekmemek adına bu davaların görülmesine göz yumulmuştur. Zira iktidar, ülkedeki herhangi bir milliyetçi dalgalanmanın Sovyetler nezdinde Türkiye'nin revizyonist emelleri olduğu şeklinde yorumlanmasından ve bunun Türkiye'yi doğrudan bir Sovyet müdahalesi tehdidiyle karşı karşıya bırakmasından çekinmiştir. Bu bağlamda, Türkçü ve Turancı çevrelerin faaliyetleri dikkatle izlenmiş, milliyetçi yayınlar sansüre uğramış ve Türkçü aydınlar devletin güvenlik ağları tarafından baskı altına alınmıştır (Öztekin, 2018: 223). Hükümetin yürüttüğü bu politikayı değerlendiren isimlerden biri olan Edward Weisband'a göre hükümetin bu davaya dahil olması ve kamuoyuna yüksek sesle duyurması, Sovyetler Birliği'ne hoş görünmek çabasıyla kaynaklanmış ve Türkçülük- Turancılık davası bu bağlamda Türk dış politikasını etkilemiştir (Weisband, 2000: 11,105).

7 Eylül 1944 tarihinde başlatılan Irkçılık-Turancılık davası, bu baskıların zirveye ulaştığı bir süreci temsil etmiştir. Dava sürecinde aralarında Hüseyin Nihal Atsız, Zeki Velidi Togan, Nejdet Sançar, Reha Oğuz Türkkan ve Hasan Ferit Cansever gibi dönemin önde gelen Türkçü aydınlarının da bulunduğu pek çok kişi ırkçılık yapmak ve Turancılık

yoluyla devletin dış politikasını tehlikeye atmak suçlamasıyla yargılanmış ve ağır cezalarla karşı karşıya kalmışlardır (Öztekin, 2018: 222). Türk tutuklanmaları kamuoyuna sert bir şekilde yansıtan Cumhuriyet Gazetesi'nin manşetlerine şehirde gizli bir cemiyetin ortaya çıktığı hatta biraz daha ileri gidilerek bahsi geçen isimlerin rejime karşı bir duruş sergilediği de yansımıştır (Şehrimizde Meydana Çıkarılan Gizli Cemiyet, 1944: 1). Söz konusu yargılamalar yalnızca bireysel birer adli süreç değil; aynı zamanda dönemin devlet aklının milliyetçi ideolojilere karşı geliştirdiği genel stratejinin bir parçası olarak değerlendirilebilir. İktidar, Sovyetler ile çatışmadan kaçınmak için yalnızca dış politikada değil, iç politikada da milliyetçi söylemleri sınırlamayı zorunlu görmüştür. Böylece, Türkçü düşünce bastırılarak kamuoyunda etkisiz hale getirilmeye çalışılmıştır.

Bu dava sonrasında, Türkçü ve Turancı hareket ciddi bir darbe almış, birçok düşünürler siyasi hayattan çekilmek zorunda kalmış ya da düşüncelerini daha temkinli bir şekilde ifade etmeye başlamıştır. Irkçılık-Turancılık davası, Türkiye'deki milliyetçi entelijansiyanın sadece o dönem için değil, uzun yıllar boyunca üzerinde etkisini hissettirecek bir travmanın doğmasına da yol açmıştır. Özellikle Soğuk Savaş'ın başlamasıyla birlikte milliyetçi kadroların bir kısmı yeniden devletin ihtiyaç duyduğu aktörler haline gelecek olsa da 1944-1945 yıllarındaki davadan doğan baskılar, milliyetçi düşünce üzerinde derin izler bırakmıştır. Sonuç olarak, Türkiye'nin II. Dünya Savaşı yıllarında ve sonrasında Turancılık ve Türk dünyasıyla ilgili birlige yönelik tutumu, büyük ölçüde güvenlik kaygıları ve jeopolitik dengeler tarafından belirlenmiştir. Irkçılık-Turancılık davası ise, bu dönemin hem iç hem dış politikada yaşanan ikilem ve kaygıların en çarpıcı yansımalarından biri olarak tarih sahnesinde yerini almıştır (Deringil, 2023: 252).

Türk dünyasında tek özgür ortamın Türkiye Cumhuriyeti'nde olduğu bu dönem, Türk hükümetinin bu hamlesiyle Türkistan-Türkiye bağlarına adeta set çekmiştir. Türkiye ile Türkistan arasına siyasi engellerin girmesinden rahatsız olan ve bunu dile getiren pek çok yazar bulunmaktadır. Akademik ve bilimsel yazıların dışında bu politikaya karşı tepkilerin dile geldiği bir başka dal ise edebiyat alanı idi. Şiirlere konu olan bu ayrılık dizelere şöyle yansımıştır: “*Ağladım Fergana, Taşkent, Hive, Semerkant İçin, Gözlerimden Kanlar Aktı Nahçıvan Nerede Bugün?... Aramızda Yükseliyor Bir Kızıl Perde Bugün.*” (Balaşoğlu, 1948: 5). 1944 yılına kadar zaten çok belirgin olmasa da ara ara Türkçü-Turancı dergilerin kapatılıp yayınlara yasaklar getirilmiştir (İnönü Döneminde Faaliyet Gösteren Türkçü- Turancı Dergiler İçin bkz. Ek 1), 1944 yılından sonra ise resmi bir

zeminde gerçekleşmiştir. Bu duruma en çok etki eden konuşmalardan biri Milli Şef İsmet İnönü'nün 1944 yılının nisan ayında yaptığı konuşmasıdır. İnönü'nün davadan henüz birkaç ay önce yapılan bu konuşmasında ırkçı ve Turancı düşüncelere yönelik açık bir eleştiri dile getirilmiştir. İnönü konuşmasında, merkezinde bu fikirlerin Cumhuriyet'in temel prensipleriyle bağdaşmadığı, ayrıca Türkiye'nin güvenliğini, komşularıyla ilişkilerini ve iç huzurunu tehdit ettiği iddiası bulunmaktadır. İnönü, Turancılık ve ırkçılık fikirlerini, Türk milletine fayda değil zarar getireceğini savunarak Cumhuriyet'in temellerine aykırı, maceracı, iç huzuru ve dış barışı tehdit eden hareketler olarak değerlendirmiştir. Cumhuriyet yönetimi, dış politikada barışı, komşularla iyi ilişkileri, iç politikada ise halkın refah ve güvenliğini önceleyen bir anlayışı benimsemiştir. Turancılık ise bu anlayışa ters düşmekte, halkı aldatmakta ve nihayetinde yalnızca yabancı güçlerin çıkarına hizmet eden bir ideolojik sapma olarak tanımlanmaktadır. İnönü vatandaşlara bu fikirlerin arka planını sorgulamalarını önererek, Cumhuriyetin hukuki ve ahlaki savunusunu yapmıştır (Milli Şef'in Gençliğe Hitabı, 1944: 5-6).

İsmet İnönü'nün yaptığı konuşmanın ardından, Irkçılık-Turancılık davası süreci başlamış ve bu sürecin doğrudan etkisiyle Türkçü ve Türk dünyasında birliği savunan yayınlarda belirgin bir azalma gözlemlenmiştir. Bu azalmada iki temel etken ön plana çıkmaktadır: Birincisi, yönetimin en üst kademesinin, özellikle İnönü liderliğindeki iktidarın, bu tür ideolojik akımlara karşı açık bir tavır almasıdır. İkincisi ise, bu siyasi tutuma bağlı olarak uygulamaya konulan yayın kapatma politikalarıdır. İktidarın yürüttüğü bu baskıcı politika çerçevesinde, çalışma kapsamında ele alınan Bozkurt ve Yeni Bozkurt dergileri, her ne kadar yayımlanmaya başladıkları tarihler itibarıyla doğrudan Irkçılık-Turancılık davasından etkilenmemiş olsalar da kapatılmışlardır. Bu dergilerin kapatılma nedenleri arasında doğrudan dava gösterilmese de arka planda Sovyetler Birliği'nden gelen baskıların etkili olduğu açıkça görülmektedir.

Çalışma kapsamı dahilinde olan ve davadan belirgin bir şekilde etkilenen yayın organları ise Çınaraltı ve Doğu dergileri olmuştur. Özellikle Çınaraltı Dergisi, davanın yarattığı siyasi baskının sonuçlarını doğrudan yaşayan yayınlardan biridir. İnönü'nün konuşmasından kısa bir süre sonra (Milli Şef'in Gençliğe Hitabı, 1944: 5-6), Çınaraltı Dergisi, 15 Temmuz 1944 tarihinde 146. sayısını yayımlayarak ilk devresini kapatmıştır. Daha sonra dergi, kısa ömürlü bir ikinci devreye başlamış, 26 Ağustos- 16 Eylül 1944 tarihleri arasında sadece üç hafta boyunca yayın hayatına devam edebilmiştir. Bu kısa ikinci devre, davanın başlamasına çok yakın bir dönemde gerçekleşmiş, dolayısıyla yargı

süreci ve siyasal baskılar derginin faaliyetlerini doğrudan etkileyen unsurlar olmuştur. Çınaraltı Dergisi uzun bir ara verdikten sonra, 17 Mart 1948 tarihinde üçüncü devresinin birinci sayısını yayımlayarak yeniden yayın hayatına dönmüş; ancak bu devre de yalnızca 11 sayı sürebilmiş ve dergi 9 Haziran 1948 tarihinde tamamen kapanmıştır.

Bütün bu süreçler göstermektedir ki, Irkçılık-Turancılık davasının etkisi yalnızca yargılanan bireylerle sınırlı kalmamış; Türkçü-Turancı düşüncenin taşıyıcıları olan dergiler ve basın organları üzerinde de uzun yıllar sürecek bir baskı yaratmıştır. Dava süreci sonrasında, bu ideoloji doğrultusunda yayın yapan dergilerin sayısında belirgin bir azalma meydana gelmiş; yayın yapabilenler de hem sayıca azalmış hem de içerik bakımından daha temkinli bir dil kullanmak zorunda kalmışlardır.

İktidar tarafından doğrudan desteklenen ve hatta yayınları Halkevleri'ne dağıtılan Doğu Dergisi'nde de Irkçılık-Turancılık davasının etkisiyle Türk dünyasındaki birliğe dair yazılarda gözle görülür bir azalma meydana gelmiştir. Yapısı itibarıyla milliyetçi bir çizgide yayın yapan dergi, özellikle 1944 yılında yayımladığı 3. cildin 18. sayısında İsmet İnönü'nün sözlerinin ardından yaklaşık iki yıl boyunca Turancı içeriklere yer vermeyerek Turancılık fikrini aşırıcılık ve ırkçılık olarak nitelendirmiştir. Bu bağlamda en açık yazıyı Cafer Seydahmet Kırımer ele almıştır. Kırımer Turancılık düşüncesi ile Türkçülük düşüncesini birbirinden ayırmış: *“Türkçülük Turancılık gibi romantik ırkçı bir hayal değil, hayata ilme dayanan müsbet milli bir programdır”* demiştir. Türkçülük fikrinin de tüm Türk dünyasını içine aldığı belirten Kırımer: *“Yalnız Türkiye’de değil, bütün Türklükte geleceğimizin korunmasını ve yükselmesini düşünerek dilemiş olan bütün temiz imanın sağlam düşünceli Türk evlatları kurtuluşumuzu “Türkçülük” te buldular. Bu bir tesadüf eseri olamaz. Bunu bize yalnız dil, din birliği değil, facialarımızın ve bugünkü durumumuzun gelecek endişelerimizin birliği hayati ve müspet bir program olarak buldurdu.”* Kırımer Turancılık fikrinin zararlı olduğunu ve bu zararı ülkeye getirenlerin bedelini ödemesi gerektiğini de belirtmiştir. Turancılığın, Türkçülüğe alternatif olarak ortaya atıldığını düşünen aydın: *“Türkçülük bugün hangi meselemize cevap vermiyor ki başka ideallere ve bunların ideolojilerini aramak zorunda kalmış olalım? Türkçülük, kültürümüzü yükseltmemizi mi zincirliyor? İktisadi inkişafımızı mı baltalıyor? İçtimai bünyemizi ve temellerimizi mi gevşetiyor? Türk köylüsünün, Türk işçisinin maddi manevi kalkınmasını mı dilemiyor? Millet olarak artmamıza ve tam kuvvetlenmemize mi engel oluyor? Türk milletinin varlığına ve geleceğine tam manasıyla sahip olmasını dileyen Türk ideali ve bunun kaynağı olan Türkçülük fikriyatı açık, kuvvetli milli bir temeldir. Bunu ne*

kozmpolitler ne de kozmpolitliğe götüren fikir cereyanları sarsabilir” diyerek Türkçülüğünde milli yükselişi ideal edindiğini savunmuştur (Kırimer, 1944: 6).

Buna ek olarak bu dönemde Doğu Dergisi, yayın politikasında bir süre belirgin bir değişikliğe giderek göze batmamaya çalışmış, sınır ötesindeki Türk topluluklarından ziyade, Türkiye sınırları içindeki Türk milliyetçiliğine odaklanmıştır. Dergi, Türk dünyasının derinliklerine, Türk kültürünün köklerini ve Anadolu merkezli bir millî kimlik bilincini güçlendirme amacına yönelmiştir. Örneğin; Türk Adı Kaynaklarına Dair (Dilemre, 1944: 21-22) ve Türk Atı (Karağuz, 1945: 1) gibi makalelerle, daha kültürel ve akademik ağırlıklı bir Türk milliyetçiliği inşa edilmeye çalışılmıştır. Bu temkinli yayın politikasının bir parçası olarak, Ziya Gökalp’ın Altın Destan adlı şiiri de dergide yorumsuz şekilde yayımlanmıştır (Gökalp, 1945: 30-33). Gökalp, *"Kırım nerde kaldı, Kafkas ne oldu? / Kazan’dan Tibet’e kadar Rus doldu, / Hitay’da analar saçını yoldu..."* dizelerinde, Türk dünyasının uğradığı tarihî yıkımları, işgalleri ve kültürel kayıpları büyük bir hüznle dile getirmiştir. Bu dizelerde, Kırım’dan Kafkasya’ya, Kazan’dan Tibet’e kadar uzanan geniş coğrafyadaki Türk yurtlarının viraneye dönüşmesi ve anaların acı çekmesi gibi imgelerle, kaybedilen toprakların yarattığı kimlik kaybı güçlü bir şekilde hissettirilmiştir. Şiir hem bir ağıt hem de bir kimlik ve aidiyet kaybının ifadesi olarak dikkat çekmektedir (Gökalp, 1945: 32).

Dergi, davanın atlatılmasına ve sürecin biraz durulmasına kadar doğrudan bir Türk birliği arzusu dile getirmekten kaçınmış; ancak önde gelen milliyetçi aydınların eserlerini yorumsuz biçimde yayımlayarak milliyetçi söylemi dolaylı olarak sürdürmüştür. Bu tutum, 1945-1946 yıllarında yayımlanan 7. cildin 37-38. sayılarında da devam etmiştir. Bu sayılarda, uzun bir suskunluk döneminden sonra Mehmet Emin Yurdakul’a ait bir şiir okuyucuya sunulmuştur. Yurdakul’un: *"Türk Sesleri Gelen Her Yer Bizimdir"* dizeleriyle, Türk varlığının yalnızca mevcut sınırlarla sınırlı olmadığını; tarihsel, kültürel ve etnik bağların uzandığı tüm coğrafyaların Türk milletiyle ilişkilendirilmesi gerektiğini savunmuştur (Yurdakul, 1945-1946: 39). Yurdakul’un şiirinin yayımlanması, Doğu Dergisi’nin temel düşünce çizgisinde esaslı bir değişiklik olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte, dergi yönetimi, Irkçılık-Turancılık davasının yarattığı siyasi atmosfer nedeniyle Türkçü-Turancı içerikleri daha seyrek ve daha temkinli bir şekilde sunmuş; açık ve doğrudan Türk dünyasını kapsayacak birlik çağrılarından kaçınarak, iktidarın tepkisini çekmemeye özen göstermiştir. Derginin bu yönde yayın yapmasını gerektirecek açıklamalar sık sık iktidar tarafından yapılmış olup bunlardan biri de dönemin başbakanı

olan Recep Peker' e aittir. Peker, ırkçılığı “*kendi ırkından saydığı insanların oturduğu yabancı ülkelere doğru sınırlarını genişletmek davası*” olarak tanımlarken, bu anlayışın yalnızca dışlayıcı değil, aynı zamanda yıkıcı ve otoriter bir nitelik taşıdığını da açıkça belirtmiştir. Peker, bu anlayışı benimseyenlere: “*diktatörlük kuracaklar ve sonsuz maceraların batağı içinde mahvedecekler ve mahvolacaklardır*” diyerek gönderme yapmış ve 20. yüzyılın faşist hareketlerinin ve bu hareketlerin sebebiyet verdiği yıkımları hatırlatmıştır. Buna karşın Peker, “*medenî bir Türk milliyetçiliği*” tanımı yaparak daha kapsayıcı ve insan haklarına duyarlı bir anlayışı öne çıkarmıştır. Peker'in bu anlayışı, sınırların ötesindeki soydaşların “*idareleri altında buldukları yabancı memleketlerin hak ve vazifelerine sahip vatandaşlar olarak mesut yaşamalarını*” temenni etmiştir. Yani ulus bilinci, emperyal yayılmacılık biçiminde değil; kültürel dayanışma ve yurttaşlık haklarının güvence altına alınması biçiminde tanımlanmıştır. Peker konuşmasında ayrıca modern dünyada “*ırkçılığın iflasını*” sevinçle karşıladığını ifade etmiş, zamanın ruhunu yakalayan uluslararası ilişkilerde daha insani ve barışçıl bir yaklaşımı savunmuştur. Bu bakış açısı ile milliyetçilik ve evrensel insan hakları arasında bir köprü kurma çabasını dile getirmiştir. Öte yandan Peker, “*politikada sola doğru gidişin ifadesi olan sosyalizm*”e de yer vererek; milliyetçilikle çatışmayan, hatta millî temellere dayanan sol hareketlerin sosyal adaletin tesisi yolunda katkı sağlayabileceğini öne sürmüştür. Özellikle “*bugünün tarifi ile kökü yurt dışında bulunmayan sol cereyanlar*” ifadesi, ideolojik bağımsızlık ve millî zemine oturmuş sosyal politikaların önemine işaret etmiştir. Peker, “*yabancı devletlerin yabancı unsurlarıyla iş ve baş birliği yapan insanlara dikkat*” çekilmesi gerektiğini vurgulayarak, ulusal çıkarlar ile uluslararası ideolojiler arasındaki gerilime dikkat çekmiştir. Bu, özellikle dış güdümlü siyasi hareketlerin yerel yapı üzerindeki tahrip edici etkilerine dair bir uyarı olarak okunabilirken, Turancılık fikrini de bu zeminde değerlendirmiştir (Milliyetçilik Konuşan Recep Peker, 1947: 61).

1.2. Bozkurt, Yeni Bozkurt, Çınaraltı ve Doğu Dergileri

1.2.1. Bozkurt Dergisi

1939-1950 yılları arasında faaliyet göstermiş ve bu çalışma kapsamında incelenen toplam dört dergi bulunmaktadır: Bozkurt, Yeni Bozkurt, Çınaraltı ve Doğu dergileri.

Bozkurt Dergisi 1939- 1942 yılları arasında yayın hayatında yerini almıştır. 16 sayıdan oluşan bu derginin sahipliğini; ilk 6 sayısında Mustafa Kızılsu, 7-10 arası sayılarda İsmet Rasim Tümtürk, 11. sayıda Sami Karayel, 12. sayıda ve 2. cildin 1-4. sayılarında A.

Nurullah Barıman yapmıştır. Yazı işleri müdürü ise bütün sayılarında Sami Karayel'dir (Dinçer, 2023: 86).

Derginin basıldığı yer 1. sayıda “*Arkadaş Matbaası*” olarak verilirken yine aynı sayıda idarehanesi ve mektup adresi olarak “*Bozkurt, İstanbul Lisesi Karşısında No. 19-21*” şeklinde verilmiştir (Bozkurt, Mayıs 1939: 1). Abonelik ücretlendirmesi 1. Sayıya göre Türkiye ve Hatay için 110 kuruş, yurt dışı için ise 250 kuruş olarak belirlenmiştir (Bozkurt, Mayıs 1939: 1). 3. sayıya kadar ücretlendirme aynen devam ederken 3. sayıdan sonra tarifede değişikliğe gidilmiştir. 3 sayıdan itibaren belirlenen tarife “*Üç aylık 40 kuruş, Altı aylık 75 kuruş, dış için iki misli*” şeklinde olmak üzere değiştirilerek adet fiyatı 15 kuruş olarak belirlenmiştir (Aylık Olgular, 1940: 65). 9. sayıya kadar adet ücreti 15 kuruş olan derginin adet fiyatı 9. sayıdan 11. sayıya kadar 20 kuruş olmuştur. 11. sayıdan itibaren abonelik tarifelerinde de değişiklik olmuş: “*Üç aylık 55 kuruş, 6 Aylık 100 kuruş, Senelik 200 kuruş, Dış için iki misli*” şeklinde bir düzenlene yapılmıştır (Bozkurt, 1941, s. 249). 12. Sayının adet ücretinde indirimle gidilerek 12,5 kuruştan satışa sunulmuştur (Bozkurt, Aralık 1942: 285).

Dergi 1942 yılının mart ayında tekrar 1. sayıdan başlayarak yayın hayatına devam etmiştir. Bu yeni sayılarda basım yeri Cumhuriyet Matbaası olarak değişirken, ücretlendirmeler de üç aylık abonelik 150 kuruş, altı aylık abonelik 250 kuruş, yıllık abonelik ücretlendirmesi 600 kuruş ve yurt dışı satışları için de altı aylık 500 kuruş ve yıllık aboneliğin de 1000 kuruş olduğu görülmektedir (Dört İctimai Mesele, 1942: 3). Derginin 3. yılında yapılan bu değişiklik son sayı olan 16. sayıya kadar devam etmiştir. 1942 yılına ait 3. sayı aynı zamanda 14. sayı olarak, 4. sayı da 16. sayı olarak verilirken 15. sayının yayımlanmadığı görülmektedir. Dergi sayılarının bir süre sonra ciltlere ayrıldığı da görülmektedir: 1-12 sayılar 1. Cilt, 1942 yılında yayınlanmaya başlanan ve 1. sayı olarak basılan 13. sayıdan son sayıya kadar- 26 Mart 1942 tarihli ve sayısı 16/4 olan kısım- 2. Cilt olarak basılmıştır. Buna ek olarak derginin sayfa sayıları her sayıda 1'den başlamak yerinde bir önceki sayıda kaçınıcı sayfada kalındıysa o şekilde devam ettirilmiştir. Bu durum 13. sayıdan sonra değişerek sayfa numarası 1'den başlatılmıştır.

Dergi içerik olarak daha önce yayımlanıp kapatılan Türkçü ve Turancı fikirleri savunan Ergenekon Dergisi²⁷ ile aynı ideolojik çizgide yer almıştır. Bozkurt da 1. Sayının

²⁷ Ancak 4 sayı çıkarılabilen dergi 1938-1939 yılları arasında Reha Oğuz Türkkan tarafından yayın hayatına dahil edilmiştir. Basım yeri İstanbul olan derginin yazı işleri müdürü ile sahipliğini yine Türkkan üstlenmiştir. Tıpkı Bozkurt Dergisi gibi kapağında “*Her Irkın Üstünde Türk Irkı!*” yazmakta olup sembolü

kapağında Ergenekon'un devamı olduğunu açıklayan kısa bir bilgiye de yer verilmiştir: “Bozkurt, *Ergenekon'un remzidir. Türklük yolunda sesimizin bir an bile kısıldığını görmeyeceksiniz.*” (Bozkurt, Mayıs 1939: 1). Bozkurt 12. sayısında yayımladığı bir yazıda yayın geçmişini ve karşılaştığı sansür uygulamalarını özetlemiştir. Buna göre, 1938 yılında yayımlanmaya başlanan Ergenekon 10 Şubat 1939'da kapatılmış; ardından aynı çevre tarafından Mayıs 1939'da Bozkurt Dergisi yayımlanmaya başlanmıştır. Ancak Bozkurt, ikinci sayısında yayımlanan bir yazı nedeniyle kapatılmış, sorumluları mahkemeye verilmiştir. Beraat kararı sonrası yayın hayatına dönen dergi, çeşitli yazılar nedeniyle 1940 ve 1941 yıllarında tekrar tekrar kapatılmış, ancak İcra Vekilleri Heyeti kararlarıyla yeniden yayımlanmasına izin verilmiştir. Dergi, bu süreçte toplam üç kez kapatılıp yeniden açılmış, özellikle “*Türklük Bekliyor*” başlıklı başyazı ve Türklerin yaşadığı bölgeleri gösteren harita gibi içerikleri nedeniyle sık sık sansüre uğramıştır. Nihayetinde, Aralık 1941'de yayımlanan 12. sayısıyla birinci cildini tamamlamıştır (Bozkurt Birinci Cildin Kısa Tarihi, 1941: 293). Pek çok kez kapatılan dergi, son olarak 1942 yılında ikinci cildin dördüncü sayısında, yani 16. sayıdan sonra tekrar kapatılmış ve bir daha yayımlanmamıştır.

Derginin birinci cildi, Reha Oğuz Türkkkan tarafından “*İrk Muhite Tabi Midir?*” adlı eserde bir araya getirilerek kitap halinde yayımlanmış ve kamuoyunun ilgisine sunulmuştur. Bunun yanı sıra, aynı cilt içerisinde yer alan sayılar, ayrıca broşür formatında da basılmıştır (Bozkurt Birinci Cildin Kısa Tarihi, 1941: 293). Bu durum, derginin hem içeriklerinin yaygınlaştırılması hem de belirli fikirlerin sistematik bir şekilde kitlelere ulaştırılması açısından önemli bir stratejiyi yansıtmaktadır. Dergide yayımlanan bir yazıda, derginin ideolojik yönelimi ve temel gayesi açık bir biçimde şu ifadelerle ortaya konmuştur: “*Faaliyetimizin neticesi bakımından da en üstün ırk olalım! Medeniyet aleminde ırkımızı tekrar birinci kılalım, işte ülkümüzün manası*” (Bozkurt, Mayıs 1939: 18). Bu alıntı, dönemin Türkçü düşünce çevrelerinde ırk temelli bir üstünlük anlayışının ne denli ön planda olduğunu ve derginin bu anlayışı benimsediğini göstermektedir.

Derginin sembolü olarak ‘Kurt’ figürü tercih edilmiş ve bu sembol, ilk sayıdan son sayıya kadar derginin hem görsel hem de simgesel bir unsuru olarak korunmuştur. Kurt motifi, Türk mitolojisindeki yol gösterici ve kurtarıcı işleviyle, derginin milliyetçi ve ülkücü ideolojisiyle doğrudan örtüşmüştür (Türkmen, 2023, s. 2). Ayrıca her sayının kapağında yer alan “*Her İrkin Üstünde Türk İrki!*” sloganı, derginin temel ideolojik

bozkurttur. Son sayısından sonra kapatılan derginin içeriğine bakıldığı zaman Tarih, felsefe, Edebiyat ve spor gibi çeşitli konulara rastlanılmaktadır.

duruşunu ve milliyetçilik anlayışını özetleyen bir motto niteliğindedir. Bu slogan, yalnızca derginin yayın politikası açısından değil, aynı zamanda okuyucuda oluşturulmak istenen bilinç ve yönelim bakımından da belirleyici bir rol oynamıştır.

Dergide ağırlıklı olarak Türk tarihi, Türk milliyetçiliği, Türk kültürü, Türk dünyası, Türkistan kültürü ve Türkistan'a yönelik içeriklere yer verilirken ayrıca Türk kültür birliği düşüncesi önemli bir yer tutmuştur. Bu birliğin nasıl sağlanabileceği, hangi yöntem ve araçlarla mümkün olabileceği gibi sorulara cevap arayan çok sayıda aydının makalesine yer verilmiştir. Bu tür yazılarda, kültürel bütünleşmenin tarihsel ve sosyolojik temelleri incelenmiş, konuya dair bilimsel verilerden ve çeşitli alan araştırmalarından faydalanılmıştır. Türk dünyasının ortak değerlerinin belirlenmesi, dil ve tarih birliği, eğitim politikaları ve ortak semboller etrafında bir araya gelme gibi başlıklar sıkça tartışılmıştır. Bu akademik nitelikli makalelerin yanı sıra, sosyal hayatı konu alan yazılara da dergide yer verilmiştir. Toplumsal yapıya, gündelik yaşama, aile ilişkilerine, gençliğin eğitimi ve ahlaki değerlerin korunmasına dair konular işlenmiş; birey ile toplum arasındaki bağlar milliyetçi ve kültürel bir perspektiften ele alınmıştır. Bu bağlamda hem akademik nitelik taşıyan makaleler hem de halkı bilinçlendirmeyi amaçlayan bilgi içerikli yazıları ile milliyetçi duyguları yücelten şiirler de ön plana çıkmaktadır. Yayınlarda yalnızca tarihî olayların aktarımıyla yetinilmemiş, aynı zamanda Türk milletinin geçmişinden ilham alarak geleceğe yönelik bir ülkü çizilmeye çalışılmıştır. Dergi, dönemin yayın ve fikir dünyasında yaşanan güncel gelişmelere düzenli olarak temas etmiş; özellikle Sovyet etkisindeki bölgelerde yaşanan siyasal ve kültürel gelişmeler, komünist ideolojinin eleştirisi üzerinden değerlendirilmiştir. Derginin bu yayın politikası dönemin ve geçmişin önemli Türkçü düşünürleri referans alınarak ilerletilmiş özellikle: Ziya Gökalp, Hüseyinzade Ali, Hüseyin Nihal Atsız, Abdülkadir İnan, Hüseyin Nihal Atsız, Behçet Kemal Çağlar, Cemal Oğuz Öcal, Hamza Sadi Özbek, İsmet Rasim Tümtürk, Nejdet Sançar, Reha Kurtuluş, Reha Oğuz Türkkkan, Yusuf Ziya Ortaç, Zeki Velidi Togan, Ziya Gökalp, Şevket Süreyya Aygün ve Hüseyin Namık Orkun gibi tanınmış Türkçü düşünürlerin fikirlerine sıkça atıfta bulunularak onların görüşleri, güncel meselelerle ilişkilendirilerek okuyucuya sunulmuştur (Bozkurt Dergisi'nde Yazısı Yayımlanmış Yazarlar ve Konu Başlıkları İçin bkz. Ek 2.).

Dilin korunması, ahlakın millî temellere dayandırılması gibi konular da derginin düşünsel çerçevesinde önemli bir yer tutmuştur. Her sayıda düzenli olarak yayımlanan şiirlerde Türk tarihi, milliyetçilik, savaş, kahramanlık, vatanseverlik ve fedakârlık gibi

temalar işlenmiş; bu şiirler aracılığıyla okuyucudaki aidiyet duygusu pekiştirilmeye çalışılmıştır. Buna karşılık kültür, edebiyat, moda ve Avrupa tarihi gibi konulara daha sınırlı bir biçimde yer verilmiş; bu tür başlıklar çoğunlukla ikincil öneme sahip, tamamlayıcı içerikler olarak değerlendirilmiştir (Dinçer, 2023: 87).

1.2.2. Yeni Bozkurt Dergisi

Bozkurt ve Yeni Bozkurt dergileri, farklı dönemlerde yayınlanmış olmakla birlikte aynı düşünsel çizgiyi sürdürmüş yayınlardır. 1942 yılında yayın hayatına son verilen Bozkurt'tan yaklaşık altı yıl sonra, 1948 yılında Yeni Bozkurt adıyla yeni bir dergi çıkarılmıştır. Toplam yedi sayı yayımlanan Yeni Bozkurt Dergisi, içerik ve ideolojik yönelim açısından Bozkurt Dergisi'yle büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Her iki dergi de Türk milliyetçiliği, Türkçülük ve Türk ırkının yüceltilmesi fikri etrafında şekillenen bir yayın politikası benimsemiştir.

Yeni Bozkurt'un yazı işleri müdürlüğünü Mirkelâmoğlu Ahmet Sözmen, imtiyaz sahipliğini ise İlhan Egemen Darendelioğlu üstlenmiştir. Derginin haberleşme adresi "*Posta Kutusu Nu. 18 – Bayazıt – İstanbul*" olarak belirtilmiş; basım yeri ise "*Sucuoğlu Matbaası, Vilayet Karşısı – İstanbul*" şeklinde kaydedilmiştir. İlk sayının kapağında, tıpkı Bozkurt dergisinde olduğu gibi Her Irkın Üstünde Türk Irkı! sloganına yer verilmiştir (Yeni Bozkurt, Ocak 1948: 2). Ancak sonraki sayılarda –beşinci sayı hariç olmak üzere– kapakta "*Ülkü – Sanat – Siyaset*" ifadesi kullanılmıştır. Bu değişim, derginin içeriğinde sanatsal ve kültürel konulara daha fazla ağırlık verilme eğilimini yansıtmıştır.

Mirkelâmoğlu kim olduklarını, dergi isminin nereden geldiğini ve derginin amacını 1. sayıda detaylı bir şekilde açıklamıştır. Bu açıklamaya göre: Yeni Bozkurt ismi Anadolu ile Ergenekon bölgesi arasında bir köprü niteliğini taşımakla birlikte Türk ırkının yeniden doğuşunu simgelemiştir. Ergenekon bölgesinde yaşayan Türkler asimile çalışmalarından ötürü dillerini ve kültürlerini unutma eşiğine gelmiş, Anadolu'da yaşayan Türkler de aynı şekilde kardeşleri gibi milli kültür bilincini unutma endişesi içerisine düşmüştür. Bu bağlamda Yeni Bozkurt Dergisi bu endişelerin giderilmesi hususunda yayın faaliyetleri göstermesi açısından çözüm ve yol gösterici olarak görülmüştür. Yeni Bozkurt yaptığı yayınlar ile bu gidişata dur demeyi hedeflemiş, Türk milletleri arasında milli değerlerin ön plana çıkarılması ve Türk dünyasında birliğin güçlendirilmesi için sorumluluk üstlenmiştir. Ergenekon toprakları nasıl Türk yurduysa, Anadolu toprakları da aynı şekilde bir Türk vatani olarak gören Mirkelâmoğlu hedeflerindeki birliğe ve kültür uyanışına giden yolda

“din, dil, mülkiyet, ahlak, adalet, hürriyet, hasılı bütün milli mukaddesatımızın düşmanı olan ve doktrinden ziyade, siyasi hırsların bir vasıtası” konumunda olan Komünizm ile de Türk kültürünün korunması adına kararlı bir direniş göstereceklerini ve Türk kültür beraberliğine karşı yapılan her türlü soyutlanmayla mücadele edeceklerini önemle vurgulamıştır (Mirkelâmoğlu, 1948: 2).

3. sayıda yayınlanan bir yazıya göre Darendelioğlu ile Mirkelâmoğlu'nun yer değiştirdiği, dergi giderlerinin Müfid Adil Çulcuoğlu, Muzaffer Eyüboğlu, Ahmet Mirkelâmoğlu ve İlhan Egemen Darendelioğlu tarafından karşılandığı belirtilmiştir (Darendelioğlu, 1948: 15).

Derginin 1. Sayısında bulunan bir yazıya göre: ““Toprak” dergimiz “Yeni Bozkurt” adıyla neşriyatına devam ettiği için abonelerimizin hakları mahfuzdur. Kendilerine bundan böyle “Yeni Bozkurt” gönderilecektir.” (Dikkat, 1948, s. 12). Bu bilgi doğrultusunda Toprak Dergisi'nin devamı oldukları anlaşılacakla birlikte derginin yayın yılı her sayıda 3. yıl olarak verilmiştir. Toprak dergisinin 25. sayıdan sonra kapatılmasından dolayı dergi sayıları 25/-1, 25/-2 şeklinde verilmiştir. Toprak Dergisi'nin devamı niteliğinde olan Yeni Bozkurt Dergisi, 3-4. sayıdan itibaren 3. cilde geçilmiştir (Yeni Bozkurt, Mart- Nisan 1948: 15). Bu dönemde toplam yedi sayı neşredilmiştir: 1. sayı Ocak 1948, 2. sayı 15 Şubat 1948, 3-4. sayılar Mart-Nisan 1948, 5. sayı Mayıs 1948, 6. sayı Haziran 1948 ve 7. -son sayı- Temmuz 1948 tarihlerinde yayımlanmıştır. Derginin abonelik tarifesi ilk sayıda 6 aylık için 120 kuruş, 12 aylık için 240 kuruş olarak belirlenmiş; tek sayı ücreti ise 20 kuruş olarak ilan edilmiştir. Bu ücretlendirme, derginin son sayısına kadar korunmuştur (Yeni Bozkurt, Ocak 1948: 2). Yeni Bozkurt, Türk kültür birliği meselesinin çözümüne, Türk dünyasının sorunlarına ve milliyetçi düşünceye yönelik önemli yazılar yayımlamıştır. Dergide Abdulkadir İnan, Ahmet Mirkelâmoğlu, Arif Nihat Asya, Cezmi Türk, İlhan Darendelioğlu, Hasan F. Cansever, Veli Varol ve Refet Koruklu gibi dönemin önemli aydınları yer almıştır. Yedi sayı yayımlandıktan sonra yayın hayatına son veren dergi, bu kısa sürede dikkat çekici bir entelektüel birikim sunmuştur (Yeni Bozkurt Dergisi'nde Yazısı Yayınlanmış Yazarlar ve Konu Başlıkları İçin bkz. Ek 3.).

1.2.3. Çınaraltı Dergisi

Çınaraltı Dergisi, yayın hayatı boyunca üç devrede toplam 161 sayı yayımlanmıştır. İlk devre, 9 Ağustos 1941 tarihinde başlamış ve 15 Temmuz 1944 tarihine kadar kesintisiz olarak sürmüştür. İkinci devre, 26 Ağustos 1944-16 Eylül 1944 tarihleri arasında yaklaşık

üç haftalık bir süreyi kapsamaktadır fakat 2. Devredeki bu sayılara ulaşım sağlanamamıştır. Üçüncü ve son devre ise, 17 Mart 1948–9 Haziran 1948 tarihleri arasında yayımlanmıştır.

Bu çalışmada öncelikle birinci devreye odaklanılacaktır. Bu dönemde dergi, her cumartesi günü düzenli olarak yayımlanmış ve sayfa sayısı ortalama on altı olacak şekilde toplam 146 sayı çıkmıştır. İlk sayıdan 26. sayıya kadar olan nüshaların kapağında-26. sayı dâhil olmak üzere- “*Haftalık İlim ve Sanat Mecmuası*” ifadesi yer almaktadır. 27. sayıdan itibaren 146. sayıya kadar ise bu ifade “*Haftalık Fikir ve Sanat Mecmuası*” şeklinde değiştirilmiştir. Ayrıca, derginin ilk sayılarında iç kapağın üst kısmında Ziya Gökalp’e ait “*Dilde, fikirde, işde birlik*” sloganına yer verildiği; iç kapağın sol alt köşesinde ise “*Haftalık Türkçü, Fikir ve Sanat Mecmuası*” ifadesinin bulunduğu görülmektedir (Çınaraltı, 9 Ağustos 1941: 3).

Derginin ilk döneminde yayımlanan sayılar ciltler halinde sınıflandırılmıştır, bu ciltler ise şu şekildedir: 1. Cilt: 1 Ağustos 1941- 31 Ocak 1942, 2. Cilt: 7 Şubat 1942-19 Eylül 1942, 3. Cilt: 26 Eylül 1942-10 Nisan 1943, 4. Cilt: 17 Nisan 1943- 18 Eylül 1943, 5. Cilt: 25 Eylül 1943-18 Mart 1944, 6. Cilt: 10 Haziran 1944- 15 Temmuz 1944 (Kaynar, 2019: 8). Derginin idare merkezi, birinci sayının birinci sayfasında yer alan bilgilere göre İstanbul’da, Ankara Caddesi üzerinde konumlanmıştır; iletişim için verilen telefon numarası ise “22129”dur (Çınaraltı, 9 Ağustos 1941: 1). Derginin ilk devresine ait abonelik ve satış ücretlendirmesi, yine ilk sayıda yayımlanan bilgiler doğrultusunda belirlenmiştir. Buna göre, abone şartları “*Yıllığı 500, altı aylığı 250 kuruş; ecnebi aboneler için yıllık 1000, altı aylığı 500 kuruş*”, satış fiyatı ise “*10 kuruş*” olarak belirtilmiştir (Çınaraltı, 9 Ağustos 1941: 3). Yayın dönemine ait sayıların fiyatlandırmaları incelendiğinde; 1 ila 36. sayılar arasında fiyat 10 kuruş, 37 ila 130. sayılar arasında 15 kuruş, 131 ila 140. sayılar arasında ise 25 kuruş olarak belirlenmiştir. Takip eden 141. sayıdan 146. sayıya kadar olan nüshalarda ise fiyat 20 kuruşa düşürülerek 5 kuruşluk bir indirim yapılmıştır.

Dergi, Orhan Seyfi Orhon ve Yusuf Ziya Ortaç²⁸ tarafından kurulmuş olup, ilk

²⁸ 1895 İstanbul doğumlu olan Ortaç, 1916 yılında edebiyat öğretmenliği yapmaya başlasa da aynı yıl içerisinde görevinden ayrılmıştır. 1916-1917 yılları arasında yayın hayatına giriş yapan ortaç, Türk Yurdu ve Serveti Funun dergilerinde yazılar yayınlamaya başlamıştır. 1918 yılında Diken isimli mizah dergisinde yazılar yazarken ilk dergisi olan Şair’i de yayınlamaya başlamıştır. Daha önce kapanan Aydede dergisinin devamı niteliğinde olan Akbaba dergisini de bacanağı Orhan Seyfi Orhon ile 1922 yılına çıkarmaya başlamıştır. 1967 yılına kadar akbaba dergisinin yöneticiliğini üstlenmiş ve uzun yıllar boyunca yayın

devrede başyazarlık görevini Orhon üstlenmiştir. Bu dönemde derginin fikrî yönelimi, “*Türkçü ve milliyetçi bir Türkiye Cumhuriyeti*” idealine dayandırılmıştır. Söz konusu düşünce sistematigi çerçevesinde, Türkçülük esasına dayalı bir yapı Türkiye için en uygun model olarak değerlendirilmiştir (Aslan, 2023: 108).

Çınaraltı Dergisi’nin çıkarılma amacı, derginin ilk sayısının iç kapağında “*İdeal*” başlığı altında kısa bir şekilde açıklanmıştır. Orhan Seyfi Orhon’a göre, derginin eksikliği şu şekilde tanımlanmıştır: Türk toplumunun en büyük eksikliği, onları harekete geçirecek, cesur ve dinamik kılacak bir idealin yokluğudur. Bu eksiklik, bireyleri mevcut konfor arayışından ve pasiflikten kurtaracak bir vizyonu ifade etmektedir. Orhon, söz konusu idealin sadece medeniyet veya rahatlık değil, aynı zamanda cesaret, dinamizm ve atılganlık gibi güçlü özelliklerle bağlantılı olduğunu belirtmektedir. Bu idealin ne olduğu ise, tarihte bir dönüm noktasında, bir şimşek gibi ortaya çıkacağına dair bir umut taşımaktadır (Orhon, 1941, 3). Bu eksiklik, Türklere milli bilincin aşılması ve aynı hedef doğrultusunda, farklı coğrafyalarda yaşayan Türkleri bir araya getirme amacını gütmektedir (Kaynar, 2019, s. 12).

1948 tarihine kadar yani 3. devresi de dahil olmak üzere Türkiye ve Türkistan kültürü hakkında pek çok bilgi barındırmasının yanı sıra fikri makaleler, edebi yazılar, dil, kültür, sanat dalları ve sosyal hayatla alakalı pek çok yazının kaleme alındığı görülmektedir. Buna ek olarak Türk tarihinde önemli olarak görülen isimlerin biyografileri, şiirleri ve çeşitli gezi yazılarıyla birlikte hatıralar da yayımlanmıştır (Tonga, 2007: 4). Dergi de yayınlanan makalelerin edebi yönünün yanı sıra siyasi ve ideolojik yönü de bulunmaktadır (Durmuş, 2016: 98). Bu zenginlik en çok 9 Ağustos 1941 – 15 Temmuz 1944 tarihleri arasında yayımlanan ilk dönem sayılarında göze çarpmaktadır. Dergide yer alan makale ve şiirler, içerik ve tematik çeşitlilik açısından dikkat çekici bir çeşitlilik arz

hayatına yön veren dergi ve gazetelerde önemli rol oynamıştır. 1941 yılında Çınaraltı dergisinin kurulmasının yanı sıra başrolünde olduğu ve yazılarının bulunduğu diğer dergi ve mecmualar şu şekildedir: “*Kehkeşan, Türk Dünyası, Turan, Alemdar, Ayine, Aydede, Türk Yurdu, Servet-i Fünun, İnci, Büyük Mecmua, Musavver Tiyatro Temâşâ, Şeytan, Bedava Gazete, Papağan, Birinci Kitap...Sekizinci Kitap, Piliç, İkdam, Meşale, Kahkaha, Hâkimiyet-i Milliye, Çınaraltı, Vakıf, Ayda Bir, Cumhuriyet, Yeni Türk Mecmuası, Ulus, Her Ay, Her Şey, Yeni Çağ ve Sizin İçin.*” Dergilerde yazılarını yayımlatırken “*Çimdik, Sarı Çizmeli Mehmet Ağa, İzci, Arif Ünlü, Yakuboğlu Işık, Kamber, Ortaç, Aşık Ortaç, Y.Z.O., Ziya Ortaç, Akbaba*” bir takım takma isimler kullandığı da bilinmektedir. [https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/detay/1438/Yusuf_Ziya_Orta%C3%A7_\(1895-1967\)](https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/detay/1438/Yusuf_Ziya_Orta%C3%A7_(1895-1967)) (Erişim Tarihi: 29.11.2024). Ortaç aynı zamanda “*Beş Hececiler*” olarak isimlendirilen şair ve yazarlar arasında da bulunmaktadır. Şair yönünün yanı sıra siyasi yönü de bulunan Yusuf Ziya Ortaç’ın 1946-1951 yılları arasında Ordu ilinin milletvekilliği görevini üstlendiği de bilinmektedir. Ortaç 1967 yılında hayatını kaybetmesine kadar yayın hayatıyla meşgul olmuştur. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ortac-yusuf-ziya> (Erişim Tarihi: 29.11.2024).

etmektedir. Dergi, Türk kültürünün derinliğine ve köklü bağlarına vurgu yapan metinlerin yanı sıra, bilimsel ve akademik düzeyi yüksek birçok yazıya da yer vermiştir. Bu dönemde yayımlanan yazı ve şiirler, dönemin siyasal ve kültürel atmosferini yansıtan metinler olarak; milliyetçilik, tarih bilinci, kültürel kimlik ve edebî duyarlılık gibi baş temalar etrafında şekillenmiştir. Yazar kadrosu ise, akademik yeterliliği ve edebî gücü yüksek isimlerden oluşmuş; bu durum, derginin entelektüel yönünü ve yayın politikası üzerindeki etkisini açık biçimde ortaya koymuştur. Abdullah Zihni Soysal, Ahmet Caferoğlu, Ahmet Haşim, Ali Canip Yöntem, Atsız, Basri Gocul, Behçet Kemal Çağlar, Besim Atalay, Cafer Seydahmet Kırimer, Elmas Yıldırım, Enver Behnan Şapolyo, Faruk Nafiz Çamlıbel, Fethi Tevetoğlu, Hasan Adnan Giz, Hüseyin Emir Erkilet, Hüseyin Namık Korkun, Mithat Cemal Kuntay, Mustafa Hakkı Akansel, Mustafa Sukuti Karaca, Nebil Buharalı, Nejdet Sançar, Orhan Seyfi Orhon ve Rıza Yalın gibi önemli aydınların yazıları bulunmaktadır (Çınaraltı Dergisi'nde Yazısı Yayımlanmış Yazarlar ve Konu Başlıkları İçin bkz. Ek 4.).

Derginin 2. devresi yine 1944 yılı içerisinde 26 Ağustos'tan 16 Eylül'e kadar olan süreçte toplam 4 sayı yayınlanmış ve bu 4 sayı 1 adet cilde tamamlanmıştır (Kaynar, 2019: 8-9). Aynı ideal doğrultusunda yayınına devam eden derginin 2. Devresindeki yazar kadrosu şöyledir: “*Edip Aysel, Zafer Arıkbağ, Orhan Seyfi Orhon, Nazif Ben, Yusuf Ziya Ortaç, Hasan Adnan Giz ve Enver Behnan Şapolyo*” (Tonga, 2004: 53). 2. Devrede olan sayılara ulaşım sağlanamamasından ötürü içerik kısmı incelenememiştir.

3. devre ise 4 yıllık aradan sonra 17 Mart 1948 tarihinde başlayıp 9 Haziran 1948 tarihine kadar devam etmiştir. Bu dönemde çıkan ve toplam 11 sayıdan oluşan yayınların cildi bulunmamaktadır (Tonga, 2004: 53). İlk iki devrede sahiplik görevini Orhan Seyfi Orhon üstlenirken 3. Devresinde Orhon'un yerine Yusuf Ziya Ortaç'ın geçtiği görülmektedir. Bu devrede derginin kapağında bulunan yazı da: “*Dilde, Dilekte, Düşünce de: Birlik*” şeklini alarak değişmiştir (Çınaraltı, 17 Mart 1948: 1). İdeolojik bakımdan tıpkı ilk devrede olduğu gibi bu devre de Türk milliyetçiliği üzerine şekillenirken, edebi ve ilmi yayınlar ile dergi zenginleştirilmiştir.

3. döneme ait ilk yayımında dergi, Türk milliyetçiliğinin temel dayanaklarını ve ideolojik duruşunu güçlü ve duygusal bir dille ifade eden yayınlar yapmayı hedeflediğini açıklamıştır. Bu yazıya göre, milliyetçilik, Türk milletini çağdaş bir yaşama ulaştırma yolunda atılan her ileri adımda temel bir kaynak olarak değerlendirilmiş; atılan bu adımların, geçmişte milliyetçiler tarafından hayal edilen hakikatlerin birer tezahürü olduğu

ifade edilmiştir. Dergi idaresi, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi'ne doğrudan atıf yaparak onun “*muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur*” sözüyle Türk gençliğine işaret ettiği kudretin milliyetçilikte cisimleştiğini ileri sürmüştür. Her ne kadar iç politikada bireyler arasında sert çatışmalar ve öfke olabilir denilse de bu tür ayrılıkların milliyetçilik yolunda ruhların kardeşlik duygusuyla bir araya gelmesine engel olmadığı da vurgulanmıştır. Ayrıca Yusuf Ziya Ortaç, millî ruhun geçici heveslerden ve kişisel hırslardan uzak tutulması gereken sönmez bir meşale gibi korunması gerektiğini savunmuş ve bu bağlamda, Çınaraltı çevresinde bir araya gelen gençlerin, bu meşalenin ışığında ve bu yüksek sorumluluk bilinciyle yollarına devam edecekleri belirtilerek hem bir ülkü hem de bir ahlaki görev tanımlamasında bulunmuştur. Ortaç'a göre Milliyetçilik burada yalnızca siyasi bir tercih değil, aynı zamanda ulvi bir görev ve ahlaki bir duruş olarak da sunulmuştur (Ortaç, 1948: 3).

Derginin üçüncü dönemine ait 1. sayısında iletişim adresi şu şekilde belirtilmiştir: “*Nuruosmaniye Caddesi, No. 57 İstanbul Telefon: 21649*” (Çınaraltı, 17 Mart 1948: 3). Bu dönemin sonunda, derginin Ziya Gökalp'e özel bir sayı hazırlayacağı duyurulmuşsa da bu sayı yayımlanamamış ve dergi 11. sayıdan sonra yayım hayatına son vermiştir (Çınaraltı, 9 Haziran 1948, s. 12). 3. Üçüncü dönemde yayımlanan her sayıda, derginin sahibi olarak Yusuf Ziya Ortaç'ın adı yinelenmiş, yazı işleri müdürü olarak Adnan Tahir Güntan belirtilmiş ve baskının Şaka Matbaası tarafından yapıldığı bilgisine yer verilmiştir (Çınaraltı, 9 Haziran 1948: 16). Bu dönemde dergi, 11 sayı boyunca 30 kuruş fiyatla satışa sunulmuş, abonelik ücretleri ise yıllık 1500, altı aylık 750, üç aylık 375 kuruş olarak belirlenmiştir (Çınaraltı, 17 Mart 1948: 3). Üçüncü devrede de yayım çizgisinden şaşmayan dergi Türk dünyasının ve Türkiye- Türkistan eksenindeki kültür birliğinin sağlanabilmesi yönündeki yazılarına devam etmiştir. Özellikle Türk milliyetçiliği ve Türk milletinin problemlerine eğilen dergide yayım yapan yazarlar arasında Behçet Kemal Çağlar, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Mithat Cemal Kuntay, Remzi Oğuz Arık, Peyami Safa, Sedat Çetintaş, Tarık Buğra ve Behçet Yusuf Ziya Ortaç da bulunmaktadır (Çınaraltı Dergisi'nde 3. Dönemde Yazısı Yayımlanmış Yazarlar ve Konu Başlıkları İçin bkz. Ek 5).

1.2.4. Doğu Dergisi

Yazı işleri müdürlüğünü Tahir Akın Karauğuz²⁹ tarafından üstlenilen dergi,

²⁹ 1898- 1982 yılları arasında yaşamış ve Karabük doğumlu olan Tahir Akın Karauğuz milli kaleme sahip bir yazar, gazeteci, siyasetçi ve askerdir. Millî mücadele döneminde etkin bir şekilde rol alan yazar, Zonguldak ilinin ilk gazetecisi ve matbaacısıdır. Zonguldak için oldukça etkin faaliyetler yürütmüş ve Zonguldak

Zonguldak Karaaslan Basımevi tarafından 1942 yılının ekim ayında 1. Sayısı çıkarılmıştır (Doğu, Ekim 1942: 2). Derginin yönetim adresi 2. Sayıda şöyle verilmiştir: “*Meşrutiyet Uramı-Gazi C, 12 Telefon: 44.*” (Doğu, Kasım- Aralık 1942: 3) Toplam 96 sayılan oluşan dergi 2. Sayısında “*Şimdilik ayda bir çıkar*” yazısı eklenmiş (Doğu, Kasım- Aralık 1942: 3) fakat bir çıkarılamamış ve pek çok sayısı toplu şekilde yayımlanmıştır.

Dergi sayıları belirli dönemleri kapsayacak şekilde ciltlendirilmiş fakat bu dizilimde dikkat çeken bir durum, 14. cildin atlanarak doğrudan 15. cilde geçilmiş olmasıdır. Bu durum, cilt numaralandırmasında ya sehven yapılmış bir hata ya da bilinçli bir tercih sonucunda oluşmuş olabilir. Sayıların içerik yoğunluğuna göre sayfa sayılarının arttığı da görülmektedir. Örneğin, 1. sayı 38 sayfa, 2. sayı 46 sayfa iken, birlikte yayımlanan 5. ve 6. sayılar 70, 7. ve 8. sayılar 54 sayfa olarak basılmıştır. Derginin yayımladığı ve toplam 14 sayıyı kapsayan son sayı ise 243 sayfalık hacmiyle, bu çeşitliliğin en belirgin örneklerinden birini teşkil etmektedir. Tüm bu veriler, derginin zaman içerisinde düzenli bir yayın periyodundan sapmalar yaşadığını ve hem ciltleme hem de içerik bakımından esnek bir yayın politikası benimsediğini ortaya koymuştur.

Derginin kapak tasarımı 96. Sayıya kadar hiç değişmeyerek ay ve yıldızdan oluşmuştur. Dergi isminin altında slogan olarak “*Büyük Ülkü Gazetesi*” yazmaktadır. Derginin abonelik bilgisi ilk sayısına göre: Yıllık 300 kuruş, 6 aylık abone ücreti ise 150 kuruş olarak belirlenmiştir. Ayrıca derginin her bir sayısı için 30 kuruşluk bir ücretlendirme belirlenmiştir (Doğu, Ekim 1942: 2). Bu ücretlendirme sabit kalmayıp sık sık değiştirilmiştir. Örneğin 3 ve 4. Sayılarında yıllık ücretlendirmenin 200 kuruşa dergi ücretinin de 25 kuruşa indirildiği görülmektedir (Doğu, Ocak 1942: 1-2). 5 ve 6. Sayısı aynı ayda çıkan derginin bu ayki ücretlendirmesinin de 50 kuruş olarak belirlenmiştir. 7 ve 8. Sayılar 30 kuruş, 16 17 ve 18. Sayı 50 kuruş, 19-22. Sayılar 35 kuruş, 23 sayıdan 55. Sayıya kadar yeniden 50 kuruş, 56-58 arası tek dergi olarak çıkan sayılar ise 100 kuruş, 59-

kömürüne ilk defa Karaelmas adını vermiştir. 4 Haziran 1982 yılında İstanbul'da hayatını kaybeden Karauğuz'un aynı zamanda milli mücadeleyi konu edinen şiir ve kitapları da bulunmaktadır. Yazar'ın basım yayın hayatına kattığı eserler şöyledir: “*Orduya Armağan, Orta Anadolu'da Yunan Faciaları, Anadolu'dan Kovduklarımız, Uzun Mehmet'ten Günümüze Kadar Türkiye'de Kömür, Kara Topraklardan Doğan Güneş, Türklüğün Öğünçleri – 1, Türklüğün Öğünçleri – 2, Sağlık Bakanı'ndan Dilerim, Mithat Akif, Öz Türk Adları Kılavuzu, Ekler-Kökler Üzerinde Deneçler, Dil Araştırmalarına Gerekçeler, Zonguldak Kılavuzu, Milli Şef İnönü Zonguldak'ta, Maarif Vekili Hasan Ali Yücel'in Zonguldak Söylevleri, Basın Kanunu ve Benim Görüşlerim, Safranbolu Kasaba Durumu ve Hükümet Konağı Meselesi, Ahmet Hamdi Akseki, Devre-i Kaside ve Gazel, CHP Nasıl Kuruldu?*” (Çil, 2020: 566). Buna ek olarak, Karauğuz'un yayınladığı dergi ve gazeteler şöyledir: Zonguldak, Türk Kanadı, Karaelmas, Doğu, Açıksöz, Zonguldak, Kömür, Safranbolu-Karabük, Amasra, Günün Sesi, Işıkveren. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/akin-tahir-karauğuz> (Erişim Tarihi: 18.11.2024)

66 yeniden 50 kuruş, 67-70. Sayılar 76 kuruş, 71. Sayı 50 kuruş, 72-81. Sayılar 100 kuruş, 82'den 96. Cilde kadar olan sayılar ise tek kitap halinde yayınlanıp 5 liradan satışa sunulmuştur. Dergi 96. Sayısından sonra 1951 yılında kapatılmıştır (Çil, 2023: 1897). Derginin son sayılarının neden toplu bir şekilde yayınlandığı sorusu dergi sahibi tarafından yanıtlanmıştır. Dönemin neredeyse tüm yayın organlarında yaşanan maddi yetersizlik ve dergi basımı için gerekli olan materyallerin sağlanamaması kapanışı mecbur kılmıştır. Derginin son 14 sayısı birden tek kitap halinde toplandığında iyi bir fiyata satışa sunulabilmiş ve masrafları ancak karşılayacağı kanaatine varılmıştır (Karağuz, 1950: 1).

Dergi, içerik bakımından oldukça zengin bir yapıya sahiptir. Kapağın hemen arkasındaki ilk sayfada, “*Küçük Doğucular*” için özel bir bölüm ayrılmış ve burada milliyetçi temalı şiirlerle kısa hikâyelere yer verilmiştir. Derginin son sayfasında ise, dönemin sosyo-ekonomik yapısını yansıtan çeşitli reklamlar yayımlanmıştır. Bu iki sayfa-çocuklara yönelik bölüm ile reklam sayfası- zaman zaman yer değiştirerek yayımlanmış bu da derginin tasarımında zaman zaman esnekliklerin olduğunu göstermektedir. İçerik olarak yalnızca çocuklara ve reklam verenlere değil, kültürel ve tarihî temalara da geniş bir yer ayrılmıştır. Dergide yer alan makale ve tanıtımlar, dönemin kültürel dinamiklerini yansıtır niteliktedir. Özellikle tarihi mekânlara dair yazılar düzenli bir biçimde okuyucuya sunulmuş, bunun yanı sıra Zonguldak kömür havzasının tarihçesi de periyodik olarak işlenmiştir. Dergide ayrıca Türkçü-milliyetçi şiir ve makalelere de yer verilmiştir (Sinan & Namal, 2021: 16), Bununla birlikte, içeriklerde doğrudan bir Turancı siyaset izlenmemiş, ideolojik söylem daha çok kültürel Türkçülük ekseninde sınırlandırılarak daha yumuşak ve göze batmayan şekilde milliyetçi kültür düşüncesi savunulmuştur. Bu bağlamda dergide yazıları yayımlanan aydınlar arasında Abdulkadir Karahan, Abdullah Battal Taymas, Ahmet Naim Çıladır, Ali Nüzhet Göksel, Basri Gocul, Cafer Seydahmet Kırimer, Behçet Kemal Çağlar, Enver Behnan Şapolyo, Halim Yağcıoğlu, Hüseyin Namık Orkun, İsmail Habib Sevük, İsfendiyar Baruönü ve Mehmet Emin Yurdakul bulunmaktadır (Doğu Dergisi’nde Yazısı Yayımlanmış Yazarlar ve Konu Başlıkları İçin bkz. Ek 6.).

Dergi, yazar kadrosu ve çıkardığı yayınlar sayesinde Türkiye çapında oldukça bilinen yayın organı haline gelmiştir (Sinan & Namal, 2021: 16). Halkevi adına çıkarılan bu derginin (Zorlu & Temel, 2019: 352), zamanla CHP tarafından da desteklenmiştir (Zorlu & Temel, 2019: 355). CHP’nin verdiği destek pek çok sayısının iktidar eliyle Halkevlerine dağıtılıp CHP merkezine gönderildiği yönündedir (Zorlu & Temel, 2019: 358). Derginin izlediği çizginin ve yayınlarında iktidar yanlısı olduğu anlaşılan

faaliyetlerde bulunmasından ötürü yayın hayatı boyunca iktidarın politikalarına uyumlu bir şekilde ilerlemiş ve 1943 yılında Türkiye’de meydana gelen Türkçülük-Turancılık davasından etkilenmemiş fakat maddi yetersizliklerden ötürü 96. sayısından sonra 1951 yılında yayın hayatına veda etmiştir (Çil, 2023: 1897).

BÖLÜM II

2. TÜRKİYE İLE TÜRKİSTAN ARASINDA KÜLTÜREL BİRLİĞİN SAĞLANMASINA YÖNELİK ÇABALAR

2.1. Siyasi Birlik (Turan) Düşüncesinin Kültür Birliği Düşüncesine Evrilmesi

Turan düşüncesi, 19. yüzyıl sonlarında ideolojik bir tasavvur olarak şekillenirken, esasen Türk boyları arasında siyasi bütünleşmeyi hedeflemiştir. Bu düşüncenin ortaya çıkışında, Türk halklarının farklı yönetimler altında parçalanmış biçimde yaşaması, maruz kaldıkları asimilasyon politikaları ve modern milliyetçilik akımlarının etkisi belirleyici olmuştur. Bu bağlamda, dönemin Türk aydınları, dağınık halde yaşayan soydaş toplulukların özgürleşmesini ve müşterek bir siyasi irade etrafında birleşmesini hem kimliğin muhafazası hem de uluslararası alanda etkin bir aktör haline gelmenin zorunlu şartı olarak görmüşlerdir.

Türk dünyasında anlam bakımından bir siyasi birleşmeyi çağrıştıran Turan ideolojisinin ilk kökenine ve anlamlarına mercek tutmak bu kavramın anlaşılmasında daha sağlıklı olacaktır. Turan'ın kökeni konusunda pek çok aydın ve yazarın araştırmalar yaptığı fakat net bir sonuca varamadığı görülmektedir. 1847 yılında Robert Bunsen tarafından dile getirilen Turan kavramı, bazı bilim insanlarının da dikkatini çekmiş olacak ki kavramın neyi ifade ettiğini araştırmışlar ve birtakım görüşler öne sürmüşlerdir. Örneğin John Richardson, Turanlıları, Tatarlarla eş tutarken, John Walter Hulme, Turanlıların yaşadığı bölgeleri Moğolistan ve Mançurya olarak tanımlamıştır. Bunlara ek olarak Alman filolog Max Müller, Turan'ı 'Aryan' kavramının karşıtı olarak, göçebe Asya topluluklarını ifade etmek amacıyla kullanmıştır. Frazer ise, Macarları "*Büyük Turan Ailesine*" dahil ederek, Turan terimini Ural-Altay dilleriyle eş anlamlı şekilde değerlendirmiştir. Ayrıca bu kavramı araştıran batılı bilim adamlarından Frederic William Farrar, Turanlı olarak adlandırılan çeşitli halkların dilsel akrabalığına temkinli yaklaşmıştır. 'Turan' çoğunlukla Ural-Altay ya da Altay dilleri çerçevesinde kullanılsa da bu kullanımda kavramsal bir belirsizlik bulunmaktadır. Sonuç olarak, Turan kavramı hem dilsel hem de etnik ve coğrafi olarak muğlak bir şekilde kullanılmıştır. Bu bağlamda, Turanlıların coğrafi olarak Doğu Akdeniz'den Japon Denizi'ne, Kuzey Buz Denizi'nden Avrupa içlerine kadar yayılan geniş bir bölgede yer aldığı ve bu halkların göçler yoluyla Baltık Denizi'nden Budapeşte'ye kadar ulaştıkları belirtilmiş ve Türklerin ulaştığı her yer Turan olarak adlandırılmıştır (Durgun & Bayraktar Durgun, 2013: 25-26).

Çalışma kapsamında ele alınan Bozkurt, Yeni Bozkurt, Çınaraltı ve Doğu dergilerinde de sık sık Turan kavramı ile ilgili yazıların kaleme alındığı, bu dönemde de Turan hakkında tartışmalara ve açıklamalara ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Bu konu hakkında bir yazı da Hüseyin Namık Orkun'a aittir. Orkun'a göre Turan ismi coğrafi olarak Hazar Denizi'nin doğusundan Aral Gölü'ne kadar uzanan bölgelere verilen bir isimdir. Orkun bu isim için Hint kaynaklarında 'Turuşa' yani 'Türk' kelimesinin bir başka biçimidir diyerek Turan isminin İbn Haldun ve aynı düşünürde olan doğulu yazarlar tarafından da kullanıldığını belirtmiştir. İbn Haldun'a göre Turan denilince, Batı Türkistan akla gelmektedir. Orkun bu terimin kökenlerine inerken Firdevsi'nin ünlü eseri Şehname'den de yararlanmış ve Şehname'de İran'ın kuzeyinde yer alan M.S. 3-7. yüzyıllar arasındaki Sasani dönemine kadar uzanan bölgeye yani Türk yurtlarına Turan denildiğini belirtmiştir (Orkun, 1940: 93). Burada Orkun'un da bahsettiği gibi Turan kavramı asıl anlamına ve günümüzde de kullanılan şekline Firdevsi'nin 'Şehnâme' adlı eseriyle kavuşmuştur. Firdevsi'nin etkisiyle Turan, özellikle "*Türklerin yaşadığı ve yönettiği coğrafya*"yı ifade eden tarihi ve kültürel bir terim olarak yerleşmiş ve sonraki yüzyıllarda da bu anlam çerçevesinde kullanılmaya devam etmiştir. Bu kullanım, yalnızca edebi bir motif olmanın ötesine geçerek, Orta Çağ'dan modern dönemlere uzanan siyasi, etnografik ve coğrafi tartışmalarda da yankı bulmuştur (Ercilasun, 2021: 4). Firdevsi ile birlikte bu kavramın Türklerin bir çatıda birleşmesi anlamına evrildiği görülmektedir.

Turancılık kavramına mercek tutan ve fikirlerini Türkçülük- Turancılık ekseninde okuyucuya aktaran Hüseyin Namık Orkun, Çınaraltı Dergisi'nde yayımladığı bir yazısında Türkçülük fikrinin menşei ve savunucularından kısaca bahsetmiştir. Rusya Türklerinden olan Hüseyinzade Ali Bey Türkçülük düşüncesini savunmakla birlikte, bu düşüncüyü daha geniş kapsamlı bir ideolojik çerçeve olan Turancılık ekseninde geliştirmiştir. İsmail Gaspıralı ile aynı çizgide ilerleyen Hüseyinzade bir noktada Gaspıralı'dan ayrılarak Turancılık yönü daha ağır basmıştır. Bu bağlamda Gaspıralı kültürel merkezli, pratik birleştirici Türkçülük ile ilgilenirken Hüseyinzade daha çok ortak bir tarihsel menşei ve soy birliği anlayışı üzerine çalışmalar yürütmüş ve şu dizeleri yazmıştır: "*sizlersiniz ey kavm-i Macar bizlere ihvan, ecdadımızın müştereken menşei turan, bir dindeyiz biz, hepimiz hakperestan; mümkün mü ayırsın bizi İncil ile Kur'an?*" Bu dizelerden de anlaşılacağı gibi Macar halkı Türklerin kardeşi olarak görülürken bu kardeşliğin temeli Turan menşeli bir geçmişe dayandırılarak, farklılıkların Türk milletini bölemeyeceği vurgulanmıştır (Orkun, 1941: 10; Akünel, 1942). Orkun tarafından kaleme alınan bu

yazının asıl amacı: Türk dünyası içerisinde farklı dinler, kültürel anlayışlar, siyasi ve sosyolojik yapılara sahip olunmasına rağmen esasen özünde Türk ulusunun bir ve ayrılmaz bir bütün olduğunu vurgulamaktır. Bu bağlamda Türk dünyasında bahsi geçen bu çeşitlilikler ve kültürel farklılıklar, ötekileştiren sebepler olarak ele alınmamalı tam tersi, kültürel birer zenginlik olarak görülmeliydi.

Orkun ile aynı düşünceleri paylaşan Mahmut Esat Bozkurt da ortak etnik köken ve dil birliğine sahip toplulukların tek bir millet ve devlet çatısı altında birleşmesinin kaçınılmaz ve yaşamsal bir zorunluluk olduğunu savunmuştur. Bozkurt, “*Aynı kanı taşıyan aynı dili konuşan insanların tek bir devlet ve millet halinde birleşmeleri bir zaruret ve hayat icabı olacaktır*” diyerek “*Aynı Kan*” ve “*Aynı Dil*” ifadeleriyle Türk dünyasında etnik ve kültürel ortaklığı vurgulamıştır. Bu ortaklık temelinde siyasi bütünleşme, sadece ideal bir hedef değil, aynı zamanda toplulukların varlığını sürdürebilmesi için zorunlu bir ihtiyaç olarak görülmüştür. Bu düşünce, dilsel ve biyolojik yakınlığı, siyasal birlik için meşru bir zemin olarak kabul eden klasik milliyetçilik anlayışıyla örtüşmektedir. Bozkurt’un ifadesi bu yönüyle ulus-devlet inşasının etnik ve kültürel homojenliğe dayanması gerektiği fikrini temellendirirken, bu birliğin sağlanamamasının toplulukların geleceğini tehdit edeceği varsayımını da ima etmektedir. Dolayısıyla Bozkurt, milli kimlik temelinde şekillenmiş bir siyasal birliğin tarihsel bir gereklilik ve varoluşsal bir mecburiyet olduğu tezini savunmuştur (Bozkurt, 1940: 98).

Bozkurt Dergisi’nin aynı sayısına ait bir diğer makalede ise Türk ideolojisi hakkında oldukça yoğun bir şekilde milliyetçi duyguları yansıtan bir cümle geçmektedir: “*Türk, ancak Türk içindir. Türk için olan her şey, güneş ülkeye giden yola yönelir.*” “*Güneş ülkeye*” burada hem aydınlık bir geleceği hem de Türk milletinin tarihsel misyonunu simgeleyen sembolik bir anlatım olarak yer alırken, Turan ideali Güneş ülkeye olarak isimlendirilmiştir. Burada, Türk kimliğine ait olan her şeyin, milletin istikbali ve idealleri doğrultusunda şekillenmesi gerektiğini savunan bir anlayışı savunulmuştur. Sonuç olarak, bu söz milliyetçi düşünce sisteminde milletin kendi iç dinamiklerine yönelmesi, değerlerinin korunması ve tüm çabanın ulusal ülkeye kanalize edilmesi gerektiği düşüncesini merkezine almaktadır (Özbek, 1940: 103).

Yine Bozkurt Dergisi’ne ait “*Türkçüleri Tanıyalım*” isimli makaleler serisinde Türklerin siyasi anlamda birleşmesini isteyen Hüseyin Nihal Atsız’a da yer veren Reha Oğuz Türkkan, Atsız’ın Türk ırkçısı olmasının yansırı son derece realist bir Pantürkist

olmasından da söz etmiştir. Türkkan, Atsız'ın "20. Asırda Türk Meselesi" isimli makalesinin 2. kısmından yararlanarak Atsız'ın Türk dünyası hakkındaki fikirlerini okuyucuya aktarmaya çalışmıştır. Atsız bir gün Türklerin birleşmesini arzularken, bunun yalnızca Türkiye'nin kalkınıp güçlenmesi ile mümkün olacağını ve ancak bu şekilde gerçek ve emin bir şekilde adım atılabileceğini aksi halde bu girişimin de sonuçsuz kalacağını vurgulamıştır. Atsız bu yazısında dönemin rakamlarına göre 40 milyonu bulan Türk Dünyası'nın parçalanmış ve büyük güçlerin tesiri altında olduklarını şayet birbirlerinden güç almazlarsa bir gün mutlaka yok edileceğini de vurgulamıştır. Buna ek olarak Türkkan yazısında, Atsız'ın Atsız Mecmua'nın son sayısında yer verdiği ve fikirlerinin temelini oluşturan maddelerine atıf yaparak Türk dünyasında kurulabilecek tek Türk devletinin ve toplumunun nasıl tasavvur edildiğini açıkça göstermektedir. Bu bağlamda bahsi geçen maddeler genel olarak Türkkan tarafından şöyle verilmiştir: Tek bayrak altında birleşmiş bir Türk milleti ideali, Türk töresine ve millî değerlere uygun bir toplumsal yapı, milli eğitimle şekillenen askeri bir disiplin anlayışı, sanat ve medyanın halkı eğiten kurumlar olarak kontrol altına alınması, zararlı yayınların yasaklanması, büyük sermayelerin devlet kontrolünde olması, ilmin yalnızca Türklük için çalışması. Atsız'a göre bütün Türkler bir gün bir bayrak altında toplanacaktır. Ona göre Türk töresine, ilmine hizmet etmeyen hiçbir müessese Türkiye sınırlarında barınmamalıdır. Türklük ideolojisine ve ilmine hizmet etmelidir. Ayrıca Türklük bilinci daha dikkatli entegre edilmeli ve korunmalıdır (Türkkan, 1940: 139-140; Atsız, 1932: 172-173). Atsız'ın bahsettiği Türk birliğinden doğan tek Türk devletine, Çınaraltı Dergisi'nde yazısı bulunan Mustafa Hakkı Akansel'in "Türk Irkının Devleti" isimli yazısında da rastlanılmaktadır. Akansel'e göre bu devlet "bütün Türkler mukaddes bir ülkü etrafında, Türklüğün yükselmesi uğrunda birleşmiş" olduğunda kurulacaktır. Türk birliğinden doğan bu devlet tasavvuruna göre; yönetimde siyasi çıkar ilişkilerine, hanedan egemenliğine ve keyfi yönetim anlayışına yer verilmeyecektir. Akansel sözünü ettiği bu ideal devlette, Türk milletinin ortak iradesiyle yönetime katılması düşünülürken ve devletin ebediyen yaşaması için el birliğiyle çalışılması hususu da dile getirilmiştir (Akansel, 1942: 7).

Bozkurt, Yeni Bozkurt, Çınaraltı ve Doğu dergilerinde yazarlık yapan ve siyasi birliği arzulayan aydın kesimin zaman içerisinde bunun mümkün olamayacağını görmeleri ile bu ideallerinin zamanla Türk dünyasında kültürel birlik sağlama anlayışına evrildiği görülmektedir. Turan ideolojisinin kültürel birlik ideolojisine evrilmesi hususu bu ideolojinin ilk savunucuları tarafından da konuşulmuş ve Türk dünyasına bıraktıkları

eserlere bu dönüşüm bariz bir şekilde yansımıştır. Örneğin Turan ideolojisinin ilk savunucularından Ziya Gökalp'in, Selanik'te Türkçü gençler tarafından çıkarılan Genç Kalemler Dergisi'nde ilk kez yayımlanan Turan adlı şiirinden hareketle Abdullah Battal Taymas hem Turancılık düşüncesine hem de Gökalp'in nezdinde Turancılık fikrinin kültürel birlik fikrine evrilmesine ışık tutmak istemiştir. Metin içerisinde Gökalp'in kendi şiiri hakkında yorumunu yayımlayan Taymas, bu şiirin Türk dünyası için öneminin büyük olduğunu ve şiiri neden yazdığını Gökalp'in şu cümleleriyle açıklamaktadır:

“Ben lisan meselesini kâfi görmeyerek Türkçülüğü bütün mefkureleriyle ülkeleriyle bütün programıyla ortaya atmak lazım geldiğini düşündüm. Ve bütün bu fikirleri içine alan Turan manzumesini neşrettim. Osmanlıcılıktan İslam Birliği'nden memleket için tehlikeler doğacağını gören ruhlar kurtarıcı bir ülke arıyorlardı. İşte Turan mazlumun sesi bu ülkünün ilk kıvılcımıydı. Ondan sonra boyunca bu mazlum evdeki esasları açıklamakla uğraştım” (Taymas, 1948: 19-20).

Bu bağlamda kaleme alınan Turan manzumesi Gökalp'e göre yalnızca bir şiir değil, bir millet tasavvurunun ilk kıvılcımı olmuştur. Gökalp'in bu ifadesini verdikten sonra şiirin önemine tekrar yönelen Taymas, şiirden yola çıkarak eserin son dizeleri olan: *“Vatan ne Türkiye'dir Türklere ne Türkistan, Vatan büyük ve müebbet bir ülkedir: Turan!”* satırlarını okuyucuya sunmuş, Turancılık idealinin coğrafi ve etnik sınırları aşan bir mefkûre olduğunu, Gökalp'in bu dizelerle sadece siyasi bir birlik değil, bir ruh birliğini ve kültürel harmoniyi ifade ettiğini de belirtmiştir. Ona göre Turan, bütün Türk illerinin mecmu olduğu büyük bir camiadır. Taymas, Ziya Gökalp'in düşüncesinin, uygulamada yaşanan imkansızlıklar nedeniyle zamanla dönüşüme uğradığını; romantik bir Turancı idealizmden, daha gerçekçi ve pratiğe uygun bir Türkçülük anlayışına evrildiğini dile getirmiştir. Bu dönüşüm en net biçimde 1923 yılında yayımlanan Türkçülüğün Esasları adlı eserinde görülür. Burada Gökalp, Turan'ı bir realite değil, bir ülkü olarak tanımlamıştır. Bu ülkü, yeryüzündeki bütün Türklerin dilde, edebiyatta ve kültürde birleşmesi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla artık siyasi birlikten ziyade kültürel birlik öncelik edinilmiştir. Gökalp'e göre bir idealin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği, yakın idealler bağlamında sorgulanabilir. Oysa uzak idealler, *“Ruhlarındaki sınırsız vecdi yaşamak”* için vardır. Turan da bu anlamda, Türkçülüğün ruhi dinamizmini besleyen metafizik bir çekim merkezidir. Gerçekleşmesi şart değildir; fakat varlığı, Türkçülüğün güç kazanmasını sağlayan bir motivasyondur. Gökalp bu idealin uygulanmasına yönelik aşamalı bir strateji geliştirerek Türkçülüğün ilk safhasını *“Oğuz Birliği”* olarak belirlemiştir. Taymas'a göre bu tercih, onun artık romantik bir ülkücü değil, realist bir fikir adamı olduğunu göstermektedir. Turan düşüncesini *“İstikbalin karanlıklarına atması”*, onun ideolojik inkârı değil, sadece zamanlama ve önceliklendirme meselesidir. Sonuç olarak Gökalp'in

Turan anlayışı Abdullah Battal Taymas'a göre, Türk düşünce tarihinde romantik idealizm ile realist siyasa arasında bir geçiş köprüsüdür. Gökalp Turan manzumesiyle Türkçülüğün duygusal temelini kurarken, "*Türkçülüğün Esasları*"yla da bu temeli kurumsal ve kültürel çerçevede somutlaştırmıştır (Taymas, 1948: 19-20).

Dönemin Türk aydınları, Türk halkları arasındaki siyasi ayrılıkların bir gün sona ereceğine dair inançlarını muhafaza etmekle birlikte, bu hedefe ulaşmanın kısa vadede mümkün olmadığını realist bir bakış açısıyla değerlendirmişlerdir. Bu çerçevede, siyasi birliğin erişilmesi güç bir ideal olduğu bilinciyle hareket eden aydınlar, o güne dek Türk kültürünün ihyası ve güçlendirilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Böylece, siyasi birlik ideali bir hayal olarak Türk milletinin sinesinde yaşamaya devam ederken, fiilî planda kültürel sahada gelişme hedeflenmiş; kültürel değerlerin korunması ve ortak kimliğin inşası önceliklendirilmiştir. Neticede, Türk dünyasının kültürel bir zeminde bütünleşmesi daha gerçekçi bir hedef olarak benimsenmiş; böylece aydınların fikir dünyası, siyasi birlik tasavvurundan kültürel birlik stratejisine doğru evrilmiştir (Orhon, 1944: 3).

Türk düşünce tarihinde derin izler bırakmış 'Turan' fikrinin doğuşunu, yükselişini ve nihayetinde geçirdiği kültür birliği dönüşümünü hem duygusal hem tarihsel bir bakış açısıyla ele alan Orhan Seyfi Orhon, Turan'ı kuru bir ideoloji ya da siyasi proje olmaktan ziyade, Türk milletinin ruhuna yerleşmiş bir hayal olarak betimlemiştir. Orhon, Turan'ı yalnızca siyasi ya da ideolojik bir amaç değil, derin bir ruhsal ve kültürel özlem olarak görmüş ve duygusal bir bakış açısıyla Turan fikrinin doğuşunu ve cazibesini anlatmıştır. Türk halkı tarafından desteklenen Turan fikri ikinci olarak kültürel uyanışa yol açmıştır. Orhon, bu kültürel uyanışta Turan'ın Türk kültürünün gelişiminde sürekliliği sağlayan somut, kültürel ve kurumsal gelişmeleri tetiklediğini, yalnızca ideoloji olarak kalmadığını, Türk kültürünün gelişimi için halkı harekete geçirdiğini ifade etmiştir. Orhon son olarak benimsenen Turan fikrinin nasıl gerçekleşemeyecek bir hayal konumuna geldiğini anlatmıştır. Yazar Ziya Gökalp'ın Turan idealine sistematik bir temel kazandırmasını bir kırılma noktası olarak değerlendirmiştir. Bu noktada dikkat çekici olan, ideali bir öğretiye dönüştürmesinin onun duygusal cazibesini yitirmesine neden olduğu görüşünü: "*Ziya Gökalp onu ilmi bir şekilde izah etmeye çalıştıkça içindeki ateşini kaybetmiştir*" şeklinde cümleler ile de bu kırılmanın nasıl doğduğu anlatılmaya çalışılmıştır. Bu dönüşümün sonucunda yazara göre Turan artık bir "*Oğuzistan*" haline gelmiş ve: "*Türkçülük yahut Türkiyelilik diye geveledikten sonra nihayet bunun siyasi bir fikir olmadığı bedii ve kültürel bedii manaya geldiği sonucuna varılmıştır*" diyerek Gökalp'ın düşünce dünyasını

eleştirmiştir. Yani Turan'ın, politik anlamda iflas ettiğini, akademik olarak nesnelleştirdiğini, fakat ruhsal bir ülkü olarak yaşamaya devam ettiğini ifade etmiştir. Orhon'un yazısındaki en özgün ve vurucu yön ise bu durumun Turan'ın asıl değerini onun gerçekleştiremeyecek olmasında bulmasıdır. *“Turan fikri şüphesiz bir hayaldi. Belki de hiçbir zaman gerçekleşmesine imkân olmayan bir hayal! Fakat onun asıl güzelliği bu türlü bir hayal oluşundaydı.”* diyen yazar, Turan'ı bir siyasi hedef değil, bir estetik ideal olarak ele almıştır. Turan, bilimsel incelemelerin, siyasi hesapların ötesinde bir ruh halidir; milletin kendine güvenini, özsaygısını ve gelecek umudunu diri tutan bir iç dinamiktir. Sonuç olarak: Turan fikri bir ütopya olmaktan çok milli şuurun metaforu olarak tanımlanmıştır. Onu tarihin, siyasetin ve ilmin soğuk ellerinden çekip tekrar halkın vicdanına iade etme çabası mevcuttur. Yazar, bu hayalin yeniden canlanması için eski şartların sağlanmasının zor olduğunu kabul eder ama yine de şunu belirtir: *“Gençlik vicdanında hâlâ yaşıyor!”* Bu cümlede, Turan'ın bir ideoloji değil, bir tarihsellik ve duygusallık içeren halk belleği olduğunu vurgulanmıştır. Turan fikri, günlük politikanın çıkar hesaplarının dışında, milletin ruhsal birliği ve kültürel yükselişi için hala bir ilham kaynağı konumundadır (Orhon, 1948: 13-16).

2.2. Türkiye ile Türkistan Arasında Kültür Birliğinin Önemi

Türk dünyasında kültür, uzun yüzyıllar boyunca çeşitli tarihsel, siyasi ve coğrafi engeller nedeniyle bütüncül bir etkileşim zeminine kavuşamamış; her dönemin kendi şartlarına sıkışmış, bağlayıcı bir unsur olarak tarihin arka planında varlığını sürdürmüştür. Ancak Türkiye-Türkistan ekseninde gelişen düşünsel ve kültürel temaslar, kültürü yalnızca tarihsel bir miras olarak değil, aynı zamanda Türk milletinin varlığını sürdürebilmesi açısından vazgeçilmez bir dayanak olarak değerlendirmiştir. Siyasi sınırlara ve tarihsel kopukluklara rağmen, ortak bir kültürel geçmişe sahip olmak, Kazakistan bozkırlarında yaşayan bir Türk ile Anadolu'daki bir Türk arasında duygusal ve tarihî bir bağın kurulmasını mümkün kılabilmektedir. Kurulan bu bağ, yalnızca etnik bir birliktelikten ibaret değildir; aynı zamanda kültürel bir dayanışmayı ve tarihsel bir sürekliliği ifade etmektedir. Türk dünyasını birbirinden ayıran sebeplere rağmen, kültürel kimliğin korunması ve yeniden inşası açısından Türk kültürünün yaşatılması, asimilasyona karşı bir direnç mekanizması ve kültürel sürekliliğin teminatı olarak görülmektedir. Bu nedenle gerek Türkistan'da gerekse Anadolu'daki Türk toplulukları için kültürel değerlerin aktarımı, sadece bir nostalji unsuru değil, geleceğe yönelik stratejik bir gerekliliktir.

Bu bağlamda Türk kültürünün anlam ve kapsamına değinen Nebil Buharalı, milliyet anlayışını Türkçülük anlayışıyla bağdaştırarak Türk kültürünün, sadece maddi unsurlardan ibaret olmadığını; dili, edebiyatı, sanat anlayışı, ahlak sistemi, tarih şuuru ve toplumsal düzen anlayışıyla bütünleşik bir kimlik ve değerler sistemi olduğunu belirtmiştir. Buna göre Buharalı'nın Türk Kültür tanımı tam olarak şöyledir:

“Pürüzsüz nağmeleri ile ruhumuzu okşayarak Türk uluslarını birbirine bağlayacak milli bir dil; efsanelerin bizi içtimali hayat safhaları mızı, ince hislerimizi, ruhumuzu terennüm edecek bir milli edebiyat; benliğimizi gösterecek ve bizi güzele ve iyiyi sevk edecek bediyat ve güzel sanatlar, milli üslup ve tarzlarımız; bizi hasis mevcudiyetlerini üstüne yükseltecek güzel ahlak, Güzel adet ve anane ile derin bir vicdan, millet ve hak ve hakikat aşkı bize dedelerimizin, ırkımızın mefahirini ve kendimizi ve nereden gelip nereye gittiğimizi tanıtacak milli tarih; ulusumuzun zihniyeti ve hayat görüşü ve bilgisi, teşkilatçılık ruhu ve intizam, manevi enerji, hep kültürün şümulü içindedir” (Buharalı, 1941: 7).

Buharalı Kültürü bir milletin hem varlığını sürdürebilmesinin hem de medeni milletler seviyesine ulaşmasının asli unsuru olarak konumlandırmıştır. *“Türk uluslarını birbirine bağlayacak milli bir dil...”* diyen aydın, dilin kültürde milletleri birbirine bağlayan bir yapı olduğuna dikkat çekmiştir. Sonuç olarak kültürü bir milletin manevi varlığı olarak tanımlamış ve onu dil, sanat, tarih, ahlak ve gelenek gibi öğelerle iç içe geçmiş bütünsel bir yapı olarak ele almıştır. Aynı zamanda Buharalı'ya göre kültür, bir ulusun mevcudiyetini medeni kılan ve benliğini ayakta tutan temel unsur olmuştur. Bu çerçevede Türk kültürü; sadece geçmişin birikimi değil, aynı zamanda geleceğe yön veren bir bilinç ve inşa süreci olarak görülmüştür (Buharalı, 1941: 7)

Türk kültürünün kapsam alanını ve derinliklerinin öğrenilmesi konusunda makale yayımlayan ünlü Türk aydını ve Tarihçisi Abdulkadir İnan, Altay Dağları ve Seyhan Havzası'nı Türkistan kadar eski ve önemli Türk yurtları olarak tanımlamaktadır. Aydın bu coğrafyaların, yalnızca Türk dilinin tarihini değil, aynı zamanda Türk ırkının eski kültürel evrelerini anlamada da merkezi bir rol oynadığını belirtmiştir. Aydın, Altay Türklerinin incelenmesini Türk kültürünün sürekliliği açısından vazgeçilmez görür ve Türk kültür tarihine bütüncül bir yaklaşım önermiştir. Bu bağlamda İnan, kısa fakat yoğun ifadeleriyle Türklerin tarihsel coğrafyasına ve kültürel köklerine dair önemli bir tespit ile: *“Altay Dağları ve Yeni Seyhan Havzası Türkler için Orta Asya kadar eski vatanıdır. Eski Türk kültürünün beşiğidir”* diyerek, Türklerin anayurdu kavramını yalnızca Türkistan coğrafyasıyla sınırlamayıp; bu kavramı Yeni Seyhan Havzası'na kadar genişletmiştir. Burada geçen *“Yeni Seyhan Havzası”* ifadesi, Türkistan'dan batıya göç eden Türk topluluklarının Anadolu'nun doğusuna ve Orta Doğu'ya kadar uzanan kültürel bir miras taşıdığını göstermektedir. İnan'ın *“Eski Türk kültürünün beşiğidir”* ifadesi ise Altay

bölgesinin yalnızca coğrafi bir merkez değil, aynı zamanda kültürel kimliğin oluştuğu bir odak noktası olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca yazar, bu dönemde Türk dilinin sadeleştirilmesi ve öz Türkçe kelimelerin araştırılması açısından Altay Türkleri'nin incelenmesine de değinmektedir. Aydın Altay Türkleri'nin yalnızca dil açısından değil, *“Türk ırkının binlerce sene önce geçirdiği kültür safhalarını teferruatıyla öğrenmek”* amacıyla da incelenmesi gerektiğini belirterek, kültür tarihi ve etnolojik verilerin tarih araştırmalarındaki önemini öne çıkarır. Bu vurgu ile sadece yazılı belgelerle değil; sözlü kültür, geleneksel yaşam biçimi, inanç sistemleri gibi unsurların da araştırma kapsamına alınması gerektiğini konusu ortaya konulmuştur. Bu yönüyle İnan'ın yaklaşımı, tarihçiliğe bütüncül bir perspektif sunarken, Altay Türklerinin incelenmesini yalnızca bölgesel bir konu olarak değil, Türk tarihinin ve kimliğinin temellerini kavrama açısından merkezi bir alan olarak tanımlar. Bu bakış açısı, günümüzde millî kimlik inşası, Türkoloji çalışmaları ve kültürel süreklilik gibi konularla doğrudan ilişkilidir (İnan, 1939: 51).

Türk kültürünün kapsam alanına ilişkin yazı yayımlayan aydınlardan biri de Yusuf Ziya Ortaç'tır. Ortaç, *“Türk kültürünü artık Domaniç yaylağından alıp Misak-ı Millî hudutları içine hapsedemeyiz”* diyerek Türk Kültürünün ne başlangıcının yalnızca Anadolu'da aranabileceğini ne de varlığının bugünkü Türkiye Cumhuriyeti sınırlarıyla sınırlı tutulabileceğini ortaya koymaktadır. Ortaç'a göre Domaniç yaylası, Osmanlı'nın kuruluş coğrafyası olarak simgesel bir başlangıç noktasıdır. Ancak Türk kültürü, bundan çok daha önceye ve çok daha geniş bir coğrafyaya yayılmış bir mirasın taşıyıcısıdır. Tarihin derinliklerinden gelen Türk kültürü; Türkistan bozkırlarında doğmuş, İpek Yolu boyunca şekillenmiş, Horasan, Mâverâünnehir, Kaşgar gibi merkezlerde gelişmiş, Anadolu'da yeni bir kimlik kazanmış, Balkanlar, Kafkasya, Mezopotamya ve Kuzey Afrika gibi birçok farklı coğrafyada da iz bırakmıştır. Bugün de Türk halkları sadece Türkiye'de değil; Azerbaycan, Türkmenistan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan gibi bağımsız devletlerde, ayrıca Kırım, Tataristan, Altaylar, Sibiryâ, Doğu Türkistan (Uygur bölgesi), İran, Irak, Suriye, Balkanlar ve Kafkasya'da yaşamlarını sürdürmektedir. Bu topluluklar, binlerce yıllık ortak dili, tarihi, sanatı, edebiyatı, dini ve gelenekleriyle Türk kültürünün çok sesli ve çok renkli zenginliğini yaşatmaya devam etmektedir. Bu sebeple Türk kültürünü yalnızca Domaniç'le başlatmak yahut Misak-ı Millî sınırlarına hapsetmek, tarihin ruhunu daraltmak ve Türklüğün kültürel coğrafyasını küçültmek demektir. Türk kültürünün böylesine geniş bir coğrafyaya yayılmış olması onun ne denli köklü, zengin ve kapsayıcı bir medeniyetin ürünü olduğunu da gözler önüne sermektedir. Bu bağlamda

Ortaç, Türk kültürünün değeri ve kapsamı, yalnızca bir devletin sınırlarıyla ölçülemez diyerek Türk dünyasının bütününe atıf yapmıştır (Ortaç, 1941: 3).

Türk tarihinin derin kültürel bağlarının ardından kültür birliği hayalini kuran Bozkurt Dergisi'nde Turan Birliği'nin açık bir şekilde sadece siyasi sınırlardan ibaret olmadığı ve olmaması gerektiği, "*Büyük Türk Birliği*" kavramının: Tarih, dil ve özellikle kültürel bağlara dayanan bir bilinç ve sorumluluk anlayışı olduğunu dergi yönetimi yazarı belli olmayan bir makale ile okuyucuya aktarmıştır. Bu bağlamda kültür birliği Türk dünyası için iyi tanınıp anlanmalı; Türk soylular arasında bilgi ve bilinç aktarımı bir "*Millî ve vatani görev*" olarak halka sunulmalıdır. Yazar bu yaklaşımının siyasî değil, kültürel ve millî bir sorumluluk çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini açıkça ortaya koyarken Türk milletine mensup her bireyin de bunu milli değerlerin korunması adına öğrenmesi ve öğretmesi gerektiğini vurgulamıştır (Gençlik Dergisine, 1940: 171-172).

Türk dünyasında sağlanması kültür birliğinin sağlanmasının gerekliliğini ve önemini aktaran Hüseyin Hüsnü Emir Erkilet, Türk milletinin tarihsel ve kültürel birliğini savunarak, coğrafi ve kabilesel farklılıkların bu bütünlüğü zedeleyemeyeceğini savunmuştur. Ona göre Türk birliği fikri yalnızca etnik veya coğrafi bir yakınlığı değil; çok daha derin olarak kültürel sürekliliği ve müşterek kimliği temsil etmektedir. Türkistan'dan İdil-Ural'a, Tuna'dan Çin Seddi'ne uzanan bu geniş coğrafyada Türk halkları arasındaki kültürel bağlar, yalnızca ortak geçmişin değil, aynı zamanda ortak geleceğin de taşıyıcısıdır. Bu bağlamda, Türk dünyasında kültürel birleşme, yalnızca bir dayanışma ideali değil, aynı zamanda tarihsel kimliğin muhafazası ve kültürel parçalanmanın önüne geçilmesi açısından stratejik bir zorunluluktur. Erkilet'e göre Türkler arasında ne kadar farklılıklar olursa olsun Türk Türk'tür farklılıklar bir milleti ayırıştırılmamalı tam tersi güçlendirmelidir. Üstelik Türkler arasına Tuna'dan Çin seddine kadar somut olarak giren başka bir millet bulunmamaktadır. Bu da Türk dünyasında kültür birliğinin sağlanması açısından bir avantaj olarak yorumlanabilmektedir. Dünyada "*Aynı kan, aynı dil, aynı kültür, aynı tarih ve aynı din sahibi en az 70 milyonluk*" bir Türk dünyası mevcuttur. Bu ortak değerler üzerinden Türk dünyasının yeniden kenetlenmesi, sadece kültürel dirilişi değil; birliği ilke edinen milletler için parlak ve mutlu bir geleceğin de garantisidir. Bu nedenle kültürel bütünlük, sadece bir ideal değil, varoluşsal bir gereklilik olarak değerlendirilmelidir. Ayrıca Erkilet'e göre Türk dünyasındaki bu çeşitliliğin kıymetini bilmek, ayrılık ve farklılık kabul etmeyen bir görüşe sahip olmak ulu Türk dünyasının elindedir. Bu ayrıcalığı yaşatmak ve sürdürülebilir hale getirmek yine Türk ulusunun

çabasına bağlıdır (Erkilet, 14 Mart 1942: 5).

Çınaraltı Dergisi, Türk dünyasında kültür birliğinin oluşumuna ve bu birliğin korunmasının taşıdığı öneme sıkça vurgu yapmış; bu doğrultuda, Türk milliyetçiliği düşüncesinin kurucu isimlerinden biri olan Ziya Gökalp'i ideolojik bir referans kaynağı olarak öne çıkarmıştır. Gökalp'in kültürel milliyetçilik anlayışı, derginin düşünsel çerçevesine yön vererek; ortak dil, tarih ve değerler temelinde şekillenen bir Türk kültür birliğinin inşasında öne çıkmaktadır. Çınaraltı Dergisi, dış Türkler tartışmalarının yoğun biçimde gündemde olduğu bu dönemde, Ziya Gökalp'in Vatan kavramını yalnızca dar coğrafi sınırlarla sınırlamayan, aksine onu etno-kültürel bir birliktelik zemininde tanımlayan anlayışını öne çıkarmıştır. Bu doğrultuda, Gökalp'in meşhur Turan şiirinden aktarılan dizeler aracılığıyla, okuyuculara Türkiye sınırlarının ötesinde de varlığını sürdüren bir Türk kültür dünyasının mevcudiyeti hatırlatılmış; böylece Türk milletinin yalnızca siyasi sınırlarla tanımlanamayacak kadar köklü ve yaygın bir medeniyetin taşıyıcısı olduğu fikri pekiştirilmiştir. Ziya Gökalp'in şiirde bahsetmek istediği Turan kelimesi hem bir kavram hem de ulaşılması gereken amaç, gerçekleşmesi beklenen bir idealdir. Bu ideal de tüm Türklerin bir gün belirli bir ülke sınırlarında değil; dil, kültür, tarih ve soy birliğiyle şekillenen milletler üstü vatana ulaşmasını hedeflenmiştir (Gökalp, 1941a, s. 7). Ziya Gökalp'in bu şiirini iktidara oldukça yakın olan hatta iktidar tarafından desteklenip sayıları Halkevlerine dağıtılan Doğu Dergisi de yayınlamıştır (Orhon, 1948: 13).

Ziya Gökalp, Turan Ülküsüne ulaşmada gerekli olan manevi yönelimi Kızıl Elma kavramıyla sembolleştirmiştir. Bu kavram, sadece bir idealin değil, aynı zamanda kültürel ve tarihsel bir istikametın ifadesi olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, Türk dünyasını siyasal değil, kültürel temeller üzerinde birleştirmeyi hedefleyen bir düşünsel yapı oluşturulmaya çalışılmıştır. Gökalp'in bu anlayışı yansıttığı Kızıl Elma adlı şiiri, özellikle Çınaraltı gibi milliyetçi-mukaddesatçı çizgideki dergilerde dikkat çekmiş; şiir, Türk milletinin müşterek ülküler etrafında kültürel bütünlüğünü koruması gerektiği fikrinin önemli bir dayanağı olarak sunulmuştur. Gökalp, Kızıl Elma'yı Türk milletinin milli ülküsünü, uygarlık anlayışını ve Türk toplumunun vizyonunu sembolize bir şekilde açıklayarak: "*Kızıl Elma yokmuş fakat lazımmuş, Turan hayatına bu bir nazımmış*" Turan'a giden yolun fiziksel bir hedef değil, yol gösterici fikir olarak yaşatılması gerekliliğini vurgulamıştır (Gökalp, 1941b: 14). Gökalp'in Kızıl Elma'ya yönelik yazdığı bu şiirin dikkat çeken başka dizesi olan "*Son arzumuz budur fani dünyada: Türk'üz, Varacağız Kızıl*

Elma'ya” satırlarına Doğu Dergisi’nde de rastlanılmaktadır. Bu şiir dergide kısım kısım verilirken hem kültür birliğine hem de siyasi birliğe oldukça yoğun bir şekilde özlemi anlatılmıştır. Gökalp bu satırlar ile insan hayatının geçiciliğine -fani dünya anlayışına- dikkat çekerken, bu geçici hayat içinde kalıcı ve anlamlı bir ülküye sahip olmanın önemini vurgulamış, “*Son arzu*” ifadesi ile de bireysel hayatın nihai gayesinin bir kutsal ülküye bağlandığını şiirde dile getirmiştir. Buradaki ton hem varoluşsal hem de milletçi bir karakter taşıırken Türk birliğinin ne kadar önemli olduğu okuyucuya aktarılmıştır (Gökalp, 1942: 22). Yusuf Ziya Ortaç’a göre Turan fikri artık hayal ürünü olmaktan çıkmış ve ulaşılması gereken bir amaca dönüşerek okul kitaplarına girerek eğitim sisteminin bir parçası hâline gelmiş; yalnızca entelektüel bir tahayyül değil, kamusal alanda da kabul gören bir gerçekliğe dönüşmüştür. Böylelikle Türk kültürünün yalnızca Türkiye Cumhuriyeti’nin coğrafi hudutlarıyla sınırlanamayacak kadar geniş ve zengin olduğunu kabul edip devletin resmi sınırlarının ötesinde, kültürel ve dilsel anlamda bir millet sınırı çizmek mümkün görülmüştür. Geçmişten bugüne taşınan ve hayal ürünü olmaktan çıkan Turan ideolojisinin aynı çizgisine tüm lehçeleriyle Türk dillerinin konuşulduğu coğrafyalar, ortak kültürel miras çerçevesinde bir araya getirilerek, daha geniş bir Türk dünyası tasavvuru da eklenmelidir (Ortaç, 1941: 3).

Doğu Dergisi’nde yazısı bulunan önemli simalardan biri olan Kırım Tatarı Türk siyaset adamı Cafer Seydahmet Kırimer,³⁰ Türkçülük fikrinin yalnızca Türkiye merkezli bir ideolojik duruş olmanın ötesine geçerek, Türk dünyasında birleştirici bir kültürel kimlik ve gelecek vizyonu olarak konumlandırıldığını ortaya koymaktadır. Bu çerçevede Türkçülük, “*büyük Türk milletinin kurtuluşunu, birleşmesini ve yükselmesini*” hedefleyen bir ideoloji olarak tanımlanmış ve bu yönüyle modern Türk dünyasının birliğine dair yürütülen tartışmaların merkezinde yer almıştır. Türkçülüğün gelişim sürecini kısaca değerlendiren yazar, idealist bir azınlığın çabalarıyla Türkçülüğün başladığını ve zamanla ulusal bir mahiyet kazandığını “*Her sağlam tabii ve hayati ehemmiyeti olan fikir gibi Türkçülüğün prensibi de Türkiye'deki mahdut idealistlerin eserlerinden yavaş yavaş hayata geçti. Sahasını genişletti, herhangi bir fırkanın amacı olmaktan çıktı. Ulusal bir*

³⁰ Cafer Seydahmet Kırimer (1889, Kırım –3 Nisan 1960, İstanbul), Kırım Tatar halkının önde gelen siyasetçi, hukukçu ve yazarlarından. Kırım’ın bağımsızlığı ve Türk dünyasının özgürlüğü için ömrü boyunca mücadele etmiş bir aydındır. Prometeizm hareketinin aktif bir destekçisi olarak Sovyetler Birliği’ne karşı mücadele etmiştir. Yazılarında Kırım Tatar halkının haklarını savunmuş ve bu doğrultuda birçok makale kaleme almıştır. Davasında pek çok emek sarf eden Kırimer, "Emel" gazetesi aracılığıyla Kırım davasını uluslararası kamuoyuna duyurmaya çalışmıştır. Buna ek olarak gazeteci ve yazar kimliğiyle de ön plana çıkmıştır. 1911’de yayımladığı "20. Yüzyılda Mazlum Kırım Tatar Milleti" adlı makalesi, Kırım Tatarlarının durumunu uluslararası kamuoyuna duyurmayı amaçlamıştır.

mahiyet aldı” ifadeleriyle belirtmiştir. Bu ifade, Türkçülüğün zamanla entelektüel çevrelerin dar sınırlarından çıkıp toplumsal bir tabana yayıldığını ve nihayetinde bir halk hareketine dönüştüğünü göstermektedir. Bu dönüşüm, Türk dünyasında kültürel birlik zeminini oluşturan en temel faktörlerden biridir. Kırımer Türkçülüğün asıl mücadelesinin artık teorik düzlemde değil, bu fikrin tüm Türk toplulukları arasında benimsenmesi gerektiği gerçeğinde yattığını vurgulamaktadır: *“Türkçülüğün en mühim ve en ağır işi yolumuzun bütün Türklük tarafından benimsenmesinin teminidir...”* Ünlü Türk aydını özellikle günümüzde farklı coğrafyalarda yaşayan Türk toplulukları arasında ortak kültürel ve ideolojik bilinç oluşturma hâle tamamlanmamış bir süreç olduğunu belirtmiştir. Ortak dil, tarih ve gelenek gibi kültürel unsurların yaşatılması ve ortak bir ülkü etrafında birleşmesi gerekliliği burada altı çizilen temel mesajlardan biridir. Bu tanım doğrultusunda Kırımer, Türkçülük ideolojisinin üç temel hedefini vurgulamıştır: İlk olarak kurtuluş yani istiklal ön plana çıkarılmıştır. Türk milletinin siyasal ve kültürel bağımsızlığını kazanması diğer iki hedefin başı konumundadır. İstiklal olmadan diğer emeller gerçekleşemez durumdadır. İkinci olarak birleşme vardır. Farklı coğrafyalara dağılmış Türk topluluklarının bir araya gelmesi ile bir Türk birliği esas gaye olmuştur. Üçüncü temel hedef ise Türk milletinin yükselmesidir. Bu yükselme ise ilk iki hedef tamamlandıktan sonra kültürel anlamda gerçekleşmelidir. Türk milletinin medeniyet, ilim, sanat ve güç bakımından yücelmesi sarsılmaz bir temel oluşturması düşüncesinden kaynaklanmıştır. Türkçülüğü üç temel hedef üzerine oturtan Kırımer, Türk kültürünün gelecek yol haritasını: *“Acaba bu harp sonunda Türklük, mukadderatını Türkçülük imanı ile kurmağa azmederek ve buna imkân bulacak mıdır?”* diyerek savaşın yarattığı sosyal, siyasal ve kültürel yıkımın ardından Türklüğün kendi kaderini belirleme sürecine girip giremeyeceğini sorgulamıştır. Kırımer Türklüğü yalnızca etnik değil, aynı zamanda tarihî ve kültürel bir kimlik olarak ele alarak Türkçülük imanı ile de bu kimliği yeniden inşa edecek ideolojik motivasyonu işaret etmiştir (Adıvar, 1942: 18). Kırımer Türkçülüğün sadece bir Türkiye projesi olmadığını, tüm Türk dünyasını kapsayan; kültürel birlik ve milli dayanışma vizyonu sunduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bu fikirsel zemin, bugün dahi Türk Devletleri Teşkilatı (TDT)³¹ gibi yapılar aracılığıyla somutlaşmakta ve geleceğe

³¹ Türk Devletleri Teşkilatı (TDT); 2009 yılında Nahçıvan Anlaşması ile kurulmuş olup, kuruluş aşamasında adı ilk olarak ‘Türk Keneşi (Türk Konseyi)’ belirlenmiştir. 2021 yılında İstanbul’da düzenlenen zirvede alınan kararla ismi ‘Türk Devletleri Teşkilatı’ olarak değiştirilmiştir. Türk dili konuşan bağımsız devletler arasında siyasi, ekonomik, kültürel ve stratejik iş birliğini güçlendirmek amacıyla kurulmuş çok taraflı bir uluslararası örgüttür. Teşkilat, Türk dünyasında ortak tarih, dil, din ve kültür zemininde entegrasyonu ve dayanışmayı hedefleyen kurumsal bir yapı niteliğindedir. Bünyesinde bu amaçları faaliyete geçirmek amacıyla pek çok kurumu barındırmaktadır bunlar şöyledir: TÜRKSOY (Uluslararası Türk Kültürü

dönük umutları yeşertmektedir (Akçapa, 2023: 475).

Tahir Akın Karauğuz, Türk milletinin tarihsel köklerinin ve medeniyet birikiminin Doğu'ya ait olduğunu savunarak, Batı'ya yönelişin kültürel, sosyal ve siyasi alanlarda yol açtığı olumsuzlukları eleştirdiği bir makale yayınlamak için tarih boyunca doğudan batıya doğru taşınan ruh, ilim ve medeniyet unsurlarına vurgu yapmıştır. Yazar, batı medeniyetinin günümüzde maneviyattan uzaklaştığını, mekanikleştğini ve insani değerlerden yoksun kaldığını belirterek Osmanlı sonrasında gelişen süreçte Batı'yı model alan modernleşme çabalarının; milli kimlik, dil, ahlak ve kültür açısından önemli kayıplara yol açtığını ifade etmiştir. Yazara göre batılılaşma, Türk milletinin kendi tarihsel ve kültürel birikiminden uzaklaşmasına neden olmuş, bunun da içtimai çözülmeye, kültürel yabancılaşmaya ve iktisadi geri kalmışlığa sebebiyet verdiğini ileri sürmüştür. Çözüm olarak Doğu'ya, yani Türk milletinin asli kaynaklarına yönelme çağrısı yapan Karauğuz; bu yönelişin taklitçi bir Batıcılık değil, milli değerlere dayalı, özgün ve yaratıcı bir medeniyet tasavvuru etrafında şekillenmesi gerektiğini belirtmiştir. Yazar, modern ilim ve teknikten yararlanan, ancak kendi tarihsel-manevi temelleri üzerine inşa edilen “Doğucu” bir yaklaşımı önermektedir. Sonuç olarak, Türk gençliğini ve aydınlarını milli ruh ve ahlak ekseninde yeniden yapılanmaya davet edip, Türk dünyasının birlik ve dirliğinin, ancak bu yönelişle mümkün olabileceğini ileri savunmuştur (Karauğuz, 1942: 36).

Türk dünyası içerisinde kültür ve siyasi birliği arzulayan insanların yanında bu birliği ırkçılık olarak gören kesimlerde bulunmuştur. Bu kesimlere karşı yazılan makalelerden biri Orhan Seyfi Orhon'a aittir. Yazar, Türkiye'deki bazı çevrelerin milliyetçilik karşıtı bir tutum sergilediğini ve Türk milletinin tarihi ve kültürel kimliğini görmezden geldiklerini dile getirerek bu durumun Türk milletinin tarihsel sürekliliğini ve kültürel bütünlüğünü inkâr ettiğini belirtmiştir (Orhon, 1943: 8-9).

Orhon'un bu açıklamasına benzer nitelikte bir yazı da Kazım Nami Duru tarafından yazılmıştır. Doğu Dergisi'nin son sayısında Türkler arasında Türk kültür birliğini arzulamak ile ırkçı olunmadığını açıklayan yazar, II. Meşrutiyet Dönemi'nin hemen sonrasında İstanbul'da şekillenen Türk milliyetçiliği düşüncesini içeriden bir bakışla yansıtmıştır. Yazar, 1911 sonlarında İstanbul'a gelişini takiben hem Türk Ocakları'na hem

Teşkilatı), Türk Akademisi, TÜRKPA (Türk Devletleri Parlamenter Asamblesi), Türk Kültür ve Miras Vakfı, TTSO (Türk Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği) ve Türk Yatırım Fonu. Tam üye ülkeler: Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan. Gözlemci üyeler: Türkmenistan, Macaristan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti. <https://www.turkicstates.org/tr> (Erişim Tarihi: 01.01.2025).

de Türk Yurdu Dergisi'ne bağlandığını ifade ederek bu katılımı, daha önce Selanik'te başlattıkları millî hareketin İstanbul'da yeni bir güçle devamı olarak değerlendirmiştir. Bu vurgu, Selanik merkezli Jön Türk hareketinden doğan ve zamanla etnik temelli bir Türkçülüğe evrilen düşünce geleneğinin sürekliliğine işaret eder. Yazar, Türk Yurdu Dergisi'nin yalnızca Osmanlı Türkleriyle sınırlı kalmadığını, Asya'nın uzak bölgelerindeki -örneğin Çin'in Pekin ve Nankin gibi şehirlerindeki- Türklerle de ilgilendiğini ve orada dahi okuyuculara ulaştığını belirtmiştir. Bu gözlem, erken dönem Türkçülüğünün yalnızca Osmanlı sınırlarını aşan değil, aynı zamanda kültürel bir bağ kurmaya çalışan transnasyonel³² bir yönünün olduğuna işaret etmiştir. Ancak metinde dile getirilen *Turancılık* anlayışı, dönemin bazı ideologlarının savunduğu gibi siyasi bir birleşmeyi değil, kültürel yakınlığı temele almıştır. Yazar, bütün dünya Türklerinin bağımsızlığını ve refahını dilemekle beraber, onları tek bir siyasi çatı altında toplama amacında olmadıklarını özellikle belirtmiştir. Onun tanımında Turancılık, aynı dili ve kültürü paylaşan topluluklar arasında daha derin bir "*kalp bağlılığı*" tesis etmeyi amaçlayan, saldırganlıktan uzak, kültürel bir milliyetçiliktir. Bu anlayışın, modern anlamda şovenizme ya da ırkçılığa indirgenemeyeceği açık bir şekilde savunulmuştur. Metin, Türkçülüğün bir ideolojik program olarak 20. yüzyıl başlarında nasıl şekillendiğini, bu şekillenmenin kültürel bir temele dayandığını ve dönemin bazı çevrelerinde ırkçılıktan arındırılmış bir milliyetçilik anlayışının hâkim olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Yazarın, "*Türklük için surf kültür alanında çalıştık*" ifadesi, bu düşünsel hattın temel önceliğini ortaya koymuştur. Ona göre, farklı isimlerle anılan ama aynı dili ve kültürel kökleri paylaşan toplulukların birbirlerini tanıma arzusu son derece doğaldır ve tarihsel olarak da meşrudur. Bu topluluklar arasında "*uzun asırlardan beri süren bir akrabalık*" bulunduğu belirtilerek, ortak geçmişin ve kültürel birliğin altı çizilmiştir. Sonuç olarak kaleme alınan bu metin, erken Cumhuriyet öncesinde gelişen Türkçülük hareketinin düşünsel sınırlarını ve yönelimlerini anlamak açısından kritik bir kaynak niteliğindedir. 20. yüzyıl başında, milliyetçilik fikrinin Osmanlı coğrafyasında etnik, siyasi ya da kültürel boyutlarıyla nasıl tartışıldığına dair ipuçları da sunmaktadır. Duru'nun anlatısı, milliyetçiliğin radikal ya da dışlayıcı biçimlerinden uzak durarak, ortak tarih ve kültür temelli bir birlik arayışını savunmakta olup; aynı zamanda bu yaklaşımı şovenizm ya da ırkçılık gibi kavramlardan açıkça ayırmaktadır. Bu yönüyle metin, dönemin entelektüel yönelimlerini ve millî kimlik inşası sürecini anlamak için değerli bir tarihsel tanıklık sunmaktadır (Duru, 1949-1950:

³² Uluslararası veya Milletlerarası sınırları aşan anlamına gelmektedir.

59).

Türk milliyetçiliğinin ideolojik temellerini ve bu temelin devlet ile toplum kurumlarına nasıl yerleşmesi gerektiğini ifade eden Cafer Seyahmed Kırimer, Türk milletinin modern çağdaki yeniden dirilişini, sadece siyasi sınırlar içerisinde gerçekleşen bir yapılanma değil, aynı zamanda fikrî, kültürel ve ideolojik bir inşa sürecine girmesi gerektiğini de belirtmiştir. Ona göre ideallerin yalnızca ilan edilmesi, bildirilerle duyurulması yeterli değildir. Gerçek bir ideal, ancak halk tarafından içselleştirildiğinde, devlet kurumlarınca desteklendiğinde ve kültür müesseseleri tarafından yaşatıldığında varlık kazanabilir. Bu yüzden Kırimer'in metninde altı çizilen "*hükümet makinası, halk fırkası, kültür müesseseleri ve millî kurumlar*" gibi yapılar, yalnızca idari ya da kültürel organlar değil, aynı zamanda ideolojik taşıyıcılar ve üreticilerdir. Sonuç olarak, millî ideallerin yaşatılması; sadece tarihi bir bilinç veya siyasal bir hedef değil, toplumun bütün yapılarıyla omuzladığı bir varoluş meselesidir. Ziya Gökalp'in öngördüğü gibi, idealin fikir düzeyinde kalmaması, onun bir iman, bir heyecan, bir vecd haline dönüşmesi gerekir. Ancak bu yolla bir millet, kendi kimliğini tahkim edebilir, geleceğini inşa edebilir (Kırimer, 1944: 5).

II. Dünya Savaşı'nın kaos ortamında kültür ve siyasi birliğini arzulayan Turancılara karşı İnönü, sert bir eleştiri yaparak bu ideolojiyi gerçekçi olmayan tehlikeli bir yaklaşım olarak değerlendirmiştir. İnönü Türk milliyetçisi olduğunu açıklarken, Turancılık fikrini Türkiye'nin komşularıyla düşmanlık ilişkileri kurmasına neden olacağı ve bölgesel barışa zarar vereceği düşüncesiyle bu tür ideolojileri benimseyen kişilerin, dış güçlerin çıkarlarına bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde hizmet ettiklerini ima etmiştir (Milli Şefimizin Gençliğe Hitabı, 1944: 9). Buna doğrultuda sonraki süreçte Çınaraltı Dergisi'nde Ziya Gökalp'e ait coğrafi Türkçülük anlayışının eleştirildiği, millet kavramının yalnızca coğrafi birliktelik temelinde tanımlanamayacağını savunduğu bir makalesi yayınlanmıştır. Gökalp'e göre tarihsel ve sosyolojik gerçekler göstermektedir ki, bir ülke sınırları içinde yaşayan topluluklar her zaman aynı dili konuşmakta veya aynı kültürü paylaşmakta değildir. Gökalp, farklı etnik, dilsel ve kültürel yapılar sahip milletlerin aynı siyasi sınırlar içerisinde bir arada bulunabildiğini hatırlatıp, aynı millete mensup insanların, yani aynı dile, kültüre ve milli şuura sahip toplulukların, çeşitli nedenlerle farklı ülkelere dağılmış olabileceğini eklemiştir. Bu bağlamda, Türk milletinin birçok kolunun günümüzde Rusya Federasyonu sınırları içinde yaşadığına dikkat çekerek, coğrafya teriminin millet tanımında tek bir belirleyici unsur olamayacağı savunmuştur (Gökalp, 1948: 10). Bu bilgilere ek

olarak Türk dünyasının genişliğine dikkat çeken Erkilet, Türk milletinin sadece Türkiye’den ibaret olmadığını söylemiştir. Bu bağlamda Erkilet Türkçülük fikrinin Türkiye ile sınırlı olmadığını Türk dünyasının büyük kısmının Anadolu dışında büyük güçler tarafından esaret altında tutulduğundan bahsetmiştir. Böylelikle Türkçülük ideolojisi Cumhuriyete ek olarak Türkiye sınırlarının dışında esir bulunan 40-50 milyon civarı türkün kurtuluşu ve bağımsızlığını hedefleyen büyük bir milli ülkü olarak şekillenmiştir (Erkilet, 1948: 7).

Necati Balaşoğlu dönemin Türk dünyasında gerçekleşen farklılıkların nelere sebep olduğunu, kültürel değişimlerin neler getirdiğini Yeni Bozkurt Dergisi’nde yazdığı bir makalesinde değerlendirmeye almıştır. Balaşoğlu’nun makalesine göre geçmişte Peşte’den Pekin’e kadar Türkçe konuşarak gidilebilen Türk dünyasında bu durum artık mümkün görülmemiştir. Türk toplulukları arasında derin kültürel, dilsel ve politik kopukluklar oluşmuş bu kopukluğun nedeni de Sovyetler Birliği dönemindeki Rus asimilasyon politikaları olmuştur. Rusya’nın Türk yurtlarında uyguladığı kültürel tahribat, dil birliğini bozmuş ve Türk dünyasında derin yaralar açarak görülen zarar sadece tarihi açıdan değil Türk dünyasının geleceği açısından da ciddi sorun teşkil etmiştir. Balaşoğlu Rusların bu etkisine ek olarak bir de Türklerin kendi içlerinde de kategorileştirilmeye çalışılmasına isyan etmiştir. Türk milletini “*Anadolu ırkı, Azeri ırkı*” gibi yapay kategorilere ayıran yaklaşımları hem tarihsel hem de kültürel gerçekliğe aykırı bulmakla beraber; bu tür tasniflerin Türk milletinin bütünlüğüne zarar verdiği vurgulamıştır. Balaşoğlu Türkçülük ideolojisini sadece siyasi sınırlar içinde değil, dil ve kültür temelinde yeniden tanımlamakta olup hem dış müdahalelere hem de içerdeki entelektüel yozlaşmalara karşı bir uyanış çağrısında bulunmuştur (Balaşoğlu, 1948: 8-10). Sonuç olarak Türkçülük fikri Türkiye ve Türk dünyası arasında kültürel birliğin ve dayanışmanın sağlanması anlamında bir araç ve bağlayıcı unsur olarak görülmüştür.

2.2.1. Kültür Birliğinin İnşası Yolunda Milli Bilinç Oluşturma Çabaları

Türk Kültür Birliği düşüncesi, yalnızca ortak geçmişe duyulan bir nostalji değil, aynı zamanda ortak bir gelecek tasavvuru olmuştur. Aydınlar, Türk milletinin ancak millî şuur temelinde bir kültür birliği tesis ederek birlik oluşturabileceğini savunmuşlardır. Bu yaklaşım, Ziya Gökalp’in “*Medeniyet beynelmileldir, kültür ise milli*” anlayışıyla da doğrudan örtüşmektedir. Kültür, bir milletin ruhudur ve bu ruhun yaşatılması millî şuurun canlı tutulmasıyla mümkündür (Gökalp, 1976: 10-13). Millî şuur bilinci ve kültür birliği,

Türk Birliği idealinin iki vazgeçilmez temelidir. Millî Şuur, bireyleri ortak bir kimlik etrafında kenetlerken, kültür birliği bu kimliğin hayatın her alanında yaŐatılmasını ve geleceğe taŐınmasını saçlar. Her iki unsurun birlikte ve eŐgüdümlü olarak güçlendirilmesi, Türk dünyasının birlik ve dayanışma ideallerinin gerçekteŐirilebilmesi aÇısından tarihsel ve stratejik bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Aydın Yalçın'ın Bozkurt Dergisi'nde yayınladığı bir makalesinde Türk kültür birliğinin felsefi boyutuna ışık tutulurken, kültür birliği yani dünya görüşü ve toplum düzeni arasında tarihsel bir bağ kurulmuştur. Bu yazıya göre kültürel krizlerin ve toplumsal buhranların altında ortak bir dünya görüşü eksikliği yatmaktadır. Yani bir toplumun bir milletin düzeni ortak felsefesiyle doğrudan iliŐkili olurken Türk toplumunun birleŐmesindeki eksikliğinde ortak felsefi görüŐten uzak olması belirtilmiştir (Yalçın, 1939: 49). Bu bağlamda Türk kültür birliğinin sağlanması işin Türklerin aynı görüşü ve milli bilinci benimsemesi ve bu ideal doğrultusunda adım atması gerektiği belirtilmiştir.

Türk dünyasında kültürel bir birlikteliğin oluŐumu işin Türk aydınları, Türk milliyetçiliğiyle birlikte Türk kültür mirasının korunması ve yüceltilmesi konusunda en önemli unsurun anne-baba iliŐkilerinden başladığını savunmuşlardır. Bu bağlamda gelecek nesillerde Türk milliyetçiliğinin, Türk kültür birliği kimliğinin ve Türk tarihine dair oluŐacak aidiyet duygusunun ancak ebeveynlerin çocuklarına aŐıladıkları mesajlarla pekiŐmesi mümkün görülmüştür. Örneğin Japon milliyetçiliğinin yükselmesi ebeveynlerin çocuklarına yaptıkları öğütler ve aŐıladıkları kimlik duygusu üzerine gelişmiş, sonuç olarak Japon kültürü arzulandığı seviyeye ulaŐabilmiŐtir. Türk aydınlarına göre Aynı yöntem Türk milliyetçiliği üzerinde de uygulanmalı, henüz kundakta olan bir bebek "*Türk'sn!*" denilerek büyütülmelidir. Böylelikle kimlik ve onur duygusu henüz küçük yaŐlardan itibaren genç nesillere aktarılmıŐ olduğundan bireyci bir bakış aŐısının ötesinde, ulusal bir kimlik ve Türk toplum bilincinin pekiŐmesi mümkün görülmüştür (Türkkân, 1939: 1,5-6).

Türklük Şuurunun gelişimi ve sürdürebilirliği konusunun eğitim temelli olarak görülmesi üzerine bir yazı da Behçet Kemal Çağlar'a aittir. Çağlar'a göre Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren Türkiye'de eğitimin temel hedeflerinden biri, 'milletleŐme' sürecini tamamlayacak bireyler yetiştirmek olmuştur. Bu süreçte tarih, dil ve kültür vurgusu, matematik ya da fen bilimleri kadar, hatta onlardan daha da önemli görülmüştür. Zira bu anlayışa göre bir milletin bağımsız yaşayabilmesi, sadece teknik bilgiyle değil, önce kendine olan inancı ve mensubu olduğu kimliğe bağlılığıyla mümkündür. İŞte bu nedenle,

fizik ya da geometri öğretmeden önce bir çocuğa Türklüğünü öğretmek, ona yalnızca bir kimlik kazandırmak değil, aynı zamanda bir duruş, bir ülkü ve bir mücadele ruhu aşlamak gerekmektedir. Özellikle Türkiye'ye gelen Türkistanlı ve Azerbaycanlı aydınların faaliyetlerine baktığımızda da benzer bir yaklaşım görülmektedir. Onlar da ilim, kültür ve yayın çalışmalarlarıyla sadece bilgi vermeyi değil, milli şuuru uyandırmayı hedeflemişlerdir. Kurdukları teşkilatlar ve yayın organları vasıtasıyla genç nesillere kendi tarihlerini, dillerini, kahramanlarını ve bağımsızlık mücadelelerini anlatmışlardır. Onlar için de ilmin en kutsal gayesi, milli benliğin korunması ve yüceltilmesi olmuştur. Çağlar'ın fikrinin merkezinde eğitimin sadece bilgi aktarmaktan ibaret olmadığı, aynı zamanda bir milletin değerlerini, tarihini ve kimliğini yeni nesillere aktarma sorumluluğu taşıdığı fikri vardır. Burada 'Türklük şuuru', yalnızca etnik bir aidiyet değil, köklü bir medeniyetin mirasını taşıyan bireyler yetiştirme gayesi olarak ele alınmaktadır. Sonuç olarak, bu yaklaşıma göre öğretmenlik sadece mesleki bir görev değil, bir milletin geleceğini yoğurma vazifesidir. Ve bu geleceği inşa ederken atılacak ilk harç, Türklük şuurudur. Zira kökünden habersiz büyüyen bir fidan, ilk rüzgârda devrilmeye mahkûmdur. Türklük şuuru ise o fidanın toprağa sağlam tutunuşudur. Dolayısıyla ailede başlayan ve ilk tohumları atılan milli bilincin okul çağlarında beslenmesi ve güçlenmesi gerekmektedir (Çağlar, 1943: 6).

Türklük bilincinin geliştirilmesi ve Türk'üm demekten imtina edilmemesi hususu Doğu Dergisi'nde bir hikâye üzerinden okuyucuya anlatılmaya çalışılmıştır. Hikâye, bir fotoğrafçı dükkânında geçen sıradan bir karşılaşmanın bir anda millî bilinç ve kimlik farkındalığına dönüşmesi üzerine kurgulanmıştır. Toplumsal kimlik ve aidiyet meselesine dair başlayan sohbetin derin bir sorgulamaya evrilmesini konu edinen anlatı, Türkiye'nin Doğu vilayetlerinden birinde geçmektedir. Acem olduğunu iddia eden şahıs ile Fotoğrafçı dükkânında bulunan Türkler arasında geçen bu sohbeğe göre, milli benlikten sıyrılıp yabancı kimliğe aidiyet iddiası, ilk bakışta bireysel bir tercih gibi görünse de sohbet ilerledikçe bunun tarihsel, kültürel ve sosyo-politik bir arka planının olduğu anlaşılmıştır. Kendini Acem olarak tanımlayan şahıs, Farsça bilmemesine rağmen bu kimliği benimsemiş; buna karşın dili, düşünce biçimi ve konuşma tarzı tamamen Türk kimliğine işaret etmiştir. Dili ve kökeni üzerinden kendi kimliğine yabancılaştığı gözlemlenen şahsa karşı onu doğrudan suçlamadan ve kendi ifadeleri üzerinden bir kimlik çözümlemesi yapılmıştır. Pedagojik bir yöntemle, bireyi rencide etmeden, onun kendi sözlerinden yola çıkarak aidiyetini hatırlatma çabası devam ederken, adamcağız, içinde taşıdığı fakat bastırmak zorunda kaldığı kimliğini yüksek sesle ve duygusal bir tepkiyle kabul ederek:

“*Men yüz min yıllık Türküm.*” demiştir. İran’da yaşayan ve Azerbaycan Türkü olan bu şahsın ilk başta Türk değil de acem olduğunu belirtmesinin altında derin bir sitem yatmaktadır. Türkiye de bulunan vatandaşların onları acem, yabancıların da Türk diyerek aşağılamasının ardından “*Öz kardeşlerimiz bize sahip çıkmadığı gibi, bir de bize lakaplar takmaktadır.*” demiştir. Milliyetin hukuki bir kimlik değil, tarih, dil ve kültür ortaklığı üzerinden şekillendiğini ima ederken bireysel bir sitemden çok, bir millî birlik eksikliğine isyan etmiştir. “*Tarihimizin, kanımızın, bileğimizin bir olduğunu*” söyleyen şahıs, kültürel ve tarihî ortaklığın sadece sözle değil, fiilî dayanışma ile de vücut bulması gerektiğini ifade etmiştir (Urazoğlu, 1942: 36).

Ömer Seyfettin’in Mehmet Emin Yurdakul’a yazdığı “*Mehmet Emin*” şiiri Doğu Dergisi’nde yayınlanarak Türk kültür birliğine dair kaygılar şiir aracılığı ile dile getirilmiştir. Milli bilinç, tarihî uyanış ve Türk milletinin geçmişte yaşadığı kimlik kaybını derin bir şekilde anlatan şiirin esas teması: Türk milletinin bir dönem karanlığa gömülmüş olması, öz değerlerinden uzaklaşması, yabancı kültürlerin etkisinde kalması ve buna karşı ilk uyanan kişinin büyük bir kahramanlıkla tarih sahnesine çıkmasıdır. İlk kıtada, “*Turan*” ifadesiyle geniş Türk coğrafyası anlatılırken, lisanın, sanatın ve zevkin yitirilmiş olmasıyla birlikte bir kimliksizlik vurgusu yapılmıştır. İkinci kıtada, Türk topraklarında Arap ve Acem kültürünün baskın olduğuna dikkat çekilmiş; Türk’ün ise tarih sahnesinde silik bir figüre dönüşmesi, on bin yıllık varlığın sönmesiyle vurgulanmıştır. Şanlı geçmişin üzerine adeta kanlı bir perde inmiş, milli şuur uykuya dalmıştır. Son dördümlük ise şiirdeki dramatik gerilimin çözümü konumundadır. Belirli bir şahsiyetin ya da Türkçü bir figürün sembolik biçimde uykudan uyanışını, Türk milletinin dirilişine öncülük etmesini anlatmıştır. Bu liderin feryadı, sessizlik içindeki Türk toplumunda yankı bularak desteklediği ve “*Kıyametler kopsa artık unutulmaz hiç adın*” dizesiyle, tarihî öneminin zamana direnecek ölçüde güçlü olduğu vurgulanmıştır. Şiir, bu kişinin adının Türk tarihinin girişine altın harflerle yazıldığını belirterek, ona tarihsel bir ölümsüzlük atfetmiştir. Ömer Seyfettin’in kültürel asimilasyonları ve zihinsel durağanlığı duygusal bir anlatımla ortaya koyduğu bu şiir şöyledir:

“*Mehmet Emin*

Bütüin Turan karanlıkta şuursuz bir taş gibi

Uyuyordu... lisan yoktu, sanat yoktu, zevk yoktu.

Olan her şey Türk değildi, Türk ruhuna bir oktu...

Bilmiyordu kimse, nedir uykunun sebebi!

*Arap, acem afyoncusu Türk ilinde pek çoktu;
Türk'ün yoktu! Tarih denen hailenin içinde
Sönüyordu bir milletin on bin yıllık varlığı,
İniyordu şan üstüne kan renginde bir perde.
Kalmamıştı hiçbir Türk'ün milletine yarlığı...*

*O vakit sen, ilk önce sen uykudan uyandın,
Feryatların en duymayan kulaklarda çınladı.
Kıyametler kopsa artık unutulmaz hiç adın,
Türk tarihi altın harfle başa yazdı bu adı..." (Seyfettin, 1942b: 9).*

Türk kültürünün ve milliyetçiliğinin gelişimini savunan Ziya Tataç sanat dünyasının da Türkçü ve milliyetçi bir çizgide olunması gerektiği görüşündedir. Ona göre; güzel sanatlar insanın zihinsel ufkunu genişleten, beşerî ruhun derinlik ve inceliklerini yansıtan en önemli kültürel alanlardan biridir. Bu bağlamda sanatın ilham kaynağı, Türkçü ve milliyetçi dünya görüşü açısından mutlaka millî ruhtan ve yurt içindeki değerlerden beslenmelidir. Bugünkü Türkçü mefkûre gereği, sanat anlayışının temelinde yerli ve millî unsurların yer alması bir zorunluluk olmuştur. Tataç'a göre güzel sanatlarda olduğu gibi, diğer tüm alanlarda da "Türk'e ve öze" doğru yönelmek esas alınmalıdır. Bu yaklaşım, sanatın yalnızca estetik değil, aynı zamanda kültürel kimliğin bir ifadesi olduğunu da ortaya koymuştur. Sanat eserleri ne kadar millî ne kadar yerli olursa, o ölçüde yüksek sanat değeri taşıyacaktır. Çünkü bir milletin estetik yaratımı, o milletin ruhunun, tarihi hafızasının ve kültürel derinliğinin bir tezahürüdür. Türk milletinin yaratıcı gücüne güvenmeli, güzel sanatlarda da Türk'ün duruşunu, görüşünü ve sesini yansıtan eserler ortaya konulmalıdır. Tataç'a göre sanatta evrenselliğe ulaşmanın yolu, sanatı başka milletleri taklit ederek değil, Türk milletinin öz değerlerini yansıtarak mümkün görülmüştür. Ebedî ve evrensel eserler yaratmak isteniyorsa bu ancak Türk ruhunu ve mahallî karakteri taşıyan sanat eserleriyle başarılabilir. Yerel olanın içindeki evrensel derinliği keşfetmek, Türkçü estetik anlayışının temel prensibidir. Sanat ve estetik anlayışını milliyetçi bir perspektiften ele alan aydın, sanatın evrenselliğe ancak yerelden, millî olandan hareketle ulaşabileceği fikrini savunmuştur (Tataç, 1943: 31).

Behçet Kemal Çağlar'ın Ankara'da toplanan Neşriyat Kongresinde yaptığı bir konuşmasında Türk toplumuna ait neşriyatları eleştirdiği görülmektedir. Çağlar'ın bu

eleştirisi telkin ve terbiye alanında, aşırı derecede barışçı ve diplomatik dil kullanan bir yaklaşımın Türk toplumunda fazla yayıldığına dikkat çekmek amacıyla olmuştur. Bahsi geçen bu dil özellikle yazın dünyasında, diplomatların kullandığı üslubun genellikle tüm yazılı eserlerde hâkim olduğu ve bunun da yazarlara bir dışişleri bakanı gibi konuşma tarzı kazandırdığı eleştirilmektedir. Çağlar'a göre bu durum Türk kültürünün dış etkiler karşısında erime tehlikesiyle karşılaşmaktadır. Bu tehlike karşısında özellikle yabancı kültürlerin etkisi altında eriyen Türkler'in sayısının milyonları bulduğu da belirtilmiştir. Buna ek olarak Çağlar, Türk toplumundaki sol ve sağ ideolojik sapmalara karşı uyarıda bulunarak bu sapmaların, bazen ilmi teori ya da sanat iddiası adı altında meşrulaştırılmakta olduğunu ve bunun da toplumda kültürel çöküşe sebebiyet verdiğini vurgulamıştır (Kurtuluş, 1939: 54).

Türkçülük tanımına bir başka bakış açısı kazandıran isim de Altemur Kılıç'tır. Türkçülük ideolojisinin temel amacını özetleyen Kılıç, bu düşünce sisteminde, etnik ve kültürel bağlamda Türk kimliğine sahip olan toplulukların tarihsel, kültürel ve dilsel ortaklık bilinci temelinde birleşmesini savunmuştur. Ona göre Türkçülüğün nihai hedefi, Türk dünyasının siyasi, ekonomik ve sosyal olarak bütünleşmesiyle, Türk milletinin dış tehditlerden korunması, bağımsızlığının sürdürülmesi ve ortak bir gelecek inşa edilmesidir. Sonuç olarak Türkçülük yalnızca bir etnik dayanışma anlayışı değil; aynı zamanda ulus inşası, kültürel birliktelik ve kolektif kimlik inşasına yönelik ideolojik bir çabadır (Kılıç, 1941: 11).

Türk milliyetçiliği üzerine benzer bir açıklama da Erkilet'den gelmiştir. Milliyetçiliğin asıl amacının Türk milletine bağlı olan tüm bireylerin ortak soy, dil, kültür, tarih, gelenek gibi bağlarla birbirine kenetlenmesi ve bu bağlar üzerinden bir dayanışma kurmasıdır. Bu dayanışma doğrultusunda da Türk milletinin parçalanmış veya esir düşmüş kısımlarına yardım ederek özgürleşmelerine, somut bir birleşme söz konusu olamamakla birlikte kültürel anlamda ortak bir paydada birleşmelerine ve kendi kendilerini yönetebilme haklarını yeniden kazanmalarına yardım etmek hedeflenmiştir. Erkilet'in bu görüşüne göre; Türk dünyasının ortak kimlik bilincine ulaşması ile Türkler arasında doğabilecek birlikteliklerin önü açılmış olacaktır (Erkilet, 1942: 4).

Çalkantılı bir dönem yaşayan Türk dünyasının milli bilinçten uzaklaştığını ifade ederek Türk halkını uyaran Mehmet Sadık Aran'da Yeni Bozkurt Dergisi'ndeki makalesinde bu doğrultuda sitemini dile getirmiştir. Ona göre kültürel yabancılaşma, kendi

kimliğini tanımama sorununu beraberinde getirmektedir. Türklerin diğer Türk topluluklarına kayıtsızlığının bir iç çürümeye neden olabileceğini kendi kabuğunda yaşayan Türk topluluklarının bu şekilde davranmaya devam ettiği takdirde zarardan başka bir şey bulamayacağını ifade etmiştir (Aran, 1948: 1).

Doğu Dergisi yönetiminin halk arasında milli bilincin ne durumda olduğunu, milli bilinç düşüncesini hem tarihsel hem de fikri temelleriyle sorgulayan ve Türkçülük denilince Türk milletinin zihninde nelerin canlandığını öğrenmek amacıyla belli aralıklarla Türkçülük anketi yaptığı görülmektedir. Dergi anketi 2 kısımda ve toplam 19 soru şeklinde Türkçülük Anketimiz başlığı ile yayınlayıp daha sonra gelen cevapları da bir sonraki sayıda dergiye eklemiştir. Anketin ilk kısmına ait sorular:

“Türkçülük ’ten anladığınız nedir? En eski Türkçülük izleri hangi tarihte görülür? En şuurlu Türkçülük hareketi ne zaman başlamıştır? Türkçülüğe en çok hizmet eden büyükler kimlerdir? Bizdeki Türkçülük cereyanına benzer hareketler başka milletlerde var mıdır? Bizdeki Türkçülük hareketiyle ırkçılık cereyanı aynı mıdır, farklılıkları nelerdir? Türkçülüğe göre garplulaşmaktan maksat nedir? Din terbiyesi hakkındaki düşünceleriniz? Türkçülük cereyanının yurdun gelişiminde ne hizmeti olmuştur? Milletimizi muasır medeniyetin üstüne çıkaracak bir Türkçülüğün ne gibi esaslar üzerine kurulması gereklidir? Bir Türkçünün esaslı vazifeleri nelerdir?” (Türkçülük Anketimiz, 1943: 15).

Şeklinde verilirken ikinci kısımda ise yoruma daha müsait soruların yöneltildiği görülmektedir. Bu sorularda ise; her alanda millileşmenin nasıl olabileceği ve kültürel anlamda bazı eleştirel cevaplara davetkar olan sorular yöneltilerek halkın düşünceleri öğrenilmeye çalışılmıştır (Türkçülük Anketimiz, 1943: 15).

2.2.2. Kültür Birliğinin Anahtarı: Dil ve Alfabe Birliği

Bozkurt Dergisi’nde yayınlanan bir makaleye göre İsmail Gaspıralı Türk dünyasında yaşanan ayrılıklar hakkında önemli bir tespit yapmıştır. Türk dünyasının bölünmesindeki en sebebin farklı lehçeler olduğunu tespit eden İsmail Gaspıralı bu parçalanmanın önüne geçebilmek için Anadolu, Kırım, Volga, Azerbaycan ve İlhanlı Türklerine Türk dünyasında kullanılan lehçelerin birleştirilip ortak edebi yazı dili oluşturulması konusunda bir öneride bulunmuştur. Türk milletinin sınırları sadece coğrafya değil, ortak kültür ve tarih olmalıdır diyen Gaspıralı bu hedefe giden yolu dil birliği ile aydınlatmak istemiştir. Türk diline oldukça önem gösteren diğer bir aydın Ziya Gökalp ise bu konuda, *“Güzel dil Türkçe bize, başka dil gece bize”* diyerek Türkçe kullanımının güzelliğini vurgulamıştır. Bunun yanında Türk diline yerleşmiş yabancı kelimelere karşı bir cephe almamış, tam tersi halk tarafından benimsenmiş ve kullanımı artık oturmuş yabancı kelimelerin Türk diline mal edilmesi gerektiğini de *“Türkçeleşmiş Türkçedir, eski köke sapmayız”* diyerek savunmuştur. Bozkurt Dergisi’nin 1. sayısında çıkan bu yazıya

göre Gökalp Turan ülküsünün ve daha işlevsel bir Türk dilinin savunucusudur. Gökalp'in 'Türkçeleşmiş Türkçe' sözü ile halkın benimsediği yabancı kelimelerin atılması hususuna gereklilik duyulmamıştır. Gaspıralı'nın görüşü ise Türk dilinin sadeleşmesinden de öte Türk dünyasının ortak bir dilde buluşması esasında olmuştur. Gaspıralı'ya göre mesele sadeleşmeden de öte dilin birleştirici gücüdür (Ergenekoncu, 1939: 13-14). Dergide yer alan bu yazıda iki aydının dil konusuna farklı açılardan yaklaştıkları ifade edilse de Gökalp'in Lisan şiiri dil birliğinin vazgeçilmezliğini güçlü bir biçimde ortaya koymaktadır. İlk olarak Yeni Mecmua'nın son sayısında yayımlanan şiir, daha sonra Çınaraltı Dergisi'nin 13. sayısında da neşredilmiş; böylece Türk kültür birliğinin nasıl ve hangi koşullarda sağlanabileceği edebî bir üslupla açık biçimde ifade edilmiştir. "*Turan'ın yalnız bir dili*" olması gerektiğini savunan Ziya Gökalp, kültürel birlik için dil birliğinin önemini özellikle vurgulamış; şiirin son dizelerinde Türklüğün dil bakımından birleşmediği takdirde parçalanacağını şu ifadelerle dile getirmiştir: "*Türklüğün vicdanı bir, dini bir, vatani bir; fakat hepsi ayrılır olmazsa lisanı bir.*" (Gökalp, 1941c: 13).

Dilin bir millet için ne kadar büyük bir bağlayıcı unsur olduğunu dile getiren bir diğer isim de Besim Atalay'dır. Atalay'a göre alfabe yalnızca bir yazı iletişimi değil aynı zamanda insanlar arasında sevgi, anlayış ve birlik duygusunun temelini oluşturmaktadır. Bu bağlamda da milletler aynı soydan gelseler bile dilleri farklı olunca zamanla birbirlerine düşman olabilecekleri örneğiyle, dilin ortak bir kimlik oluşturmadaki rolünü ön plana çıkarmıştır. Atalay dilin farklılaşması devam ettiği sürece aynı milletten olursa dahi parçalanma kaçınılmazdır. Bunun için de dil birliği için çalışmalara önem verilmeli dilin bütünleştirici gücünden faydalanılmadır (Atalay, 1941: 9).

Türkiye'de Türk milliyetçiliğinin ve Türkçülük düşüncesinin yapı taşları hakkında yazı yazan Erkilet'e göre bir Türk için Türkçülük ideolojisi sadece duygusal bağ ile sınırlı kalmamalı, hedefe yönelik somut bir program ve ortak kültürel değerleri ön plana çıkacak olan Türk yazı dilinin birliği emin ve sağlam bir şekilde somut adımlar atılmalıdır. Bu adımlar da İsmail Gaspıralı'nın "*Dilde, Fikirde, İşte Birlik*" ülküsüne dayanması Türkçülük fikrini siyasi idealin sınırlarından çıkarıp kültürel, siyasi ve coğrafi bakımdan farklı bölgelerde bulunan Türkleri ortak noktaya getiren pragmatik bir birlik modeline taşımaktadır. Gaspıralı'nın bu amacını sistematik bir şekilde programlayan isim Ziya Gökalp olmuş ve kültür birliğine giden yolda yol haritasını *Türkçülüğün Esasları* adlı eserinde sekiz maddede çizmiştir. Ziya Gökalp'e göre bu sekiz madde şöyledir:

1. Lisani Türkçülük
2. Bedii Türkçülük
3. Ahlaki Türkçülük
4. Hukuki Türkçülük
5. Dini Türkçülük
6. İktisadi Türkçülük
7. Siyasi Türkçülük
8. Felsefi Türkçülük (Gökalp, 1968: 101-169).

Ziya Gökalp'in bu sekiz maddesindeki ilk maddeye mercek tutan Erkilet, diğer bütün maddelerin gerçekleşebilmesi için lisanda birliğin şart olması gerektiği görüşünü savunmuştur. Çünkü Erkilet'e göre Türkler arasında lisan birliği demek Türk dünyasının yarı yarıya birleşmesi demektir. Bu bağlamda bu kadar mühim bir mesele sadece Türkiye içerisine indirgenemeyerek; Türk dünyasını da kaplayacak şekilde emin adımlarla ve kalıcılığı daha yüksek kültürel ve bir zeminde inşa edilmelidir. Aksi halde 70 milyonluk Türk dünyası için sarf edilen çaba bir işe yaramayacaktır (Erkilet, 1942b: 8). Dil birliği konusuna oldukça önem veren Erkilet'in bu konuyu açık açık ele aldığı bir başka yazısı daha bulunmaktadır. Ona göre Her Türk birey, kendi bölgesine özgü lehçe ve şive özelliklerini koruyarak günlük yaşamında bu lehçeleri kullanmaya devam etse de eğitilmiş ve aydın Türklerin ortak bir yazı ve konuşma dili kullanmaları millî bütünlük açısından zorunlu bir gerekliliktir (Erkilet, 1942c: 4).

Ömer Seyfettin ise Türkler arasında bir birleşmenin zaten başladığını ve var olduğunu savunmuştur. Ona göre milyonlarca Türkün dili zaten birdir ve bu dil de Türkçedir. Türkler bir arada ve aralarında başka milletleri barındırmadan yaşarlar, bu yönleriyle de Avrupa toplumlarından ayrılmışlardır. Öyle ki bu birlik sayesinde İstanbul'dan yola çıkan bir kişi Azerbaycan ve Kafkasya üzerinden Türkistan'a oradan da Mançurya'ya kadar Türkler ile Türkçe konuşarak seyahat edebilir. Yüzyıllar boyunca ayrı kalan Türkler bu sayede dilde, işte, fikirde ortak paydaya varmaya başlamışlardır (Seyfettin, 1942a: 5). Hüseyin Namık Orkun'da Ömer Seyfettin'in bu fikrini destekler nitelikte bilimsel bir makale yayınlamaya destek vermiştir. Orkun, Türkler arasında

konusulan lehçelerde büyük farkların olmadığını mevcut farklılıklarında “*Orta Türkçe*”³³ adı altında birleştirildiğini söylemiştir. Von Le Coq, Midendorf ve Wambery gibi bilim adamları da İstanbul'da yaşayan bir Türk ile Türkistan'da yaşayan bir Türk'ün lehçe farklılıklarına rağmen kısa bir sürede birbirleriyle anlaşabilecekleri savunmuşlardır. Bu durumun somut adımlar atılarak resmileştirilmesi ve Türk dünyasında edebi bir lehçenin kabulü zorunlu görülmüştür. Atılan bu adım da İstanbul Türkçesinden başka bir Türkçe olmamalı ve Türkçeye zorlamayla girmiş yabancı kelimeleri dışlamalıdır. Dilde yapılacak olan bu inkılap için bir dil heyeti kurulması ve bu heyete oldukça bilgili ilim adamların eşlik etmesi görüşü savunulmuştur (Orkun, 1942: 8).

Türklerin kısa sürede birbirleriyle anlaşabileceği görüşünü savunan bir diğer aydın da Nebi Barkın'dır. Barkın, Türk toplulukları arasında şive farkları olsa da bir araya gelindiğinde kısa sürede birbirlerini anlayacak duruma gelmeleri, Türk milletinin dil sahasındaki bütünlüğünü ve Türk dil birliğinin göstergesidir. Dil, yazı ve kültürdeki birliktelik; Türk milletinin parçalanmaz bütünlüğünün tezahürüdür. Barkın'a göre Türk toplumlarındaki bu birlik sanat eserlerine de yansımıştır. Türklerin yaşadıkları bölgelerde bıraktıkları sanat eserleri geçmişten bugüne büsbütün özgünlük ve milli tarz içermiştir. Farklı farklı coğrafyalarda inşa edilen sanat eserlerindeki benzerliklerin de tıpkı dilde olduğu gibi benzerlik taşıması farklı siyasi merkezden yönetilmese dahi Türk milletinin milli şuuru ve kültürel birliğini sürdürdüğü ve koruduğu anlamını taşımıştır (Barkın, 1943b: 15).

Dil birliği meselesi için yeterince çaba sarf edilmediğini söyleyen Nebil Buharalı, farklı medeniyetler arasında kültür münasebetleri geliştirilmeye çalışılırken, Türkçe konuşan gruplar arasında benzer bir etkileşimin gözlemlenemediğini vurgulamıştır. Tarih boyunca Türk dünyasının önemli bir parçası olan Orta Asya ve Kuzey Türkleri'nin, XIX. yüzyıl ortalarından itibaren yoğun bir kültürel ve dilsel değişim sürecine girdiğini belirten yazar, bu değişimin büyük ölçüde Rus İmparatorluğu'nun ve daha sonra Sovyetler Birliği'nin yürüttüğü sistematik kültürel politikaların bir sonucu olduğunu belirtmiştir. Yapılan gözlemler, Orta Asya ve Kuzey Türk toplulukları arasında kültürle ilgili terimlerin

³³ Türkçe olarak ilk İslami metinlerin kaleme alındığı XI. yüzyıldan XV. yüzyıl sonuna kadar olan sürece Orta Türkçe Dönemi adı verilmiştir. Bu dönem, eski Türkçenin ikinci yazı dili olan eski Uygur Türkçesi ile birlikte, farklı bir coğrafyada gelişen ve genellikle Karahanlı Türkçesi olarak adlandırılan yazı diliyle başlamaktadır. Orta Türkçe Dönemi, XI. yüzyıldan itibaren çeşitli bölgelerde ortaya çıkan yeni Türk yazı dillerinin klasik biçimlerini kazandığı XV. yüzyıl sonlarına kadar devam eder. Ancak bu dönemi kapsayan tarihsel sınırlar ile Orta Türkçe kavramı, Türk dili ve tarihi alanında çalışan tüm araştırmacılar tarafından ortak bir şekilde kabul edilmiş değildir (Üstüner, 2024).

büyük ölçüde Rusçadan alındığını göstermiş ve kültürel terminolojide Rusça kökenli kelimelerin oranı %80'e ulaşmıştır. Bu durum, yalnızca dilsel bir dönüşüm değil, aynı zamanda kimlik ve kültür alanında da ciddi bir etki meydana getirmiştir. Orta Asya ve Kuzey bölgelerinde yaşayan Türk toplulukları, Kazan'dan başlayarak bütün Türkistan'a kadar uzanan geniş bir coğrafyada yer almaktadır. Bu sahada başlıca üç ila dört ana lehçe konuşulmaktadır diyen Buharalı, Oğuz boyları arasında lehçe farkları daha çok telaffuz düzeyinde küçük farklılıklarla sınırlı olup, bu farklılıklar esaslı bir ayrılığa yol açmamaktadır diye de belirtmiştir. Gerçek anlamda bir lehçe farklılığının, Oğuzlar ile Çağatay boyları arasında görüldüğünü vurgularken tarihî süreçte bu coğrafyada kültürel birliğin, Kazan lehçesi etrafında şekillendiğini; 1854 yılına kadar, bölgedeki yüksek kültürel yaşamın merkezi Kazan Üniversitesi veya yüksek medresesi olduğunu ve bu kurumun bölgedeki Türk toplulukları arasında bir kültürel bütünlük sağladığını da eklemiştir. Bu birliğin nasıl dağıldığını da kısaca özetleyen Buharalı, Kırım Savaşı sırasında, Tuna boylarındaki Türklerin gösterdiği askeri ve toplumsal canlılık, Çar I. Nikola tarafından tehlikeli bulunmuş ve bunun üzerine Kazan Üniversitesi 1854 yılında kapatıldığını söylemiştir. Bu stratejik hamle, bölgede kültürel dağılmanın başlangıcı olmuştur. Aynı dönemde, Rus milliyetçisi İlminskiy tarafından ortaya atılan bir başka politika çerçevesinde, Türk toplulukları küçük mahallî gruplara ayrılarak her biri için ayrı alfabeler geliştirilmiş ve bu alfabeler esas olarak Rus yazı sistemine dayandırılmıştır. Bu yöntemle, Türkler arasındaki dil ve kültür birliği kasıtlı olarak parçalanmış ve her boyun kendi küçük lehçesiyle izole bir şekilde gelişmesi teşvik edilmiştir. Buharalı söz konusu politikaların uzun vadede etkili olduğunu vurgulamıştır. Zira günümüzde Orta Asya ve Kuzey Türkleri arasında müşterek bir kültür dilinden söz etmek oldukça güçtür. Her topluluk, kendine özgü mahallî dil ve kültür yapısı içinde gelişmiş; buna karşılık bölgede Slav kültürü büyük bir hızla yayılmıştır (Buharalı, 1943: 11).

Buharalı 'ya göre bu süreçte dünya genelinde farklı milletler arasında kültürel alışverişin önem kazandığı bir dönemde, Türk lehçeleri arasında etkileşimin neredeyse tamamen ortadan kalkmış olması ayrı bir dikkat konusudur. Oysa müşterek bir kültür dili geliştirilmesi, Türk lehçeleri arasındaki ayrılıkların ortadan kalkmasına ve topluluklar arasında yeniden bir kaynaşmanın sağlanmasına imkân verebilirdi. Nitekim bir kısım aydınlar tarafından dile getirilen görüşlere göre, lehçeler arasındaki yapay ayrılıkların giderilmesi ve ortak bir kültür dili oluşturulması mümkündür. Bu süreç ya lehçeler arasındaki farklılıkların zamanla azalması yoluyla ya da içlerinden bir lehçenin doğal bir

üstünlük kazanarak diğerleri üzerinde etkili olmasıyla gerçekleşebilir. İtalya örneğinde olduğu gibi, zamanla bir lehçenin kültürel ve edebî alanda diğerlerini etkileyerek ortak bir dil formu yaratılması mümkündür. Sonuç olarak Buharalı, Orta Asya ve Şimal Türklerinde XIX. yüzyıl ortalarından itibaren yaşanan dil ve kültür değişimi, büyük ölçüde dış müdahalelerle şekillenmiş ve Türk dünyasının müşterek kültürel birliğini zayıflatmıştır diyerek günümüzde bu kaybın etkilerinin hala hissedildiğini, müşterek kültür dili oluşturma çabalarının, Türk dünyasının geleceği açısından hayati önem taşıdığını söylemiştir (Buharalı, 1943: 12).

Türk dünyasındaki dil çalışmaları üzerine incelemelerde bulunan Hamit Zübeyir Koşay, dil araştırmaları çerçevesinde derlenen eserlerin, özellikle farklı ağız ve lehçeleri konu alan çalışmaların doğası gereği bazı hata ve eksiklikler barındırabileceğini belirtmiştir. Birbirinden bağımsız derleyiciler, yani farklı yöntem, bilgi düzeyi ve yaklaşımlara sahip araştırmacıların katkılarıyla oluşturulan bir çalışmada, kontrol ne kadar titiz uygulanırsa uygulansın, bazı tutarsızlıklar ya da eksikliklerin kaçınılmaz olacağını vurgulamıştır. Halk dilini olduğu gibi yansıtmak isteyen bazı araştırmacıların, gerçek (fonetik) alfabe kullanılmasında ısrar ettiğini, ancak bunun her zaman pratik ve tatmin edici sonuçlar vermediğini de ifade etmiştir. Bu bağlamda, dilin teknik yönlerinin akademik düzeyde ve laboratuvar ortamlarında incelenmesi gerektiği savunulmuştur. Ayrıca, farklı Türk ağızlarında görülen özelliklerin ortaya konulmasının dil bilimi açısından gerekli ve anlamlı olduğu, bu farklılıkların hem şekil hem anlam yönünden analiz edilmesinin, dış etkileri, tarihsel süreçleri ve coğrafi faktörleri açıklamaya yardımcı olacağını da eklemiştir. Ancak, bu tür farklılıklardan yola çıkarak Türk kültür birliğinin zayıf olduğu sonucuna varılmasının yanlış olacağı da özellikle belirtmiştir. Aksine, doğru bir yöntemle yürütülen bu tür analizler, Türk kültür birliğinin sağlamlığını daha da iyi ortaya koyacağını söylemiştir (Koşay, 1948: 12).

2.3. Türk Kültür Birliğine Yönelik Yayınlar ve Kültürel Etkinlikler

Bu dönemde özellikle Türk kültürünün yaşatılması ve yayılmasına yönelik faaliyet gösteren önemli kuruluşlar bulunmakta ve bu kuruluşlar kısıtlı imkanlarla az sayıda da olsa Türk kültür birliğine yönelik yapılan sanatsal ve basın faaliyetlerinde bulunmuşlardır. Bu kuruluşlardan biri Türkistan Türk Gençler Birliği (TTGB)'dir.³⁴ Bu kurumun II. Dünya

³⁴ Tam ismi Türkistan Türk Gençler Birliği olan bu birlik Türkiye'de Türkistan kültürünü tanıtmak ve Türkistan bağımsızlık ruhunu yaşatmak maksadıyla faaliyetlerine başlamıştır. Bu maksatla Küçük çaplı eğlenceler, konferans ve toplantılar düzenleyen birlik, Türkistanlı gençlere burs ve barınma yardımlarında da

Savaşı atmosferinin olduğu bir dönemde Türk kültürünü yaşatmaya çalışması zaman zaman Sovyet güdümlü iktidar baskılarına neden olsa da faaliyet gösterdiği dönem boyunca oldukça zengin bir sahaya sahip olmuştur. TTGB'nin gerçekleştirdiği çok sayıda etkinlikten yalnızca biri, çalışma kapsamında incelenen dergilerde yer bulmuştur. Diğer faaliyetlere ise yalnızca duyuru düzeyinde değinilmiştir. Bu bağlamda TTGB 20 Nisan 1940 yılında Türk dünyası üzerinde hissedilen kültür birliği özleminin bir nebze olsun giderildiği bir gece düzenlenmiş ve bu gece hem basın alanında hem de Türkiye'de bulunan Türk birliğini arzulayan aydınlar tarafından oldukça ilgiyle karşılanmıştır. Türk dünyasında siyasetin bir kenara bırakıldığı bu gece, Türk kültürünün zenginliğini ortaya koyan ve Türkistan-Türkiye bağlamındaki ilişkilerin gelişimi adına somut bir örnek teşkil ederken, hayata geçirilmiş bir çalışma olarak da değerlendirilebilir. Haberde, Türkistan Gecesi olarak adlandırılan bu gecede dönemin milliyetçi-mukaddesatçı anlayışını yansıtan bir atmosfer hâkim olmuş; Türk dünyasının farklı coğrafyalarından gelen gençler, geleneksel kıyafetleriyle sergiledikleri halk oyunları ve geleneksel müzikler ile adeta Türk kültür birliğinin görkemli bir şölenini yaşatmışlardır. Sahnedeki bu kültürel zenginliklerin sunumu sırasında izleyiciler yoğun duygulara kapılmış, kültürel birlik ideali karşısında gözyaşlarını tutamamışlardır (Türkistan Gecesi, 1940: 78).

TTGB'nin bu etkinliğine benzer nitelikte bir organizasyonun daha tertiplendiği görülmektedir. Bozkurt Dergisi'nde yer alan ve bu geceyi Türkçülerin Gecesi olarak tanıtan ilgili yazı, esasen Ulus Gazetesi'nde yayımlanan habere dayalı olarak kaleme alınmıştır. Dergide yayımlanan yazıya göre 1940 yılında Ankara Halkevi'nde, Ziya Gökalp'in vefatının 16. yılı münasebetiyle Bozkurt çevresine mensup gençlerin öncülüğünde geniş katılımlı bir anma programı düzenlenmiştir. Ulus gazetesine yansıyan habere göre, bu gece binin üzerinde yükseköğrenim gören gencin iştirakiyle gerçekleşmiş ve Gökalp'in Türkçülük düşüncesine duyulan bağlılıkla anlam kazanmıştır. Etkinlikte, Mustafa Ersöz tarafından Ziya Gökalp'in Turan şiiri okunmuş, ardından Yaşar Pınar tarafından Ergenekon şiiri seslendirilmiştir. Bu şiirler, Gökalp'in Türkçülük anlayışını ve tarih telakkisini sanatsal bir zemin üzerinde yeniden üretmiş; onun fikirlerini edebiyat yoluyla genç kuşaklara aktarmayı amaçlamıştır. Programın devamında ise tarihçi Hüseyin Namık Orkun, Ziya Gökalp'in Türk tarihçiliğine kazandırdığı katkıları, onun tarih ve düşünce dünyasında açtığı yeni ufukları ve entelektüel dinamizmi vurgulayan nitelikte bir

bulunmuştur. Daha sonra Sovyetlerin baskısı ve iktidarın uyarısı ile ismi değiştirilerek 1940 yılında Türk Kültür Birliği'ne evrilmiştir. Bu birlik de Turancılık davası nedeniyle 1943 yılında kapatılmıştır. (Andican, 2003: 485, 596-599).

konuşma gerçekleştirmiştir. Bu anma gecesi, yalnızca bir vefa gösterisi değil, aynı zamanda Türk kültürünün inşasında Ziya Gökalp'in oynadığı merkezi rolün gençlik nezdinde nasıl bir karşılık bulduğunu gösteren önemli kültürel bir faaliyet olarak değerlendirilebilir. Etkinliğin Halkevinde gerçekleştirilmesi, Cumhuriyet dönemi kültürel politikalarının Gökalp'in Türkçü düşüncesiyle olan paralelliğine işaret ederken, seçilen şiirler ve yapılan konuşmalar aracılığıyla da kültürel kimliğin ortak hafıza, tarih ekseninde şekillendirilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Gökalp'in şiir ve fikirlerinin, genç kuşaklar arasında rehberlik işlevi görmeye devam ettiğini gösteren bu etkinlik, aynı zamanda dönemin milliyetçi-manevi ikliminin de bir yansıması olarak görülebilir (Türkçülerin Gecesi, 1940: 224)

Dergilerde, dönemin okuyucularına hitap eden pek çok eserin tanıtımı yapılarak bu eserlerin satın alınması teşvik edilmiştir. Tanıtımı yapılan yayınların büyük bir kısmını, roman türündeki eserler ve süreli yayınlar oluşturmuştur. Bununla birlikte, Türk kültürü ve tarihiyle ilgili olarak az sayıda fakat nitelikli bazı kitaplar da bu dönemde yayımlanmış; özellikle Türk dünyasına ilgi duyan okuyucular için faydalı olacağı yönünde değerlendirmelere yer verilmiştir. Bu çerçevede iki eserin tanıtımı hem kültürel birliğin güçlendirilmesi hem de Türk dünyasının tarihî gelişiminin anlaşılması bakımından ayrıntılı bir şekilde sunulmuştur. Doğu Dergisi'nde Ziya Özkaynak bu iki önemli eserin tanıtımını yaparken Türkçü-milliyetçi fikriyatı merkeze alıp dönemin entelektüel iklimini, kültürel uyanışını ve eğitim-siyaset ilişkisini okuyucuya aktarmıştır. Türkçü düşüncenin kaynakları olan iki önemli isim: Zeki Velidi Togan'ın Bugünkü Türkistan ve Yakın Mazisi ile Halil Fikret Kanat'ın Milliyet İdeali ve Topyekûn Millî Terbiye adlı eserlerine dair değerlendirmede bulunan Özkaynak, 20. yüzyılın ilk yarısında Türk dünyasıyla ilgili ilmî ve fikrî çalışmalarda önemli bir yer tutan iki eserin yalnızca bilgi vermekle kalmayıp aynı zamanda Türkçülük ideolojisinin fikrî temellerini güçlendiren metinler olduğunu da vurgulamıştır. Bu eserlerden ilki olan İstanbul Üniversitesi Türk Tarihi Profesörlerinden Zeki Velidi Togan'ın kaleme aldığı Bugünkü Türkistan ve Yakın Mazisi adlı eseri Özkaynak'a göre; tarihî Türk yurtları hakkında, özellikle Türkistan coğrafyasına dair derin bir tarihî, coğrafi, iktisadî ve siyasi vukufu kaleme alınmıştır. Togan, Türkistan'ın kadim devirlerden itibaren Türklerin ana yurdu olduğunu vurgulayarak, bu coğrafyanın tarihî seyrini büyük bir titizlikle ortaya koymuştur. Eserde, sadece siyasî ve iktisadî gelişmelere değil, aynı zamanda bölgedeki Türk topluluklarının dil, edebiyat ve kültürel birikimine de yer verilmiştir. Eser sahibi, özellikle bu halkların "*ızdırapla arınan*" şiirlerinden örnekler

sunarak onların ruh dünyasına da ışık tutmaya çalışmıştır. Togan'ın sahada yaptığı gözlemler, eserin akademik değerini artırırken; Türkistan'ın geri kalma sebepleri ile yabancı istilalarına açık hale gelmesinin başlıca nedenlerini “*birliksizlik ve iç çatışmalar*” olarak tespit etmiştir. Ayrıca, İngiltere ile Rusya arasındaki 19. yüzyıl iktisadi rekabeti, son dönemlerde Çin ve Japonya'nın Orta Asya üzerindeki emelleri gibi güncel gelişmelere de yer vermiş ve Türk gençliğine tarihi tecrübeler ışığında geleceğe dair tedbirli olma çağrısı yapmıştır (Özkaynak, 1943: 44-45).

İkinci önemli eser olan ve Gazi Terbiye Enstitüsü pedagoji öğretmeni Halil Fikret Kanat tarafından kaleme alınan Milliyet İdeali ve Topyekûn Millî Terbiye başlıklı kitap, millî terbiyenin gerekliliğini vurgulayan ve her şeyin Türk milleti için yapılması gerektiği fikrini savunan ilk sistematik eserlerden biri olarak kabul edilmiştir. Kanat'ın çalışması, sadece bir eğitim politikası değil, aynı zamanda bir kültürel diriliş manifestosu niteliği taşımıştır. An'ane bağlarının zayıfladığı, çeşitli dış propagandaların etkili olmaya başladığı bir dönemde kaleme alınan eser, masonluk gibi dış etkilerle yozlaşan bir gençliği millî ideal doğrultusunda yeniden şekillendirmeyi hedeflemiştir. Kitapta Türk milletinin kadim karakteri, ahlâkı, mertliği, halkçılığı gibi unsurlar üzerinde durulurken, Türk kimliğinin yeniden inşasında eğitimin rolü ve önemi vurgulanmıştır. Kanat, Türklüğün sadece etnik bir kimlik değil, aynı zamanda bir millet olma şuurunun esası olduğunun altını çizer. Ona göre, bireyin dini inancı zayıflayabilir; ancak millî şura kayıtsız kalınması, milletin çözülmesine ve istikbâlin tehlikeye girmesine yol açar. Milliyet fikrinin yalnızca Türkiye'deki Türkler için değil, dünya üzerindeki tüm Türk toplulukları için geçerli olduğuna işaret eden eser sahibi, Türkçülüğün evrensel ve bağlayıcı bir şuur meselesi olduğuna dikkat çeker. “*Türk milletinin dünyaya esir olmak için değil, bağımsız ve ileri yaşamak için geldiğini*” söyleyerek, eserine hem ahlâkî hem de ideolojik bir çerçeve kazandırmıştır. Sonuç olarak Ziya Özkaynak Türk dünyasının maruz kaldığı dış müdahaleler karşısında birlik ve şuur ihtiyacını vurgularken, aynı zamanda millî kültürün, eğitimin ve tarihin Türk kimliğinin inşasındaki rolünü açıkça ortaya koymuştur. Her iki müellifin çalışması, yalnızca akademik değil, aynı zamanda ideolojik bir uyanışa da hizmet etmekte; Türkçülüğün sadece bir fikir değil, millet olma bilincinin vazgeçilmez temeli olduğunu göstermektedir (Özkaynak, 1943: 43-45).

Bunların yanı sıra Bozkurt Dergisi'nde Türk kültürünü tanıtıcı ve ortak kültüre vurgu yapan birtakım eserlerinde kısa tanıtımları yapılmıştır örneğin: Bu kapsamda tanıtılan eserlerden biri Reha Oğuz Türkkân'ın Türkçülüğe Giriş adlı çalışmasıdır.

Dergide, “*Her Türk’ün okuması gereken*” bir kitap olarak nitelendirilen eserin 240 sayfadan oluştuğu bilgisi verilmiş; içeriğinde görseller, haritalar ve üç adet tablo bulunduğu belirtilmiştir (R. Oğuz Türkkan: *Türkçülüğe Giriş*, 1940: 299). Derginin başka bir sayısında, kutucuk içerisinde A. N. Barıman’a ait Büyük Türkiye’de Gençlik Teşkilatı adlı eserin tanıtımı yer almıştır. Tanıtımda şu ifadeler kullanılmıştır: “*Gençlik bir milletin istikbali demektir. Eğer Büyük Türkiye’nin nasıl olacağını öğrenmek istiyorsanız Büyük Türkiye’de Gençlik Teşkilatı kitabını okuyunuz.*” (Büyük Türkiye’de Gençlik Teşkilatı, 1941: 315). Ayrıca, Prof. Zeki Velidi Togan’ın *Moğollar, Çingiz ve Türklük* adlı eseri de dergide tanıtılmış; “*Sayın profesörün değerli kaleminden çıkan bu ilmî kitabı bütün okuyuculara tavsiye ederiz*” şeklindeki ifadelerle okuyucuya önerilmiştir (Moğollar Çingiz ve Türklük, 1942: 1). Dergide Reha Oğuz Türkkan’ın bir diğer eseri olan *Dört İctimai Mesele* de tanıtılmıştır. Tanıtımda eserin Bozkurt Yayınları’nın beşinci kitabı olduğu belirtilmiştir (*Dört İctimai Mesele*, 1942: 1).

2.4. 1950’li Yıllarla Birlikte Türkiye ile Türkistan Arasında Kültürel Anlamda Soyutlanma Süreci

Türkistan coğrafyası, yirminci yüzyılda da büyük güçlerin nüfuz mücadelesine sahne olmuş ve bu mücadele yalnızca Sovyetler Birliği ile sınırlı kalmamış, aynı zamanda Çin Halk Cumhuriyeti’nin yayılmacı ve otoriter politikaları ile daha da derinleşmiştir. İki büyük güç, Türkistan topraklarında ya kan dökerek ya da halka yerine getirmeyecekleri vaatler sunarak hakimiyetlerini tesis etmeye çalışmışlardır (Hayit, 1971: 56-57). Bu durum bölgedeki Türk topluluklarını tarih boyunca hem fiziksel hem de kültürel olarak ezmiş; bağımsızlık mücadelesi uğruna milyonlarca insanın hayatını kaybetmesine neden olmuştur. Bölgede Çin’in nüfuzu özellikle kendi sınırına yakın olan Doğu Türkistan’da daha yoğun hissedilmiştir (Alptekin, 1981:114). Gerek Doğu Türkistan üzerindeki Çin hakimiyeti ve gerekse de bölgenin Türkiye’ye oldukça uzak olması, buradaki Türk topluluklarıyla doğrudan etkileşimini önemli ölçüde zorlaştırmıştır.

Öte yandan Sovyetler Birliği’nin hâkimiyetindeki ve Batı Türkistan olarak adlandırılan bölgeler, Türkiye’ye daha yakın olmasına rağmen, Türkiye ile Sovyetler arasındaki ilişkilerin zamanla gerilmesi ve Rusların bölgeyi asimile etmeye çalışması neticesinde bu bölgelerle de temas imkânsız hale gelmiştir. 1938 yılında Sovyetlerin Türkistan’a uyguladığı baskılar sonucunda bölge, ortak Latin esaslı Türk alfabesinden Rus alfabesi olan Kiril alfabesine geçirilmiş (Aydın, 2019: 628-653) ve Sovyetler, Türkleri

kültürel olarak dönüştürme amacıyla, dil alanındaki müdahalelerinin ardından tarih yazımı üzerinde de denetim kurmuştur. Bu doğrultuda, Türklerin millî tarihlerini konu alan eserler imha edilmiş, ayrıca hem Çarlık ve hem de Bolşevik İhtilali'nden sonraki dönemlerde Ruslar aleyhine olabilecek olayları anmaları yasaklanmıştır. Bununla birlikte, Türk halklarının kendi kökenlerinden, yani Türk kimliğinden uzaklaştırılarak, geçmişte Ruslarla iyi ilişkiler kurdukları yönünde yeni bir tarih anlatısı benimsemeleri istenmiş; Ruslarla birleşmenin ve onlarla bir arada olmanın olumlu yönlerini vurgulamaları yönünde yoğun baskı uygulanmıştır (Saray, 2017: 92-93). Bununla uzun vadede ise Türkistan'daki Türk topluluklarının diğer Türklerle, Türkiye'yle ve Türk kültüründen koparılması hedeflenmiştir. Nihai olarak, Türkistan halklarının Rus kimliğiyle bütünleşmesi, geniş Sovyet toplumu içinde eritilmesi ve bu coğrafyanın Sovyet sistemi için kalıcı bir unsur haline getirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda dış dünya bağlantıları kesilmiş olan bölge halkından, geçmişini unutmuş ve çıkarlarını Rus çıkarları ile birleştirmiş, yeni bir insan tipi yaratılmak istenmiştir (Uçar, 2007: 61).

Baymirza Hayit'e göre 1921 yılından sonra Sovyetlere bağlı cumhuriyetler kurulsa da bunlar tamamen Sovyet kolonisi halinde olmuştur. Her ne kadar kendi marşları ve anayasaları olsa da bunlar Sovyetlere bağlılığı pekiştiren unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca Türkistan'da 1941-1942 yıllarına kadar Rus yazı dili zorunlu hale getirilmiş, 1950 yılından sonra da Rusça ikinci anadil olarak ilan edilmiştir. Bu durum bölgedeki Ruslaştırma siyasetinin açık bir yüzü olarak görülürken, bölge otoriter bir şekilde yönetilmiştir. Ayrıca Hayit, Türklerin azınlıkta olduğu Komünist Partisi'nin bölgede iki çeşit politika güttüğünü belirtmektedir, bunlardan ilki: "*milletleri birbirine yakınlaştırma*" ikincisi: "*milletleri birbirine karıştırma*" şeklindedir. Türkleri tamamen Rus nüfuzuna empoze ederek yok etmeye çalışan Rus diktası bu yol ile hakimiyeti içerisindeki en büyük hammadde kaynağı olan Türkistan'ı kaybetmek istememiştir (Hayit, 1971: 53-55).

II. Dünya Savaşı sırasında Türkiye- SSCB ilişkilerinin daha da gerginleşmesi ve Sovyetler Birliği'nin Türkiye'ye iki kez nota vermesi (Erkin, 1968: 294- 318), Türkiye'nin 1946 sonrası dış politikasında önemli bir kırılma noktasını oluşturmuştur. Dönemin Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkin'in anılarında da belirttiği üzere, Sovyet tehdidi Türkiye'yi ABD'ye yönlendirmiştir (Erkin, 1968: 294- 318). 1946'dan itibaren artan bu yakınlaşma, Soğuk Savaş'ın başlamasıyla daha da pekişmiş ve Türkiye, ABD açısından Sovyetler'e karşı stratejik bir koz haline gelmiştir. Bu dönemde ABD, Türkiye'yi kendi

safına çekmek amacıyla çeşitli maddi yardımlarda bulunmuştur (Güler, 2009: 179- 181). Türkiye'nin Sovyet tehdidine karşı Batı Bloğu'na yakınlaşması üzerine Türkistan ile Türkiye arasına hem küresel güç dengeleri hem de Sovyetlerin oluşturduğu “demir perde” girmiştir. 1950 yılında Türkiye'de iktidarın Cumhuriyet Halk Partisi'nden Demokrat Parti'ye geçmesiyle birlikte, Batı Bloğu ile artan ilişkiler, Soğuk Savaş sürecinde Türkiye'nin Batı Bloğu'na, özellikle de ABD'ye yakınlaşması, sadece diplomatik tercihlere değil, aynı zamanda basın-yayın alanındaki yansımalarıyla da dikkat çekmiş; Türk basını bu dönemde Sovyet politikalarını daha eleştirel bir bakış açısıyla irdelemeye yönelmiştir (Rusya'daki İhtilal Henüz Bitmemiştir, 1951: 3). Soğuk Savaş rüzgarlarının estiği bu ortamda Türkiye'nin 1952 yılında NATO'ya üye olmasıyla Sovyetler karşı cepheye alınmış, dolayısıyla Türkistan ile neredeyse imkansız olan iletişim iyice kopmuştur. Bu kopukluk, Sovyetler Birliği'nin dağılmasına kadar devam etmiş ve bu süreçte Türk toplulukları ile Türkiye'nin ilişkisi tamamen Rusya'nın ipoteği altında kalmıştır (Tüzün, 2005: 3).

Türkiye ile Türkistan'ın kopan kültürel etkileşimi, Rus asimilasyonun yol açtığı kültürel hezeyan, Türkistan'ın, Dünyaya ve en önemlisi Türkiye'ye karşı soyutlanmasının sonuçları 1955 yılında Türkistan'a kısa süreli bir seyahat gerçekleştiren Emel Esin³⁵ tarafından da bizzat yerinde gözlemlenmiştir (Esin, 1997: 24). Esin, bu gezisine ait kaleme aldığı seyahatnamesinde; Türkistan'daki Türklerin, Türkiye'den gelen bir Türk'ü gördüklerinde çok şaşırduklarına dair izleniminden sıklıkla bahsederken, Türk gençlerinin dillerinde de soyutlanmaya ve asimilasyona bağlı, oldukça yüksek düzeyde Ruslaşmanın olduğu bilgisini de vermektedir (Esin, 1997: 57). Türkiye'den soyutlanan bölgede, buna rağmen Türküm demekten imtina etmeyen insanların varlığından da söz edilmektedir. Yazar'a nerelisin denildiğinde ‘*Türküm*’ diyerek yanıt vermiş ve karşılığında ‘*biz de Türk'üz*’ yanıtını almıştır. Bu yanıt karşısında oldukça şaşırın yazar, Rus ayrıştırma ve soyutlama siyasetinin baskısına rağmen karşısındaki Türk'ün ırkını açık bir şekilde dile getirmesine: “*Bu kullandığı tabir acayıpti, zira Orta Asya'da, bilhassa halk arasında bugün, Türk tabiri kullanılmaz. Kazak, Özbek ilh... gibi mevzii isimler duyulur*” diyerek şaşkınlığını dile getirmiştir (Esin, 1997: 61).

³⁵ Emel Esin (1914–1987), İstanbul doğumlu Türk sanat tarihçisi ve araştırmacıdır. Ailesinin diplomatik görevleri nedeniyle genç yaşta yurt dışında eğitim gördü; Fransa ve İngiltere'de tarih ve güzel sanatlar alanlarında eğitim aldı. 1941'de Seyfullah Esin ile evlendi. 1955 yılında Sovyetler Birliği'ne yaptığı seyahatte Türkistan'ı ziyaret ederek bölgenin kültürel yapısını yerinde inceledi ve gözlemlerini eserlerine yansıttı. Türk kültürüne bağlılığı ve Orta Asya Türk kültürüne dair çalışmalarıyla tanındı. 1987'de İstanbul'da vefat etti (Cunbur, 1987).

Ayrıca Esin, 1938 yılında Türk dünyasında yaşanan dilsel kırılmaya, Türkistan'ın hem Türk dünyasından hem de genel anlamda dünyadan soyutlanmasına dikkat çekmiş; bölge halkının bu sürece uyum sağlamak zorunda kaldığını ancak tüm baskılara rağmen Türk kültürüne sıkı sıkıya bağlı kalmayı sürdürdüğünü vurgulamıştır. Sözlerini ise şu cümleyle tamamlamıştır: *“Halk yeni mefkurenin gençlik arasında ilerleyişine hüznün ile bakar... Türk-İslam ve Rus-Komünist dünya görüşleri arasında, Türkistan halkının vicdanında bir çarpışma vuku bulmaktadır. Hangi düşüncenin galip geleceğini istikbal gösterecektir.”* (Esin, 1997, s. 24). Seyahatnamesinin sonunda da Rus emperyalizmi sonucunda Türkistan'da meydana gelen kültürel hezeyanın durumunu şu şekilde dile getirmiştir: *“Asırdide bir kültürün ölüşünü, Türkistan'daki kadar vuzuhla hiçbir yerde görmemiştik.”* (Esin, 1997: 63).

Sovyetlerin Türkistan'ı soyutlayıp dış ve iç ilişkilerinde adeta bir katman oluşturmasından ötürü SSCB'nin 1989 yılıyla birlikte dağılma sürecine girmesine dek, Türkiye ile Türkistan arasında Rusya aracılığı olmaksızın doğrudan diplomatik ya da kültürel ilişkiler kurmak mümkün olamamıştır. Bu duruma en iyi örnek, bağımsızlık ilanlarından önce gerçekleştirilen Özbekistan-Türkiye görüşmelerinde, Sovyet yetkililerinin de müzakerelere katılmış olmasıdır (Aydın, 2001: 379). Ancak Sovyetler'de çözülme sürecine girildiğine dair işaretlerin belirginleşmesiyle birlikte temasların yavaş yavaş başladığı görülmektedir (Saray, 2014: 42-43). Örneğin Kazakistan- Türkiye arasındaki ilk protokol,³⁶ Kazakistan henüz resmî olarak bağımsızlığını ilan etmeden önce, 1990 yılında dönemin Kazakistan başkenti Almatı'da imzalanmıştır (Yılmaz, 2021: 92). İki taraf arasında kültür bakanlıkları nezdinde imzalanan söz konusu protokol, uzun yıllar boyunca kültürel ve resmî anlamda kapalı kalan Türkistan ile Türkiye arasındaki bağların yeniden kurulması açısından önemli bir adım teşkil etmiştir. Aynı zamanda, adeta kapalı bir kutu halinde izole edilen Türkistan coğrafyasının hem Türkiye'ye hem de uluslararası topluma açılmasında kritik bir rol oynayarak kültürel bağların yeniden tesisinde örnek teşkil etmiştir.

SSCB'nin 1991 yılında resmen dağıldığını ilan etmesiyle birlikte de Türkiye, bağımsızlıklarını kazanan Türk cumhuriyetlerini tanıyan ilk ülkeler arasında yer almıştır.

³⁶ 5 Aralık 1990 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanı Namık Kemal Zeybek ile Kazakistan SSCB Başkanlık Şurası Yardımcısı Kumiscan Omirbayva arasında, Türkiye Cumhuriyeti ile Kazakistan SSCB Hükümeti arasında bir "Niyet Protokolü" imzalanmıştır. Bu protokol; eğitim ve bilim, basın ve yayın, turizm, radyo ve televizyon, ulaşım, haberleşme, iktisadi ve ticari iş birliği ile mesleki eğitim gibi alanlarda iş birliği yapılması öngörülmüştür (Gündoğdu, 2017).

Türkistan Türkleri'nin bağımsızlıklarını kazanması, Türkiye açısından büyük bir heyecan ve coşkuyla karşılanmıştır. Bu heyecan, yalnızca Türkiye kamuoyunu değil, uluslararası basında da yankı bulmuştur. Örneğin, günümüzde hala yayın hayatını sürdüren ve dünya siyasetini yakından takip eden The Economist Dergisi, bağımsızlığını kazanan Türk devletlerinin Türkiye ile birlikte dünya üzerinde oluşturduğu geniş coğrafi etkiyi şu sözlerle ifade etmiştir: “Adriyatik'ten Çin Seddi'ne Türk Dünyası” (Oran, 2009: 230). Bu söylem, yalnızca uluslararası kamuoyunda değil, Türkiye'deki siyasal söylemde de karşılık bulmuştur. Dönemin Başbakanı ve ilerleyen süreçte Cumhurbaşkanı olan Süleyman Demirel'in 23 Şubat 1992 tarihinde yaptığı basın açıklaması, bu hissiyatı açıkça yansıtmaktadır:

“Şimdi Türkiye aslında, hudutları sabit kalmak üzere büyümüştür. Yani bir ucu Adriyatik Denizi'nde, bir ucu Çin Seddi'nde olan bir Türkiye meydana gelmiştir. Daha doğrusu, bir Türklük âlemi, bir Türk dünyası meydana gelmiştir. Kafkasya'daki bütün kavimlerin hiçbirisini unutmuyoruz. Onların hepsi bizim kardeşlerimizdir. Bu dünyanın içerisinde Türkiye bir gözbebeğidir. Bizim ülkemizin gözbebeği olmasından biz memnun oluruz. Ama bundan rahatsız olanlar olacaktır. Türkiye'yi sevmeyenlerin kem gözlerine bir avuç toprak serpebilmemiz, birlik ve beraberliğimizi muhafaza etmemizle mümkündür.” (Adriyatik'ten Çin'e Türkiye, 1992: 1)

Demirel'in bu sözleri, Türkiye'nin fiziki sınırlarının değişmediğini ancak kültürel ve tarihî bağlar yoluyla etki alanının genişlediğini vurgulayan önemli bir açıklamadır. Bu ifadeler hem dönemin siyasal iklimini hem de Türkiye'nin yeni bağımsızlık kazanan Türk cumhuriyetleriyle kurmaya çalıştığı kültürel ve stratejik bağların ideolojik arka planını göstermesi açısından dikkat çekicidir. Türkiye-Türkistan eksenindeki etkileşim ile bağımsızlıkların ilan edilmesiyle birlikte soyutlanma sürecinin dışına çıkmayı başarmış iki bölge de karşılıklı diplomatik ve kültürel bağlar kurulmaya çalışılmıştır. (Ünalp, 2023: 188-189).

Bu dönemde kültürel kopuklukların giderilmesi amacıyla siyasi çıkmazlar bir kenara bırakılarak Türkiye ile Türkistan arasında her türlü bağı yeniden tesis etmek amacıyla bakanlıklar aracılığıyla yeni kurumların kurulduğu görülmektedir. Özellikle Rusların bölgeyi uluslararası alandan, Türkiye'den ve Türk dünyasından soyutlamasının telafini yapmak isteyen Türkiye- Türkistan ekseninde ilk olarak 1992 Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA)³⁷ (TİKA, 2023), daha sonra 1993 yılında

³⁷ TİKA'nın kuruluşundaki temel öncelik, bağımsızlığını yeni kazanmış Türk cumhuriyetlerinin kendi kültürel kimliklerini yeniden inşa etmelerine yardımcı olmak ve bu ülkelerin bürokratik kapasitelerini geliştirmeye destek sağlamaktır. Türkistan'da bulunan Türk ülkelerinin sağlık, tarihi restorasyonu, tarım alanında gelişmesi, etkin ekonomik planlar yürütmesi, turizmin geliştirilmesi gibi pek çok faaliyetleri aktif yürütmesi ve geliştirilmesine destek amacı ile kurulmuştur. TİKA 1995 yılından sonra eğitim ve kültürel alanlarda iş birliği yapmaya ağırlık vermiştir. Bu doğrultuda üye ülkeler arasında okullar inşa edilmiş, bilime

TÜRKSOY (Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı)³⁸ kurulmuştur (Purtaş, 2015: 594). Bu kuruluşlar, Türkiye ve Türkistan arasında kültürel etkileşimi artırmak, tarihsel bağları güçlendirmek ve çok yönlü iş birliğini geliştirmek amacıyla kurulurken aynı zamanda Türk cumhuriyetlerinin kendi kültürel kimliklerini yeniden inşa etmelerine ve bürokratik kapasitelerini geliştirmelerine de katkı sağlamayı hedeflemiştir. Bunlara ek olarak kuruluşlar; eğitim, sağlık, tarihî mirasın restorasyonu, tarım, ekonomik kalkınma ve turizmin geliştirilmesi gibi birçok alanda faaliyet yürütmekte, üye ülkelerin sürdürülebilir kalkınmasına destek olmayı amaçlamakla birlikte, gelişimleri günümüzde halen devam etmektedir.

önem verilerek laboratuvarlar kurulmuş ve üniversiteler teknik donanımlara sahip hale getirilmeye çalışılmıştır. <https://tika.gov.tr/kurumumuz/hakimizda/> (Erişim Tarihi: 25.05.2023).

³⁸ Kuruluş aşamasındaki ilk adı Türk Kültür ve Sanatları Ortak Yönetimi olan teşkilat, daha sonra TÜRKSOY adını almış ve nihayetinde Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı olarak resmîyet kazanmıştır. Günümüzde hem kısa adı olan TÜRKSOY hem de tam unvanı olan Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı kullanılmaktadır. Kurumun resmî çalışma dilleri; Türkiye Türkçesi, Azerbaycan Türkçesi, Kazakça, Kırgızca, Özbekçe ve Türkmençe olarak belirlenmiştir. Türksoy'un kültürel, toplumsal ve zaman zaman dolaylı olarak siyasî alandaki faaliyetleri, çeşitli kardeş kurumlarla iş birliği içinde yürütülmektedir. Bu kurumlar arasında Türk Akademisi, Türk Keneşi (Türk Devletleri Teşkilatı), TÜRKPA, TİKA, Yunus Emre Enstitüsü, Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi ve Türkiye-Kırgızistan Manas Üniversitesi yer almaktadır. Özellikle Türkiye ile Türkistan arasındaki etkileşimi artırmak ve kültürel bağları güçlendirmek bakımından Türksoy'un rolü oldukça büyüktür. Örneğin, teşkilat her yıl Türk devletleriyle birlikte Nevruz kutlamalarını düzenlemekte; Türk dünyasından sanatçılar, şairler, ressamlar, müzik ve dans gruplarını bir araya getirerek kültürel etkileşimi ve kazanımları desteklemektedir (Purtaş, 2015: 594).

SONUÇ

Osmanlı döneminde siyasi düzlemde şekillenen Türkistan-Osmanlı ilişkileri, II. Meşrutiyet'in ilanıyla birlikte daha ileri bir seviyeye taşınmış; bu dönemde, uzun süre birbirinden kopuk kalan iki coğrafyayı ırki bilinç temelinde her anlamda birleştirme düşüncesi ön plana çıkmıştır. Ancak bu doğrultudaki girişimler, bir yandan Osmanlı Devleti'nin parçalanma sürecinin son safhasında bulunması, diğer yandan da Türkistan'ın yüzyıllar boyunca büyük güçlerin egemenliği altında esaret altında tutulması nedeniyle somutlaşmamıştır. Bu birleşme girişimleri, Türkiye'nin Millî Mücadele dönemine girmesiyle birlikte, Atatürk dönemiyle beraber daha sağlam ve gerçekleştirilebilir bir zemine oturmuştur. Her ne kadar bu süreçte Türkiye ile Türkistan arasında siyasi düzeyde bazı temaslar sağlanmış olsa da Sovyetler Birliği'nin bölgeye yönelik müdahaleleri bu temasların kalıcı ve etkili bir iş birliğine dönüşmesini engellemiş ve süreci sona erdirmiştir. Özellikle 1926 yılında başlatılan dilde birlik girişimleri, Atatürk'ün vefatından kısa bir süre önce, 1938 yılında, Sovyetler Birliği'nin Türkistan üzerindeki Ruslaştırma politikaları ve 'tek millet' ideolojisi doğrultusunda sekteye uğramıştır. Sovyetler, Türkiye ile Türkistan arasındaki sınırlı kültürel bağları da tamamen koparmak amacıyla aynı yıl bölgeyi sistematik biçimde Kiril alfabesine geçirmiştir. Bu gelişmenin hemen ardından, 1938 yılında Atatürk'ün vefatıyla Türkiye'de 1950 yılına kadar sürecek İsmet İnönü dönemi başlamıştır. İnönü, iktidarı dünya siyasetinin yeniden şekillendiği ve II. Dünya Savaşı'nın patlak verdiği son derece kritik bir dönemde devralmıştır. Türkistan ile kültürel bağların henüz yeni kopmuş olması ise, bu küresel karmaşa ortamında meseleye yönelik girişimlerin siyasi öncelikler arasında geri planda kalmasına neden olmuş ve konu adeta siyasetin dar sınırlarına sıkışmıştır.

İnönü bu buhranlı ortamda hem iç hem de dış siyasi dengeleri korumak adına siyasetini genel olarak Türkiye'nin hiçbir bakımdan zarar görmeyeceği şekilde yürütmeye özen göstermiş, özellikle savaşın devam ettiği dış siyasette dengeleri koruyarak taraf olmamaya dikkat etmiştir. Bu bağlamda özellikle Türkiye'nin kuzeyinde bulunan SSCB ile ilişkiler titizlikle işlenirken Türkistan'ın bu konuda arka plana atıldığı -atılmak zorunda kalındığı- dikkat çekmektedir. Sovyet hegemonyasında bulunan Türkistan coğrafyasına Sovyetler gibi güçlü bir ülkeye karşı müdahale etmek, karışmak dış siyasette dengeleri bozabileceği gibi dikkatleri Türkiye üzerine de çekebileceğinden bu mesele SSCB'nin bir iç meselesi olarak yorumlanmış ve devlet politikasına dahil edilmemeye özen gösterilmiştir. İnönü iktidarı her ne kadar Türkiye'yi dış siyasette korumaya dikkat etse de

zamanla Sovyetlerin savaşın seyrine göre politika değiştirmesi ile Türkiye’den absürt düzeyde taleplerde bulunması bu dengeleri sarsmış ve Türkiye yönetimini batı bloğuna yatkın olmaya sevk etmiştir. Bu esnada Sovyetlerin hem Türkistan’ı işgal etmesi hem de Türkiye topraklarında hak sahibi olduğunu iddia etmesi iç siyasette yankı bulmuş, Sovyetlere ve dış Türklere karşı hem politik kesim de hem de aydın kesimde seslerin yükselmesine neden olmuştur. Genel olarak Sovyetlerin aşırı isteklerine yatıştırıcı bir siyasetle karşılık verildiği bu dönemde i ve dış dinamiklerin dikkatini çekmeden Türkistan Türklerinin bağımsızlığının arzulandığı ve Türk dünyasında kopan bağların yeniden tesis edilmek istendiği görülmektedir. İktidarın en üst kademelerinden Türk milliyetçiliği ve dış Türklere dair nadir de olsa sesler yükselmiş fakat bu durum Türkiye’nin tek başına üstesinden gelebileceği bir mevzu olmadığından ilişkilerin iyice gerilmemesi adına devlet politikasına dahil edilmemiştir.

Politik kalem siyasi dengelerin korunması adına Türkistan için daha tedbirli adımlar atsa da Türkiye’de bulunan aydın kesim 1938 yılında dilde yaşanan kırılmanın ardından tamamen kopan bağların yeniden tesis edilmesi ve tekrar kopmaması için ne gibi adımların atılması gerektiği hususunda oldukça detaylı tartışmalar ve bilimsel araştırmalar yapmıştır. Dış Türkler meselesi, tartışmalar süresince bir kesim aydın tarafından tarihsel, milli ve kültürel öneme sahip bir konu olarak ele alınırken; diğer kesim, bu yaklaşımın Türkiye’yi yeni diplomatik ve siyasi çıkmazlarla karşı karşıya bırakabileceğini dşnmştir.

Türkiye ile Türk dünyası arasında kurulabileceği düşünülen birlik fikri, tarihsel olarak Turan ideali etrafında şekillenmiş ve bu düşünce zaman içinde farklı anlam katmanları kazanmıştır. Başlangıçta, özellikle 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başlarında, Turan ideali Türk dünyasında siyasi birliği hedefleyen bir düşünce olarak ortaya çıkmıştır. Ancak değişen uluslararası dengeler, sömürgeci güçlerin baskısı ve farklı Türk topluluklarının kendi siyasi kaderlerini tayin etme süreçleri bu hedefin kısa vadede gerçekleştirilmesini güçleştirmiştir. Bu nedenle, Turan düşüncesinin mutlak bir siyasi birlik arayışından ziyade, dönemin koşullarına uyum sağlayarak kültürel bir dayanışma ve ortak kimlik bilinci yaratma yönünde evrildiği görülmektedir. Bu erevede, Türk dünyasını kültürel anlamda birleştirme ideali hem daha gerçekçi hem de uygulanabilir bir hedef olarak öne çıkmış, siyasi birleşme hayali ise Türk milletinin hafızasında uzun vadeli bir hedef olarak yaşamaya devam etmiştir. Kültürel birleşme fikri; ortak dil, edebiyat, tarih ve folklorun vurgulandığı bir zeminde gelişmiş, bu sayede farklı coğrafyalarda yaşayan Türk toplulukları arasında ortak bir kimlik ve dayanışma duygusu oluşturma amacı

taşımıştır. Böylelikle Turan düşüncesi, tamamen siyasi bir proje olmaktan çıkarak, kültür ve medeniyet boyutunu merkeze alan bir yaklaşıma dönüşmüştür; dönemin aydınları ve fikir adamları tarafından kültürel birlik ekseninde yeniden yorumlanmıştır. Bu doğrultuda, dönemin Türk aydınları Turan ülküsü çerçevesinde Türk dünyasında kültür birliğinin sağlanması için atılması gereken adımları tartışırken, uluslararası siyaset ve savaş dengeleri bu tartışmalarda büyük rol oynamıştır. Özellikle SSCB'nin II. Dünya Savaşı'ndaki konumu aydınların görüşlerinin yönünü doğrudan etkilemiştir. Savaşın gidişatı sırasında, Sovyetler Birliği'nin Almanya karşısında yenilgiye uğraması durumunda, Türkistan coğrafyasındaki bağımsızlık taleplerinin güç kazanacağı ve Türkiye'nin bu süreçte aktif bir destek sağlayabileceği düşünülmüştür. Ayrıca Türk aydınları, bu ihtimal gerçekleşirse Türkiye'nin vakit kaybetmeden Türkistan'a yardım etmesi ve bu bölgenin bağımsızlığına bir an önce kavuşması gerektiğini savunmuştur. Ancak savaşın sonunda Sovyetler Birliği'nin galip gelmesi, bu planları tamamen akamete uğratmış ve Türkistan'ın bağımsızlaşması fikri 1991 yılına kadar bir hayal olarak kalmıştır.

Diğer taraftan, muhacir Türkistanlıların Türkiye'de ve Avrupa'da yürüttükleri bağımsızlık mücadelesi, Sovyetler nezdinde dikkatle izlenmiş ve bu durum Türkiye'nin dış politikasında hassas bir denge kurulmasını zorunlu kılmıştır. Sovyetler, savaş sonrası dönemde bölgedeki hakimiyetini pekiştirdikçe Türkiye üzerinde siyasi baskısını artırmış, bu baskı Türk aydınlarının faaliyet alanını daraltmıştır. Türkiye hem Sovyetlerle ilişkilerini bozmamak hem de Türkistanlı muhacirlerin istiklal mücadelesini ve bu konuda yazan-çizen Türk aydınlarını kontrol altında tutmak zorunda kalmıştır. Böylece, bir yandan Türkistan ile bağların korunması ve kültürel birlik fikrinin yaşatılması hedeflenirken, diğer yandan Sovyetleri kızdırmamak adına bu fikirlerin açıkça savunulması çoğu zaman mümkün olamamıştır. Bu doğrultuda, II. Dünya Savaşı yıllarında Türkiye'de hem iktidarı eleştiren hem de Türkistan Türklerinin sorunlarıyla yakından ilgilenen yayın organlarının sık sık baskıya maruz kaldığı görülmektedir. Dönemin siyasi atmosferi, özellikle Turancı çevrelere karşı duyulan kuşku ve Sovyetler Birliği ile ilişkilerin bozulmaması kaygısıyla şekillenmiştir. Bu nedenle bazı Türkçü ve Turancı yayınlar ya geçici olarak kapatılmış ya da tamamen yasaklanmıştır. Söz konusu baskılar 1944 yılında zirveye ulaşmış ve Türkçülük-Turancılık Davası olarak bilinen süreçte, dönemin önde gelen Türkçü aydınları vatana ihanet ve rejime karşı gelmek gibi ağır suçlamalarla tutuklanmıştır. Bu dava, hem Turancı hareketin Türkiye içindeki faaliyetlerini derinden sarsmış hem de Türk dünyasıyla ilgili fikirlerin kamusal alanda tartışılmasını uzun yıllar boyunca sınırlandırmıştır. Ancak

bu baskılara rağmen, Turan ideali ve Türk dünyasıyla kültürel bağların korunması fikri, özellikle yurt dışına göç eden muhacir aydınlar ve bazı dergi çevreleri aracılığıyla yaşamaya devam etmiştir. Türkiye’de bu davaların gündeme gelmesi ve bizzat iktidarın Türkçü- Turancı kesime karşı ithamlarda bulunulup zararlı ilan edilmesi hem Türkiye içerisindeki milletçi kesimin günümüze kadar dahi sürecek olan günah keçisi seçilmesine hem de Türkistan Türkleri ile ilişkilerin tesisi adına bir dönüm noktası olmuştur. İktidarın Sovyetlere karşı bir jest olarak yaptığı düşünülen bu davalar, Türk milliyetçiliğine ve Türkistan davasına zarar verirken Türk- Rus ilişkilerinde hiçbir dengeyi değiştirmemiş tersine Türk dış politikasının Sovyetlere karşı batı bloğuna yakınlaşmasının önünü açmıştır.

Türk aydınları farklı siyasi yönetimlere tâbi ve dağınık bir yapı arz eden Türk dünyasında kültür birliğinin tesisini hem kimliğin muhafazası hem de uluslararası alanda etkin bir aktör haline gelmenin zorunlu şartı olarak görmüşlerdir. Bu birliğin sağlanması, Türk milletinin geleceği ve Sovyetler altında asimilasyona uğrayan Türkistan Türk kültürünün korunması açısından hayati bir önem taşımaktadır. Türk dünyasını siyasi olarak tek bir yönetimde değil, tek bir kültürde birleştiren aydınlar ilk olarak yüzyıllardan beri tarihin arka sayfalarına karışan Türk kimliğini bilimsel ve tarihsel bir zemine oturtmayı hedeflemiş bu zeminde de sarsılmaz kültürel yükselişi hedeflemişlerdir. Bu doğrultuda atılabilecek ilk adımın milli şuuru güçlendirmek, Türk milletine Türk olduklarını tarihi bir zeminde hatırlatmak ve bu bilinci aşılacak gerektiği düşünülmüştür. Milli bilinç ise geçici ve yüzeysel politika ve adımlar ile değil kalıcı ve süreklilik arz eden bir şekilde sağlanmalıdır. Bu bağlamda milli bilincin uyandırılması açısından en sağlıklı yöntem aydınlar tarafından ortak kanaat ile eğitim olmuştur. Eğitim ile yeni nesillere ve Türk milletine tarihi süreç aktararak milli benliğe aidiyet duygusu yerleştirilmeli ve Türk milletinin geleceği teminat altına alınmalıdır. Aydınlarla göre kültürel birlikteliğin sağlanması yolundaki eğitim de 2 ana kolda ilerletilmeli ki milli benlik duygusu sarsılmazlığını korusun; ilki ailede eğitim, ikincisi okulda eğitim. İlk olarak eğitimin ailede başladığını savunan aydınlar daha kundakta olan bir bebeğin Türk’sün denilerek okul çağına kadar büyütülmesi gerektiği daha sonra bu eğitimin öğretmene devredilmesine ek ailenin de ev ortamında devamını sağlaması gerektiği savunulmuştur. Okulda öğretmenleri tarafından ilk olarak Türk tarihinden bahsedilmesi daha sonra da Türk milliyetçiliğinin aşılması gerektiği düşünülmüştür.

Sovyetler Birliği’nin Türkistan üzerindeki sarsılmaz görünen hakimiyetinin

zayıflamaya başlamasına kadar, bölgede Rus asimilasyonu kesintisiz bir şekilde devam etmiştir. Bu süreçte, Türk aydınları tarafından sıkça dile getirilen bir diğer husus ise, Türkiye'nin Türkistan'ın olası bağımsızlık sürecine her yönüyle hazırlıklı olması gerektiğidir. Onlara göre Türkiye, yalnızca dünya siyasetinde etkin bir aktör konumuna gelmekle kalmamalı, aynı zamanda ekonomik bakımdan da güçlenmiş bir ülke olarak Türkistan'ın bağımsızlığını karşılamalıdır. Bu yaklaşımın temelinde, ekonomik ve siyasi açıdan güçlü bir Türkiye'nin, hem bağımsızlığını yeni kazanacak Türk devletlerine destek olabileceği hem de Türk dünyası için Türk merkezi oluşturabileceği düşüncesi yatmaktadır. Aydınlar göre böyle bir senaryo, sadece Türkistan'ın istikbali için değil, aynı zamanda Türk kültür birliğinin inşası ve uzun vadeli bir Turan vizyonunun yeniden canlandırılması için de sağlam bir zemin teşkil edecektir. Bu nedenle, Türkistan'ın bağımsızlığı meselesi yalnızca bir siyasi kazanım olarak değil, ortak kültür, tarih ve kimlik bilincinin güçlendirilmesi için bir fırsat olarak değerlendirilmiştir. Bu çerçevede, Atatürk'ün de arzuladığı gibi, Türkiye'nin ekonomik olarak tam bağımsız bir yapıya kavuşmasını savunan aydınlar, uluslararası alandaki nüfuzun da bu temele dayandığını vurgulamışlardır. Türk kültür birliğinin geleceği, güçlü ve istikrarlı bir Türkiye'ye bağlanmış; atılan her adımın sağlamlığı, doğrudan Türkiye'nin içsel gücüne ve bekasına dayandırılmıştır. Sonuç olarak bu konuda aydınlar tarafından buluşulan ortak nokta şöyledir: Türkiye, kendi içinde Türk ahlakını güçlendirirken, bağımsızlığına kavuşacak Türkistan'ı da Türk kültürünün bekası adına yönlendirmeye hazırlıklı olmalıdır.

Güçlü Türkiye eğitimde millileşmeyi tamamladıktan sonra insanlık tarihinin ve iletişiminin en güçlü aracı olan dilin bağlayıcılığı konuşulmuş ve aydınlar 1938 yılında kaybedilen dilde birliğin yeniden tesisi için çalışmalar yürütmüştür. Kültür birliği için milli şuur ile zemin hazırlanmasını öneren aydınlar bu zeminde dilde ortaklık için yeniden çalışmaların yapılmasını önermişlerdir. Aydınlar dilin günlük iletişimin ötesinde bir anlam taşıdığını; tarih, gelenek, edebiyat ve milli bilinç gibi unsurlarını kuşaktan kuşağa aktaran bir yapı taşı olduğunu anlatarak: Farklı milletlerin farklı dili olur, Türk milleti birdir ilkesi ile dil birliğinin önemini vurgulamışlardır. Bu bağlamda dil birliğinin sağlanması kültür birliğindeki ilk adım olmuş; bir ülkü, bir millet inşasının temel dayanağı haline gelmiştir. Sonuç olarak, Türk halklarının tarihsel süreçte yaşadığı siyasi parçalanmışlık karşısında, kültürel birlik bir zorunluluk olarak ortaya çıkarken bu birliğin inşasında ise dil, yalnızca bir araç değil, bir amaç ve ideal olmuştur. Türk aydınlarının da ısrarla savunduğu gibi, Türk milletinin dağınık coğrafyalarda bir bütün olarak yaşayabilmesi, ancak kültürel

değerlerde, özellikle de ortak bir dilde birleşmesiyle mümkün görülmüştür. Bu nedenle dil, Türk milletinin ruhunu, tarihini ve geleceğini taşıyan, sınırların ötesine geçen birleştirici harç olarak değerlendirilmiştir. Fakat bu harcın kullanılması da bu dönemde mümkün olmamıştır. II. Dünya savaşının bitimiyle soğuk savaşın başlaması daha sonrasında da Türkiye’de CHP yerine DP’nin iktidara gelmesi ile Türkiye’nin politik yönü doğudan batıya kaymış, Sovyetler de Türkistan’a 1950’lerle birlikte soyutlama politikası uygulayarak bölgenin hem Türk dünyasıyla hem de Dünya ile zor olan iletişimini imkânsız hale getirmiştir.

1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasına kadar Türkistan’ın Türkiye ve dünya ile doğrudan etkileşimi büyük ölçüde engellenmiştir. Bu durum, iki bölge arasında yalnızca siyasi kopukluklara değil, aynı zamanda kültürel anlamda da zamanla telafisi çaba gerektiren ciddi bir boşluğa neden olmuştur. Sovyetler Birliği’nin yıkılmasıyla birlikte, Türkiye ve Türkistan arasındaki ilişkiler yeniden şekillenmiş, oluşan bu kültürel boşluğu doldurma hedefiyle her alanda, özellikle de kültürel alanda önemli adımlar atılmıştır. İki kardeş coğrafya, siyasi sınırların ötesinde, ortak tarih ve kültür temelinde bütünleşmeyi amaçlayan faaliyetlerle günümüze dek süren bir etkileşim sürecine girmiştir.

KAYNAKÇA

Bozkurt, (3 Mayıs 1939- 26 Mart 1942), *C.I-II*, (S.1-16).

Çınaraltı, (9 Ağustos 1941- 9 Haziran 1948). *C.I-VI*, (S.1-157).

Doğu, (1 Ekim 1942- Ekim 1950). *C.I-XIV*, (S.1-96).

Yeni Bozkurt, (Ocak 1948- Temmuz 1948). *C.II- III*, (S.25-1/ 25-7).

Adriyatik'ten Çin'e Türkiye. *Cumhuriyet*, (1992, Şubat 24).

Akansel, M. H. (1942, Mart 14). Türk Irkının Devleti. *Çınaraltı*, *C.II*, (S.32).

Akçapa, M. (2023, Mart 20). Türk Devletleri Teşkilatı'nın Tarihsel Gelişimi: Teşkilatın Dünü, Bugünü ve Yarını. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, *C.XI*, (S.34), s. 473-491.

Akçura, Y. (1933, Şubat 1). Birinci Türk Tarih Kongresi. *Ülkü*, *C.I*, (S.1), s. 23-30.

Akçura, Y. (1976). *Üç Tarzı Siyaset*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Akın, D. (2022, Kasım 30). İkinci Dünya Savaşı'nda Basın ve Yayın Organlarının Etkisi. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(S.6), s. 474-519.

Akünel, D. (1942, Şubat 14). Hüseyinzade Ali Bey: Kafkasyada Türkçülük Hareketine Bir Bakış. *Çınaraltı*, *C.II*, (S.28).

Akpınar, Y. (2022). *Bayraklaşan Şahsiyet: Metmet Emin Resulzade*. İstanbul: Türk Kültürüne Hizmet Vakfı.

Alptekin, İ. Y. (1981). *Doğu Türkistan Davası*. İstanbul: Marifet Yayınları.

Altunsoy, Y. (2019, Nisan 1). Kafkas İslam Ordusu ve Bakü Zaferi. *Karatay Sosyal araştırmalar Dergisi*, s. 42-91.

- Andican, A. (2003). *Cedidizm'den Bağımsızlığa Hariçte Türkistan Mücadelesi*. İstanbul: Emre Yayınları.
- Arabacı, C. (2014). Basın Kanunu ve İnönü Dönemi Türk Basını. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, C.VI, (S.4), s. 1-76.
- Aran, M. S. (1948, Şubat 15). Milli Kültür Meselelerindeki Cehaletimiz. *Yeni Bozkurt*, C.II, (S.25/2).
- Arslan, G. (2022, Ağustos 3). Hocalı Katliamının Tarihsel Arka Planı ve Katliamın Türk ve Batı Basınına Yansımaları. *VAKANÜVİS- Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.VII, (S.2), s. 522- 570.
- Aslan, S. (2023, Nisan 25). Çınaraltı Dergisinde Türkçülük Anlayışı. *Düşünce Dünyasında Türkiz Dergisi*, (S.64), s. 107-130.
- Aslan, T. (2009, Aralık 12). Osmanlı Aydınlarının Gözüyle Batılılaşma. *Erdem*, (S.55), s. 1-32.
- Atalay, B. (1941, Ağustos 9). Doğu İllerinde Yükselen Kardeş Sesi. *Çınaraltı*, C.I, (S.1).
- Atatürk Söylev ve Demeçleri I-III* (5. Baskı). (2006). Ankara: AKDITYK Atatürk Araştırma Merkezi.
- Atatürk, M. K. (2008). *Atatürk'ün Görüş ve Direktifleri*. İstanbul: Türkiye Tekstil Sanayi İşverenleri Sendikası Kültür Yayayınları.
- Atsız. (1932, Eylül 15). Kurtarılmamış Türkeli. *Atsız Mecmua*, (S.17), s. 172-173.
- Aydın, M. (2001). Kafkasya ve Orta Asya'yla İlişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk Dış Politikası Cilt:II* (s. 366-440). İstanbul: İletişim yayıncılık.

- Aydın, M. K. (2019, Ağustos 31). İkinci Dünya Savaşı'nda Türkistan Lejyonu: Kuruluşu Faaliyetleri ve Türkiye'nin Yaklaşımları. *Journal of History School*(41), s. 621-663.
- Aylık Olgular. (1940, Mayıs- Haziran 28). *Bozkurt, C.I, (S.3)*.
- Bal, İ. (2002). Sovyetlerin Ulusları Kontrol Yöntemleri: Türk Kökenli Veya Müslüman Uluslara Özel Referanslar. H. C. Güzel, Ç. Salim, & S. Koca (Ed.), *Türkler Cilt:18* (s. 1436-1452). Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Balaşoğlu, N. (1948, Mart-Nisan). Bugün. *Yeni Bozkurt, C.III, (S.25/3-4)*.
- Balaşoğlu, N. (1948, Temmuz). Mücadeleler ve Hakikatler. *Yeni Bozkurt, C.III, (S.25/7)*.
- Barkın, R. (1943, Nisan 24). Türk Milli Bütünlüğü: İki Bin Yıllık Tarih Boyunca Görülen Bir Hakikat. *Çınaraltı, C.IV, (S.83)*.
- Başarır, M. (2021, Eylül 5). Stalingrad Savaşı Döneminde Türkiye-Sovyet Rusya İlişkileri (1941-1943). *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, (S.72)*, s. 491-522.
- Baykara, T. (1989). *Zeki Velidi Togan*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Berzeg, S. E. (1985). *Gurbetteki Kafkasya'dan Belgeler*. Ankara: Şafak Matbaası.
- Bolat, B. (2021, Şubat 3). Yusuf Akçura (1876- 1935). Atatürk Ansiklopedisi: [https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/detay/114/Yusuf-Ak%C3%A7ura-\(1876--1935\)](https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/detay/114/Yusuf-Ak%C3%A7ura-(1876--1935)) (Erişim Tarihi: 14.11.2024).
- Bozkurt. (1939, Mayıs). Her Irkın Üstünde, Türk Irkı. *Bozkurt, C.I, (S.1)*.
- Bozkurt Birinci Cildin Kısa Tarihi. (1941, Ocak). *Bozkurt, C. I, (S.12)*.

- Bozkurt, M. E. (1940, Temmuz 15). Güzel Fikirler. *Bozkurt, C.I*, (S.4).
- Buharalı, N. (1941, Eylül 13). Kültür ve Sanayi. *Çınaraltı, C.I*, (S.6).
- Buharalı, N. (1943, Mayıs 5). Türklerarası Ortak Kültür Dili. *Çınaraltı, C.IV*, (S.85).
- Bukatcha, A. K. (2017). Sovyet Sisteminin Eğitim Alanında Meydana Getirdiği Değişimler (Kırgızistan Örneği). Ü. Erdem (Ed.), *100. Yılında Sovyet İhtilali, Gelişimi Ve Bölgesel Etkileri Uluslararası Sempozyumu* (s. 213-229). Kars: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
- Büyük Türkiye'de Gençlik Teşkilatı. (1941, Temmuz 3). *Bozkurt, C.I*, (S.11).
- Cafer Seyidahmed Kırımer. (1942, Ekim). *Doğu, C.I*, (S.1).
- Çağlar, B. K. (1943, Temmuz- Ağustos- Eylül). Öğretmenlere Düşen Görev. *Doğu, C.II*, (S.9-10-11).
- Çavuş, R. (2015). *Galip Paşa (Pasiner)'ın Askerî ve Siyasî Hayatı: 1868-1939*. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Çil, Z. (2020, Kasım 18). Tahir Karauğuz'un Eserleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Academic Social Resources Journal, C.XVIII*, (S.5), s. 562-567.
- Çil, Z. (2023, Aralık 31). Tahir Karauğuz'un Doğu Dergisi. *Premium E-Journal of Social Sciences (PEJOSS), C.XXXVII*, (S.7), s. 1996-1901.
- Çimen, S. G. (2006). *Hüseyin Namık Orkun'un Hayatı ve Eserleri*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Çınaraltı Ziya Gökalp İçin Hususi Bir Sayı Hazırlıyor. (1948, Haziran 9). *Çınaraltı*, (S.11).
- Cunbur, M. (1987, Ocak 4). “Emel Esin'i Kaybettik”. *Erdem*, C.III, (S.7).
- Darendelioğlu, İ. E. (1948, Mart- Nisan). Dikkat. *Yeni Bozkurt*, C.III, (S.25/3-4).
- Dede, E. E. (2020, Aralık 20). Ahmet Yesevi Üniversitesi Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü: <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ortac-yusuf-ziya> (Erişim Tarihi: 29.11.2024).
- Deringil, S. (1989). *Turkish Foreign Policy During the Second World War: An 'Active Neutrality*. Cambridge (İngiltere): Cambridge University Press.
- Deringil, S. (2023). *Denge Oyunu*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Deniz, F. (1996). *Yusuf Akçura, Hayatı, Eserleri ve Fikirleri*, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Devlet, N. (2011). *Millet İle Sovyet Arasında 1917 Ekim Devriminde Rusya Türklerinin varoluş Mücadelesi*. İstanbul: Başlık Yayın Grubu.
- Dikkat. (1948, Ocak). *Yeni Bozkurt*, C.III, (S.25/1).
- Dilemre, S. A. (1944, Ekim- Kasım). Türk Adı Kaynaklarına Dair. *Doğu*, C.IV, (S. 23-24).
- Diñçer, H. (2023, Ekim 29). Türkçü Bir Dergi'nin Tarih Anlayışı: Bozkurt (1939-1942). *History Studies*, C.XV(Cumhuriyetin 100. Yılı Özel Sayısı), s. 81-99.
- Dört İçtimai Mesele. (1942, Mart 5). *Bozkurt*, C. II, (S.13).
- Durmuş, G. (2016, Haziran 20). Çınaraltı'nın Faaliyet Sahası. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (S.34), s. 97-115.
- Duru, K. N. (1949-1950, Eylül(1949)- Kasım (1950)). Türk Milliyetçiliği Dile Kültüre Dayanır. *Doğu*, C. XV,(S.82-96).

- Ercilasun, A. B. (2021, Ekim 30). Turan Kavramı ve Turancılık. *TURAN Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi (TURANusbb)*(S.1), s. 1-33.
- Ergenekoncu. (1939, Mayıs 3). Dil: Türk Tarihinde Dil Davası. *Bozkurt, C. I*, (S.1).
- Erkilet, H. E. (1942, Mart 14). Coğrafi Türk Birliği. *Çınaraltı, C.II*, (S.32).
- Erkilet, H. E. (1942, Ocak 17). Milliyetçilik Neden Lazımdır? *Çınaraltı, C.I*, (S.24).
- Erkilet, H. E. (1942, Şubat 7). Türkçülük Programı. *Çınaraltı, C. II*, (S.27).
- Erkilet, H. E. (1942, Şubat 14). Türkçülük Programında Dil Meselesi. *Çınaraltı, C.II*, (S.28).
- Erkilet, H. E. (1948, Haziran). Türkçülük Yollarında Birkaç Hatıra. *Yeni Bozkurt, C.III*, (S.6).
- Erkin, F. C. (1968). *Türk- Sovyet İlişkileri ve Boğazlar Meselesi*. Ankara: Başnur Matbaası.
- Esin, E. (1997). *Türkistan Seyehatnamesi* (2. Baskı). Ankara: Türk tarih Kurumu.
- Gençlik Dergisi'ne. (1940, Ekim 29). *Bozkurt, C. I*, (S.7).
- Georgeon, F. (1996). *Türk Milliyetçiliğinin Kökenleri Yusuf Akçura (1876-1935)* (2. Baskı). İstanbul: Tarih vakfı Yurt Yayınları.
- Gökalp, Z. (1941a, Ekim 23). Turan. *Çınaraltı, C. I*, (S.12).
- Gökalp, Z. (1941b, Kasım 1). Lisan. *Çınaraltı, C. I*, (S.13).
- Gökalp, Z. (1941c, Ekim 23). Kızıl Elma. *Çınaraltı, C. I*, (S.12).
- Gökalp, Z. (1942, Ekim). Türküz, Varacağız Kızıl Elma'ya. *Doğu, C. I*, (S.1).
- Gökalp, Z. (1945, Ekim- Kasım). Altın Destan. *Doğu, C.VII*, (S.35-36).

- Gökalp, Z. (1948, Mart 31). Ziya Gökalp'e Göre Millet Nedir? *Çınaraltı*, (S.3).
- Gökalp, Z. (1968). *Türkçülüğün Esasları* (7. Baskı). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Gökalp, Z. (1976). *Türkleşme, İslamlaşmak, Muasırlaşmak*. Ankara: Kültür Bakanlığı
Ziya Gökalp Yayınları.
- Gökçeler, O. (2018). *1946-1950 Yılları Arasında İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı ve Yönetim Anlayışı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güler, Y. (2009). *Marşlall Planı ve Türkiye'de Marshall Planı'nın Uygulanışı*. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi
YÖKTEZ.
- Gündoğdu, A., & Güler, C. (2017, Mayıs 1). Kazakistan'ın Bağımsızlığının Tanınma Süreci ve Türk Kamuoyundaki Yankıları. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. XXXVI, (S.61), s. 75-94.
- Gündüz, A. (2005, Ocak 1). 1917 Bolşevik İhtilâlinin Türk Dünyasındaki Yansımaları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, s. 1-12.
- Gürün, K. (2010). *Türk- Sovyet İlişkileri (1920-1953)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Hayit, B. (1971). *Komünizm ve Türk Dünyası*. Ankara: Altın Ok Matbaası.
- Hayit, B. (1975). *Sovyet Rusya Emperyalizmi ve Türk Dünyası* (1. Baskı). Ankara: Güven Yayınları.
- Hayit, B. (1995). *Türkistan Devletlerinin Milli Mücadeleleri Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Heyd, U. (2023). *Türk Milliyetçiliğinin Temelleri: Ziya Gökalp'in Hayatı ve Eserleri*, (C. Meriç, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.

[https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/detay/1438/Yusuf_Ziya_Orta%C3%A7_\(1895-1967\)](https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/detay/1438/Yusuf_Ziya_Orta%C3%A7_(1895-1967))

(Erişim Tarihi: 29.11.2024).

Hikmet, A. B. (2012). *Asya'da Beş Türk*. Ankara: Ötüken Yayınları.

Hüner, T. (2012). *İsmet İnönü'nün Dış Politikası (1938-1950) İkinci Dünya Savaşında Türkiye*. İstanbul: Kaynak Yayınları.

İlk Türk Dili Kurultayı. (1932, Kasım). *Azerbaycan Yurt Bilgisi*, (S.10), s. 1-2.

İnan, A. (1939, Haziran). Altay ve Yenisey Türkleri'nin Tarihi. *Bozkurt, C.I*, (S.2).

Kara, A. (2012, Nisan 23). *Özbekistan'dan Gelen Bir Haber*. TİKA: <https://tika.gov.tr/detail-ozbekistandan-gelen-bir-haber/> (Erişim Tarihi: 18.12.2023)

Karabulut, K. (2010, Şubat 27). 11 Teşrinsani 1942 Tarihli Varlık Vergisi'ne Bir Bakış. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, C. XI*, (S.27), s. 325-339.

Karaköse, N. (2012). *Nuri Paşa (Killigil) (Enver Paşa'nın Kardeşi)*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Karaosmanoğlu, Y. K. (1968). *Politikada 45 Yıl*. Ankara: Bilgi Yayınevi.

Karataş, Ö. (2021, Haziran 30). 1916 Türkistan Milli Ayaklanması Sırasında Zorunlu Göç Süreci: Yedisu'dan Çin'e Çin'den Yedisu'ya. *Rusya Araştırmaları Dergisi(5)*, s. 59-84.

- Karauğuz, T. A. (1942, Ekim). DOĞU'ya. *Doğu, C.I*, (S.1).
- Karauğuz, T. A. (1943, Temmuz- Ağustos- Eylül). Cengiz ve Büyük Türklük. *Doğu, C.II* (S.9-10-11).
- Karauğuz, T. A. (1945, 25-27). Türk Atı. *Doğu, C.IV*, (S.25-27).
- Karauğuz, T. A. (1950, Eylül-Ekim). Okurlarımızla Başbaşa. *Doğu, C.XV*, (S.82-96).
- Kaymaz, İ. Ş. (2021, Şubat 12). *İsmail Suphi Soysallıoğlu (1884 –1967)*. Atatürk Ansiklopedisi: <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ismail-suphi-soysallioglu-1884-1967/> (Erişim Tarihi: 02.01.2024)
- Kaynar, Ö. (2019). *Çınaraltı Mecmuası İzleğinde Popüler Tarih*. Ordu: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- <http://kaynakca.hacettepe.edu.tr/kisi/77887/mehmet-saray> (Erişim Tarihi: 10.05.2024)
- Khalid, A. (2009). Culture and Power in Colonial Turkestan. *Cahiers d'Asie centrale Le Turkestan Russe: Une Colonie Comme Les Autres ?*, s. 413-447.
- Kılıç, A. T. (1941, Eylül 6). Türkçülük. *Çınaraltı, C.I*,(S.5).
- Kırimer, C. S. (1944, Şubat- Mart). Bizde İdeal ve İdeoloji Buhranı Var mıdır? *Doğu, C.III*, (S.16-17).
- Koçak, C. (2012). *İktidar ve Demokratlar; Türkiye'de İki Partili Siyasi Sistemin Kuruluş Yılları (1945-1950) Cilt: 2*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Koçar, Ç. (1990). Çukurova'nın Kurtuluşuna İştirak Eden Türkistanlılar. *XI. Türk Tarih Kongresi. VI*, s. 2377-1391. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Koşay, H. Z. (1948, Mart 17). Dil bahisleri: Bir Adım Daha. *Çınaraltı*, (S.1).

- Kumru, C. (2024, Ocak 31). Muhaceretteki Türkistanlıların Sesi: Türkistan Türk Gençler Birliği (TTGB). *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (S.35), s. 365-378.
- Kurtuluş, R. (1939, Haziran). Ayın Yazıları, Hadisleri. *Bozkurt, C.I*, (S.2).
<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/akin-tahir-karauguz> (Erişim Tarihi: 18.11.2024).
- Milli Şefimizin Gençliğe Hitabı. (1944, Mayıs 27). *Çınaraltı, C.VI*, (S.140).
- Milli Şef'in Gençliğe Hitabı. (1944, Nisan- Mayıs). *Doğu, C.III*, (S.18).
- Milliyetçilik Konuşan Recep Peker. (1947, Kasım- Mart). *Doğu, C. IX*, (S.48-52).
- Mirkelâmoğlu, A. (1948, Ocak). Yeni Bozkurt Ve Biz. *Yeni Bozkurt*, (S.25-1).
- Moğollar Çingiz ve Türklük. (1942, Mart 5). *Bozkurt, C.II*, (S.13).
- Mustafa Kemal, A. (2008). *Atatürk'ün Görüş ve Direktifleri*. İstanbul: Türkiye Tekstil Sanayi İşverenleri Sendikası Kültür Yayayınları.
- Mustafayev, S. (2021, Mayıs). Çok Partili Hayata İlk Adım: Millî Kalkınma Partisi ve Nuri Demirağ. *Tarihçi, C.I(S.2)*, s. 187-208.
- Nizamoğlu, A. (2023). *II. Meşrutiyet Yıllarında Orman Politikaları ve Ormancılık Algısı (1908-1918), Doktora Tezi*. Kırşehir: YÖKTEZ.
- Nizamoğlu, A. (2023). *II. Meşrutiyet Yıllarında Orman Politikaları ve Ormancılık Algısı (1908-1918)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Oran, B. (2009). *Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar Cilt: I*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Orhon, O. S. (1941, Ağustos 9). İdeal. *Çınaraltı, C. I*, (S.1).

- Orhon, O. S. (1943, Ekim 2). Koynumuzda Beslediklerimiz! Milliyetçilik- Irkçılık Yine Birkaç Söz. *Çınaraltı, C.V*, (S.110).
- Orhon, O. S. (1944, Nisan 22). Türkçülere İftira. *Çınaraltı, C.VI*, (S.135).
- Orhon, O. S. (1948, Ekim). Ziya Gökalp. *Doğu, C.XII*, (S.71).
- Orkun, H. N. (1940, Temmuz 15). Turan Sözüünün Aslı. *Bozkurt, C.I*, (S.4).
- Orkun, H. N. (1941, Kasım 1). Bugünkü Türkçülüğün Esasları. *Çınaraltı, C.I*, (S.13).
- Orkun, H. N. (1942, Mart 7). Bugünkü Türklüğün Esasları: Dil İnkılabı. *Çınaraltı, C.II*, (S.31).
- Ortaç, Y. Z. (1941, Ekim 18). İki Sınır. *Çınaraltı, C.I*, (S.11).
- Ortaç, Y. Z. (1941, Ekim 18). İki Sınır. *Çınaraltı, C.I*, (S.11).
- Ortaç, Y. Z. (1948, Mart 17). Her Şeyin Üstünde. *Çınaraltı*, (S.1).
- Ölçekçi, H. (2016, Temmuz 22). Milliyetçi Fikir Dergiciliği Yayınlar Bibliyografyası. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (S.42), s. 266- 297.
- Özacun, O. (2013, Ocak 10). Siyaset Tarihimizde Milli Kalkınma Partisi. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, (S.2), s. 205-233.
- Özbek, H. S. (1940, Temmuz 15). Bizce. *Bozkurt, C.I*, (S.4).
- Özkaynak, Z. (1943, Şubat- Mart- Nisan). Bugünkü Türkistan ve Yakın Mazisi, Milliyet İdeali ve Top Yekûn Milli Terbiye. *Doğu, C.I*, (S.5-6).
- Özkaynak, Z. (1949, Kasım- Aralık- Ocak- Şubat). Doğu Pakistan'da. *Doğu, C.XIII*, (S.72-75).

- Özoğlu, A. (1939, Mayıs 3). Fotoğraf Sergisi. *Bozkurt, C.I, (S.1)*.
- Öztekin, H. (2018, Ocak 30). 1944 Irkçılık - Turancılık Davası ve Basındaki Tartışmalar. *Selçuk İletişim, C.XI(S.1), s. 212-236*.
- Purtaş, F. (2015). TÜRKSOY. T. Demirtepe, & m. Yılmaz (Ed.), *Türk Cumhuriyetleri ve Topulukları Yıllığı 2013* (s. 593-598). Ankara: SFN Yayıncılık.
- R. Oğuz Türkkkan: Türkçülüğe Giriş. (1940, Aralık 21). *Bozkurt, C. I, (S.9)*.
- Resulzade, M. E. (1929, Aralık). Rusya Köleliğinde. *Odlu Yurt, (S.10)*.
- Rusya'daki İhtilal Henüz Bitmemiştir: Rusya Emperyalizmi Dünya'ya Yayan Bir Yerdir. (1951, Mart 13). *Milliyet*.
- Saray, M. (2014). *Türk Dünyasında Neler Oldu?* İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Saray, M. (2017). *Türk Dünyasında Dil ve Kültür Birliği*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Sağlam, S. (2021, Mart 3). Ziya Gökalp (1876 – 1924). Atatürk Ansiklopedisi: [https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/detay/84/Ziya-G%C3%B6kalp-\(1876-%E2%80%93-1924\)](https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/detay/84/Ziya-G%C3%B6kalp-(1876-%E2%80%93-1924)) (Erişim Tarihi: 15.11.2024).
- Seyfettin, Ö. (1942, Mart 7). Bir Çocuk Nasıl Türk Milliyetperveri Olur? Türkün İstikbali. *Çınaraltı, C.II, (S.31)*.
- Seyfettin, Ö. (1942, Ekim). Mehmet Emin. *Doğu, C.I, (S.1)*.
- Sinan, A., & Namal, Y. (2021). *Türkçü Neşriyatın Etkili Bir Örneği: "Doğu Dergisi"* *Bibliyografyası*. (Y. E. Tansü, Dü.) Ankara: İksad Yayınları.
- Stalingrad Muharebesi: Almanlar Yeni Bir Hücuma Geçtiler. (1942, Ocak 15). *Türk Sözü*.
- Şamlı, E. (2018, Aralık 9). Bir Türkçünün Portresi: Reha Oğuz Türkkkan, *Türklük Bilimi*

Araştırmaları (44), s. 193-214.

şahin, E., & Tunç, B. (2015, Ocak 13). Demokrat Parti'nin Kuruluş Süreci ve DP – CHP Siyasi Mücadelesi (1945-1947). *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi (SKAD)*, C.I, (S.2), s. 31-69.

şehrimizde Meydana Çıkarılan Gizli Cemiyet, *Cumhuriyet*, (1944, Mayıs 19).

şeker, K. (2011, Haziran 1). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. *İnönü Dönemi Basın Hayatı ve 1948-50 Arasında CHP ile Muhalefet Arasında Basın Alanında Yaşanan Tartışmalarda Merzifon Örneği*(13), s. 39-54.

(1922). T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi 30-18-1-1, 4 - 47 - 19.

(H-07-02-918). T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi /TS.MA.e/ 759 - 92.

Taşkıran, C. (2020). Türkiye-Azerbaycan İlişkileri. H. Acar (Ed.), *Geçmişten Günümüze Türkiye Orta Asya İlişkileri* (s. 1-30). Ankara: Nobel Yayınları.

Tataç, Z. (1943, Şubat- Mart- Nisan). Güzel Sanatlarda İlham Kaynağımız Ne Olmalıdır? *Doğu, C.I*, (S.5-6), s. 31.

Taymas, A. B. (1948, Ekim). Ziya Gökalp'in Türkçülüğü. *Doğu, C.XII*, (S.71).

Tekin, F. (2008). Özbek Türkçesinin Latin Alfabesi Esasındaki İmlası Üzerine. *Uluslararası Türkçe ve Türk Dili, Edebiyatı ve Tarihi Dergisi*(3), s. 604-616.

TİKA. T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı: <https://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/hakkimizda-14649> (Erişim Tarihi: 25.05.2025).

- Togan, A. Z. (1981). *Bugünkü Türkili (Türkistan) ve Yakın Tarihi Kuzey ve Batı Türkistan* (2. Baskı). İstanbul: Enderun Yayınları.
- Togan, Z. V. (1955, ocak). Sovyetlerin Türkistanda Tatbik Ettikleri Siyasetin Son Safhaları. *Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Tarih ve Kültürünü Tetkik Enstitüsü Dergisi*(S.1), s. 5-21.
- Togan, Z. V. (2012). *Hatıralar*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Tonga, N. (2004). *Çınaraltı Dergisi Etrafında Oluşan Edebi Muhit*. Ankara: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Tonga, N. (2007, Eylül 28). Çınaraltı Mecmuası Üzerine . *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, s. 1-6.
- Topsakal, İ. (2012, Haziran 7). Rus İmparatorluğunda Yeni Ortodoks Yapılanma: İlminskiy ve Sistemi 1860-1917. *Tarih Dergisi*(51), s. 47-71.
- Tunç, P. (2023, Kasım 30). Orhan Seyfi Orhon (1890-1972). *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tarih Dergisi*, VI(2), s. 211- 221.
- Turanlılar ve Pan-Turanizm'in El Kitabı*. (2013). (G. Durgun Bayraktar, & Ş. Durgun, Çev.) Ankara: Binyıl Yayınevi.
- Türk, V. (2022, Eylül 25). 1926 Bakü Türkoloji Kurultayı. *Düşünce Dünyasında Türkiz*, III(17), s. 25- 42.
- Türkçülerin Gecesi. (1940, Aralık 21). *Bozkurt*, C. I,(S.9).
- Türkçülük Anketimiz. (1943, Mayıs- Haziran). *Doğu*, C.II, (S.7-8).
- Türkkan, R. O. (1939, Mayıs 3). Türk Anaları! Sizden Bekliyoruz. *Bozkurt*, C.I, (S.1).

- Türkkan, R. O. (1940, Eylül 26). Türkçüleri Tanıyalım 2: Atsız. *Bozkurt, C.I*, (S.6).
- Türkkan, R. O. (1940, Temmuz 15). Türkçülük Deyince Ne Anlarız? *Bozkurt, C. I*, (S.4).
- Türkistan Gecesi. (1940, Mayıs- Haziran 28). *Bozkurt, C.I*, (S.3).
- Türkmen, İ. (2023). Geleneksel Türk Kültürü İçerisinde Hayvan Figürleri:: Kurt Örneği. *Uluslararası Yunus Emre Sosyal Bilimler Dergisi*, (S.7), s. 1-8.
- Türkmen, İ. (2024). *Muhacir Rusya Türkleri Basınında Sovyet Emperyalizmi*. İstanbul: Akademik Bilim Yayınları.
- Tüzün, S. (2005). *İkinci Dünya Savaşı'nda Türkiye'de Dış Türkler Tartışmaları (1939-1945)*. Isparta: Fakülte Kitabevi Yayınları.
- Uçar, F. (2007). *Dış Türkler: Türk Dünyası'nın Parlayan 5 Yıldızı Orta Asya Türklüğünün Tarihsel ve Kültürel Yapısı*. Ankara: Fark Yayınları.
- Ulu, C. (2014, Mayıs 01). Osmanlıda Alfabe Tartışmaları ve Latin Alfabesinin Kabulü Sürecinde Mustafa Kemal'in Çıktığı Yurt gezileri: Tekirdağ Örneği. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.33, (S.55), s. 277- 302.
- Urazoğlu, Z. (1942, Ekim). Ders İçinde Ders. *Doğu, C.I*, (S.1).
- Ünalp, F. R. (2023, Aralık 18). Türkiye- Azerbaycan Diplomatik İlişkilerinde Haydar Aliyev Dönemi: 'Tek Millet İki Devlet'. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, (S.60), s. 184-195.
- Üstüner, A. (2024). *Türkçenin Tarihi Gelişmesi*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Weisband, E. (2000). *İkinci Dünya Savaşında İnönü'nün Dış Politikası*. (M. A. Kayabal, Çev.) İstanbul: Çağdaş Matbaacılık ve Yayıncılık.

Yalçın, A. (1939, Haziran). Sosyal Buhranın Sonu. *Bozkurt, C.I, (S.2).*

Yavan, M. (2019). *Türkistan Siyasi Fikiri Önderlerinden Osman Kocaoğlu (1878-1968): Hayatı ve Faaliyetleri.* İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi YÖKTEZ.

Yeni Harflerimiz, *Cumhuriyet*, (1928, Ocak 1).

Yeshmetova, B. (2020, Ekim 26). Özbekistan'ın Latin Alfabesine Geçiş Süreci Ve Alınacak Dersler. *Ahmet Yesevi Üniversitesi Avrasya Araştırma Enstitüsü(278).*

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yurdakul, M. E. (1945-1946, Aralık- Ocak). Irkımın Türküsü. *Doğu, C.VII, (S.37-38.)*

Yüksel, Ç. *Teşkilât-ı Mahsusa.* Atatürk Ansiklopedisi: <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/teskilat-i-mahsusa/> (Erişim Tarihi: 31.03.2024).

Zorlu, Y., & Temel, F. (2019, Aralık 12). Türkçü Fikir dergisi “Doğu” ve CHP İlişkisi (1942 1945). *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, VIII(2), s. 347-364.*

Tablo 1. : İnönü Döneminde Yayın Yapan Milliyetçi Dergiler

İNönü Döneminde Yayın Yapan Milliyetçi Dergiler	Yayın Yılları	Sayı Adeti
Altın Işık	1947	8
Atsız Mecmua	1931-1932	17
Bozkurt	1939-1942	16
Bozok	1949	2
Bucak	1945-1946	13
Büyük Doğu	1943	
Çağlayan	1945-1946	29
Çağlayan	1943-1944	13
Çınar	1941	7
Çınaraltı	1941-1948	161
Davran	1948	11
Doğu	1942-1951	106
Doğu Çocukları	1944	2
Düven	1947	2
Ergene	1946-1948	8
Ergenekon	1938-1939	4
Ergenekon	1947	10
Ergenekon	1942	6
Feryad	1949	2
Filiz	1947-1949	28
Genç Türk Dili	1943-1944	9
Gençlik/İnkılâpçı Gençlik	1938-1940	56
Gençlik/İnkılâpçı Gençlik	1941-1943	88
Gökbörü	1942-1943	13
Güzel Yurt Mecmuası	1947-1969	126
Hakimiyet Milletindir	1948	2
Hareket	1939-1982	187
Hür Fikirler	1948-1946	11
Hür Söz	1947	2
İbret	1950	5
İleri Yurt	1945-1946	11
İnkılap	1946-1953	1547

Kalem	1948-1950	15
Kara İnci	1941-1942	12
Kızılelma	1947-1948	16
Kopuz	1939-1940	9
Kopuz	1943-1944	13
Küçük Gazete	1947-1948	7
Kür Şad	1947	5
Meşale	1947	9
Millet	1942-1944	24
Millet Postası	1948-1949	50
Millet Sözü	1948	6
Milletin Sesi	1947-1950	
Milli Birliğin Sesi	1948	2
Milli Birlik	1949	3
Milli İnkılap	1948	3
Mücadele	1947	6
Orhun	1933-1944	16
Orkun	1950-1952	
Öz Kalkınma	1948	34
Özleyiş	1946-1947	7
Serdengeçti	1947-1962	33
Şark Yolu	1946-1948	44
Tanrıdağ	1942	18
Tanrıdağ	1950-1951	7
Türk Amacı	1942-1943	8
Türk İstanbul	1948	6
Türk Sazı	1943	1
Türke Doğru	1945-1948	35
Türkeli	1946-1947	4
Türklük	1939-1940	
Uyan	1949-1950	
Üniversite	1948-1949	
Veto	1948	5
Yayla	1944-1946	45
Yeni Birlik	1938-1939	
Yeni Bozkurt	1948	7
Yolumuz Demokrasiye Doğru	1947	19

Tablo 2. : Bozkurt Dergisi'nde Yazısı Bulunan Yazarlar ve Yazıları

Bozkurt Dergisi'nde Yazısı Bulunan Yazarlar ve Yazıları	
Yazar	Yazı Başlıkları
A. Nurullah BARIMAN	“Ferdî ve Siyasi Ahlak”, “Beşinci Kolun Gizli Memuru: Alkol”, “Türk Kadınları İş Başına”, “Fin Kahramanlığından Sahneler”, “Kahraman Kadınlar”, “İçtimâî Yaramız”
Abdülhak ÖZOĞLU	“İstekler: Fotoğraf Sergisi”
Abdülkadir İNAN	“Ülkeler: Altay-Yenisey Türkleri”, “Altay ve Yenisey Türkleri'nin Tarihi”, “Rus Mekteplerinde Edebiyat Dersleri”, “Türkler: Yakut (Saxa) Türkleri”, “Tuba (Urenha) Türkleri”, “Sagay Türkleri (Abakanlılar)”, “Türkler – Kırgızlar”, “Kırgızlar”, “Türkler – Karakalpaklar”, “Kitaplar”, “Kazak - Kırgız Türkleri”, “Kazak - Kırgız Türkleri 2”
Abdülkadir KARAKAN	“Bir Mektup”
Adnan ÖNELÇİN	“Kopuz”, “Seni Bir Peri Bekler”
Ahmet DOĞAN	“Hepimize Düşen Vazifeler”
Akdes Nimet KURAT	“Çanakkale Zaferinin Rusyadaki Türkler Üzerinde Etkisi”
Al Temur KILIÇ	“Niçin Milliyetçilik”
Ali Haydar YEŞİLYURT	“Çanakkale”, “İstiklal Ülküsü”
Ali İhsan SÂBİS	“18 Mart 1915 Zaferi”, “Rüyada Gördüğüm Nurlu Şehit”
ALPASLAN	“Nüfus ve Aile”
Arif Nihat ASYA	“Tehdit Mektuplarından: Alkışlar”, “Zelzele”, “Bayrak”, “Yaşamak”, “Ayetler”
ATAK	“İngilizlerin Resmi Tarihi”
ATSIZ	“Yakarış”, “Sarı Zeybek”, “Kan ve Uruk Şartı: Tarihin Verdiği Ders”, “Ecce Canis”, “Kahramanlık”, “Şahane Bir Türkçe Öğretmeni”, “İki Yıl Dönümü”, “Ahlâk”, “Bozdoğanla Sarı Yılan”
Aydın YALÇIN	“Sosyal Buhranın Sonu”
Azerbaycanlı İ. G.	“Rusya'dan Nasıl Kaçtım?”
Behçet Kemal ÇAĞLAR	“Ordulu Bağrıyanıktan Ankaralı Aşık Ömere”
Bekir TÜNAY	“Koşma”
Belirtilmemiş (Yazarı Yok)	“Sosyal Tenkitler: Komünizmin Tenkidi”, “Milliyetçi Hayatlardan Sahneler”, “Nasıl Bir Dil İstiyoruz?”, “Aylık Olgular”, “Kitaplar”, “Türkçüleri Tanıyalım: 1-Dr. Rıza Nur”, “Gençlik Dergisine”, “Bozkurtların Türküsü”, “Türk Irkçılığını Almanlardan Taklit Sananlara Cevaplar”, “Prof. Mahmut Esat Bozkurt'u Dinlerken”, “Türk Irkçılığını Taklit Sananlara Cevap”, “İrkçilik Aleyhdarlarıyla Münakaşalar”, “Okuyucularımıza, Ahısdağı Bavruma”, “Bozkurt'un Muazzam Bir Teşebbüsü: Türklük Ansiklopedisi”, “Kılıçık”, “Bozkurt”, “Bozkurtçular ve Başkaları”, “Bozkurt Çözümlüğü Türler”, “Charles- Roux'nun Hatıralarından Parçalar”, “Dünya Savaşında Çanakkale”, “Birinci Cildin

	İçindekiler”
Besim ATALAY	“Türkçe Bozuluyor”, “Radyo ve Türkçemiz”, “Ülkünü Bil”
BOZKURT	“Ergenekondan Çıkan Bozkurt”, “Türkçülerin Şimdiki Baş Vazifesi: 5inci Kola Dikkat”, “Cumhuriyet 17 Yaşında”, “Üzerlerindeki Şüpheyi Dağıtmak İçin Beşinci Koldan Bahsedenerler!”, “Türklük Bekliyor”, “Bozkurt”, “Gençlik Dergisinden Tavzih İstiyoruz”, “Sayın İnönü'den Dileğimiz”
BOZKURTÇULAR	“Serteller Faaliyette”, “Ergenekon’dan Çıkış!: Dün - Bugün – Yarın”, “Tan Cevap İstiyormuş”
C. S. F.	“Namık Kemal: Hayatı ve Hayatından Parçalar”
C.B.	“Bu da Bir Noktai Pazar!”
Celal DİNÇER	“Çanakkale’nin ve Boğazların Tarihine Bir Bakış”
Cemal Oğuz ÖCAL	“Mehmetçik’lerin Türküsü”, “Milli Kin”, “Senfoni”, “Oğluma Öğütler”, “Müsterih Ol”, “Savaşa Giderken”, “Mehmetçik’ten Anasına Hudut’tan Mektup”, “Marş Müsabakamız”, “Bozkurt Yavrularının Türküsü”, “Benim Soyum, Çanakkale’ye Doğru”
ÇIĞIRDAN	“Mazimizle Alaydan Ne Zaman Vazgeçecekler?”
Cihat BABAN	“Büyük Devletlerin Büyük Hazırlık Devreleri”
Claude SERVET	“Türkistan’ın Yakın Tarihi”
Ekrem SALVUZ	“Tarlada Çalışana”
Elmas YILDIRIM	“A Dost”
Ercüment Ekrem TALU	“Çanakkale Zaferi”
ERGENEKON KÖYLÜSÜ	“En Büyük Dava: Türk Köylüsü”
ERGENEKONCU	“Türk Tarihinde Dil Davası”, “Korkunç Bir Keşmekeş: Dilimiz”
F. Özdemir	“Şaşkın Yolcuya”
Feridun ANKARA	“Köylüyü Hangi Münevver Kurtaracak”
Fethi TEVETOĞLU	“Çoruh ve Ben”, “Aradığım”, “Fedai”, “Düğün Günü Gelince”, “Türkçülükte Milli Kin”, “Türkçülükte Borç ve Alacak”
G. LAGRANGE	“Almanya’nın Zirai Kalkınma Siyaseti”
Halûk SEREN	“Dağlarda Geçti Gençlik”, “Gidiyorlar”
Hamza Sadi ÖZBEK	“İşiltılardan”, “Bizce”, “İşiltılar”, “Ülküsüz Bana Dünya Nasıl Gelirdi?”, “Oralının Dilinden”, “Biri Daha”, “Atatürk’ün Yası ve Küçük Zeki”, “Seni Duymadığım Gün”, “Seni Duyduğum Anda”, “Ülküm! Gülüm !”
Henri DANJOU	“Fin Kahramanlığından Sahneler”
Hikmet TANYU	“Orda Ne Var?”, “Türk”
Hikmet TANYU	“Türk”
Hüseyin Namık ORKUN	“İsviçre’de Hun Türkleri”, “Her Irkın Üstünde Türk Irkı”, “Toharlara

	Dair”, “Toharların Tarihine Dair”, “Turan Sözü’nün Aslı”, “Türk Tarihinde Kahramanlık”, “Yaşayan Türkçüler: Velet Çelebi İzbudak”, “Bir İzah”, “Yaşayan Türkçüler: Necip Türkçü”, “Türk Bayrağı”, “Yaşayan Türkçüler: Besim Atalay”, “Ziya Gökalp ve Tarih”
İ. Hakkı GEYLÂN	“Düğün”
İ. Hakkı YILANLIOĞLU	“Sevgili”
İsmet Rasim TÜMTÜRK	“Tehlikeli Hava”, “Büyük Adam Ne Demektir?”, “İnsaniyetçilik”, “Dil İşimize Toplu Bir Bakış”, “Komünistler”
İzzet Yolalan	“Kendi Cennetimde”, “Erkekleşen Kadınlar, “Birlik Türküsü”, “Siz Nesiniz?”
KANDEMİR	“Aziziye Tabyası”
Kazım Feyzi OZANER	“Anneme Mektup”
Kemal ÖZDEŞ	“Oğluma Öğütler”, “İdeal Türk Kadını”
Kerim YUND	“Biz Kimiz”, “Akdeniz”, “At Üstünde”, “Ozan”, “Savaş”
KILÇIK	“Kılçık”, “Darılmaca Yok!”, “Darılmaca Yok!”
M. Fahrettin ÇELİK	“Ergenekon Bayramı”
M. Sami KARAYEL	“Tan’a Cevabımız”, “Nerelisin?”, “Osmanlı Türkleri Tarihinde Devşirmeler”
Maurice BERRES	“Paul Deroude Bir Mitingde”
Mehmet AKİF	“Çanakkale Savaşı”
Mehmet Emin YURDAKUL	“Ona Ölüm”
Mehmet ÖZTÜRK	“Arayan Adam”, “Mücrimlerin Sesi”, “Kokainin Tercümesi”, “Arayan Adam”
Mehmet Sadık ARAN	“Ergenekon Bayramı”, “Mefkure-Ülkü”
Mustafa AKANSEL	“Türk Irkı Hakkında Bir Tetkik”
Mustafa Kızılsu	“Egede Akşam”, “Adalar”
Muzaffer YERSEL	“Karaca Oğlan Gibi, İstedğim”
N.H.T.	“Mehmet Onbaşı ile Bir Konuşma”
Namık KEMAL	“Muhammes”
Nebil BUHARALI	“Yeni Nesil ve Ahlak”
Necip Ali KÜÇÜKAY	“Hadiseler: Ahlak Bozukluğu”, “Cevaplar: Ziya Gök Alp'a Saldıranlar”
Nejdet SANÇAR	“Namık Kemale Saldıranlar!”, Tevfik Fikret Meselesi, Moda Afeti, Tarihte Türk- İtalyan “Savaşları”, “Türklük ve Kahramanlık”, “İlteriş Kutluk Kağan”
Nuriman KARABAĞ	“Hasretim Vatan”, “Uzaktaki Kardeşime”
Nusret KÖYMEN	“Köycülük Ülküsü Türkçülük Ülküsüdür”, “Türk Köylüsü Çıkrık

	Başına!”, “Köylü Hanı”, “Fikrini Yayınız!”
O. BOZKURT	“Beyoğlu Halkevinin Adı Pera Halkevi Olmalıymış, “Kültür Hayatımızda Öz Türklük Şart”
Orhan BABAOĞLU	“Haydi”
Orhan ÖZİL	“Çanakkale’nin Aziz Şehidi”
Orhan Şaik GÖKYAY	“Budin Türküsü”
Orhan Seyfi ORHON	“Tehlike, Trajedi”
Osman ATİLA	“Yakarış”
Osman TURAN	“Soyadlar Meselesi”, “Çingiz”, “Moğollar ve Türklük”
Peyami SAFA	“Milli Birlik ve Milli Teazzuv”, “Kavanoz Çocukları”, “Kavanoz Çocukları İçin”, “İnsan Yok”, “Millet Var”, “Milli İdealimiz Apartman Yaptırmak mıdır?”, “Sözde Türkler”, “Çanakkale”
Reha KURTULUŞ	“Anav Kültürünü Yaratan Irk Hangisidir?”, “Ayn Yazıları”, “Hadiseleri”,” Ordusunu Teslim Eden Kumandan”, “Tenkit Edemeyen Münekkit”, “Dikkat! Gene Ürüyorlar!”, “İki Büyük Gaf”, “Hâlâ Akıllanmamış”
Reha Oğuz TÜRKKAN	“Türk Anaları Sizden Bekliyoruz”, “Avrupa Notları: Hız”, “Türklük Mecmuasında Bir Yazı”, “Va Nu. Nun. Hezayanları”, “İçimizdeki Şeytan”, “Türkçülük Deyince Ne Anlarız”, “Ülkü ve Hayat: Hakiki Bir Hayat Hikaye”, “Gürcülerin Irkı Hakkında”, “Savaşçılık: Savaş Bir Felaket Midir?”, “Türkçüleri Tanıyalım: 2 – Atsız”, S”on Vaziyetler Karşısında Türkçüler”, “Türk Tarihi”, “Kan Değişmedikçe Fıtrat Değişmez”, “Gene mi Bozkurt?”, “Kastamonu”, “Bozkurtçu’nun Amentüsü”, “Bozkurt Çözümlüyü Turlar III”, “Çizmeden Yukarı Çıkan Muharir”, “Finler ve Estonlar”, “Okuyucu Mektupları”, “İrkçilik Aleyhtarlarıyla Münakaşalar”, “İstiklâl Mantık Mefhumu Olamaz”
Reşat Ş. AKÜN	“Eğer Biz Savaşırsak”
S. RONAR	“Türkler I”
Şakir ÜLKÜTAŞIR	“Ağa Kelimesinin Dil, Tarih Bakımından Mana ve Mahiyeti”
Sami N. ÖZERDİM	“Ne Çıkar?”, “Yurt Türkleri”, “Koşma”, “Bir Köy Öğretmeni Nasıl Çalışır”, “Kimdir Bunlar”
SAN’AN	“İlk ve Son Söz”, “Seven ve Sevgi”, “Nasıl Konuşuyorum?”
Şüreyya AYGÜN	“Biyoloji Gözüyle Irk Sağlığı ve Saf Irklar Meselesi”
Tahir OLGAÇ	“Nereye?”
ULUS	“Türkçülerin Gecesi”
Uslu Ozan	“Andımız”, “Kızıl Elma”
Vefik Vassaf AKAN	“İrk Hıfzısıhhası: Kemiyet ve Keyfiyet Felsefesi”, “İrk Hıfzısıhhası”
Yusuf KADIGİL	“Türkmen Kızı”, “Özbek Oğlu”, “Atamdan Kalan”, “Azimim!”, “Yarın Gine”, “Çanakkale:1915 Şehitlerine”, “A. Dost”

Yusuf Ziya ORTAÇ	“Hırsız Var”, “Öyle Bir Günde”
Zeki SOFUOĞLU	“Savaş Zamanında Geri Hizmeti”, “Ses”
Zeki Velidi Togan	“Türklerde Uruk (İrk) Bilgisi”, “Bozkurt İdarehanesine”, “İlhanilerin Tarihine Dair Yeni Bir Eser”, “Moğollar- Cengiz ve Türklük”
Ziya GÖKALP	“Şehit Haremi”, “Altın Yurt”

Tablo 3. :Yeni Bozkurt Dergisi’nde Yazıları Bulunan Yazarlar ve Yazıları

Yeni Bozkurt Dergisi’nde Yazıları Bulunan Yazarlar ve Yazıları	
Yazar	Yazı Başlıkları
Abdulkadir İNAN	“Rus İhtilâlinde Hatıralar”
Ahmet MİRKELEMOĞLU	“Yeni Bozkurt ve Biz”, “Kızıklar! Maskeler Aşağı!”, “Maskeler Aşağı”
Ali Haydar YEŞİLYURT	“Türk Büyükleri İçin: Bir Şeref Galerisi Yapılmasını İstiyoruz”, “Bir Şeref Galerisi İstiyoruz”
Arif COŞKUN	“Ülküdaşların Sahifesi: Rahat Dur”, “Askere “Gidiyorum”
Arif Nihat ASYA	“Bir Bayram Gününde”, “Fikir”, “Yangınlar Tarihi”, “Vagonlar”
Atâ OĞAN	“Yürü Hey”
Belirtilmemiş (Yazarı Yok)	“Türk Kültür Çalışmaları Derneği'nin İkinci Konferansı”, “And”, “Dikkat”, “Yeni Neşriyat”, “Bir Protesto”, “Okuyucularımızla Haberleşme”, “Bize Gelen Neşriyatlar”, “Ergenekon Bayramı İstanbul'da İlk Defa Kutlandı”, “Serteller Nerede?”, “Tebriz Radyosunda Azerî Türkçesiyle Şarkı ve Yayın”, “Bir Şairin Kara Talihi”, “Zeytin Ağacının Dalı (!)”, “Okuyucu Cevapları”, “Dikkat”, “Bozkurtuma”, “Milliyetçi Arkadaş”
Börte-Çine	“Bozkurt Soyu”
ÇAMURDANOĞLU	“Dağın Oğluyum”
Cezmi TÜRK	“Ülkücülük”, “Yamyam”, “Mareşal”
Elmas YILDIRIM	“Kalk Sevgilim”
Fethi TEVETOĞLU	“Ayna”
Fezâî	“Yaylada Bahar Başlıyor”
Fikret SEZGİN	“Atlılar”
GÖK-HAN	“Akın”
Hüseyin Emir ERKİLET	“Türkçülük Yollarında Birkaç Hatıra”
Halil UÇAR	“O Gün”, “Türk Oğlu”
Halûk KUNT	“Biziz”
Hâmit Macit SELEKLER	“Gazi Mustafa Kemal’e”

Hasan F. CANSEVER	“Milliyetçiliğin Psikoloji Bakımından Tetkiki”, “Kin ve Sevginin Millî Hayata Rollerini”, “Kin ve Sevgi'den”
İlhan DARENDELİOĞLU	“Babali'nin Bir Kozmopolit Dergisi”, “Komünizmle Mücadele”, “Dikkat”, “Türk Kültür Çalışmaları Derneği ile Bir Konuşma”, “Bir Konuşma”, “Solcu Hocalara Yazık Oluyormuş”
M. Zeki SOFUOĞLU	“Vatan Hainliği ve Siyasî Ahlak”, “Türk Milliyetçileri Artık Lüzumsuz Münakaşaları Bırakmalıdır”, “Sayın Baylar”, “Mugalatayı Bırakınız! Artık Yeter”, “Artık Yeter! Kalkın Ey Ehli Vatan Mı Diyelim?” “Artık Yeter!”
Mahmut Aydın ELBEYİOĞLU	“Bence”
Mehmet ALTUNBAY	“Fakat Rusya'ya Geline”
Mehmet Sadık ARAN	“Millî Kültür Meselelerindeki Cehaletimiz”, “Ergenekon Bayramı”
Münir SÖNMEZ	“Ülküdaşların Sahifesi: Hayatın Sonu”
Muzaffer EYUBOĞLU	“Türkçü Bir Parti Kurulabilir Mi?”, “Gençliğe Karşı Gösterilen Haksız İtimatsızlık”, “Mücadele Mi Müsamaha Mı?”, “Milliyetçilik Yolunda Bugünkü Durumumuz”, “Türkçü Bir Parti”
Ne. BE.	“Türk Ocakları Hakkında”
Necati BALAŞOĞLU	“Gözlerimizde Yaş”, “Ruhlarımızda Elem Var Kâzım Karabekir”, “Bugün”, “Mücadeleler ve Hakikatler”
Nejdet SANÇAR	“Laboratuvar Irkçılığı”
Osman ETİ	“Öksüz Rumeli! Bizim Rumeli!”
Refet KÖRÜKLÜ	“Ülküdaşların Sahifesi: Meydan Bizimdir”
Rıfat ÖZTOPRAK	“Türkçü Bir Şaire İthaf”, “Askere Gidiyorum”
S.N. ÖZERDİM	“Bir Hadise Üzerine”, “Bulgarlar ve Biz: Eski Bir Geziden Birkaç Not”, “Eski Bir Geziden Notlar”
Sadık OK	“Dinle”
SAN'AN	“Ergenekon Türküsü”
Sefa OGAN	“Vatan ve Mehmetçik”
Süleyman NURLU	“Sen ve Turan”
Ümit ÖLMEZ	“Alp Er Tunga”
Veli VAROL	“Yetiştirmesi Beklenen Gençlik”, “Üniversitelilerin Sesi”
Yeni Bozkurt	“Türkçe Metinler Adlı Kitaplar Hakkında”, “Bize Gelen Eserler”
Ziya İlhan ZAIMOĞLU	“Bizim Kızıl Çullular”

Tablo 4. :Çınaraltı Dergisi'nin 1. Döneminde Yazıları Bulunan Yazarlar ve Yazıları

Çınaraltı Dergisi'nin 1. Döneminde Yazıları Bulunan Yazarlar ve Yazıları	
Yazar	Yazı Başlıkları
A. Cenap KENT	"Kuşlar"
A. Hamit AKINLI	"İzmir Akşamları"
A. Muhtar KUMRAL	"Sancak"
Abdullah Zihni SOYSAL	"Hanlık Devrinde Kırım İlim ve Edebiyat", "Abdullah Oğlu Seyyid'i Ahmet Efendi", "Birinci Mengli Giray Han", "Hacı Selim Giray Han", "Habibullah Bin Devlet Şah Kırımı"
Abdülhak HAMİD	"Merkadi Fatihi Ziyaret"
Abdülhak Şinasi HİSAR	"Mehtapta Görünen Güzellikler"
Abdülkadir AÇIKALIN	"Biz!"
Abidin DAVER	"Kahramanlar"
Adnan BULAK	"Gurbetten Sesler", "Neydi O Düğün", "İçimden Sesler"
Ahmet Arslan ATA	"Efe"
Ahmet CAFEROĞLU	"Anadolu Seyahat Notlarından: Kars Vilâyeti", "Yeni Dünya Mecmuasına Bir Hatırlatma", "Afşar Aşireti"
Ahmet Esat SEVSEVİL	"Yeşil Bursa", "Yunusun Bağında", "Akşam"
Ahmet Hamdi BAŞAR	"Bir Medeniyetin Sonu", "Sayın General Erkilet'e"
Ahmet HAŞİM	"Haşim'den Nesirler", "Şiir Hakkında Bazı Mülâhazalar", "Bahar Çingeneler"
Ahmet KARGIN	"Varın, Uçun Turnalar"
Ahmet ÖZTÜRKER	"Bolu Dağlarına Mısralar"
Ahmet Süheyl ÜNVER	"Kendimiz ve Etrafımızdakiler", "Ressam Rifat Çeteci", "Üsküdarlı Ressam Ali Rıza"
Ahmet Şevket BOHÇA	"Hâtıra"
Ahmet Tufan ŞENTÜRK	"İğde Çiçeklerine"
Akşam Gazetesi	"Kafkasya"
Al Temur KILIÇ	"Bizim Ütopyamız", "Ütopyamızın İdeolojisi", "Harp", "İrkdaşlara"
Ali Canip YÖNTEM	"Genç Kalemler ve Ziya Gökalp", "Yazı Dili Münakaşaları", "Yazı Dili Münakaşaları", "Yazı Dili Münakaşaları", "Arapça Kelimelerin Milli Dehâsi", "Dilde Zenginlik", "Ömer Seyfeddin ve Değeri", "Bir Dili Zenginleştirilenler", "Ahmet Mithat Efendi Selânik'te", "Türkçe 'de Yazı Dili", "İki Rasih", "Netayic - il - Vukuat", "Muallim Cudi Efendi", "Halet Sait Efendi", "Nabi", "Saz Şairi", "Seyahat"
Ali Ferhan OĞUZKAN	"Batak", "Ragıp Hulusi Özdem"
Ali Hadi OKAN	"Muhteşem Süleyman'a"
Ali Haydar YEŞİLYURT	"Bozkurt Var Başımızda"
Ali KUBİLAY	"Ozanlar Konuşuyor"
Ali Rıza ÖZKAN	"Güzelleme"
Ali Zeki TANERİ	"Fahim Bey ve Biz"
Aşık BATTAL	"Muhabbetname", "Aşk Uğruna", "İlmül Edün"
ATSIZ	"Türk Tarihine Bakışımız Nasıl Olmalıdır?", "Hâtıralar", "Koca Ragıp Paşa, Haşmet ve Fitnat Hanım Arasında Şakalar", "Dilimizi Türkçeleştirmek İçin Ameli Yollar", "Türk Ahlakı", "Yarımın Türküsü", "Varna Meydan Muharebesi", "Büyük Günler", "İki Mühim Eser", "Alp Er Tunga", "Namık Kemal", "Mühim Bir Dergi", "Milli Şuur Uyanıklığı", "Türk Gençliği Nasıl Yetişmeli?", "İran Türkleri", "Türk Dilinde Ekler ve"

	Kökler”, “Dil Meselesi”, “Rıza Nur”, “Yeni Bir Selçuk Name”, “İki Onbaşı”, “Adana Fethinin Destanı”, “Fatih Sultan Mehmet”
Aziz ALPAUT	“Bozkurt Bayramı”
Aziz Neriman BİNİŞİK	“Bir Işık Bin Perdeden”
B.	“Gramer Meselesi”
Bandırmalı ÖZ AŞIK	“Turnam”
BARKIN	“Acem?”, “Anadolu'daki Hıristiyan Türklere Ait Araştırma”, “Anadolu'daki Hıristiyan Türklere Dair Araştırmalar (19-22 arasında devam eden bir seri)”, “Türklerin Elinde Arap Yazısı (24-28 Sayıları arasında devam eden bir seri)”, “Biz Avrupalı Değiliz”, “Delhi'den Üsküdar'a (49- 112. Sayıları arasında devam eden bir seri)”
Basri GOCUL	“Yuğ”, “Oğuz Hana Ağıt”
Bedri ALPAY	“Urfa'nın Yirmi Dördüncü Yıldönümü”
Behçet Kemal ÇAĞLAR	“Çımaraltı”, “Halk Denen Hazineye Doğru”, “Şair Behçet Kemal Çağların”, “Şair Behçet Kemal Çağların Mektubu”
Belirtilmemiş (Yazarı Yok)	“Kitaplar, Mecmualar”, “Vecizeler”, “Atatürk'ün Vecizeleri”, “Ömer Seyfeddin'e Dair Düşünceler”, “Refik Saydam'ın Ölümü”, “IV. Dil Kurultayı”, “Haftanın Fikirleri”, “Seçme, Güzel Şiirler”, “Haftanın Tarihi: Millî Şefimizin Samsunlulara Hitabesi”, “Göç”, “Yeni Neşriyat”, “Seçme Sözler (51. Sayıdan itibaren seri şeklinde çıkmıştır)”, “Seçme, Güzel Şiirler (49-118 arası devam eden bir seri)”, “Kitaplar, Mecmualar”, “Ayrılık Günlerinde”, “Seçme Sözler (51-146 sayıları arası devam eden bir seri)”, “Haftanın Tarihi (50-55. Sayılar arası devam eden bir seri)”, “Hafta Geçerken”, “Seçme, Güzel Şiirler Belirtilmemiş Konuşmalar Belirtilmemiş Düşünceler”, “Konuşmalar (66-145 sayıları arası devam eden bir seri)”, “Tasarruf Haftası”, “Artık Sabrımız Tükendi!”, “Ahmet Kemal Akünal”, “Rusya'daki Türklere Dair İki Mühim Tetkik”, “Çevir Düşmeyi”, “Zevkimizi Düşürmek İçin”, “Görüşler (74-146 arası devam eden bir seri)”, “Ömer Seyfeddin”, “Tenkid: Yeni Bir Edebiyat Kitabı”, “Hınç ve Sevgi”, “Haberler”, “İlim ve Cemiyet”, “Davalarımız”, “Türk Tarihinin Şeref Galerisi”, “Kara Kaplı Kitap”, “Fenerbahçe Mesiresi”, “Ahmet Haşim”, “İnsaniyetli Adam”, “Tan Gazetesi”, “Filozof Rıza Tevfik'le Konuştuk”, “Türkçülüğe Dair Anketimiz”, “Şiir Sayfası”, “Millî Şefimizin Yüksek Hitabesi”, “Yine Sesleri Duyulmaya Başladı”, “Maarif Vekilimizin Güzel Bir Nutku”, “Türk Rönesansı Ne Zaman Başladı”, “Gençler Ne Diyor?”, “Göz Yaşı”, “Bir Basın Meselesi Büyük Doğu Doğmadan Ölen Bir Mecmuanın Hikayesi”, “Askere Gidiyorum!”, “Bir Günlük Tan Gazetesinden”, “Barbaros Destanı”, “30 Ağustos Bayramında İzmir'de Başvekilimizin Nutku”, “Ben Böyle Severim”, “Biz Türk'üz, Türkçüyüz!”, “Resim Sergisinde 30 Gün”, “Nefret Etmek”, “Pınar”, “Tarihten Fıkralar”, “Millî Şefimizin Hitabesi”, “Köydeki Sevgiliye”, “İnönü Ansiklopedisi”, “Mehmet Kadir Keçeoğlu (Yaman Dede) Bay Diyamandı”, “Mahut Hıyanet Vesikası”, “Kırk Küsur Bin Lira”, “Türkün Kitabı”, “Hava-Cıva”, “Sayın Başvekilimizin Çok Mühim Bir Nutku”, “Tatlısu Frenkleri”, “Eşya Satışı”, “Propaganda ve Reklam”, “Halim Yağcıoğlu”, “Pazar Yeri”, “Çeşme İçin Şiir”, “Kara Haber Tez Gelir”, “Mahmut Esat Bozkurt”, “Milliyetçiliğe Dair”, “Gazeteler ve Mecmualar”, “Kıvılcım”, “Hece mi? Aruz mu?”, “Türk Edebiyatı Tarihi Profesörü Ali Canip Yöntemle Konuştuk”, “Üstat Filozof Rıza Tevfik Diyor ki”, “Düşüş”, “Kitap”, “Ressam Sabiha Rüştü Bozçalı”, “Tarsus”, “Dedikodu”, “Modern Türkiye Endüstrisinden”, “Yeğenime Mektuplar”, “Maarif Vekaletinin Tamimi”, “Bu Harbin Cilvelerinden 14 Yaşında Kahraman”, “Amerika'da Gıdaları Kurutma Usulü”, “Gençlik Kuvveti”, “Bay Neşet Ömer'e Açık Mektup”, “İhtiyar Köprülü”, “Bir Açık Mektubun Çıkarttığı Dava”, “Yeğenime Mektuplar”, “D Gurubunun Resim Sergisi”, “Millî Şefimizin Gençliğe Hitap”, “Üsküdar Amerikan Kız Kolejinde”, “Bugünkü Harbin İcatlarından”, “Beyaz Selvi”, “Bir Orman Masalı”, “Yüksek Beden Terbiyesi Enstitüsü”, “Sekizinci Renk”, “Bir İsim ve Bir Mısra”, “Harp

	Nasıl, Bitebilir?”, “Ressam Şevket Dağ”, “Yazı ve Konuşma Dili”, “Zeka ve Şeytanet”, “Pilotsuz Uçak”, “Penisilin Bir Tıp Mucizesi!”, “Mülayim Pehlivan”, “Harp ve Sinema”, “Denize Dair”, “Kızılay Hastabakıcı Hemşireler Okulu”, “Dehşet İçinde”, “Memur Evleri”, “Yıldızların Hususiyetleri”, “Çocuk Nükteleri”
Besim AKSIMAR	“Kozmopolit Şiir”
Besim ATALAY	“Doğu İllerinde Yükselen Kardeş Sesi”, “Türkçe Davası”, “Dil Davası (2-10. Sayılar arası bir seri)”
Bilal Aziz YANIKOĞLU	“Trabzon ve Havalisinde Toplanmış Folklor Mahsulleri”
Burhan TAN	“Mekteplerimiz ve Spor”, “Eczacı Mektebinde Bir Saat”, “Kandilli Kız Lisesinde”, “Üsküdar Amerikan Kız Lisesi Mezunları”, “Kadıköy Kız Enstitüsü”
Bülent GÖZEN	“O Gün”
Cafer S. KIRIMER	“Ömer Seyfeddin”
Cahit OBRUK	“Şehit Olacağım”
Cahit ÖNEY	“Gençliğin Şarkısı”
Cahit Saffet IRGAT	“Piyaz”
Can DEMİR	“İran Türkleri”
Cemal Oğuz ÖCAL	“Şaşkın Yolcuya”, “Çınar”, “Konya”, “Köroğlu”, “Akdeniz”, “Zeybeğim”, “Dilerim”, “Öldürün Beni”, “Yurttan Sesler”, “Bayrak Altında”, “Türk Yurdunun Güzelleri”, “Alayım”, “Devetaşı”, “Solmasın Gülüm”, “Öğüt”, “Ondan Uzakta”, “Kızıma Ağıtlar”, “Mehmetçik”
Cemal Uğur ÖCAL	“Türk Geliyor!”
Cevdet MAT	“Ölürüm”
ÇINARALTI	“Seçme Mısralar”, “Yeni Bir Şair”, “Kitaplar, Gazeteler”, “Kitaplar, Gazeteler”, “Ziya Gökalp’tan Cümleler”, “Tevfik Fikret”, “Vecizeler”, “Ankara’da Bir Resim Sergisi”, “Ankara Radyosu”, “Namık Kemal Hakkındaki Şüphelere Cevap”, “Sanat Mükâfâtı”, “Milli Şefimizin İzmir’deki Nutkundan”, “Bir Mırıltı Karşısında”, “Kafiyeler”, “Hakarete Lüzum Var mı?”, “Fotoğraf Amatörlerimiz!”
Dündar AKÜNAL	“Yurdumun Çınarı”, “Barbaros’u Okurken”, “On Sekizinci Yıl”, “Ölmez Yaşar!”, “Suavi”, “Kemal’e Doğru”, “Namık Kemal İçin Türk Güzideleri Ne Diyor?”, “Hüseynzade Ali Bey”, “Tarihi Dinliyorum”, “Uzaklar”, “O Ülke”, “Garba Diyorum ki”, “Bir Yolcu Bekliyorum”, “Bir Sabahtı”, “Bir Kuş Uçtu Dalından”, “Selâm Doğacak Güne”, “Zafer Gecesi”, “Hülya ve Hakikat”, “Hıncım ve Kılıcım”, “Atatürk’ün Portresi”, “İstanbul’a Gिरerken”, “Çorumlu Hasan”, “Hey, Nerde O Çağlar”, “İstrap”, “Adımlarda Zaman”, “Bahar”, “Dönmeyen Yıllar”, “Güzeldi”, “Türklük Marşı”, “Bir Zamanlar”, “Muazzam Bir Eser Türk Şairleri”, “O Kadar Güzel Ki”, “Gece Dilekleri”, “Ardından Kalan Saadet”, “Zamanın Ardından”
Eda ÜMİT	“Kurban Olayım Dadaş”
Edip AYEL	“Yolcu”, “Serçe”, “Ney”, “Rüzgâr”, “Eylül”, “Heykel”, “Akşam”, “Teşrin”, “Hatıra”, “Ant”, “Niçin?”, “Ağ”, “Ruhlar”, “Arzu”, “Sularda Akşam”, “Çocukluk”, “Kim?”, “Gök”, “Tren”, “Kış”, “Gariplik”, “Hiç”, “Çile”, “Lale”, “Niğbolu”, “Şairlerimizi Nasıl Ayırmalı?”, “Şiirde Lirizm”, “Güller”, “Kader”, “Kıyamet”, “Öz Şiir Nedir?”, “Hisarlar”, “Acı”, “Nesir ve Şiir”, “Mavilik”, “Eyüp”, “Sonnet”, “Yaz”, “Boğaz Türküsü”, “Sanat ve Teşvik”, “Şiir ve İlham”, “Boğaziçi”, “Şiir ve Tenkit”, “Yanlış Taklit”, “Bizde Denenmiş Yeni Nazım Şekilleri”, “Yaşamak”, “Sabit Nazım Şekilleri”, “Yalova”, “Şiir ve Kitap”, “Yetişir”, “Üçlükler”, “Şiir ve Lâfiz”, “Hınc”, “Geceler”, “Dolmabahçe”, “Şiir Anlayışı”, “Dostluk”, “Şiir ve Şekil”, “Şiir”, “Şiir ve Fikir”, “Fetih”, “Şiir ve Müzik”, “Şiir ve Kaide”, “Kapı”, “Yalılar”, “Hülya”, “Gökler”, “Yıldızlar”, “Bir Kuş Gibi”, “Plaj”, “Plaj”, “Yarın”, “Gaza”, “Bahar”, “Yaz Olsun”

Edremitli Mehmet ÇAKIR	“Emelim”
Eğinli Aşık ÖZKUL	“Türkü”
Elmas YILDIRIM	“O Garip Vatan İçin”, “Bir Gün”, “Hasret”, “Gölcükle Dertleşme”, “A Dağlar”, “Bir Ses Gelir Uzaktan”, “Orda Bir Ülke Var”, “Ben Kimim?”, “Koşma”, “Lânet Şairliğime”, “Birleşen İki Nehir”, “Bilme İçimdekini”, “Sevin Gönül Sevin!”, “O Benimdir Ezelden”, “Kurbanın Olduğum”
Emin Ali ÇAVLI	“Türkçede Harfî Tarif Vardır!”, “Bizim Deniz”, “Bayezit Hamamı Yıkılırken”, “Zaman ve Ölçüsü”, “Zaman ve Yılbaşları”, “Bizde Zaman Ölçüsü”, “Zaman Ölçüsü ve Sıhhat”, “İstanbul Zaptının Dünya Tarihindeki Ehemmiyeti”
Emin HEKİMOĞLU	“Türkiye’de Tarih Sevgisi ve Eski Eserleri Koruma Merakı”
Emin ÜLGNER	“Nasihat”, “Son Söz”, “Türkü”, “İstek”, “Eski Ev”, “Türkü”, “Bursa”, “Uyku”, “Şarkı”, “Ümit”
Enver Behnan ŞAPOLYO	“Osmanlı İmparatorluğunda İaşe Teşkilâtı”, “Osmanlı İmparatorluğunda Dış Ticaret”, “Preveze Muhaberesi”, “Osmanlı Tarihinde Divan-ı Hümayun: Kubbealtı Vezirleri”, “Kubbealtı Vezirleri”, “Kuruculuk Divanı”, “Esnaf Kâhyaları ve Lonca”, “Gılgamış”, “Gılgamış”, “Gök Bayrak”, “Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kuruluşu”, “Türk Medeniyet Tarihinde Veziriazam ve Sadrazamlar”, “Türk Maliyesinin Tarihçesi”, “Türk Tiyatro Tarihi: İbnürrefik Ahmet Nuri”, “Türklerde Ulema Sınıfı”, “Yavuz Selim ve İbni Kemal”, “Babemiz ve Mazdekizm”, “Etana ve Kartal”, “Kara Mustafa Paşanın Başı”, “Devşirmeler”, “Boğaziçi Mesireleri ve Alemleri”, “Pençik, Acemi Oğlan, Civelek”, “Kartal ile Yılan”, “Osmanlı Saray Teşkilatından Babüssaade ve Dersaadet Ağaları”, “Enderun ve Birun Ağaları”, “Türklerde Mahyacılık”, “Ramazan Konuşmaları Türklerde Mahyacılık”, “Gedik Ahmet Paşa ve Otrantın Zaptı Kızılelma Neresidir”, “Türk Saraylarında Cariyelerin Hayatı”, “Anadolu Zلزههههlerinin Tarihçesi”, “Arzımızın Tarihi Zلزهههelerin Meydana Geliş Sebepleri”, “Kızkulesi Osmanlılar Devrinde Üsküdar Sahilleri”, “İlluyankaş”, “Esnaf Çarşıları ve Kahveler”
Erdoğan METO	“Aruzun Müdafaası”, “Kediler”
Erzurumlu YANIK	“Yaşayış”, “Münacat”, “Dumlu”, “Dert Yanış”
Esat Mahmut KARAKURT	“Sokaktan Gelen Kadın”
F. SALTKAN	“Gökçeli Elesger”, “Ahıskalı Çerkezoğlu”, “Seçme Beşik Türküleri”, “Seçme Beşik Türküleri”
Faik Salim ÖZYURT	“Arkadaş”, “Ayşe'nin Türküsü”
Faruk Nafiz ÇAMLİBEL	“Hadisler”, “İkinci Hadis”, “Senden Dönüş”
Faruk ORAY	“Bayrak”, “Asker”, “Gül”, “Gece”, “Anadolu Yolunda”
Faruk Şükrü YERSEL	“Yunus Gibi”, “Orhun”, “Bu Bahçeden”, “Dağlardan”
Fazıl Ahmet AYKAÇ	“Tufan Ağanın Kahvesi”, “Duygu ve Düşünce”, “Davet”, “Ortancalar”, “Kıyıda Kart”, “Sen Söyle”, “Kaside-i Takdis”, “Başlarken”, “Neler, Neler Oldu?”, “Neler, Neler Oldu?”
Ferhat ERKOÇ	“Türk Ordusu”
Ferid RAGIP	“Hudud Boyu”, “Ayşe’me!”
Fethi TEVETOĞLU	“Yarım Geliyor!”
Feyzi HALICI	“Erzurumluyum”, “Açıl Kapım Açıl!”, “Akşam Ezanı”, “Kır Atım”, “Atlılar”, “Beklemek”, “Bir Yayla Güzeline”, “Şiir Seni!”, “Kızkulesi”, “Mevlana’yı Ziyaret”, “Dillenir!”, “Masmavi”, “Eyüp”
FEZÂİ	“Güvercinim”, “Yayla Yolları”, “Yaylada Gece”, “Meram”, “Bir Yayladan Bir Yaylaya”, “Harmanda”, “Yaylaya Bir Gelin Geldi”, “Efe Türküsü”, “Akşehir”, “Oy!”, “Armağan”, “Hey!”
Fuat GÖKBUDAK	“Ey Bahar”, “Ey!”, “Döndür Saki!”, “Değişen Şartlar”, “Nesim ve Surei İbrahim”
Fuat Hulusi DEMİRELLİ	“Nereye?”, “Güzele Doğru”, “Hüzün”, “Nevruz”, “Ragıp Hulusi Özdem”, “Yeni Tarih”, “İki Beste”, “Açık Mektup”, “Nerde Hanım Elleri?”

Fuat KÖSEARIF	“Çe-Ça Dışılık Eki midir?”, “Sel, Sal, El, Al: Nispet (i)sinin Yerini Tutar mı?”, “Türkçenin Nispet (i)si Yerine Ne Konabilir?”, “Türkçemizde Çoğul”, “Olgu mu, Olay mı?”, “Eklerimize Dair Bir İki Söz”
Georges RİVOİRE	“Türkiye'nin Durumu”
Hakkı ERCAN	“Gönüllüler Toplanırken”
Hakkı Süha GEZGİN	“Kanuni Ama Nazım”, “Tanburi Cemil”, “Neyzen Emin Dede”, “Neyzen Aziz Dede”, “Tanburi Tahsin”, “Deniz ve Spor”, “Tophaneli Sadık Bey”, “Bestekar Ali Rifat Bey”, “Toprak Adamının Yağmur Duası!”
Halide Nusret ZORLUTUNA	“Erişebilsem Sana!”, “Kızım "İşinsu" için”, “Yıllar Bir Uçurum”, “O Masal”, “Sona Ermek İçin”, “Tuna'da Gece”, “Bir Görüm”, “Dağlarda”, “Yıllar”, “İsterim!”, “Sessizlik”, “Yunus'un Yollarında”, “On Üç Yıllık Fidanım”, “Dumanlı Dağlara”, “Uyku”, “Ne Olur ki”, “Yine O! Daima O!”, “Yollarda Akşam”, “Mazi”, “Kavaklar”, “Siz de Gitmeyin Sakın”, “Konya'dan Geçerken”, “Konya'dan Geçerken”, “Uyumak”, “Akşam”, “Sen Her Şeyden Üstünsün”, “Bayrak Merasiminde”, “Hacel Ağanın Simitleri”, “Erkekler”, “Erkekler”, “Portakal”, “Bir Yılanın Gölgesi”, “Beyaz Selvi (124-146. Sayılar arasında devam eden bir seri)”
Halil Nihat BOZTEPE	“Yapraklar”, “Ağaç Kasidesinden (86-101 sayılar arasında devam eden bir seri)”
Halil SOYUER	“Bu Gemi”
Halil Vedat KIRATLI	“İzahlı Halk Şiirleri Antolojisi”
Halim YAĞCIOĞLU	“Cephe Dönüşü”, “Künye”, “Atılay'a Ninni”, “Nazilli Bağlarında”, “Sınırdan Gelen Mektup”, “Bir Gurbet Kuşuna”, “Kürşun Delmeyecek mi?”, “Bir Gurbet Kuşuna”, “Buldan İçin”, “Zafere Susayan Adam”, “Bozkır Rüyası”, “Çeyiz Sandığı”, “Bayrak”, “Şehit”, “Türkçülük ve Türkiyecilik”, “Kara Haber Tez Gelir”, “Bir Menderes Türküsü”, “Bahara Selam”, “Bahara Şiir”, “Ölüm Korkusu”, “Bir Yörük Sofrasına”, “Toprağın Şenliği”, “Bu Vatan”, “Bir Yozgat Türküsü”, “Zafer İçin”, “Prelüt”, “Meçhul Asker”, “Mehmetçik”, “Bakireler”, “Mehmed'in Duası”, “Güz”, “Güzeller Dile Geldi”
Halit Fahri OZANSOY	“Gelişin”, “Hülya”
Halit Oğuz KİPER	“Egede Modern Bir Sanatoryum”, “İlk Harp Çalan Türk Kızı Nazmiye Sakarya”, “Ahmet Şenses”, “Rejisör Olmak İsteyen Bir Genç Violonist Kemal Susat”, “Kültür Park Tenis Kulübü”
Hamdi İŞIKLI	“Duam”, “Yurt Şarkısı”, “Gençler Ne Diyor?”, “Gurbet Yollarında”, “Gül Biraz!”, “Doğduğum Yere”, “26 Ağustos”, “Bülbül”, “Maniler”, “Gidiş”, “Veda Şarkısı”, “Münacat”, “Bulutlar”, “Sılaya Dönüş”, “Ağlayış”, “Dağlar”, “Derdime Derman Diye!”, “Zeynep'in Düğünü”, “Dağlar Boyunca”, “Dostlara Mektup”, “Turnam!”, “Tuna'dan Ayrılış”, “Gurbette”, “Hatıralar”, “Akşam Kuşları”, “Anış!”, “Mektup”, “Dalgalar”, “İstediklerim”
Hasan Adnan GİZ	“Tarihte Türk Ahlakının Üstün Vasıfları”, “Mehterhane”, “Şeref Galerisi”, “Tarihte Türk Ahlakına Yapılan Yabancı Tesirler”, “Muhteşem Süleyman'ın Son Günleri”, “İhtişam Merakı ve Saltanat Kavgası”, “Kanlı Taç”, “Türk Tarihi ve Gençlik”, “Yıldırımın Oğulları”, “Yıldırımın Oğulları”, “Trablusgarp ve Turgut Reis”, “Ne Düşünebiliriz”, “Ortaçağ ve Türkler”, “Üstat Halil Nihat ve Ağaç Kasidesi”, “Çamlıca'da Tarihi Duygular Birinci Mektup”, “Çamlıca'da Tarihi Duygular İkinci Mektup”, “Çamlıca Tarihi Duygular Sonuncu Mektup”, “Bir Lodos Fırtınası”, “Turan Şah ve Saint Louis I”, “Turan Şah ve Saint Louis”, “Mansure Zaferi ve Fransa Kralının Esrarı”, “Kölemenlerin İsyanı”, “Turan Şah ve Saint Loui”, “Tarihte Türk Tipi”, “Osmanlı İmparatorluğunun Kötü Mirasları”, “Avrupa'nın İlk Cumhuriyet İnkılabı İstanbul'da Nasıl Karşılandı?”, “4 Asrın Mukayesesi 1643-1743-1843-1943 Yıllarında Türkiye'de”, “4 Asrın Mukayesesi II-III”, “Osmanlı Tarihinde Islahat Raporları”, “Londra'da İlk Türk Elçisi”, “Serhat Hikayeleri”, “Sinema”, “Türk Tarihi Hakkında Sakat Görüşler ve Maarif Vekilinin Nutku”, “Başını Vermeyen Şehit”, “Meşhur Serhat Beyleri”, “Kanuni Devrinin Serhat Beyleri”, “Bosna Kahramanı

	Gazi Hüsrev Bey”, “Gazi Hüsrev Bey Ne Zaman Yaşadı?”, “Geçen Asrın İki Müthiş Veziri Hakkı ve İzzet Paşalar”, “Alemdar’ı Teshir Eden Kadın”, “Cem Sultanın Kızı”, “Bir İdari Adalet Hikayesi”, “Lala Mehmet Paşa ve Kral Boçkay”, “Türkiye’de Matbuat İdareleri ve Politikaları”, “Tarih Muhakemesinde Sultan Hamit”, “Evliya Çelebi Viyana’da”, “Evliya Çelebi ve Avusturya İmparatoru”, “Sadaret Makamında Son Hadımlar”, “Sadrazamların Milliyeti”, “Sadaret Rekoru”, “En Kısa Sadaretler”, “Anadolu’da Türk Damgaları”, “Sadaret Pirleri”, “Hadım Sadrazamlar”, “Türk Sanatında Bahar”, “25 Sene Evvel Bugün”, “Sadaret Makamında Son Hadımlar”, “Sadaret Makamında Son Hadımlar”, “Okuma Bilmeyen Sadrazamlar”, “Okuma Bilmeyen Sadrazamlar”, “İbşirin Hikayesi”, “Kalem ve Kılıç”
Hasan ÇELEBİ	“Teselli Türküsü”, “Şarkı”, “İflas”, “Sene 1941”
Haseki İŞIKLI	“Duam”, “Yurt Şarkısı”, “Efem”, “Gençler Ne Diyor?”, “Gurbet Yollarında”, “Gül Biraz!”, “Doğduğum Yere”, “26 Ağustos”, “Bülbül”, “Maniler”, “Gidiş”, “Veda Şarkısı”, “Münacat”, “Bulutlar”, “Sılaya Dönüş”, “Ağlayış”, “Dağlar”, “Derdime Derman Diye!”, “Zeynep’in Dügünü”, “Dağlar Boyunca”, “Dostlara Mektup”, “Turnam!”, “Tuna’dan Ayrılış”, “Gurbette”, “Hatıralar”, “Akşam Kuşları”, “Anış!”, “Mektup”, “Dalgalar”, “İstediklerim”
Ha- SİN	“Japon Millet Severliği”
Haşim Nezihi OKAY	“30 Ağustos’un Mehmetçğine”, “Gittin!”, “Sana”, “20’nci Yılda”
Haydar İbrahim AYDAR	“Koku Alma ve Koku Duyma”, “Ateş”, “Gülmek”, “Nasıl ve Niçin Konuşuruz”, “Muvazenesiz Nüfus Çoğalışı”, “Muavaza Kanunu Compensation”, “Beyaz ve Siyah”, “Teşrih ve Fizyoloji Bilgisinin Kıymeti”, “Harp Nasıl Biter?”, “Güneş ve Veraset Problemi”
Hıfzı Oğuz BEKATA	“Piyasa Vatandaşlığı”
Hıfzı TOPUZ	“Malazgirt”
Hikmet Şinasi ÖNAL	“Ankara Kalesindeki Bayrak”, “Çınaraltı”
Hüseyin AKAL	“Annemin Göz Yaşları”
Hüseyin BAYDAN	“Gene Akşam Oluyor”
Hüseyin Emir ERKİLET	“Konuşma: İdeale Doğru!”, “Türkçülük ve Milliyetçilik”, “30 Ağustos Zaferi”, “Muzır Bir Kitap”, “Bir Millet Dağılıp Yok Olmadan Nasıl Korunabilir?”, “Milliyetçiliğe Kimler ve Niçin Muhalefet Ederler?”, “Devlet, Ümmet ve Millet”, “Öz Dilimiz”, “Çocuklarımızın Terbiyesi”, “Vazife Aşkı”, “Ziya Gökalp’ta Türkçülük Temayülleri Nasıl Doğdu?”, “Berlin’de “Çınaraltı””, “Üç Acayip Şehir Gördüm!”, “Atatürk Adıyla, Saniyle ve Türü İnkılaplarıyla En Büyük Türkçüdür”, “Milli Tesanüt”, “Büyük Türk Milliyetçisi ve Vatanseveri Namık Kemal”, “1942 Yılına Girerken”, “Türkçülük, Milliyetçilik”, “Milliyetçilik Neden Lâzımdır?”, “Şimal ve Kırım Türkleri Tatar mıdır?”, “Türkçülük Programı”, “Türkçülük Programı”, “Türkçülük Programında Dil Meselesi”, “Vamberi’ye Ait Hatıra Dolayısıyla”, “Dış Memleketlerdeki Türklerin Acınacak Hâllerine Dair”, “Coğrafi Türk Birliği”, “Bir Alman Dergisinin Marifetleri”, “Harpten Dipdiri ve Kuvvetli Bir Millet Olarak Çıkacağız”, “Türk Disiplini”, “Osmanlı İmparatorluğu Tarihinde İlk Rüşvet”, “Japon Muvaffakiyetlerinin Sırrı”, “İki Önemli Nutuk Münasebetile”, “Milletleri Yıkan İki Büyük Tehlike: Gaflet ve Tefrika”, “Milli Tarihimizi Tetkik Ederken”, “Taze Türk Kanının Telkih Kudreti”, “Bir Medeniyetin Sonu veya İnsanlara Dünyada Cennet Vadeden Ebedi Yeni Medeniyete Doğru”, “Dünya Tarihinde Türklük”, “26 ve 30 Ağustos”, “Biz Küçük Bir Millet Değiliz”, “Anadoluculuğa Dair”, “Ben Milliyetperver Değilim Diyen Bir Öğretmen”, “Kafkasya’ya Dair Bir Yazı”
Hüseyin Namık ORKUN	“Milli Benlik”, “Zoya Tülek (Türk Milli Destanlarından)”, “Dünyanın Yaratılışı”, “Taç Giydiren Millet”, “Eski Türklerde Yıldırım Harbi”, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları”, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları (4-29. Sayılar arasında devam eden bir seri)”, “Macar Literatüründe: Namık

	Kemal”, “Şeyh Vefa”, “Eski Türkçede Cemi Eki”, “Zeki Velidi'nin Bir Eseri”, “Macaristan'da Türk Müzişinasları”, “Dil İnkılabı: Ciddi İlim Adamlarından Müteşekkil Bir Dil Heyeti Kurulmalıdır”, “İrk Meselesi”, “Tarih Vesikası”, “Mendil”, “Türk Medeniyeti Tarihinden: Matbaa”, “Türklerde Çiçekçilik”, “Buda'da Türk Eserleri”, “Cenubi Anadolu Türklerinin Etno Antropolojik Tetkiki”, “Bagatur Tanhu”, “Attila”, “Yolığ Teğın”, “Alparıslan”, “Babür”, “Ebül Gazi Bahadır Han”, “Kaşgarlı Mahmud”, “Ali Şir Nevayi”, “Eski Türklerde Bayrak”, “Anadoluda Hun Türkleri”, “Kapıkulu Ocakları”, “Türk Edebiyatı Tarihi”
Hüseyin Nevzat KIZILCAN	“Dilek”
Hüseyin Rahmi GÜRPINAR	“Ömer Seyfeddin Hakkında Düşünceler”
İbnül Emin Mahmut KEMAL	“Hoşerler”, “Hat ve Hattatlar”, “Divan Edebiyatında Ramazan”, “Nefis Şeyler”, “İki Suale Cevap”
İbrahim Alaeddin GÖVSA	“Acılar”, “Söz Oyunları”
İbrahim GÜZELCE	“Ona”, “Yurduma Hasret”
İhsan UNANER	“Bizim Güzidelerimiz”
İhsan Yücel KÖLELİGİL	“Bir Yayla Dilberine”
İlhami YARDIMCI	“Rahmetli Büyük Üstat Hüseyin Rahmi Gürpınar”
İlhan GEÇER	“Ninni”, “Bursa”
İskender Fikret AKDORA	“Koşma”, “Türk Rapsodisi”
İsmail Hakkı BALTACIOĞLU	“Türk Şehri Yap”, “Türk Kendine Dön!”
İsmail Hami DANİŞMEND	“Ali Suavi'nin Türkçülüğü”, “Düşünceler (67-80 sayıları arasında devam eden bir seri)”, “Bir Milaşlı Güzele”
İsmail KARAN	“Onu Düşünürken”
İsmet KÜR	“Çaresizlik”, “Daha”, “İmla Derdi”, “Dil Meselesi”
İzzettin GÖRKAY	“Anneme”
İzzettin ŞADAN	“Bırsam-ı Saadet”, “Türklerde Yaratma Kabiliyeti ve Orhon Abideleri”
K. KODAY	“Şarki Türkistan”
Kadri GÖKALP	“Guguli”, “Merdivenler”, “Bekçi”, “İki Kafadar”, “Tavuk Hırsız”, “Ağustos Böcekleri”, “Feryat”, “Ayı”, “Yemin”, “Sarı Kanaryalar”, “Bağda”, “Kırık Kanatlı Güvercin”, “Çöpler”
Kadri GÜRÜN	“Bolayır ve Namık Kemal'in Mezarı”
Kamer KONYALIOĞLU	“Köylünün Türküsü”, “Kopuz”, “Koç Yiğitlerin Türküsü”, “Zeybeğim”
Kamuran ŞERİF	“Tevfik Fikret'e dair”, “Amerika'da Bir Türk Ressamı”
KASIRGA	“Nemelazımcılık Yapmamalıyız”
Kazım İsmail GÜR	“İrkin Sıhhat Davası”, “İrkin Sıhhat Davası”
Kemal LOKMAN	“M.T.A. Enstitüsünün Değerli Bir Eseri: Türkiye Jeolojik Haritası”
Kerim YUND	“Akıncı ve At”, “Alayımız”, “Al Götür Gönümünü”, “Türklüğe”, “Ülküye”
Leman ÇİÇEKDAĞI	“Gece Hayaletleri”, “Özleyiş”, “Akşam”, “Selam Söyleyin”, “Hatıralar”, “Bahar Kokusu”, “Ayrılık Türküsü”, “Anne”, “Bir Balıkçı Portresi”, “Memleketim ve Sen”, “Rüya”, “Suçum!”
Lütfi GÜNEY	“Köylümün Türküsü”, “30 Ağustos Bayramı”
M. Beşir MERSİNLİOĞLU	“Köyden Ses”
M. Fahrettin ÇELİK	“Kızılelma'nın Yerleri”, “Kızılelma'nın Öz Yeri”, “Şamkalların Soyuy”, “Macaristan Kızılelmaları”, “Macaristan Kızılelmaları”, “Roma Kızılelma'sı”, “Gürcistan Adı”, “Sarıkamış”
M. İlhan BERK	“Solcu Propaganda”
M. Kaya BİLGEĞİL	“Dağlar”
M. MERMİ	“Tarih ve Mesuliyet”

M. Nuri GENÇOSMAN	“Bir Tenkide Cevap”, “Bir Tenkide Cevap”, “Gönlümde Kış”, “Türkçülük Tarihinde Eski Vesikalar”
Mehmet Sadık ARAN	“İran’da Türk Şairleri”, “Kıpçak Türkleri”, “Kıpçak Türkleri”, “Kavsi”
M. Sami SUNGUR	“Gider”, “Geleyim”, “Gider”
M. Şakir ÜLKÜTAŞIR	“Sinop’ta Muinüddin Süleyman Pervane Medresesi”, “Korku”, “Alp Arslan”
M. Şekib TUNC	“Gençlik Nereye Gidiyor?”
Mahmut EREN	“Pamuk”, “Bal”
Mahmut Esat BOZKURT	“Türklük Davası”
Mehmet Cemal SAVCI	“Hülya”
Mehmet ÇAKIRTAŞ	“Edremit Akşamları”, “Güzelleme”, “Gurbete Giderken”
Mehmet ÇINARLI	“Yalnız Bu Gönül”
Mehmet DAVAZ	“Baskın”, “Tarak”, “Borazan”, “Geliyorlar!”, “Geliyorlar!”, “Ticaret Dersi”
Mehmet Emin YURDAKUL	“Ahretlik”
Mehmet NECATİ	“Bir Cevap İsteriz”
Mehmet Sadık ARAN	“İran’da Türk Şairleri”, “Kıpçak Türkleri”, “Kıpçak Türkleri”, “Kavsi”
Mehmet ÜLKÜCÜ	“Asker”
Meziyet H. URAZ	“Duygumun Görüşüyle”
Mithat Cemal KUNTAY	“Magosa Zindanında Vatan Heyecanı”, “Tavla”, “Uyumak Yok”, “Maziye Anarken”, “Topkapı Arşivinde”, “Gençlerin Şarkısı”, “Mazinin Sesi”, “Topkapı Müzesinde”, “Kimdim?”, “Kongre Eğleniyor”, “Bayezidi Veli’ye”, “Servet Yesari Oğlu”, “Rüstem Paşa Camii”, “Kolu Kesik Askere”, “Beynelmileliyetçilik ve Milliyetçilik”, “Türbe ve Yıldızlar”, “Fatih’e”, “Köylüye”, “Bir Ezan Sesi”, “Sanat Yurdum İçindir”, “Vezin ve Kafiye Dedikodusu”, “Bir Hatıra”, “Yirmi Yıl, Evvel Bugün!”, “Tarih Hocasına”, “Benim Mezar Taşım”, “Kız Kardeşim Hatice Rüknet İçin”, “On Beş Yılı Karşılarken”, “Barbaros’un Heykeli Önünde”, “6 Türkçeci”, “Toprağın Sesi”, “Kıpkırmızı Bahar”, “Tarih Vesikaları”
Muallim Şerif BİLGEHAN	“Namık Kemal Hakkındaki Şüphelere Cevap İstiyorum”
Murat Sukuti KARACA	“Çınaraltı’na”, “Teselli”
Mustafa Hakkı AKANSEL	“Milliyet Duygusu Yahut Süleyman Ağa”, “Zekâ”, “Kızıl Elma Nerede?”, “Yurt İçin”, “Olgun İnsanlar”, “Olgun İnsanlar”, “Milli Bir Ülkünün Hayati Ehemmiyeti”, “Kendini Bilen Şuurlu Türkçülük”, “Bir Devletin Temeli Nedir?”, “Hayat Bir Vazife mi, Bir Eğlence midir?”, “Türk Irkının Devleti”, “Tarih Felsefesi”, “Fikir - Kuvvet”, “Japon Ruhü”, “Seciye ve Ahlâk”, “Hristiyan Medeniyeti”, “Mesut Olmak İçin”, “Yüksek Kültür”, “Altın Anahtar”, “Rüşvet”, “En Üstün Düşünce”, “En üstün düşünce”, “İçli Millet”, “Kendini Geçmek”, “Kendini Geçmek”, “En Üstün Düşünce”, “İstrap Mektubu”, “Doğum Piyangosu”, “Türkçülük ve Emperyalizm”, “Ahlâk mı? Bilgi mi?”, “Şeref ve Haysiyet”, “İşinin İç Yüzü”, “İşin İç Yüzü”, “Asıl Sebebi”, “Şimdiki Dünya Harbinin Asıl Sebebi”, “İnsan Denen Yaratık”, “İnsan Denen Yaratık”, “Bir Millet Nasıl Gençleşir”, “Millî Tarihimizin Kıymetini Bilelim”, “Yurt Heyecanı”, “Şoför Medeniyeti”, “Osmanlı Devleti’ni Batıran En Mühim Sebep: Osman Oğulları Sülalesinin Bozulması (85-87 sayılar arası devam eden bir seri)”, “Yavuz ve İbni Kemal”, “Hasan Sabbahın Fedailer ve Moronlar”, “Fransa Neden Yenilmiş”, “Türk Ulusuna Sürülen Lekenin Temizlenmesi için”, “Beyoğlu Ülkesi”, “Kara Yıldırım”, “Kainatın Işıkları”, “İngiliz Milleti Niçin Yükseldi”, “İngiliz Milleti Niçin Yükseldi”, “Osmanlı Devletini Batıran Sebeplerden Doğruyu Gizlemek Siyaseti I (98-100. Sayılar arasında devam eden bir seri)”, “General Pertev Demirhan ve Eserleri”, “Tarihi Bir Casus Mektubu”, “Ernest Renan I”, “Ernest Renan II”, “Mark-Orel I (105-107. Sayılar arası devam eden bir seri)”, “Osmanlı Devleti Niçin Battı? (132-135. Sayılar arasında devam eden bir seri)”, “Roma İmparatorluğu”

Niyazi HİCRAN	“Gönül Türküsü”
Nurettin ARDIÇOĞLU	“Tarihî Türk Irkı ve Muvahhar Tahavülleri (62-72. Sayılar arası devam eden bir seri)”, “Şarkî Avrupa Türklerinin Irki Hususiyetleri”, “Ön Asya Türklerinin Irkiyatı Hakkında Düşünceler”
Nuriman KARADAĞ	“Şarki Türkistan'da Düğünler”, “Türkistan'da Doğum Âdetleri”, “İli Şehri”, “Şarki Türklerinde Musiki ve Raks”, “Şark Türklerinde Raks ce Musiki”
O. Şevket DÜMEN	“Kanamam”
O. Şevket DÜNŞEN	“Yok!”, “Nerede”
Oğuz ÖZDEŞ	“Hayal”
Oğuz SARAÇOĞLU	“Yörük Ali”
Orhan ASENA	“Dâvet”, “Yeni Yol”, “Bahar Geldi”, “Asker Türküsü”, “Asker Duası”, “Asker Duası”
Orhan BABAOĞLU	“Benim de Bir İfadem Var”
Orhan Murat ARIBOZU	“Şifre”
Orhan ÖZİL	“Bir Ankete Dair”
Orhan Seyfi ORHON	“İdeal”, “Büyük Vatanseverlik, Küçük Vatanseverlik”, “Fikir”, “30 Ağustos Zafer Bayramı”, “Hasta Ruhlar”, “Sabah Türküsü”, “Onlarda mı, Bizde mi?”, “Ramazan”, “Hayal”, “Tarihten Bir Ders”, “Divan Edebiyatı”, “Ziya Gökalp”, “Cumhuriyet Bayramı”, “Atatürk Sevgisi”, “Gidiyor”, “Bütün Arapça ve Farsça Kelimeler Dilimizden Çıkarılabilir Mi?”, “Yerli Mal”, “Türkçülük, Vatanperverlik”, “Türkçülüğün Amentüsü”, “Her Tehlikeye Karşı”, “Münevver ve Halk”, “Hamlet Davası”, “Namık Kemal”, “Asıl Mesele”, “Yaratıcı Fikir”, “Medeniyet ve Hars”, “Milli Şuur”, “Öğretmen Ordusu”, “Ömer Seyfeddin”, “Manevi Kuvvet”, “Milli Şefi Dinlerken”, “Türkiye'de Resim”, “Türkçülük ve Din”, “Dini Reform”, “Dil Meselesi”, “Uzakta”, “Lâubalilik”, “Hayır, Irkçı Değilim! Olmadım ve Olmam da!”, “30 Ağustos Bayramı”, “Anadoluculuk”, “Bir Şeye İnanmak Lazım”, “Değişme”, “Türkiye Cumhuriyeti”, “Atatürk”, “Milli Adalet”, “Türkiye'nin Üstünlüğü”, “Şair Emin Bülent”, “Yeni Yıl”, “Japonya ve Biz”, “Aileye ve İffete Hücum”, “Dün, Bugün Yarın”, “Talât Paşanın Kemikleri”, “Ahmet Emin Yalmanın Hakkı Var, Fakat”, “Zevkimizi Düşürmek İçin”, “Çocuk Adam (71-115) sayılar arasında devam eden bir seri”, “Türkçülük İnkılâpçı Bir Fikirdir”, “Türk Ahlâkı”, “Milli Ruh”, “Türk Kadını! Kocanın Bir Zevk Oyunağı Değil, Hayat İş ve İdeal Kadımsın!”, “Bir Kelime Bir Asır”, “Filozof Rıza Tevfik”, “İnsaniyetçiler”, “Şair Nedim”, “İlim Kahramanları”, “Görüşler”, “Güzel Türkiye”, “Hafızasız Bir Millet”, “23 Nisan Bayramı”, “Halk Sanatkârı Naşit”, “Sorabilir Miyiz?”, “Mezarsız İmparatorluk”, “Devletler Hukuku Enstitüsü”, “İstanbul Fethinin Yıl Dönümü”, “Tifüsten Evvel”, “Yalvarış”, “Sinek”, “Öğünelim!”, “Hicaz Kadısı”, “Kerpiç”, “İnsaniyetli Adam”, “Tehlike!”, “Türkçülük Düşmanlarına”, “Anlayamıyorum!”, “İstanbul Erkek Lisesinden Geçerken”, “Hakikat ve Hayal”, “Tevfik Fikret”, “İlkokul Öğretmenleri”, “Devletlerarası Hukuku”, “Bir Tabir Üzerinde”, “30 Ağustosun Manası”, “Yeni Eserler Maskeler Aşağı!”, “Güvendiğimiz Gençlik”, “Bu Memleketin En Büyük Talihsizliği”, “Osmanlılığın Döküntüleri”, “İki Yılın Bilançosu”, “İki Bayram”, “Koynumuzda Beslediklerimiz! (106-109. Sayılar arasında devam eden bir seri)”, “Sepete Attığım Kitap”, “Yumurcak Fikirler”, “İlim Nedir?”, “Koynumuzda Beslediklerimiz! Bir Hıyanet ve Nankörlük Vesikası”, “Yirminci Yıl”, “Koynumuzda Beslediklerimiz! Milliyetçilik- Irkçılık Yine Birkaç Söz”, “İstanbul Şivesi”, “Genç Şair Feyzi Halıcı (Konyalı Fezai)”, “Büyük Millet- Küçük Millet”, “Zafer Arıkbağ”, “Türkçülüğe Lüzum Yok mu?”, “Hüseyin Cahit Yalçın ve Harp”, “İrkçılığa Dair”, “Güvendiğim Gençlik!”, “Püf, Püf, Püf!”, “Güzideler Sınıfı”, “Bir Ses”, “İyot Ticareti”, “Yeni Yılı Düşünürken”, “Şiir Tenkidi”, “Amcamın Ölümü”, “Kimdir, Görmek İstiyorum!”, “Wilsonun Prensipleri”, “Köy Enstitüleri”, “Edebi Ziyafet”, “Suiistimal”, “Mütareke”, “Avrupa'ya Talebe Göndermek Meselesi”

	<p>“Türk Aristokrasisi”, “Milliyet ve Gelenek”, “İşsizlik”, “İnsanîyetçilik”, “Biz Zannediyoruz ki”, “Çalışma Temposu”, “Türkiye'nin Bayındırlığı ve Refahı İçin”, “Ben de, Bobstil Şiir Yazabilirim, Fakat”, “Fakirlik-Sefillik”, “Bir Cevap”, “Bana Dair”, “Barbaros”, “Propagandacılar”, “İş Seferberliği”, “Bahar Şarkısı”, “Türkçülere İftira”, “Taklit Devri”, “Saçlar”ı “Sevimli Dostum Hamdi Başar’a”, “Milli Birlik”, “Kıyı”, “İlkbahar ve Gençlik”, “Bahara Kaside”, “Hilalci Baba”, “Atatürk ve Bayrak”, “Haksız Bir Tezyif”, “19 Mayıs Nutku”, “Ferit Kam”, “Ahmet Haşim”, “Hece mi? Aruz mu?”, “Biz ve Güzel Sanatlar”, “Edip Olur Kişi”, “Şiir Kitapları”, “Güzel Bir Şiir”, “Deniz Bayramı”, “Terelelli”, “Anadolu”, “Uzun Cümle, Kısa Cümle”, “Harp Şiirleri”, “Şair Mehmet Akif”, “Birkaç Satır”, “Allah Cümlemize Rahatlık Versin”, “Ahmet Emin Yalmana Cevap!”, “Doktor X'in Göz Yaşları”, “Türk Kadını! Kocanın Bir Zevk Oyuncağı Değil, Hayat İş ve İdeal Arkadaşısın”, “Görüşler”, “Tabansız Ali”, “İnsanîyetli Adam”, “Selam Söyle”, “Dündar Akünel”, “Saadet”, “Bir Manzumeye Dair”</p>
Osman ATTİLA	“Anama Mektup”
Osman YÜKSEL	“Sakarya Ufukları”, “Destan”
Osman Zeki ÖZTURANLI	“Efelerin Bayram Türküsü”, “Efelerin Bayram Türküsü”
Ömer Bedrettin UŞAKLI	“Sarıköz Mermerleri”
Ömer Fikret SOMAY	“Eminem”, “Hasretin”
Ömer Lütfi ÖZÜNER	“Köyüme Geldim”
Ömer SEYFETTİN	“Ömer Seyfeddin'in Bir Mektubu”, “Türk'ün İstikbalı”, “Aşk”, “Arzuhal”
Pertev N. BORATAV	“Türklerde İnsanların Sesi”, “İzahlı Halk Şiirleri Antolojisi”
Peyami SAFA	<p>“İnsan Yok, Millet Var!”, “Fikir Hürriyeti”, “Doğan Dünyanın Müjdecisi”, “Atatürk Diktatör Değildi”, “Ayıptır, Arkadaşlar Ayıp”, “Milliyetçiliğin Birkaç Hakikati”, “Vatan ve Ahlâk”, “İlim Karşısında Sosyoloji ve Milliyetçilik”, “Ekonomi ve Milliyetçilik”, “Tarih ve Milliyetçilik”, “Biyoloji ve Milliyetçilik”, “Psikoloji ve Milliyetçilik”, “Felsefe ve Milliyetçilik”, “Milli Ahlâk”, “İş Adamı ve Kahraman”, “Avrupa Medeniyeti Yıkılıyor mu?”, “Hümanizma ve Antigone”, “İdealsiz Adamı Çeviren Boşluk”, “Milli Cemiyetlerde İdeal”, “Yatalak Cemiyetlerin Gençliği”, “Canavar ve Kahraman”, “Harbin Sebebi Milliyetçilik midir?”, “Edebiyatçılar ve Lisaniyatçılar”, “İlim ve Nazariye Düşmanlığı”, “Milli Ekonomi”, “Ziya Gökalp ve Durkheim”, “Biz Avrupalı mıyız?”, “Milli Birlik ve Ahlâk”</p>
R. AYHAN	“Bekleme”
Rabi BARKIN	“Son Yazılan Hindistan Seyahatnamelerine Bir Bakış”, “Türk Milli Bütünlüğü”
Recep Hayri BİLEMEDİK	“Unutma”, “Andım Var”, “Bir Damla Su Ver!”, “Bilin Dostlar!”
Reha Oğuz TÜRKKAN	“Stoyisizm”
Reşit Saffet ATABİNEN	“Yeni Türk Devletinin Kuruluşundaki Sebepler ve Neticeler”, “İbni Bibi (Selçukname)sinin Tercümesi Münasebetiyle”, “Osmanlı Devleti'nin Üstünlüğü ve Düşkünlüğü”
Rıza BEŞER	“Söz Veriyorum”, “Dağın Ötesi”, “Dağlar”
Rıza NUR	“Tanrıdağ”
Rıza TEVFİK	“Netice”
Rıza Ümit ERZURUMLU	“Yanacak”, “Dadaşım”, “Efem”, “Erzurum”
Rıza YALGIN	<p>“Bursa'da Yeşil Türbe”, “Lâla Şahin Paşanın Türbesi”, “Bursa Kale Kapısı”, “Bursa'da Garipler ve Bekârlar Hamamı”, “İznik'te Kırgızlar, Özbekler, Selçuklar”, “Domaniç'te Hayma Ana Türbesi”, “Diyarbakır ve Dicle”, “Payas Kalesi”, “İnegöl'ün Zenginliği”, “Bursa'da Yeşil Rengin Bütünlüğü”, “Baştanbaşa Efsanelerle Dolu Urfa”, “Çukurova Irmakları”, “Mezopotamya'nın Bekçisi Mardin”, “Urfa”, “Uludağ ve Çocukları”, “Mamure Kalesi”, “Çukurova'da Korikos Kalesi ve Kızkalesi”, “Bursa'da</p>

	Sanat Eserleri”, “Bursa’da”, “Kardeş Dağlar”, “Gaziantep”, “Yeşil Cami ve Hünkâr Mahfili”, “Macaristan’da Türklerden Birkaç Hatıra”, “Bursa’da Kaplıca ve İlıcalar”, “Eski ve Yeni Malatya”, “Bursa’nın Yenişehir Kazası”, “Çukurova’mızın Her Dem Bahar Osmanıye’si”, “Tarihte İslâhiye”, “Mudanya”, “Uludağ Orhan Kazan”, “Bursa’da Velet-i Yanıç Camiinin Kitabeleri”, “Bursa’da”, “Anadolu’da Kaval ve Çoban”, “Çok Güzel ve Mamur Bir Şehir Nevşehir”, “Toroşlarda Meçhul Yurtlar Karatepeli”, “Bizim Dağlarda Konseri”, “Göç Yollarında Kahraman Yürük Kadınları”, “Yürüklerde Kadın Başlıkları ve Tuvalet”, “Karaca Oğlan”, “Toroşlarda Gülek Boğazı Gülek Kalesi Tekir Alanı ve Bozantı”
Rüstem AKINSU	“Şarkı”
S. A.	“Mustafa Çokay”, “İran Türkler”
S. CENAN	“Ninni”, “Ağaçlar”, “Güz Şarkısı”, “Kimsesiz Şarkı”
S. HORASANLI	“Türkçülük ve Kadınlarımız”
Saadettin NÜZHET	“Divan Edebiyatında Hece Vezni”, “Kuroğlu”
Sadi Kemali SÖYLEMEZOĞLU	“Tarihten Sayfalar”, “Hasta”, “Sıla”, “Boğazda Bir Seyahat”
Safa ERKÜN	“Ömür”, “Bağ Konya’sı”, “Köy Türküleri”
Salahattin KUTLU	“Bozlaklar”, “Tarlada Ekin Biçenler”, “Geçen Günler”
Salih Murad UZDİLEK	“Petrol Devri”, “Yeni Evler”
Salih Zeki AKTAY	“İphigenia Tauris’te”, “Akşam Şarkıları”
Samet AĞAOĞLU	“Eski Maliye Nazırı Cavit Beyin Hatıraları”
Samim KOCAGÖZ	“Telli Kavak”, “Hasret Kavuşturan”
Sebahattin SELEK	“Komutan”
Sedat ÇETİNTAŞ	“Çınaraltı’nda Düşündüklerim”, “İbrahim Paşa’nın Düğünü”, “Şehzadelerin Sunnet Düğünü”, “Edirne”, “Sivas”, “Gelibolu”, “Kanije Fatıhi İbrahim Paşa’nın Düğünü”, “Don Volga Kanalı Neden Geri Kalmıştı”
Selâhattin ERTÜRK	“Pişmanlık”, “Kızılal Maya”, “Yangı”, “Davul, Zurna Dinlerken”
Selâmi İzzet SEDES	“Gelişigüzel Konuşmalar”, “Cyrano’nun Aşkı”, “Bu da Bir Hikaye”, “Cyrano’nun Gururu”
Selim SARBAN	“Basiretçi Ali Efendi”, “Ve Prens Bismark”
San’AN	“İran Türkleri”
Seniha GÖKSELOĞLU	“İktibaslar: Babama Ait Hatıralar”
Sıddık ÖZÜN	“Yaprak”
Sırrı CAN	“Çınar”
Süleyman BUMİN	“Bağrım”, “Cennet”
Süleyman Şevket TANLI	“Hece mi? Aruz mu?”
Süreyya ENDİK	“Köy Kızları Oynuyor”, “Ayşe Suya Gidiyor Bacılar Yıkıyor”, “Kalasım Gelir”, “Geceler”, “Dostlar Bulsun Aramı”, “İzin Ver De!”, “Güzellerin Yanında Boş Durulmaz”, “Bir Bayrak Altında”, “Vur Dizini”, “Arıburnu Belirtilmemiş Conkbayırı”, “30 Ağustos”, “Ne Olur?”, “Emine”, “Çoban”, “Biz Kimiz?”, “Gel Sırma Saçlım”, “Hatice’nin Düğünü”, “Mehmed’ime”, “İnönü”, “Sınır Boyunda”, “Şikayet”, “Ona Emanet”, “Gönül Vereli”, “Hatırlayış”, “O Şarkı”
Şemseddin KUTLU	“Bir Unutkanlık Meselesi”, “Tanbura”, “Hançer Bey”, “Tahsildar Duası”, “Bozlaklar”, “Kezban”, “Mekke Misafiri”, “Tarlada Ekin Biçenler”, “Tarlada Ekin Biçenler”, “Poyraz Hanı”, “Sevdalı”, “Geçen Günler”, “Hikaye: İflas”, “İflas”, “Çoban Suyu”, “İki Düşman”, “Fani Dünya”, “Köyüme Hasret”
Şemsi BELLİ	“Karacaoğlan Gibi”, “Milas Bağları”, “Eğin Yollarında”, “Gözlerin”, “Su Yolunda”
Şerefüddin YALTKAYA	“Büyük Türk Hükümdarı Baybars”

Şevki ERSOY	“Solak Ses”
Şukufe NİHAL	“Çingene Kızları”, “Meşeler”, “Yaralı”, “Bir Nağme ki”, “Kumlar”, “Mezad”, “Ne Gam Bana”, “O Gün”, “Hastanenin Saati Vururken”, “Ayşe”, “Uludağ Çobanları”, “Uludağ Akşamları”, “Gök Kubbede Sesler”
Tahir Kemal ÖZCAN	“Yar Yüzünü Görmez Oldum”
Tahir Zade Ali Ekber SABİR	“Âmalımız Nedir?”
TINMAZ	“Neden ki!”
Turador TURERĞİ	“İlk Uyanış”, “Şaman Yakarışları”, “Altay Karşısında”
Turgut TONUÇ	“Tuna”, “Gece ve Sokaklar”, “Gece ve Sokaklar”
Turhan ÖZKAN	“Yüce Tanrım”
Turhan YÜCE	“Gönül Sürünür”
Vecdi BÜRÜN	“Sinekli Bakkal”, “Sanat ve Propaganda”, “Yaban”, “Fehim Bey ve Biz”, “Fatih”, “Kuyucaklı Yusuf”, “Ayvalı ve Kiracıları”, “Bir Tereddüdün Romanı”, “Maarif Vekillîğinin Tercümelere”, “Üç İstanbul”
Vehbi Cem AŞKIN	“Yayladan Sesler”
W. EBERHAND	“İlmi Tenkitler Hakkında”
Yahya Kemal BEYATLI	“Deniz Türküsü”
Yakup KARAOSMANOĞLU	Kadri “Yeni Neşriyat: Odise”, “Ömer Seyfeddin Hakkında Düşünceler”
Yalçın EVRİMER	“Güzel Antakya”
Yekta KARAMUSTAFA	“Rüyam”, “Yârin Geliyor!”
Yusuf KADİĞİL	“Sülalem”, “Sen”, “Kürşad”
Yusuf MARDİN	“Bahar”, “Rüya Kıyısında”, “Eylül”, “Yaz”
Yusuf Ziya ORTAÇ	“Türk Edebiyatı Nasıl ve Niçin Bir Buhran Geçiriyor?”, “Eski Ev”, “Yaz”, “Türk Evleri”, “Öyle Bir Günde”, “Bir Yaz Bahçesi”, “Gençlik ve Çınaraltı”, “Hatıralar”, “İlk Sınır”, “Kurt”, “Yavuz Abadan'a Cevap”, “Türk Sahnesi Milli Sanatkâr Şadi'yi Kaybetti”, “Davul Zurna”, “İki İnsan”, “Ninni”, “Halkevleri”, “Çocuklarımız”, “Göç (33-72. Sayılar arasında devam eden bir seri)”, “Gençlik Teşkilatına Doğru”, “Kuvayı Milliyetçiler Ruhı”, “Sulh Afyonu”, “Kanturalı”, “Beş Yüzcü Yıl”, “İştah”, “Biz Türküz! Türkçüyüz!”, “Hasan Tahsin”, “Gökyüzünün Fatihleri”, “İnanmak”, “Buhran”, “Bir Kelime Bir Asır”, “Bayram Ertesi”, “Türk Köylüsü”, “Türk Esatirinden Bir Kuş”, “Emin Bülent”, “Bir Kuş”, “Cyrano De Bergerac”, “Hayret”, “Düşünceler”, “Feragat”, “Çingeneler”
Yusuf Ziya UĞUR	“Akın”, “Maziden Sesler”, “Karaca Oğlana Sesleniş”, “Köyümün Diliyle”
Zafer ARIKBAĞ	“Mehmetçik Geçerken”, “Bana Olan Oldu Hey!”, “Donsuz”, “Yunusuma”, “Suna Boylum”, “5 inci Yıl”, “Yardan Ayrı Düşeli”, “Bir Hükmün Ortaya Çıkardığı Hakikat”, “Bir Gelin Gitti!”, “Toprağın Çağırışı”, “Maniler”, “Fırtınalar İçinde”, “Sesleniş”, “Çifti Çeyreğe Hayat!”, “Türkü”, “Hu!”, “Hicret”, “Hey!”, “Olur Mu?”, “Toprak Adamının Yağmur Duası!”, “Gece Yarısında İstanbul”, “İki Bedesten”, “İstanbul Uyanıyor”, “Sabah Ezanı”, “Baharı Bekler”, “Hıdrellez”, “Toprak Adamının Yağmur Duası!”, “Özlediğim İklim”
Zafer Hilmi TABAN	“Maniler”
Zeki Faik İZER	“Balık ve Balıkçılar”, “Barbaros Heykeli Nasıl Meydana Geldi?”
Zeki KARAAĞAÇLI	“Bir Askerim Ben”, “Topçular”
Zeki Ömer DEFNE	“Bu Hasretlik Böyledir”, “Tebdil Gönül”
Zeki Velidi TOGAN	“Kırım Tarihi”, “Temur Beyin Uygurca Bir Kitabesi”, “Göktürk Paraları”, “Edil Belirtilmemiş Ten Kanalı Meselesi”
Zeki ZEREN	“Ölü Fırınları ve Kül Mezarları”, “Ölü Fırınları ve Kül Mezarları”
Ziya GÖKALP	“San'at”, “Çınaraltı (Musahabe)”, “Turan”, “Kızıl Elma (Masal)”, “Meçhul”

	Bir Filozof”, “Lisan”, “Dokuz Oğuz Menkıbesi”, “İlahi”, “Ziya Gökalp'ten Mısralar”, “Halk ve Güzideler”, “Mütefekkirler ve Fikriyatçılar”
Zühal ORTAŞ	“Gölde Akşam”

Tablo 5. :Çınaraltı Dergisi 3. Dönemde Yazıları Yayımlanan Yazarlar ve Yazıları

Çınaraltı Dergisi 3. Dönemde Yazıları Yayımlanan Yazarlar ve Yazıları	
Yazar Adı	Yazıları
Abdullah Aksakoğlu	“Yahya Kemal”
Ahmet Cevat Eren	“Jakob Philipp Fallmerayer”, “Bolşevik Emperyalizmi”
Ahmet Tufan Şentürk	“Ekin Türküsü”, “Sıla’ya Giderken”
Ali Rıza Dinç	“Hikâye: Hayal Arkadaşım İlya”
Ali Saraçoğlu	“Ala Nakışlı Ceylanın Türküsü”, “Toy”
Arif Coşkun	“Olsam”
Avni Hak Öztüre	“Müsabakamıza Gelen Hikayeler: Bir Ölüm İstirabı”
Ayten Benli	“Zümrüt Rize”
Azmi Gülahmetoğlu	“Bahar Geliyor”
Bedia Kızılay	“Hayat Yolunda”
Behçet Kemal Çağlar	“Mohandas Gandhi’ye Ağıt”, “Güzelleme”, “Yaylalar Yarımı İsterim”, “Bozkırdan Yeşil Kıyıya”, “Ürgüp’te Bağbozumu Destanı”, “Kemalettin Kamu”, “Noldu?”, “İlç’te Bahar”, “Beydağı’nın Eteklerinde”, “Sekbanbaşından İkinci Mehmet’e”
Bekir Sıtkı Erdoğan	“Konya’da”, “Türkmen Çiçeği”, “Karaman”, “Aklımdan Geçenler”
Belirtilmemiş (Yazarı Yok)	“İngiltere’de: Komünistlere İş Yok”, “Moskova Radyosundan: Sovyetlerin Tok Gözlülüğü”, “İkinci İnönü Zaferi”, “Yalancı Cennet”, “Okuyucularla Başbaşa (İlk sayıdan son sayıya kadar devam eden bir seri)”, “Picasso ve Kübizm”, “Müzelerimiz Yüz Yaşında”, “Albüm: Fütürizm”, “Nizam Düşmanlığı”, “Komünistlik Dünyaya Yayılmaya Nasıl Çalışıyor?”, “Albüm: Van Gogh”, “Fatih Divanı’ndan Seçmeler”, “Fatih Müzesi Açılıyor”
Cam Boldağ	“Denizde Akşam”
Celal Çumralı	“Ülküm”
Cevdet H. Çağdaş	“Mart Günleri”
Cumhuriyet	“Yabancı Gözüyle Türk Köyü”, “İstanbul’daki Bir Vapur Acentesinin Komünizme Karşı Bulduğu Çare!”, “İsrafil’in Suru”
Çınaraltı	“İstiklal”, “Ulus Gazetesine Soruyoruz: Bu nasıl Türkçe?”, “Kemalettin Kamu”, “Mektep Kitaplar”, “Dikkat! Komünistlikten İstifa”, “Edebiyat Konuşmaları: Hırsız Var!”, “Haraaç! Haraaç!”, “Kızıl Tehlike Karşısında Gençlik Diyorki”, “Türkiye- Beyoğlu”
Emin Erişirgil	“Aynımı Yapamaz Mıyız?”, “”
Etem Ütük	“Her Şey Türklük İçin”
Ethem Nahit Gençay	“Şiirler Çiniler”
Fezai	“Yaylada Bahar Başlıyor”
Feyzi Halıcı	“Arzuhal”, “Doğduğum Yerin Türküsü”
Fikret Kanat	“Memleket aydınları Konuşuyor”
Gültekin Samanoğlu	“Rüya Gibi”, “O Kadın”, “Serenat”
Halide Nusret Zorlutuna	“Hasret”
Halil Soyuer	“Sen”, “Gönlümü Çiğneyip Giden Süvari”, “Derdim”, “Beni”
Halit Çakır	“Arayışlar”

Hamit Zübeyir Koşay	“Dil Bahisleri: Bir Adım Daha”
Hamdi Varoğlu	“Komünizm Dünyaya Yayılmaya Nasıl Çalışıyor?”, “Komünizm ve Dünya Mücadelesi”
H. Refet Tanişik	“Şiirler Albümler”
Hüseyin Korkmazgil	“Toros Türküsü”
İhsan N. Ertürk	“Feryat!”
İ. H. Baltacıoğlu	“Çocuk”
İlhan Geçer	“Yâre Deyişler”, “Bahar”
İmamoglu İsmet	“Hikâye: Yüzük”
İsmet Baha Sipahioğlu	“Kimse Duymasın”, “Ahenk Mi?”, “Şairler”
İsmail Hami Danişmend	“İnebahtı Faciasında Sokullu’nun Mesuliyeti 1-2”, “Kanuni’nin Şahsiyetini Aydınlatacak Rakamlar”
Kadri Gökalp	“Hikâye: Bir Ev Uyanıyor!”
Kazım İsmail Gürkan	“Doğru Tarih”
Kemal Çoruh	“Dilek”
M. Hilmi Acar	“Mevsimler ve Hayat”
M. Zeki Baydar	“Gülüm”
Mehmet Bakır	“Fatih İstanbul Kapılarında”
Mehmet Kemal Özgür	“Ankara Kalesine”
Mehmet Önder	“Yayla Güzeli”, “Tanrım Diye”, “Dilber”
Mehmet Zeki Akdağ	“Kalaba Köyü’ne Türkü”
Mithat Cemal Kuntay	“Gazi Mustafa Kemal ve Şair Abdülhak Hamit”, “Çocuk Muadelesi”, “Adam Yetiştirmek”, “Edebiyatta İnkâr”, “Kumar Salgını”, “Konstantiniyye Fatihinden Hint’e Satırlar”
Muammer Bayman	“Eylül”
Mustafa Aksezgin	“Şikâyetim Bu!”
Mustafa Çaldıran	“Pervana Gibi”
Mustafa Hakkı Akansel	“Türkler Matbaacılığın Müjdecileridir”
Mustafa Necati Karaer	“İlk ve Son Nefes”, “Benim de Günlerim Vardı”, “Oy Oy”, “Adım Adım”
Namık Kemal	“Namık Kemal Fatih’i ve Fethi Anlatıyor”
Necdet Ataman	“Gönlüm!”
Necdet Süer	“Bir Şarkı Söylesen”, “Yeniden”
Nurettin Can Gültekin	“Kalelerimiz”, “”
Nurettin Yatman	“Sanat Köşesi: Silivri Kapı ’da Bir Çini Müzesi”, “Şeyh Hamdullah”
Ömer Erdoğan Dilekli	“Geceler İçinde Bir Garip”
Orhan Birgit	“Kızıl Tehlike Karşısına Gençler”
Peyami Safa	“Delil Yağıyor”, “Onlarla Beraber ve Onlardan Ayrı Olduğumuz Esaslar”, “Sanat ve Millet”, “Toyluk Devrimiz”, “Ruşçuluk ve Türkçülük”, “Bolşevizm, Troçkizm ve Anarşist Komünizm”, “1 ve 2 Numaralı Düşman!”, “Bir Mektuba Cevap”, “Avrupa Birliği Hayali”, “Sosyalizm ve Milliyetçilik”
Raci Damacı	“Bize Türk Derler”
Rebi Barkın	“Gandi”
Remzi Oğuz Arık	“Tarih Görüşü”
Reşat Ekrem Koçu	“Kanuni’nin İstanbula Son Gelişi”, “Bu Kabir Taşını Kurtaralım”, “Unutulmuş Kahramanlar”, “İncili Çavuş”, “”
Rıza Polat Akkoyunlu	“Güneşte Bahar”
Sabih Şendil	“Cenup ve Bahar”

Sadık Atay	“Gel”
Salahattin Kalmuk	“Ayrılık”
Sedat Çetintaş	“Türk Sanat Tarihinden Sahnemize Konular”, “Sultan Osman’ın Aşk ve Rüyası”, “Türk Tarihinden Sahnemize: Nilüfer’in Düğünü”, “Aydos Kalesi’nin Anahtarı”, “İbrahim Paşa Sarayı ve Burhan Felek’in Harikalığı”, “Türk saraylarında Bir İspanyol Kızı”, “Türk Tarihinden: Alibey Adası”, “Türk Tarihinden: Damızlık”, “Cumhuriyet Yapıcılığı Milli Geleneklere Dayanmalıdır”
Sırrı Akatay	“Erciyes”
Şadi Usal	“İstanbul’un Fethinden Bir Sahne”, “Rumelihisarı”
Şehabettin Tekindağ	“Türk’ün Savaş Destanlarından: Niğbolu”, “Türk Tarihinden Sahnemize Konular: Padre Ottomano”, “Son Hücum”, “Türk Donanmasının Halice İndirilmesi ve Hristiyan Gemileri Tarafından Yakılma Teşebbüsü”
Şemsi Belli	“Hekimhan Yolları”
Şerif Korkut	“Türkçülüğümüze Dair”
Tarık Buğra	“Havuçlu Pilav Meselesi”, “Hikâye: Kara Oğlan”, “Hikâye: Çok Sonra”, “Hikâye: Buhran”, “Hayat Böyledir İşte”, “Yalnızların Romanı”, “Fal”
Tarık Orhan	“Esir”
Tayyip Gökbilgin	“Fatih ve Balkan Siyasetinin Menşeleri”, “Fatih Ayasofya’da”, “Fatih Devri: Fatih’in Birinci Hükümdarlığı Sırasında: Balkan Meseleleri”
Ümit Deniz	“Kızıl Tehlike”
Ümit Yaşar Oğuzcan	“Musiki”, “Bayraklar”
Vedat Dünder Alpaydın	“Mektup”
Yahya Benekay	“Eskişehir Gör Tasvirin”
Yahya Kemal Beyatlı	“Endülüs’te Raks”
Yusuf İ. Özen	“En Güzel Yıllarımı Anarken”
Yusuf Ziya Ortaç	“Her Şeyin Üstünde”, “Hayatı Güzelleştirmek”, “Müsabakamıza Gelen Şiirler Karşısında Vezin ve Kafiye”, “Lüzumsuz Bir Telaş: Sanayileşme Korkusu”, “Solculuk Komünistleri”, “Açık Mektup”, “Türk İşçileri Arasında: İki Sendika”, “Akıl”, “Üç Dil”, “Abdülhak Hamit’e İlk ve Son”, “Amerika’da İhtilal”, “Köyün Hasreti”, “Dikkat! Düşman Uyumuyor”, “Devekuşu”, “Kavga: Edebiyatta İnsaf”, “Kanun”, “İstanbul”, “Fatih Divanı”, “Şimdi”
Zahir Güvemli	“Fikir Sanat Olayları (İlk sayıdan Son sayıya kadar devam eden bir seri)”, “Ressam Tevfik Fikret”
Zeyyat Selimoğlu	“Hikâye: Kız Çekmeğe Dair”, “Hikâye: Sokak Köpekleri”, “Hikâye: Kan Davası”
Ziya Gökalp	“Ziya Gökalp’e Göre Türkçülük Nedir?”

Tablo 6. :Doğu Dergisi'nde Yazısı Bulunan Yazarlar ve Yazıları

Doğu Dergisi'nde Yazısı Bulunan Yazarlar ve Yazıları	
Yazar	Yazı Başlıkları
Ali Celal Şimşek	"Bayrak"
A. Ömer Boyacıgiller	"Ay Adları, Gün Adları Üzerine", "Karadeniz Kıyıları Tarım Durumu ve Köylümüz"
A. Türkekul	"Büyük Türk Destanı: Oğuzlama" ve İtil Müren Savaşı"
Abdulkadir İnan	"İslam Türklerde Şamanizm Kalıntıları", "Milli Şuurun Kudreti", "Mîr Ali Şîr", "Orta Asya Tarihinde Sınıflar, Kavgaları ve Kanlı Neticeleri"
Abdullah Taymas	"Ziya Gökalp'in Türkçülüğü"
Abdülkadir Karahan	"Bir Bahar Akşamı Hatırası", "Kızılelma ve Yeni Turan", "Doğu'yu Uyarın Büyüklerden: Şeyh Cemalettin Efgani", "Namık Kemal Üzerine İki Yeni Eser", "Benim Dinim", "Büyük Bayram", "Ülkü", "Güzelleme", "Dil Sevgisi", "Edebiyatımızın Hazinesi: Klâsik Edebiyatımızın Sanatkarları Baki ve Fuzuli Hakkında", "Atatürk'ün Kahramanlığı ve Psikolojisi", "Fuzulî Mahlasını Niçin ve Nasıl Aldı"
Adnan Enver	"Turnalar"
Adnan Yönden	"Garaz ve Kin", "Eğitim Davamızda Okul- Aile İş Birliği"
Ahmet Caferoğlu	"Tarihi 'ny' Gelişmesinin Zonguldak'taki Bir Örneği"
Ahmet Haşim	"Bayrak", "Süvari", "Gazi", "Bir Günün Sonunda Arzu", "Şiir Hakkında Bazı Mülâhazalardan Satırlar", "Ruhum"
Ahmet Hikmet Müftüoğlu	"Yakarış"
Ahmet Kutsi Tecer	"30 Ağustos", "29 Ekim", "Uzaklara Gidelim"
Ahmet Muhip Dranas	"Büyük Olsun", "Uyanık"
Ahmet Naim Çıladır	"Amerika İstiklal Savaşlarında Fransızların Rolü I", "Amerika İstiklal Savaşlarında Fransızların Rolü II", "Kırım Muharebesinin Menşeleri Hakkında", "Kuma", "Havzamızın Kömür İstihsalatı Eksilmiyor Artıyor", "Süt Anne", "Kolcu", "Hikâye: İkramiye", "Hüseyin Rahmi İle Nasıl Tanışmışım?", "Günlük Hayat", "Mansila", "Zonguldak Kömür Havzamız (Uzun Mehmed'den Günümüze Kadar): Önsöz", "Kömür Servetimiz Nasıl Meydana Çıktı?", "İl Genel Kurulunda", "Zonguldak Kömür Havzamız 2: Havzamız İlk Defa Ne Vakit İşlenmeye Başladı", "Ekmek Geliyor", "Zonguldak Kömür Havzamız 3: Bahriye İdaresi", "Dr. Emin Belig Belli'nin Belli Olmayan Kabri", "Zonguldak Kömür Havzamız 4: Ereğli Şirketi Havzamıza Nasıl Girmişti?", "Zonguldak Kömür Havzamız 5: Ereğli Havzamızdaki Demiryolları Hangileri İdi", "Bir Memur", "Zonguldak Kömür Havzamız 6: Havzamız Tam Bir Fransız Kolonisi Haline Gelecekti", "Zonguldak Kömür Havzamız 7 (Uzun Mehmed'den Günümüze Kadar)", "Kömür İstihsalimize Genel Bir Bakış", "Pilevne Kahramanı Gazi Osman Paşa", "Fuzulî'nin Duâsı", "Barbaros Hayreddin", "Devlet Kömür İşletmesi Muvaffak Olmuştur", "Yeni Bir Yıldız Doğdu", "Yirmi Dokuz Yıl Olmuş", "Biliyorum", "Zonguldak Gazetesi"
Ahmet Tufan Şentürk	"Yar Bana", "Kavga", "Koşar Gideriz"
Ahmet Turgut Etingü	"Davula Dair", "Barbaros", "Fatih'in Destanı'ndan"
Aka Gündüz	"Seher Yıldızı", "Barut Kokusu", "Bir Arslan'ın İki Masalı Zonguldak'a Armağan"
Ali Nihat Tarlan	"İzdirap, Seni Bulacağım!", "Arslan", "Dün ve Bugün", "Meryem'den Parçalar"
Ali Nüzhet Göksel	"Ziya Gökalp'in Şahsiyetinin Teşekkülü", "Küçük Mecmuaya Dair Hatıralar", "Faliş Rıfkı Atay", "Türkçülüğün Esasları Etrafında Bir İki Söz", "Edebi Çizgiler 2: Peyami Safa'nın Bir İki Eseri Üzerinde Bir Deneme", "Ziya Gökalp", "22'nci Yıldönümünde Ziya Gökalp", "Yahya Kemal", "Hamdullah Suphi Tanrıöver'i Dinlerken", "Halim Sâbit Şibay", "Ölümünün Yıldönümünde Ziya Gökalp"

Ali Rıza Özer	“Dil Elden Gidiyor”, “Döner Gider”
Aşık Veysel Şatıroğlu	“Sazıma”, “Yol”, “Derdimi Dökersem”, “Sen Bir Ceylân Olsan”
Ayhan Hünelp	“Kaybolan Şey”, “Kavaklıdere Parkı”, “Lüleburgaz”, “Değirmen”, “Anıtkabir”, “Küçük İstasyonlar”, “Eylül”
Azami Haşimi	“Türkistan Türk Muhacirlerinden Acıklı Bir Feryat”
Aziz Devlet	“Madenciliğimizin 20 Yılına Bakış”, “1943 Yılında Madenciliğimiz”
Azmi Güleç	“Endişe”
Behçet Gönül	“Murat Uraz'ın bir Kitabı Münasebetiyle”, “Yugoslavya'dan Sesler”, “Ölüm Yıldönümünde Hâmid”
B. Sıdal	“Kömür Türkiye'de Taş Kömürünün İlk Bulunuşu”, “Neden Kurutmuyoruz?”, “Türklük İçin Çalışanlardan Cemal Mersinli”, “Suad Soyer”, “Uzun Mehmet: Kömür Bayramı”, “Ereğli Limanı”, “İhsan Soyak'la Konuşma”, “Zonguldak Limanı”
Basri Gocul	“Kopsamalar”, “Ağıt”, “Türk Destanı'ndan Parçalar: Bamsı Beyrek'in Sılasına Dönüşü”, “Yakarış”, “Kazan Bey'in Ağılına Verilen Baskın”, “Ata - Oğul”, “Küçük Emren'in Büyük Cesareti”, “Yiğitler Yiğidi Kanturalı'nın Korkusuzluğu”, “Alplarbaşı Kazan Bey Saldıracağı Düşmanı Oğluna Anlatıyor”, “Küçük Emren Ak Meydanda: II”, “Söyleme”, “Dağlar”, “Köy Kadınları”, “Bir Gece Ortası”, “Öyle Bir İklim ki”, “Örnekse Kahramanlık”, “Yelteyiş”, “Oğul Dediğin İşte Böyle Olmalı!”, “Bamsı Beyrek'in Parasar Kalesi'nde Söylediği Türküdür”, “Bir Savaş Yolculuğu”, “Uğuz Han İçin Tanrı'ya Yakarış”, “Alplarbaşı Kazan Bey Meydan Okuyor:”, “Gelen Kâfir ve Alplarbaşı”, “Tat Erinin Ban Banladığı Zaman”, “Söyleme”, “Basat Sormaktadır”, “Bir Savaş Tasviri”, “Ahıska Kalesi Cengi”, “Kanturalı Yolculuğa Hazırdır”, “Kanturalı”, “Erlerbaşı Kazan Bey Öğünüyor”, “Söyleme”, “Ana Yüreği”
Behçet Kemal Çağlar	“Namus”, “Açık ve Dürüst”, “Münevver”, “Mehmet Akifimiz”, “Köyüm”, “Utanın, Susun Artık”, “75 Yıldır Sönmeyen Meşale”, “Öğretmenlere Düşen Ödev”, “Kanımızda Yaşiyor: Atatürk, Mete, Oğuz”, “Yirminci Yılda Mısralar”, “Ziya Gökalp İhtiyacı”, “İnanlı Şairler”, “Çankırı'da Akşam”, “Kolayca Akla Gelen Bir Şey”, “12 Şubat”, “Gençlik Bayramı Düşünceleri”, “Hâmid Gününde”, “Hava Şehitleri Gününde Konuşma”, “30 Ağustos'ta Düşünceler”, “Lozan Zaferi Gününde”, “Kuvayı Milliye Ruhu”, “İkinci Teşrinin İlk Günlerinde Düşünceler”, “Selimiye Destanı”, “Ahmed Esen'in Ardından”, “Halkevlerinin Yıldönümünde Düşünceler”, “Afyon Kalesine”, “Dağlıdan Bahar Gözlüye”, “23 Nisan'da Düşünceler”, “Anayasadan Sonra İçtüzük”, “Madenciler Şarkısı”, “9 Eylül'de Düşünceler”, “Bizim Temmuz Günlerimiz”, “Kars'a Sesleniş”, “Kasım'da Düşünceler”, “Ürgüp'te Bağbozumu Destan”, “Uzun Mehmed”, “Karadeniz'in Karaelmas Kıyısında”, “Karadeniz Kıyılarında”, “Kop'tan Palandöken'e”, “İki Gazi Şehir”, “Cümle Kuşların Bülbül Olup Öttüğü Yerlere Bir Daha Baykuş Kondurmayız”, “Doğu Denen Hazineye Doğru”, “Arpaçay- Çıldır- Ardahan”, “Doğu Sade Görmeye Değil, Hizmetine Girmeye Gidilecek Yerdir”, “Şubat'ta ve Mart'ta Düşünceler”, “Halka Giden Yoldayız”, “Nisan'da Düşünceler”, “Bahar Türküsü”, “Mayıs'ta ve Haziran'da Düşünceler”, “Bu da Kim İçin”, “Temmuz ve Ağustos'ta Düşünceler”, “30 Ağustos'ta Gazel”, “Eylül ve Ekim'de Düşünceler”, “Bir Güz Şiir'i”, “Düşünceler: Basılacak Bir Kitap İçin”, “Kemal Dadaş Destanı”, “İkinci Gökalp Neredesin?”, “Yahya Kemal Doğu'da”, “Toprağın Masalı mı, Şehrin Falı mı?”, “Moskof Düşmanlığı”, “Orta Yaylada”, “Mustafa Kemal”, “Tarih İçinde”, “Tarih Boyu Türk Eri”, “Büyük Bir Facia”, “Ekim - Kasım Arasında Düşünceler”, “Günlerim Geldi”, “Kurultay'da Türkçülük Ülkümüz”, “Dokuzu Beş Geçe”, “Ulubatlı Hasan”, “Sırma Şadırvan”, “Baharda Düşünceler”, “Çeşme”, “Dil İşi”, “Cülüsiye”, “Yine Ziya Gökalp Hasreti”, “Cülüsiye”, “Kış'da Düşünceler”, “Bugaç Han Masalından Parçalar”, “Su Perilerinin Yıkamışı”, “Meçhul Şehide”, “Bu Sefer de Bütün Yılda Sanat Üstüne Düşünceler”, “Doğu'dan Doğu'nun Yeni Devletlerine Selâm!”, “Pars Kafes'te”, “Elli Yılda Şiir”, “Şeyh'iye Nazire”,

	“Toprağın Al Kanla Yoğrulduğu Yer”
Belirtilmemiş (Yazarı Yok)	<p>“Kömür Havzamız Tarihinden Bilgiler Belgeler”, “Zonguldak Gazetesi Yirmi Yaşında”, “Karaelmas”, “Yazarlarımızı Tanıyalım: Enver Behnan Şapolyo”, “1873’te Türkiye Halk Kıyafetleri”, “CHP Altıncı Büyük Kurultayı”, “Türk Sanat Eserleri 3”, “1873’te Türk Halk Kıyafetleri”, “Ölümünün 19. Yıldönümünde Ziya Gökalp”, “Gökalp ve Zonguldak”, “Türk Sanat Eserleri Serisi 5”, “Kastamonu’ya Aid Unutulmaz Bir Hatıra”, “Yazarlarımızı Tanıyalım: Abdülkadir Karahan”, “İbret Alalım!”, “İki Kutlu Yıldönümü ve Mehmed Akif’in Ebedi Sesi”, “Soy Düşmanlığı”, “Uyuyan Şair”, “Milli Roman”, “Yazanlarımızı Tanıyalım 6: Cemal Oğuz Öcal (Uslu Ozan)”, “Doğu Gözüyle Yayınımız”, “Açık Konuşma”, “İki Ayın Önemli Anıları”, “Zonguldak Gazetesi 21 Yaşında”, “Doğu ve Basınımız”, “Mili Şef’in Gençliğe Hitabı”, “Zonguldak Tarihinden İki Unutulmaz Hatıra”, “Yazarlarımızı Tanıyalım 7-8: Halim Yağcıoğlu - Dr. Rebi Barkın”, “Doğu ve Basınımız”, “Genç Ozanlar (18-22. Sayılar arası devam eden bir seri)”, “3. Cildin İçindekiler”, “Yazarlarımızı Tanıyalım 9: Osman Atilla Yolpazoğlu”, “Zonguldak’ta Maarif Vekilinin Söylevleri”, “Doğu Postası”, “Cumhuriyet ve Abdülhak Hamid”, “Büyük Bir Kaybımız: Ahmed Esen”, “Mutlu Bir Yıldönümü: Milli Şef Zonguldak’ta”, “Halkevlerinin Günü: Başbakanımız Saraçoğlu’nun Söylevi”, “Zonguldak İl Genel Kurulu Çalışmaları- Açış ve Kapayış Söylevleri”, “Doğu Gözüyle Yayınımız”, “Doğu İçin Değerlemeler”, “Yarına Giden Yol”, “Üç Ayın Önemli Anıları (Aralık, Ocak, Şubat)”, “Yazarlarımızı Tanıyalım 14: İsfendiyar Baruöntü”, “Genç Ozanların Sesi (23-34. Sayılar arası devam eden bir seri)”, “Ulusal Önder İnönü’nün Gençliğe Hitabı”, “Kars Kalesi”, “Zonguldak’ta Gençlik Bayramı”, “Celâl Bayar’ın Bağışı”, “Ereğli Limanı”, “Doğu Gözüyle Yayınımız”, “Cumhur Başkanımız B. Millet Meclisini Açış Söylevi”, “Cumhuriyetin Yıldönümünde: Büyük Önderimizin Ulusuna Seslenişi”, “Başbakanımızın Açış Söylevi”, “Uzun Mehmed Kuyusunu Açış Töreninde Söylevler”, “Yazarlarımızı Tanıyalım 16: Zafer Arıkbağ”, “Olur mu ?”, “Mehmed Emin Yurdakul’un 3. Yılında”, “Recep Peker Hükümetinin Programı”, “Atatürk 1881-1938”, “Atatürk ve 9-19 Rakamı”, “Bayındırlık Bakanımız Demeci”, “Türkçülük Nedir? :H. Suphi Tanrıöver’le Konuşma”, “Havza Tarihi İçin Önemli Bir Belge: Kömür Madenler Hazine-i Hassa’dan Devlete Nasıl Geçti”, “Filyos’da Meydana Çıkan Tarihi Eserler”, “Büyük Millet Meclisinde: İçişleri Bakanımızın Gizli Komünist Tahriklerini Açıklayan Demeci”, “Başbakanımızın Konuşmaları”, “Milliyetçilik Konuşan Recep Peker”, “Türk Büyüklerini Anma - Yaşatma Derneği Ana Tüzüğü”, “Türkçülük Anketimiz”, “Türkçülük Nedir 9: İsmail Hami Danişment’ in Karşılığı”, “Zonguldak’ta 19 Mayıs”, “Türkçülük Anketimiz”, “Türkçülük Nedir? : İsmail Habib Sevük’ün Karşılığı”, “Türkçülük Nedir? : Op. Dr. Şerif Korkut’un Karşılığı”, “Hamid Aytac”, “Zonguldak’ın En Büyük Bahtiyarlığı”, “Halid Aksoy”, “Dr. Mithat Altıok Zonguldak Valiliğine Atandı”, “Akif İyi Doğan”, “İsmail Habib Sevük Zonguldak’ta”, “Ferdî Hükümet, İçtimai Hükümet”, “Umumculuk”, “Türk Meşrutiyetinin Tekâmülü”, “Türkçülük Anketimiz”, “Yıldönümünde Mithat Âkif”, “Komünizm Üzerine Cafer Kırimer’in Konferansları”, “Öğrenime Yardım Derneği Genel Kurul Toplantısı”, “Çingiz Kağan”, “Komünizm Üzerine Cafer Kırimer’in Konferansları II.”, “Cafer Seydahmed Kırimer’in Hayatı”, “Sovyet Mahkûmları Kampı”, “Doğu Yedi Yaşına Basarken”, “Zonguldak Kömür Havzası, Dünkü, Bugünkü İşçi Durumu”, “Kızıl Cehennemden Kurtulup Yurdumuza Kavuşan Bir Irktaşımız Neler Anlatıyor”, “Râbia - Hatun’un Şiirleri”, “Türk Büyüklerini Anma, Yaşatma Derneğinin Çalışmaları”, “Türk Büyüklerini Anma, Yaşatma Derneği Anatüzüğü”, “Alp Erenler Antlaşacak!”, “Malazgirt Muharebesi: İki Perdelik Manzum Piyes”, “Büyük Şairimiz Yahya Kemal Beyatlı’nın Doğu’ya Armağan Ettiği Rubailer”, “Yahya Kemal’in 65 inci Yılı’nda Basınımızda Çıkan Yazılardan Satırlar”, “Rıza Tevfik’i Toprağa Verdik”, “Kaybettiğimiz Millî Değer Faik Âli Ozansoy”, “Türk Büyüklerini Anma, Yaşatma Derneğinin Çalışmaları”,</p>

	“Kaybettiğimiz Büyükler: Fevzi Çakmak”, “R. Peker”, “Maksut Çivi’yi Toprağa Verdik”, “Maksut Çivi’nin Cenaze Töreninden Resimler”, “Refet Güneş’ten Hatıralar”, “Havza Tarihinden Resimler”, “Zonguldak’ta Kültür Hayatı”, “Zonguldak Öğrenime Yardım Derneği”, “Amasra’da Hıdırellez - inanışlar -”, “Uzun Mehmed - Kömür Bayramı”, “Yeni Zonguldak Limanı”, “Başbakanın Hitabesi”, “Münir Birsell’in Konuşması”, “İktisâdi İşbirliği Temsilci Yardımcısı Mr. Mc Junkins’in Konuşması”, “İhsan Soyak’ın Konuşması”, “E. K. İ Genel Müdürlüğü”, “İki Acı Kaybımız”, “Kömür Havzamızdan Resimler”, “Ses Sanatkârimiz Şâdan Candar Zonguldak’ta”, “Ahmed Caferoğlu Amasra’da”, “İller Bankası Beşinci Genel Kurul Toplantısı”, “Belgeler”, “Zonguldak’ın Kuruluşundan Bugüne Kadar: Kaymakamlar, Mutasarrıflar, Valiler”, “XXVII inci Yıldönümü Zonguldak”, “İstanbul Şehir Tiyatrosu Sanatkârları Zonguldak’ta”, “Eski Bir Hâtıra”, “Sanat ve Güzellik”, “Saadet Alp”, “Türkiye Güzeli Güler Arıman”, “Yüksek Kültürde ve Yüksek Fazilette Dünya Birinciliği Tutmak: Atatürk’ün Kızlarımıza Öğüdü Budur”
Bilge Işıldak	“Halk Şiirine Dair”, “Vatan Sevgisi”, “Milli ve Maşeri Ahlaka Dair”
Cafer Seyid Ahmed Kırırmer	“Harp ve Türkçülük I”, “Harp ve Türkçülük II”, “Nurlu Kabirler Yaş Nuri Hoca”, “Türkçülük Nedir?”, “Cumhuriyet ve Türkçülük”, “Bizde İdeal ve İdeoloji Buhranı Var mıdır?”, “Demokrasi ve Demagoji”
Celal Dinçer	“İkinci İnönü Meydan Muharebesi Zaferi”, “30 Ağustos”, “30 Ağustos’tan 9 Eylül’e (46-47. Sayılar ve 67-70. Sayılarda var.)”
Cemal Oğuz Öcal	“Arıyoruz!”, “Ziya Gökalp ve Türk Gençliği”, “Ey Fâtihi!..”
Ceyhun Atuf Kansu	“Yüzük”, “Değirmen”
Cudi Nazelli	“Ne Şiir Yazıyorum Ne Kaside”
Çetin Altan	“Saadet Şiiri”, “Bir Gece Misafirliğinde”, “Hürriyet Ölümünden Sonradır”
Edibe Çivi	“Millî Heyecan Nasıl İnkişaf ettirilebilir?”, “Millî Şairimiz Yurdakul”, “Milli Karakterimiz”, “Harp Felsefesi”, “İlk Öğretim Davamızı Düşünürken”, “Hayal Kuvveti”
Edibe Sayar	“Şiir ve Hayat”, “Hikâye: Define”
Edip Ayel	“Mohaç”, “Cumhuriyet”, “Anadolu”, “Fezai”, “Osman Gazi İçin”, “Şikâyet”, “Düşman”, “Yaz Olsun”, “Rubailer”, “Teselli”, “Kış”, “Boğaziçi”
Emin Bülend Serdaroğlu	“Kaynak Türkçülükten Eserler: Dev Şarkısı”
Emin Çakıroğlu	“Bugünkü Zonguldak Limanı”, “Bugünkü Zonguldak Limanı II”, “Zonguldak Kömür Havzasında İşçi Meselesi”
Enver Behnan Şapolyo	“Türkçülük Cereyanı ve Milli Şuur”, “Milli İktisat Nedir?”, “İki Türkçülük Piri: Ziya Gökalp, Hasan Fehmi Turgal”, “Milli Ahlak Nedir?”, “Ziya Gökalp’ın İttihat ve Terakki Partisindeki Rolü”, “Türkçülük İdeolojisi: Millî Felsefe Nedir?”, “Milli Sanat Nedir?”, “Tarih ve Sanat”, “Türk Müverrihleri ve İlk Vakanüvislerimiz ve Eserleri 1”, “Türk Müverrihleri ve İlk Vakanüvislerimiz ve Eserleri 2”, “Türk Müverrihleri 3: Hususi Tarihler Kısmı”, “Cumhuriyet Nasıl İlan Edildi?”, “Fırka Nedir? 2: Fırkaların Siyasî Tasnifi”, “Eski Türklerde Demokrasi”, “Fırka Nedir? - VI-”, “Tahir Karauğuz”
Erciyesli Emrah	“Koşma”
Ercüment E. Talu	“Filozof Rıza Tefik Bey”
Erdoğan Ünver	“Devrile Devrile Gider”, “Ne Hacet”, “Hatıra”, “Sevgiliye”
Esat Tekeli	“Umumi Gelir Vergisi”
Fagus- Fuat İyicil	“Vecizeler”
Fahreddin Kerim Kökyay	“Ruh Hekimliği Sahasında Türklerin Çalışmaları”, “Filozof İbni Sina”
Faik Ali Ozansoy	“Gazel”, “Ebedî Nur”, “Gözlerinin Rengi”, “Ruhumla Baş Başa”, “Nağme-i Teselli”, “Belki Hülya ve Belki Bir Rüya”, “Faik Âlinin Piyer Loti Hakkında Bir Yazı”, “Tulu’dan Evvel”, “İnfi’âlât - i Merizâne”, “Şarkı”, “Ömrümün Sade Bir Musahabesi”, “Ne Güzeli Şey”

Falih Rıfık Atay	“Yürüyüş”, “Bir Mektup”, “Gündem”, “Cumhuriyet”, “Yürümek”, “Yuva”
Faruk Nafiz Çamlıbel	“Eski Saray”, “Gazel”
Fazıl Ahmet Aykaç	“Zafer Yaylası”
Ferid Ragıp Tuncor	“Senden Uzak”, “Yalnız Senin İçin”
Feyzi Halıcı	“Şükür Yarabbi”, “Bahar Sevgisi”, “Battal Gazi'ye”, “Palandöken'e Şiir”
Fikret Kanad	“Millet Sevgisi”
Fuat İyicil	“Oscar Wilde'nin Kaleme Alınmamış Hikâyeleri”
Fuat Edip Bakış	“İnönü Emrindeyiz”
Galip Kardan	“Atatürk Kimdir? Atatürk Ne Yaptı?”
Gültekin Samanoğlu	“Gönül”
Güzin Gürman	“Dönüş”, “Lânet”, “Kırık Dümen”, “Ayrılık”, “Adını Bilmediğim İklim”, “Yabancı”
H. Hilmi Uluğ	“Eski Eserlerimizi Koruyalım”, “Safranbolu”, “Rıza Nur”
Hakkı Tarık Us	“Faik Âli Ozansoy”
Hakkı Züha Gezgin	“Manasız Bir Alaturka Düşmanlığı”
Halid Aksoy	“Öz Türkçeye Doğru”, “Çatalağzı Elektrik Santrali Söylevleri”, “Atatürk-İnönü Heykelleri; Söylev”
Halid Fahri Ozansoy	“O'nun Ruhunu”
Halide Dolu	“Sır”
Halide Edip	“Ey Yeni Turan”
Halil Fikret Kanat	“Millet Sevgisinin Birleştirici ve Yapıcı Kudreti”
Halil Soyuer	“Aşıkların Hali”, “Ardından”, “Gurbet Düşünceleri”, “Gurbet”, “İçleniş”, “Havran Ovası”, “Beni”, “Aman”, “Çakırtaş'ın Deyişleri”, “Sabah”, “Dedim”, “Gözleri”, “Telaş”, “Düşünceler”, “Zonguldak Yolları”, “On İkinci Yıl”, “Bakış”, “Moskof Dense”, “Rubailer”, “Moskof Kını”, “Uzun Mehmed'e”, “Halkevi”, “Tesadüf”, “Yazı Ailemize Katılan Olgun Bir Sanatkâr: Sadi Günel”
Halim Yağcıoğlu	“Türk Sanatın Anası”, “Fikir Mecmuaları”, “Saz”, “Ok Meydanı”, “Yaşamak Sevinci”, “Köy Öğretmenine Açık Mektup”, “Sivas Üstüne”, “Ankara Mektupları 1 : En Gerçeğe En Güzele En Doğruya”, “En Gerçeğe, En Güzele, En Doğruya”, “En Gerçeğe En Güzele Doğruya”
Hamdullah Suphi Tanrıöver	“Ölümünün 18. Yıldönümünde Ziya Gökalp'ın Büyük Ruhuna Selam ve Saygı”, “Konuşma: Üniversite Hatıraları”
Hamid Zübeyir Koşay	“Hasan Fehmi Turgal'ın Şer'i Mahkeme Sicilleri Hakkındaki Bir Yazısı”
Hasan Fehmi Tuğral	“Marş”
Hasan Ferit Cansever	“Türkçülük Nedir? Karşılık 2”, “Türkçülük Nedir?”, “Türkçülük Nedir? : H. Ferid Canseverin Karşılığı 3: 2”, “Türkçülük Nedir?: H. Ferid Cansever'in Karşılığı 4”
Hasan Reşit Tankut	“Köylü ve Toprak”
Hazım Atif Yusuf Kuyucak	“Hasan Karabacak”, “Amerika Notlarından”
Hıfzırrahman Raşit Öymen	“Zonguldak'ta Bir Gün”
Hikmet Nurhan Dağlıoğlu	“Aşıklar Gibi Gider”, “Folklordan Beklediklerimiz”, “19 Mayıs Gençlik Bayramı”, “Küçük Hafız”
Hikmet Şinasi Önel	“Bahar ve Sen”, “Son Şarkı”, “Tevekkül”, “Çadır Köşkünde Düğün”
Hüsamettin Toros	“Küskünlük”, “Gazel”
Hüseyin Çolak	“Noktalı Yar”, “Yaralı Dönüş”, “Düşünürsem”
Hüseyin Fehmi İmer	“İki Vatanperver: Tunalı Hilmi ve Doktor Suat”
Hüseyin Namık Orkun	“Zonguldak Sözü'nün Aslına Dair”, “Ereğli'de Yer Adları”, “Safranbolu Yer Adları”, “Türklerin Anayurdu”, “Ziya Gökalp Tarihçi”, “Yer yüzünde Türkler- Türkçülüğün Tarihi”, “İdealist Gençlik”, “Ziya Gökalp Tarihçi”
İ. Hakkı Baltacıoğlu	“Türkçülük Nedir? Karşılık 7”

İ. Hikmet Ertaylan	“İbrahim Alaaddin”
İbrahim Zeki Burdurlu	“Bir Sazın Telinde Bir Diyar Yaşar”, “Bergama Kalesi”, “Mahallemize Gelen Bahar”, “Hayranlık”, “Uyanış”, “Ne Güzel Bugün”, “Kitap İncelemeleri: Gaziantep Ağzı”, “Bağ Bozumu”, “Tesbih”, “Cahit Sıtkı Tarancı'da İki Ana Tema”, “Mevut Okunur”, “Nenemin Anlattığı Dünya”, “Beyaz Minare”, “Yapısı Sağlam Türkçe Cümleler”, “Ağ Saatlerinde”, “Küçük Tezemin Gelini”, “Hikâyede Olgunluk ve Bir Uğurlayış Hikâyesi”, “Vatan'a Doğru”, “Keloğlan”, “44'ü Osman Oğlu Osman”, “Manzara”, “Düşünce”, “Bugünkü Şiirimizde Hece Usulü”, “Kitap”, “Basık Tavan”
İhsan Yücel	“Efelerin Elinde”, “Şairin Duası”, “Kışa Girerken”
İsfendiyar Baruönü	“Namık Kemal'i Anarken”, “Disiplin İhtiyacı”, “Şuursuz Taklitçilik”, “Gençlik ve İdeal”, “Ziya Gökalp'i Anarken”, “Üstün Fikir”, “Köy ve Köylü Davası”, “Dil Devrimimiz Kültürce Kalkınma Dâvamızın Parolasıdır”, “Gençlikteki Kükreyiş ve Namık Kemal”, “Yeni Dünyaya Düzen Verecek Ülkü: Demokrasi”, “Güzel Bir Şehir: Mersin”, “Güney Anadolu Gezisinden Notlar 2: Mersin'den Sonra Adana”, “Zonguldak-Karaköse Yolunda”
İsmail Habib Sevik	“Abdülhak Hamid'in Hariciye Hayatından Hatıralar”, “Unutulmayacak Simalardan: Hasan Fehmi Turgal”, “Halid Ziya Uşaklıgil'i Anış; Hatıralar”, “8'inci Yıldönümünde Atatürk”, “Yahya Kemal'de Rindliğin Şiiri”, “Ereğli'deki Sun'î Zelzele”, “Liman Tekniğinde Yaratılan Harika”, “Mendireğin Bloklanması”, “Türkçülük Nedir? : İsmail Habib Sevik'in Karşılığı Musiki Mimari”, “Yarının Haşmetli Beldesi ve Üç Korku”, “Vargelli Miraç”, “Çatalağzı'nda Denizin Fethi”, “Atatürk'ün 9 uncu Ölüm Yıldönümünde Eserinin Muhasebesi”, “Mehmed Emin Yurdakul'a Dair Bir Hâtır”, “Vatanın En Büyük Elektrik Santrali”, “Fabrikalarımızın Temel Fabrikası”, “Ölümünün Yıldönümünde Mevlâna”, “Kömür Havzasının Vatan Çapındaki Ehemmiyeti”, “Son Dünya Şampiyonluğu Vesilesiyle "Türk Güreşi" Yazılarının Macerası”, “Dil Dâvası Üzerine: I”, “Ağustos Ayındaki Mukadderat Cenklere”, “İslâmlığın İstikbali”, “Cumhuriyetimizin Bu Defaki Yepyeni Manası”, “Tehlikeden Niye Korkmuyoruz?”, “Koredeki Bayrak”, “Bugünkü Safranbolu ve Yarınki Sumer - Kent”, “Türk Şiirinde Kadın”
İzzet Ulvi Akyurt	“Altın Tarih”
Jülide Göksan	“Gece Yolculuğu”, “Küsüverdi”
Kadir Kemal Kop	“Eskiden "Dünyada Van, Ahirette İman" Derlerdi”, “”
Karakullukçuoğlu	“Çam Ağacı, Noel Baba Derken”, “Türkçülüğe Ne Lüzum Var?”, “Baş Başa”, “Bartın'da Bir Günde Beş Tören”, “Tunalı Hilmi”, “Tunalı Hilmi Elhamra'da”
Kazım Nami Duru	“Vilayet Dergileri ve Gazeteler”, “Türk Milliyetçiliği Dile Kültüre Dayanır”
Kemal Peker	“4784 Yıllık Bir Mahsul”, “Fındık Name: 4784 Yıllık Bir Mahsul IV”
M. Behçet Yazar	“Mehmetçik”
M. Faruk Gürtunca	“Yahya Kemal'e”
M. Necati Sayar	“Deli Gönül”, “Düşümde Gördüm”
M. Palabıykoğlu	“Ziya Gökalp Senesi Yahut Üç İftira Üç Müdafaa”, “Soyadlarımızın Kerameti”
M. Ş. Günaltay	“Türk Milliyetçiliğinin Çalışma Yolu Ne Olmalıdır”
Mehmet Çakırtaş	“Bugün”, “Aşıkların Destanı”, “Yar Bana Böyle Demişti”, “Edremitlim”, “Pul Hasta”, “Suretin”, “Beter Ol”, “Giderdim”, “Gün Dönümü”, “Okunur Oldum”
Mehmet Çınarlı	“Sonbahar Duyguları”, “Rakım Elkutlu Hoca”, “Devlet Konservatuvarı'nın 1948- 1949 Mezunlarından Şükran Aktuna ile Bir Konuşma”, “Salıncak”, “Yeşil Balkon”
Mehmet Emin Erişirgil	“Ahlak İmtihanı”, “Şair Akif ve İdeali”, “Manevi Hamle”, “Bir Sözü Tarihi”

Mehmet Emin Yurdakul	“İnkılap Türküsü”, “İnkılap Devri”, “Dört Vecize”, “Benim Rüyam”, “Kurtarıcıya”, “Şehit Yahut Osman'ın Yüreği”, “Devrim Şiirinden: Türk Milletine”
Mesut C. Karabaş	“Ülkümüz”
Mitat Cemal Kuntay	“Ölüm Karnavalı”, “İrkımın Kemikleri Belde Sandığım”, “Noel Baba”, “Gök Nostaljisi”, “Muzaffer Türk Gençliğine”, “Başka Nedir, Ne?”, “Kore Kahramanlarına”
Mustafa Güngör	“Düşünün”
Mustafa Hakkı Akansel	“Hayvani Ülkü”
Mustafa Necati Karaer	“Zeynep'im”, “O Bahçe”, “Türlü Türlü”
Muzaffer Bilge	“Varda”, “Kara Mehmed”
Muzaffer Tayyip Uslu	“Sıkıntı”
Nadir Gündüz	“Anadolu'm”
Nafi Atuf Kansu	“Halkevlerinin Yıldönümünde: Halk Partisi G.S. Nafi Kansu'nun Bayramı Açış Söylevi”
Nebil Buharalı	“Milli Şuur ve Milli Ülkü Nasıl Meydana Gelir?”, “Harp Ekonomisi”, “Harp Ekonomisi”, “Cumhuriyet 1: Tarihte Ün Almış Cumhuriyetler ve Nasıl Meydana Geldikleri”, “Cumhuriyet ve Tarihte Yer Almış Cumhuriyetler 2: Şimali Amerika Birleşik Cumhuriyetleri”, “Cumhuriyet ve Tarihte Yer Almış Cumhuriyetler 3: İsviçre”, “Cumhuriyet ve Tarihte Yer Almış Cumhuriyetler 4: Fransa (3 seri devam eden Bir Makale)”, “Siyasî Vasiyetnameler”, “Cumhuriyet ve Tarihde Ünalınmış Cumhuriyetler Nasıl Meydana Geldiler: Fransa Napolyon Bonapart”
Necati Yazgan	“Hınç”
Necdet Rüştü Efe	“Ey Genç!”, “Büyük Sevgi”, “Gece Saatleri”, “Bahçe”, “Üç Damla”, “Bursa”
Necip Mirkelamoğlu	“O İller”, “Bağlamının Telinden: Erzurumlu”, “Kahraman Urfa'ya”
Necip Sözmen	“Efe”
Nihad Kuşlu	“Şiir Üzerine Konuşma”, “Ölmeyen Hâtıralar”, “Serenat”, “Hasan Çavuş”, “Şiir Üzerine Konuşma”
Nurullah Ataç	“Kemal Uluser”, “Dil Üzerine”
O. Faruk Verimer	“Okul ve Sergi”, “Bu Kültür Durağının Yıldönümünde”
Oğuz Kazım Atok	“İsteklere”, “Plevne Türküsü”, “Yağmur”, “İstanbul Üstüne”, “Bir Avuç Toprak”, “30 Ağustos Mehmetçiği”, “Sır”, “Çiçek”, “Bir Ömür Türküsü”, “Bahçeden geçiş”, “Gün Dönümü”, “Ötelere Doğru”, “Üzüntülü Dünya”, “Sabaha Karşı”, “Sabahleyin”
Orhan Şaik Gökyay	“Sitem”, “Bitmeyen Mevsim”, “Konservatuar Marşı”, “Nefes”
Orhan Tepedelenli	“Hüseyin Rahmi Öldü "Avnüselah'lar" Yaşıyor!”, “Bir Mayıs Türküsü”, “Hazım Körmükçü- Şevket Dağ”
Orhan Tunalıoğlu	“Zonguldağa Ait Müşahedelerimiz”
Osman Atilla	“Yâr Üstündedir”, “30 Ağustos Sabahında”, “Yıldızlara Arzuhal”, “Gün Vurur Beni”, “Bahar Yağmuru”, “Bir Mektub- İzmir'den”, “Denizde Bir Kaptan Konuştu”, “Büyük Halk Sanatkârı: Tılı Murat”, “Hep Böyle Düşünceler İçinde”, “Kızıldağ'da Bir Değirmen”, “Dünyalık”, “Tasvirim”, “Arzuhalci”, “Hoş Görmek Lâzım İnsanları”, “Sabahleyin”, “İlk Haberci”, “Bütün Yaz Bu Ağaçlar”, “Hep Hasret, Hep Mustafa'm Hep Hasret”
Osman Turan	“Yabancı İdeolojilerle En İyi Mücadele Millî Yolda Yürümele Olur”
Osman Yüksel	“Malazgirt'ten-Sakarya'ya”, “Destan”
Ömer Erdoğan Dilekli	“Aydın İnsan ve Kurtuluş”, “Türkiye Davası ve Tababet Ahlâkı”
Ömer Seyfettin	“Mehmet Emin”, “Kızılalma Neresi?”
Peyami Safa	“Osmanlı Kozmopolitleri”, “Altıncı Dil Kurultayı”, “Faik Âli Ozansoy”
Rebi Barkın	“İşçi Sigortaları Üzerine Konuşma”, “Ereğli Limanı Üzerine Düşünceler”, “Atatürk-İnönü Heykelleri Nasıl Yapılıyor?”, “Karabük'te Sevindirici

	Geliştirmeler”, “Hint Türk İmparatorluğu”, “Afganistan”, “Doğu”
Recep Hayri Bilemedik	“İlerle”, “Gece ve Ben”
Refik Fenmen	“Kauçuk Sanayii ve Kömür Havzamız”
Remzi Oğuz Arık	“Türkiye'nin Yükseltilmesi”, “Bizim Milliyetçiliğimiz”
Rıfat Ahmet Moralı	“Sonu Ne?”, “Harabat”, “Söyle”, “Arama”, “Büyük Sır”, “Aldırma”
Rıza Polat Akkoyunlu	“Kınalı Tepe'den”, “Bu Böylece Biline!”, “Saçlar”, “Sahibini Arayan Şiir”, “Nisan”, “Dedi Bana”, “Gir Kalbime Gör Kendini”, “Bursalım”, “O Şehir”
Rıza Rıfat Öztoprak	“Saçların”, “Yaz Gecelerinde Aşk ve Avarelik”
Rıza Tevfik	“Fadime!”, “Göz Aşinalığı”, “Kasvetli Yağmurlar”, “Uçun Kuşlar”, “Edirne İçin”, “Fikret'in Necip Ruhuna”, “Bir Mechûleye”, “Ud'un Te'siri”, “Şâm i Garibâm”
Rıza Ümid	“Harmanda”, “Çağrı”
S. Sami Barım	“Uzun Mehmet Kömür ve Demir”, “Yahya Kemal'de: Vatan”, “Kömür”
Saadettin Buluç	“Orta Asya'nın Siyasi Tarihi ve İktisadi Problemleri”
Sabahattin Selek	“Eski Türkçülerden: M. Kaşgari, F. Mübarekşah, Nevai Mehmet Vanı”, “En Eski Türk Cemiyetlerinde Çocuk Terbiyesi ve Ispartalılarla Bir Mukayese”
Sadık Aldoğan	“Vazife Şuuru”, “Saygı”, “Sevgi”
Sadi Günel	“E-s-m-e-r-a-l-d-a Vasso”
Sadi İrmak	“İşçi Sigortaları G.K. Toplantısında Konuşma”, “Çalışma Bakanlığının Çalışmaları-Konuşma”, “Türk Sendikaları”, “Kemalizm”, “Üstün Kabiliyetin Yetiştirilmesi”, “Okumuş İşsizliği”, “Üniversitelerin Dertleri”, “Gençliğimiz ve Meseleleri”
Sadi Yaver Ataman	“Hak Musikisinde Yayın ve Karakter Meselesi”, “Radyo ve Folklor”, “Seynin (Hüseyinin) Düğünü Adlı Radyofonik Temsil Münasebetiyle”, “Davul”
Safa Şevket Erkün	“Ziya Gökalp Hukukçu”
Saffet Onur	“Bugünde”, “Fecir Düşünceleri”, “Bilinmez”, “Gaspıralı İsmail Bey”
Saim Ali Dilemre	“Zonguldak Adı Hakkında”, “Türk Adı Kaynaklarına Dair”
Sedat Günay	“Buz Üstünde Yazılar”, “Bir Sanat Formülü”, “Ok Meydanı”
Selami Asyalı	“Kanatlar ve Gagalar Münasebetiyle”
Suavi Gürsoy	“İki Türlü Yılbaşı”
Süreyya Örgüven	“Bir Akının Türküsü”
Şemsi Beli Deliçay	“Karacaoğlan Gibi”
Şevki Berker	“Bermekiler”
Şükran Kurdakul	“Memnunluk”, “Dâvet”
Şükrü Saraçoğlu	“Başbakanımızın Demeci”
Tahir Akın Karauğuz	“Doğu'ya”, “Yeni Yıl Uğurlu Olsun!”, “Geçmiş Anış”, “Cengiz ve Büyük Türklük”, “Ziya Gökalp'ı Nasıl Tanıdım?”, “Son Hatıra”, “Mutlu Bir Yıldönümü: Büyük Türkçü Üstat Veled İzbudak 80 Yaşında”, “Hayalimdekine”, “Sakarya Başında”, “Anadolu Askerine”, “Gelin”, “Vakitler”, “Ay Adları” ve Anayasa'nın Türkçeliği”, “Aşkım”, “Zonguldak Kömür Havzamız (Uzun Mehmed'den Günümüze Önsöz”, “Kömür Servetimiz Nasıl Meydana Çıktı?”, “Bahar”, “Zonguldak Kömür Havzamız 2: Havzamız İlk Defa Ne Vakit İşlenmeye Başladı”, “Dudaktan Dudağa”, “Zonguldak Kömür Havzamız 3: Bahriye İdaresi”, “Fatih'in Kardeşi Yusuf”, “Düş”, “Zonguldak Kömür Havzamız 4: Ereğli Şirketi Havzamıza Nasıl girmişti”, “Nakış”, “Zonguldak Kömür Havzamız 5: Ereğli Havzamızdaki Demiryolları Hangileriydi”, “Bitmemiş Şiirlerden Parçalar”, “Zonguldak Kömür Havzamız 6: Havzamız Tam Bir Fransız Kolonisi haline Gelecekti”, “Kömür-Demir Limanı”, “Göğsüme”, “Kaybettiğimiz Büyük Sanatkâr: İ. Hakkı Altınbezer”, “Zonguldak Kömür Havzamız 7: Uzun Mehmed'den Günümüze Kadar (56- 96. Sayılar arasında

	devam eden bir seri)", "Beste", "Zonguldak'ta Kömür Havzamız 8: Zonguldak Havzası İşçisi", "Yaprak", "Kurtulalım! Kökten ve Kaynakdan Kurtulalım!", "Millî Ülkü Bayrağı Altında Gençleri Birleşmeğe Çağırıyoruz", "Gece", "Sonra", "Tardiyeye", "Hoca Gerçek Bir Fazilet Haznesiydi", "Nazîre", "Tarz-ı Kadim Üzre", "Nazire", "Yeni Millî Savaş", "Şarkı", "Üstüne", "Gece Güzeli", "Okurlarımızla Baş Başa", "Misak- 1 Millî", "Dil Kurultayı'nın Ardından", "R. Peker", "Nur İçinde Yatsınlar", "Zonguldak XXVII Yaşında"
Tahir Safioğlu	"Türk Gencine Açık Mektup"
Tahsin Banguoğlu	"Dil Kurumu Çalışmaları"
Talat Onay	"Eski Şiirlerimizde Esrar", "Eski Mazmunlara Dair", "Divan Şairi Sami'den Mazmunlar", "Çakaloğlu-Çelikel", "Fuzûlî'nin Eksik Bir Kasidesi", "Mutarraf Tahmis", "Kıta", "Gazel"
Tarık Karakaşoğlu	"Kan Davası"
Tuhan Oğuzkan	"Delikanlılık Çağında Övgü"
Uluğ İğdemir	"Ahmed Hikmet'ten Millî Şaire İki Mektup"
Vecahet Simberk	"Su Mecnunları"
Vedad Dünder Alpaydın	"Bir Türk Şalvarı Üzerine"
Yahya Benekay	"Ahretliğim"
Yahya Kemal Beyatlı	"Yol Düşüncesi", "Yahya Kemal'in Ziya Gökalp Hakkında Fikirleri", "Mohaç Türküsü", "Yahya Kemal'in Rubailerinden", "Yahya Kemal'in Rubailerinden", "Alparslan'ın Ruhuna Gazel", "Sessiz Gemi", "Rindlerin Akşamı", "Hayal Şehir", "Söz Meydanı", "Tazmin", "İhsan", "Rubai Nesvesi", "Vehbi'ye", "Tevfk'e", "Salim'e", "Halis'e", "Zevkabat", "Siste Söyleniş", "Cemal Yeşil'e", "Fuad Bayramoğluna", "Fuad Ömer'e", "Endülüs'te Raks", "Bir Başka Tepeden", "Yavuz Sultan Selim ve Yahya Kemal"
Yakup Kadri Karaosmanoğlu	"Mektup"
Yusuf Ziya Atılğan	"Yurdu"
Yusuf Ziya Ortaç	"Ev Kadını", "Koşunuz", "Gaip Aranıyor, Halis Türk, Korku", "C.H.P.", "Recep Peker", "Teselli", "Son Mevsim", "Marş", "İç Dünyam"
Z. Urazoğlu	"Ders İçinde Ders", "İnsaniyetçilik", "Malakanlar Âleminde", "Kazaklar", "Kazaklar 2", "Rusların Orta Asya İstilaları", "Komünist Rusya ve Hakikat", "Yeni Millî Savaş", "Bir Kızılın Hatıra Defteri", "Ruslarla Niçin Uzlaşılmaz?", "Bizi Fenersiz Yakalamak İstiyorlar Galiba", "Merhum Dr. Alimcan Tağan", "Milletlerde Ahlâk ve Milliyetçilik"
Zafer Arıkbağ	"Ahmed Haşim", "Ok Meydanı", "Düşes", "Metafizik", "Türk'ün Sesi"
Zafer Güray	"İki Sanatkâr: G. Gürman- Z. Apaydın"
Zeki Karaağaçlıoğlu	"Altıkta Geldik!"
Zeki Öğretmenoğlu	"Bay Bars ve Emir Bedereddin Birlik"
Zeki Velidi Togan	"Mervli Şerefüzzaman'ın Türklere Dair Yazıları"
Ziya Gökalp	"Ötüken Ülkesi", "Türk'üz, Varacağız Kızıl Elma'ya", "Ergenekon", "Kaynak Türkçülükten Eserler: Ortaç", "Türkiye Asri Bir Cemiyet mi, Değil mi?", "Sanat", "Aşiret Hakkında Sosyoloji Tetkikleri I", "Seciye", "Medeni İntibah, Harsi İntibah", "İçtimai Sınıflar: Merbuyeti İçtimaiye Sınıfları", "Yörük Ali", "Vatan Sesleri", "Ergenekon", "Fırka Nedir?", "Ziya Gökalp'e Göre Fırka Nedir?", "Ziya Gökalp'in Şimdiye Kadar Çıkmamış Bir Mektubu", "Fırka Nedir? 2: Fırkaların Siyasî Tasnifi", "Fırka Nedir? III: Fırkaların İçtimai Tasnifi, İngiltere ve Amerika' fırka Teşkilatı ve İnzibatı", "Fırka Nedir? IV: Reyimi Kimlere Vermeliyim?", "İlim ve Siyaset", "İnkılapçılık ve Muhafazakârlık", "Yüce Mahkeme", "Hükümet ve Tahakküm", "Musa'afa", "Mehveş'in Adâleti", "Çınaraltı Musahabeleri", "Ahlaka Doğru", "Dine Doğru", "Medeniyet", "Felsefeye Doğru", "Felsefeye Doğru", "İktisada Doğru"
Ziya İlhan Zaimoğlu	"Şiirin Zaferi", "(Türk Destanı) Üzerine Çalışmalar"

Ziya Özkaynak	“Kazak ve Başkurlarda Türkü”, “Başkurt Türklerinde Turan”, “Başkurt Türkü”, “Bugünkü Türkistan ve Yakın Mazisi Milliyet İdeali ve Topyekün Milli Terbiye”, “Kımız”, “Rahmetli Dr. Alimcan Tağan”, “Bütün Asya Komünist Tehdidi Altında”, “Doğu Pakistan'da”, “Refet Güneş”
Ziya Tataç	“Yeni Yıla Girerken”, “Güzel Sanatlarda İlham Kaynağımız Ne Olmalıdır?”, “Sanayileşeceğiz”, “İşçilerin Yetiştirilmesi”, “Teknik Üniversite”, “Tarım Kalkınmamız”, “İşçilerin Sosyal Güveni”, “Yapı Kongresi ve Yapı Kooperatifleri”, “Teknik Davamız: Atom Enstitüsü Kurmalıyız”, “Teknik Davamız 2: Radarı Tetkik Etmeliyiz”, “Televizyon Nedir?”, “İnönü Tarım Üniversitesi”, “Kültür Akademisi Kurmalıyız”, “Televizyonu İnceleyelim”, “Teknik Öğretim Dâvamız”, “Lise Davamız”, “Devletçilik Umdesi: Devlet Teşekküllerinin Sağladığı Kalkınma”, “Ereğli Kömür Havzasında 1950 Yılı İstihsal Artışı”
Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu	“Ziya Gökalp'ta Aile Telâkkisi ve M. İzzet'le Mukayesesi”, “Bugünkü İçtimai Sınıflar Karşısında Düzen Endişesi ve Milli Romantizm”, “İçtimai Mesele ve Zonguldak”, “İçtimai Mesele ve Zonguldak”, “İçtimai Mesele ve Zonguldak”, “Bir Bayram ve Bir Yıldönümü”, “İçtimai Mesele ve Zonguldak”, “Soyadlarımıza Verilen Düzen Ne Olmalı?”, “Soyadlarımıza Verilen Düzen Ne Olmalı?: Ziya Gökalp'ten Mülhem Fikirlerle Doğru”, “Dil İşinde Ziya Gökalp Devri ve Fikirleri”, “Dr. Akil Muhtar”, “İşçi Sigortaları Toplantısından İtibalar”, “Yeni Bir Sosyoloji Çığı ve Maarif Davamız”

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı : Zeynep Tekin Oran

Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu

Lisans : Yozgat Bozok Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü

Ön Lisans: Erzurum Atatürk Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi, Tıbbi
Dokümantasyon ve Sekreterlik

